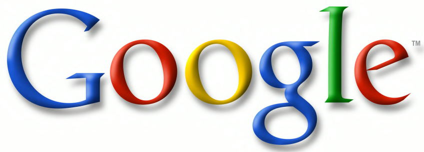

Google

FORELÆSNINGER

OVER

OLDNORDISKE SKJALDEKVAD

AF

KONRÁÐ GÍSLASON

UDGIVNE AF

KOMMISSIONEN FOR DET ARNAMAGNÆANSKE LEGAT

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

1895

Trykt i Ísafolds bogtrykkeri, Reykjavík.

Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat udgiver herved første bind af vor afdøde kollega, professor Konr. Gíslason's efterladte skrifter, omfattende hans forelæsninger over oldnordiske skjaldekvad. Ved forfatterens død kom legatet ifølge hans testamentariske bestemmelse i besiddelse af hans efterladte manuskripter, og kommissionen har derfor ment at opfylde en kær pligt mod den afdødes minde ved at udgive, hvad der af disse manuskripter måtte egne sig til offentliggörelse. I henhold til et af den afdøde udtalt ønske bleve alle hans ikke tidligere offentliggjorte manuskripter oversendte til adjunkt dr. Björn M. Ólsen i Reykjavík, som efter kommissionens anmodning gennemgik dem og stillede forslag om, hvad der burde udgives. Efter at dette forslag var tiltrådt af kommissionen, blev det derpå overdraget til dr. Björn M. Ólsen at besörge udgivelsen. Dette er grunden til, at dette værk er trykt i Reykjavík.

Foruden de i nærværende bind udgivne forelæsninger fandtes der blandt forfatterens efterladenskaber forelæsningsoptegnelser over andre gamle skjaldekvad — nemlig over Höfuðlausn, Geisli, Krákumál, »Málsháttakvæði«, Lilja, samt over versene i Skáldskaparmál —, som på grund af deres fragmentariske form ikke ere medtagne. Men også i nogle af de forelæsninger, som man har ment at burde udgive — navnlig i forelæsningerne over Háttatal —, har forfatteren ofte i sine optegnelser ladet sig nöje med korte antydninger af, hvad han agtede nærmere at udvikle mundtlig for sine tilhørere, ligesom han enkelte gange benytter sig af det ham fra barndommen tilvante islandske sprog til en kort bemærkning. Disse ejendommeligheder ville dog forhåbentlig ikke vække anstød i et *opus postumum*, som fra først af ikke var bestemt til offentliggörelse.

Ved bedömmelsen af de her udgivne arbejder må man fremfor alt ikke glemme, at de ere forelæsninger, som ifølge deres natur særlig tage hensyn til begynderens tarv og derfor medtage meget af det elementære, som ikke har interesse for viderekomne. Men selv de mest fremskredne læsere ville dog vel næppe lægge dette bind fra sig uden en levende følelse af at have beriget deres indsigt i den gamle skjaldedigtnings mysterier.

Indledningen og registrene til dette bind ere udarbejdede af dr. Björn M. Ólsen.

Andet bind vil foruden et par mindre afhandlinger indeholde forfatterens forelæsninger over oldnordisk verslære og ældre *rímur*, samt en samling af alfabetisk ordnede strøbemærkninger af forskelligt indhold.

København, den 26 maj 1895.

J. L. Ussing. S. Birket Smith. Ludv. F. A. Wimmer.

Vilh. Thomsen. Johannes C. H. R. Steenstrup.

Indledning.

De her udgivne forelæsninger over oldnordiske skjaldekvad fremtræder i den samme orden, hvori de er holdte ved Københavns universitet, idet nemlig forelæsningerne over Háttatal er holdte i 1879, 2. semester, over Hrynhenda og Hrafnsmál i 1883, 1. semester, over Vellekla i 1883, 2. semester, og over Rekstefja i 1884, 1. semester.

Til grund for udgaven ligger forfatterens egenhændige manuskripter. Vel er disse af forelæsningsoptegnelser at være overordentlig tydelig skrevne, men dog bærer de hist og her spor af, at de oprindelig kun er skrevne til forfatterens eget brug og ikke bestemte til trykning. Forkortelser og tegn er anvendte i en ikke ringe udstrækning. Ofte giver forfatteren kun en kort antydning af, hvad han agtede nærmere at udvikle i det mundtlige foredrag, og hist og her indstrøs en kort bemærkning i det islandske sprog, således som det er fremhævet i Kommissionens forord. Manuskripterne måtte derfor inden trykningen göres til genstand for en grundig revision, åbenbare skrivfejl måtte rettes, forkortelser og tegn opløses eller omsættes i ord, for at få en læselig tekst. Hvad de korte antydninger angår, er de i regelen bibeholdte uforandrede, og kun ganske få, som ikke syntes at give nogen forståelig mening, udeladte; enkelte har kunnet udfyldes ved hjælp af kollegie-

hæfter, skrevne af nuværende bibliotekar, cand. mag. Pálmi Pálsson, som velvillig har stillet dem til udgiverens disposition.[1]) De af og til forekommende islandske bemærkninger har man af hensyn til læseren ment at burde oversætte på dansk. Dog har enkelte lakoniske islandske udtryk, som ikke godt kunde gengives på dansk, fået lov til at blive stående[2]). På de anførte undtagelser nær er forfatterens manuskripter nöjagtig aftrykte og retskrivningen, såvel den islandske som den danske, bibeholdt.

Den opmærksomme læser vil let opdage, at retskrivningen på de her udgivne arbejder ikke er ganske ensartet, og navnlig afviger det ældste af dem, forelæsningerne over Háttatal, i denne henseende ikke ubetydelig fra de andre. Grunden hertil er let at indse. Forfatteren, som trods sin höje alder stadig befandt sig i en fremadskridende udvikling, har i det tidsrum, som disse arbejder række over, på enkelte punkter modificeret sine ortografiske anskuelser. Udgiveren havde her to fremgangsmåder at vælge imellem, enten at beholde forfatterens retskrivning uforandret, eller at søge at indføre en ensartet og så vidt muligt konsekvent retskrivning i overensstemmelse med det yngste af de udgivne arbejder.

Den sidste fremgangsmåde vilde i höj grad have besværliggjort udgivelsesarbejdet og måske ført til værre uoverensstemmelser end dem, som det var meningen at fjærne. Udgiveren har derfor valgt det første alternativ. Dette har igen været en medvirkende grund til, at forelæsningerne udgives

---

[1]) At Gíslason undertiden i det mundtlige foredrag har meddelt sine tilhørere forskellige ting, som han ikke engang har antydet i sit manuskript, fremgår af nærværende bind s. 228, hvor han erklærer 'stikkalag' for den ægte og 'starkaðarlag' for den uægte benævnelse på Háttatal 98 og tilföjer, at han for mange år siden mundtlig har fremhævet dette ved at gennemgå Háttatal. I forelæsningsoptegnelserne over Háttatal findes ingen bemærkning af dette indhold i noterne til v. 98.

[2]) Se f. eks. bemærkningen til Háttatal 18 b, s. 12.

ordnede efter deres alder, idet man på den måde lettest vil kunne følge med forfatterens udviklingsgang ikke blot på skjaldefortolkningens, men også på retskrivningens område.

Også med hensyn til kommentarens ydre skematiske form vil man let opdage mindre væsentlige uoverensstemmelser mellem de ældre og de yngre forelæsninger. Navnlig gælder dette den måde, hvorpå noterne knyttes til den fortolkede tekst. I forelæsningerne over Háttatal, Hrynhenda og Hrafnsmál betegnes noterne med fortløbende tal, som også står ovenfor i teksten ved det ord, hvortil noten er knyttet. I forelæsningerne over Vellekla betegnes noterne ved fortløbende tal, men der står ingen tilsvarende tal i teksten, hvorimod det ord, som skal forklares, stilles i spidsen af noten næst efter dens nummer. Endnu en tredje fremgangsmåde følges i forelæsningerne over Rekstefja. Der betegnes noterne ikke ved fortløbende tal, men deres nummer retter sig efter den plads, som det ord, hvortil de henviser, indtager i den prosaisk ordnede tekst. I regelen forudskikkes teksten kun en gang, ordnet efter den prosaiske ordfølge. Men i forelæsningerne over Rekstefja indledes noterne af en dobbelt tekst, nemlig først verset i dets oprindelige digteriske form, og derpå samme i prosaisk orden. Sædvanlig behandles hvert halvvers for sig. Men i forelæsningerne over Hrafnsmál og det meste af Hrynhenda slås de to halvvers sammen og behandles under et. Med hensyn til disse småting har man ikke fundet det umagen værd at afvige fra forfatterens manuskript.

For rigtig at forstå forfatterens kommentar må man vide, at den, bortset fra forelæsningerne over Háttatal, går ud fra teksten i Th. Wiséns *Carmina Norrœna*, som forfatteren lagde til grund for sine forelæsninger over skjaldekvad, efter at første hæfte af dette værk, indeholdende kvadenes tekst, var udkommet[1]). Teksten aftrykkes først ordret efter Wisén,

[1]) Jfr. Finnur Jónsson's indledning til Konr. Gíslasons Udvalg af oldnordiske skjaldekvad s. II.

kun i prosaisk ordfølge. Derpå følger i noterne forfatterens kritik af den foreløbig opstillede tekst, hvis han er uenig med Wisén med hensyn til tekstkonstruktionen eller ordforbindelsen[1]). I forfatterens manuskript henvises ofte til Carmina Norrœna ved betegnelser som „her“, „i udgaven“ osv., og professor Wisén kaldes ofte „udgiveren“ κατ' ἐξοχήν. Disse ubestemte henvisninger har jeg erstattet ved ligefremme henvisninger til Carmina Norrœna. Dog er „udgiverens“ på s. 116 nederst undgået min opmærksomhed, og måske vil man finde noget lignende på flere steder.

Forhåbentlig vil de her udgivne forelæsninger bidrage til at stille Konr. Gíslasons virksomhed som universitetslærer i det rette lys. Han havde vel aldrig mange tilhørere, men de få, der hørte ham, har fra ham modtaget en påvirkning for hele livet. Jeg hørte ikke til disse få. Da jeg kom til København i året 1872, blev det mig fortalt af de ældre islandske studerende, at Konr. Gíslason ikke gærne vilde have islandske studenter som tilhørere. Jeg havde alligevel stor lyst til at høre ham, og en gang, da han havde anmeldt øvelser over en islandsk saga — jeg tror det var Fóstbræðrasaga —, gik jeg til den første forelæsning. Efter timen tog han mig imidlertid afsides og forestillede mig, at for mig som indfødt Islænder vilde det kun være at spilde den kostbare tid at deltage i disse elementære øvelser. Denne henvendelse betragtede jeg som en bekræftelse på det ovenfor omtalte rygte og indfandt mig ikke mere ved Gíslasons forelæsninger. Senere, da han begyndte at læse over skjaldekvad, var imidlertid flere Islændere hans stadige tilhørere, uden at han nogensinde gav dem at forstå, at han ikke ønskede deres nærværelse, og alle har de efter deres enstemmige vidnesbyrd høstet rigt udbytte af hans undervisning. Ja selv en mand som min

---

[1]) Jf. f. eks. note [6] til Hrynhenda 8 a—b, s. 73, note [20] til Hrynhenda 9 a—b, s. 74, note [4] til Hrynhenda 11 a—b, s. 75, osv., osv.

lærer og ven professor M. Cl. Gertz, for hvem det oldnordiske studium kun havde en fjærnere interesse, har fortalt mig, at han har haft stor glæde af at høre professor Gíslason, og udtalt sin beundring for ham som universitetslærer. De her udgivne arbejder afgiver et lysende vidnesbyrd om den grundighed og samvittighedsfuldhed, hvormed han forberedte sig til sine forelæsninger. Og som et yderligere bevis for det samme skal jeg fremhæve, at han, inden han gav sig i lag med at behandle Vellekla og Rekstefja, har gjort sig den ulejlighed at tage en egenhændig, med hans bekendte minutiøse nöjagtighed udført afskrift af bægge disse digte efter alle de københavnske membraner. Denne afskrift fandtes i i hans papirer ved siden af forelæsningerne over disse digte og hører derfor utvivlsomt til forarbejderne til dem. Også i forelæsningsoptegnelserne over Hrynhenda og Hrafnsmál forekommer af og til afskrifter af enkelte vers efter håndskrifterne, dels på løse blade, dels inde i selve manuskriptets tekst. Det vilde måske have været det rigtigste at give et nöjagtigt aftryk af alle disse afskrifter i et tillæg. Men dette har man dog ment at burde give afkald på, dels fordi bindet derved vilde være svulmet betydelig op, dels fordi det strængt taget ikke ansås for nødvendigt at medtage et så udførligt kritisk apparat i et værk, som først og fremmest er beregnet på begyndende skjaldefortolkere, tilmed da de forskellige læsemåder — for så vidt de har tekstkritisk betydning — vil findes vurderede i anmærkningerne til det pågældende digt, og endelig fordi der ikke fra forfatterens hånd forelå diplomatariske afskrifter af alle de fortolkede digte, så at en fuldstændig ensartet udgivelse af dem alle ikke lod sig gennemføre, når man udelukkende vilde holde sig til forfatterens eget materiale.

I en henseende danner de her udgivne forelæsninger en afgjort modsætning til Gíslasons Udvalg af oldnordiske skjaldekvad. Der medtager han kun de vers eller halvvers, om hvilke der efter hans mening ikke kan rejses væsentlige

kritiske tvivl. Men her tvinger selve den foreliggende opgave ham til hvad han meget sjælden indlod sig på, at udtale sig om tvivlsomme og vanskelige skjaldesteder. Derfor har disse forelæsninger efter min mening en stor interesse, ikke blot fordi de viser os, hvorledes Gíslason stillede sig til forskellige spörgsmål, som han ellers ikke har ytret sig om, men også fordi de bidrager til at karakterisere forfatterens personlighed. De kritiske vanskeligheder udpeges altid skarpt og bestemt, og ofte er resultatet et *non liquet*. Men undertiden fremsætter forfatteren med elskværdig beskedenhed ligesom famlende og stærkt tvivlende en formodning, som med et synes at fjerne alle vanskeligheder. Eksempler herpå vil enhver let kunne finde ved gennemlæsningen af dette bind. Man mærker, hvor strængt Gíslason selv overholdt den formaning, som han har givet fortolkerne af de gamle skjaldekvad i et af sine skrifter: „aldrig at akkviescere ved en halv, eller ved en enten i sig selv eller dog for skjaldenes vedkommende unaturlig mening“ [1]).

Efter min mening egner nærværende bind sig fortrinlig til at indføre begyndere i den gamle skjaldedigtnings vildsomme labyrint. Hvis jeg tör give dem et råd, skal de dog ikke begynde med forelæsningerne over Háttatal, som står forrest, men snarest med forelæsningerne over Rekstefja, som slutter bindet. Disse er nemlig i höj grad udførlige, hvorimod det modsatte er tilfældet med kommentaren til Háttatal. Fra Rekstefja kan man så gå over til Vellekla og derfra til Sturlas kvad og gæmme Háttatal til sidst.

---

[1]) 'Nogle bemærkninger om skjaldedigtenes beskaffenhed i formel henseende' i Vidensk. Selsk. Skr. 5. række hist. og filos. afdeling 4de bind VII. s. 315 (særtryk s. 38).

Reykjavík, Marts 1895.

Björn M. Ólsen.

Indholdsfortegnelse.

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

HÁTTATAL

SNORRA STURLUSONAR.

Er. I a—b. Se S. Egilssons ordning, Sn. E. III.

»*Sá'er*[1] *heitir Hákun*[2] *lætr bannat friðrofs fyrðum*[3] *ofsa; hann rekkir lið; konúngr kann frelsa jörð. Sjálfr jöfurr, sá úngr stillir, ræðr landi allt milli Gandvíkr ok Elfar; gramr á gipt at fremri*«.

Måske bör den femte sætning ordnes: *Jöfurr, sá ungr stillir, ræðr sjálfr* osv. kongen, denne unge fyrste, styrer selv osv. *Lætr bannat friðrofs fyrðum ofsa* holder de urolige i tömme.

[1] I sin fortræffelige udgave af Háttatal(1) skriver Möbius: [1])*hinn's* (ille, qui) *24^7 71^5*, *þann's* (eum, qui) *15^3 96^2*, *þar's* egentlig: ibi, ubi) *2^3 8^8 45^7 46^7 87^2*; [2])*þar's* (ibi est) *48^8 88^8* — vistnok i henhold til *R* og *W* til 15^3, og i alt fald sikkert med rette. Derimod kan jeg ikke så let slutte mig til skrivemåderne: *hverr'r 40^2*, *hann'r 40^6*, *þat'r 54^8 67^8 102^4*, *Mitt'r 70^1*, *Lof'r 80^1*, *gótt'r 86^3*, *mjǫk'r 87^3*, *Ort'r 96^1*, *upp'r 97^3*. Dersom verbet i disse tilfælde har sluttet sig til det foregående ord, ser jeg i denne tilslutning rester af en udtale med *-s* (*hverrs*, *þanns*, osv.), der vistnok har haft sin gyldighed endnu i Snorres tid, da det synes klart, at *s* i *þats* (i st. for *þat es*) og lign. har holdt sig længere, ligesom under beskyttelse af den foregående consonant, end *s* i det phonetisk isolerede *es*. [Se f. ex. 677 de förste 12 sider

(1) **Háttatal Snorra Sturlusonar I. Halle a. S. 1879.**

('Leifar' side 1—16^{17}), der overalt bruge *er*, både som partikel og verb, men dog »*hvarz*« (Leifar 13^{6}), »*þatſ*« (Leifar 10^{22} 15^{18}), »*þatz*« (Leifar 4^{11} 8^{13} $10^{10.\ 20}$ 11^{14} 15^{12} osv.), ved siden af »*þarſ*« (Leifar 3^{21} osv.). Skriften på disse 12 sider (de förste 6 blade i 677) er neppe stort ældre, end Háttatal. Derimod ser jeg ikke rettere, end at Morkinskinna — der dog (i fölge udgaven) har *þars* (ofte) *hvars* (f. ex. udg. 138^{39}), »*þannz*« (f. ex. udg. 136^{15}), og måske flere skrivemåder af samme art — må være en del yngre. Dette slutter jeg blandt andet deraf, at den ene af de to hænder har på den ene side: »*oc fø ec yþr vin oc vist*« (udg. 4^{25}), »*Þv røþr segir Einarr* (30^{8}), »*Þv røþr þvi segir hon*« (34^{5}), »*ecki før þv mic lattan*« (37^{2}—^{3}), »*hverso hann før fest ackerin*« (51^{12}), »*oc þer døtr hans møtti sia*« (52^{11}—^{12}), »*mér hlę̨r at þvi føri*« (52^{28}), »*er þeir hofþo rønt bøinn*« (56^{15}—^{16}), »*at fara með þvi eino er velrę̨þom setti*« (57^{8}), »*oc vrþo þav orrøþi. at*« (199^{15}), »*østiz øgir*« ($204^{3\,a}$), og lignende; på den anden side: »*at drotningin Þoe hafi oc mioc regþan hann við konvng*« (11^{15}—^{16}), *at ver settim þa heim* (55^{32}) »*inir ezto vinir minir*« (191^{1}), »*resir Þrenda*« ($203^{11\,a}$), »*Þrendr oc Mørir* (210^{31}), »*Metti siþan svðr við Byrðo gramr gvnnþorinn Glę̨sirofo*« $215^{1-4\,a}$), *bavþfrecnn iofvrr*« ($221^{12\,b}$), »*hann vill sekia aptr til bøiarins*« (230^{38}), »*bv .ii. eþa .iii. oc sva mikil avþefi onnor*« (232^{34-35}), og lignende; — medens den anden *samtidige* hånd aldeles (eller så godt som aldeles) forblander *æ* og *œ*. Denne forskel imellem de to hænder må vistnok hidröre fra, at den sidst nævnte hånd (udg. 59—108 og 157—159) uden videre har fulgt sin tids udtale, medens den först omtalte efter evne har sögt at gennemföre en i dette punkt etymologisk skrivemåde.] Og skönt jeg kender *ær frilla gröm sværu* (i st. for: *æ er frilla* osv.), Sn.E. II 491^{10}, er jeg tilböielig til i Háttatal at udstrække brugen af *-s* som levning af *es* til forbindelsen med en vocal, og skrive: [1])*sá's* (*is, qui*) 1^{1} 37^{4}, *þá's* (*eos, quos; eos, qui*) 67^{2} 98^{2}, *þá's* (egentlig: *tum, quum*) 36^{1} 39^{5} 55^{7} 75^{3} 88^{1} 95^{2} 101^{4-5}; *svá's* (*sic est*) 100^{8} — i overenstemmelse f. ex. med: *Svás ef rauma ræsir* (i st. for: *Svá es ef* osv. Einarr Skúlason: Hkr. Ing. 22, Fms. VII 238). *Nús oss þau's vann visi* (i st. for: *Nú es oss* osv. Geisli 57^{1}). *Nús of verk þau's visi* (i st. for: *Nú es of*

osv. Þjóðólfr Arnórsson: Hkr. Har. harðr. k. 76 sidste vers, Fms. VI 341). *Sás með sygna ræsi* (i st. for: *Sá es með* osv. Hallfreðr: Fms. II 53$_8$. Flat. udg. I 327$^{19\,a}$, Fornsögur 95^{15}, Prøver 19^{23}). *Þás ellilyf ása* (i st. for: *Þá es* osv. Haustlöng 9). Man fik således *-s* alle 35 steder i Háttatal.

[2]*Hákon* er den almindelige — det vil sige: nyere — form. Men hos Sighvatr Þórðarson finder man verslinierne: »*Hákon saman bundit*« (Hkr. Ól. helg. k. 156 sidste vers, Fms. IV 354^{7}, Óh. 1853 side 161$^{10\,b}$, Flat. udg. II 277$_{18\,b}$) og »*Hákun, fírar unnu*« (Hkr. Magn. góð. k. 17 vers 2, Fms. V 129^{1} VI 40^{2}, Óh. 1853 side 239$^{11\,a}$, Flat. udg. III 268$^{6\,a}$), af hvilke hver især slutter en 'vísuhelmingr' og altså må have helrim. Edda(¹) har i cod. reg. overalt *hákun*: SnE. I 346^{12} 398^{17} 462^{1} 470^{5} 594^{23} 596^{17} 616$^{14\cdot 23}$ 618^{19}. Og det forekommer mig betænkeligt at ombytte denne skrivemåde med det yngre *hákon*. Vel véd jeg ikke, hvor tidlig *hákun* er bleven til *hákon*. Men på den anden side ser jeg ingen grund til at antage, at Konungseddas constante *hákun* beror på arkhaïseren, i steden for på overlevering.

Ændringen af *fyrðum* til *fírðum* hos Möbius (1^{3} 25^{2} 65^{7}) synes nödvendiggjort ved 25^{2}, til hvilket sted en nærmere betragtning af stavemåden *fírðar* henhörer.

Er. 2 a—b. Ordningen som hos. S. Eg. og Möbius.
Hamðis ⌒ »föng« fellr of fleinbraks ⌒ »fura« ⌒ stilli þars skylja ⌒ ættstuðill hylr axla ⌒ limu hringum.
Skörungr felr heila ⌒ bæs ⌒ holt hildigelti, ok gulls ⌒ deilir reiðir gunn[1]*seið í gemlis*[2] *⌒ stalli.*
[1] grunden til læsem. *gems?* [2]*gemlir* (og *gelmir*).

Er. 3 a. *Ítr ægis ⌒ báls ⌒ hati verr úlfs ⌒ bága*[1] *⌒ málu. Borð*[2] *eru sett fyr bratta brún míms ⌒ vinar ⌒ rúnu.*

---

(1) Siden 1860, da Lexicon poeticum udkom, har det været almindelig bekendt, at 'Edda' er det rette gamle fuldstændige navn på det, man senere kaldte »Snorra-Edda«. Men man er så vant til at bruge denne sidste benævnelse — for tydeligheds skyld, da 'frumljóðabók norðrlanda' almindelig (skönt urigtig) også kaldes »Edda« (»Sæmundar-Edda« eller »den ældre Edda«).

a*

[1] *båga* (Möb.), ikke *baga* (Svbj.): *Eigi létuð jöfra bági* (Arnórr) Fms. VI 197,

[2] Så S. Eg. Ikke »*borð brún*« (med Mb.). Ikke *borð* som 76[1]; *borð* i U uden betydning.

Er. 3 b. *Göfugr allvaldr kann halda*[1] *orms*[2] ⌒ *váða*[3] ⌒ *eiðu*[4]. *Menstríðir njót mellu*[5] ⌒ *dólgs* ⌒ *móður til elli.*

[1] holde på, forsvare.

[2] Midgårdsormen.

[3] = *bana.*

[4] got. *aiþein-*. got. *aiþei* (nom. sg.) = isl. * *eiði.*

[5] jettekvinde (*mögfellandi mellu*).

Er. 4 a. *Stinn sár þróask*[1] *stórum.* [2]*Sterk egg skerr hvast traustar hlífar frömum*[3] *seggjum. Hár gramr lifir framla.*

[1] i tal. Ikke *schwellen auf.* Her er kun tale om kampen.

[2] Tankeforbind. imellem disse to sætninger: i det osv., med mindre sætningerne omsættes.

[3] forsk. fra SnE. II 207–6: »*mjök eru þeir menn framer, er eigi skammasc að taka mína konu fra mér*«.

Er. 4 b. *Hverr drengr litar harða*[1] *hrein*[2] *sverð. Göfugr þengill unir bjartr*[3] *snöru hjarta. Ítr rönd*[4] *furask*[5] *undrum.*

[1] Cf. *gjarna, illa, víða* (nyisl. *líka*). Got. *-ō* (*galeikō*). (*-liga*). Lat. *rarō.*

[2] = *björt* (epitheton ornans).

[3] kan også föies som attribut til *þengill.* Ellers omtr.: stråler af mod (man ser ham i kampen). Cf. *Varð sás vildit forða...*

[4] skjold.

[5] Ikke »adteritur« (Svbj.) Men med Jón Ól., E. J., Gbr. Vigf., Möb.: *splittes.* = **forask*; cf. Grg., Finsens udg. 1852, II 95[11]: *í forum þeim er hann grefr* (nyisl. *for*=dynd, et søl, en søle).

Er. 5 a. *Spyrk óðharða*[1] *egg eyða fullhvötum*[2] *seggjum. Ofrhugaðr*[3] *þengill veldr dauða dáðrökkum dreng.*

[1] jfr. *óðfúss* Hým. bis, Mhkv. *óðgjarn* Gunnl.

[2] egentl.: hvis raskhed intet lader tilbage at önske.

[3] kun her. Dog anföres *ofrhugaðr* i Ormseddubrot (SnE. II 497[9]), måske efter dette sted i Hátt.

Er. 5 b. *Ógnþorinn*[1] *skjaldar ⌒ valdr fær aukinn munnroða*[2] *hamdökkum*[3] *hlakkar*[4] *⌒ hauk.*

Spyrk vísa veghræsinn[5].

[1] *ógn* kamp; altså *ógnþorinn* modig i kampen.

[2] 'Mundröthe' Möb. (rigtig), med tilföiet 'rother Mund' &c.

[3] betydn. af *hamr* træder klarest frem i udtryk som: *fjaðrhamr, arnar-hamr, vals-hamr (friggjar).* (Allerede Sighv. og Óttarr bruge *svartr* om ravnen).

[4] I slige forbb. snarere 'kamp' end valkyrje.

[5] *hræsinn* R & U (ikke *hrósinn*). *Veghræsinn* 'höi ved hæder' (jf. Sighvatr *hræsinn viðr* — ikke Hávam.[3] *hræsinn* 'der hovmoder sig'. Og »*honore gloriantem*« passer ikke).

Er. 6 a. *Sviðr jöfurr lætr sóknar ⌒ naðra skríða slíðrbraut*[1]. *Rógs*[2] *⌒ (ramm)*[3]*snákr ferr ótt ór*[4] *réttum*[5] *fetilhamsi*[6].

[1] =. »drager sit sværd». Begge sætn. sige det samme. Her er ikke tale om spyd. (Anderledes SnE. III).

[2] kampens (*róg*, pugna, i Þulur).

[3] Jf. f. ex. *rínar rauðmalmr.*

[4] 'farer hurtig ud af'.

[5] den lige.

[6] *hams* 'ham' især en snogs (*s* i *hams* ingenl. = *r* i *hamr*).

Er. 6 b. *Sverða ⌒ sennu*[1] *⌒ linnr*[2] *kná at*[3] *leita sveita*[4] *⌒ bekks*[5]. *Vals*[6] *⌒ ormr*[7] *þyrr*[8] *sefa*[9] *⌒ stígu*[10] *at varmri víggjöll*[11].

[1] *senna* 'trætte' og 'kamp'; her trætte.

[2] cf. 'lindorm'.

[3] *knega* alml. uden *at*; men her fordrer metrum *at.*

[4] 'sved' og 'blod'; her 'blod'.

[5] hvorfor ei *sveita ⌒ læks?*

[6] betydn. her: de faldne.

[6]—[7] 'sværdet'.

[8] 'farer' (bevæger sig med hastighed).

[9] 'sind'.

[9]—[10] 'sindets veie', 'pectora'.

[11] 'kampflod', 'blodström', 'blod'; cf. lat. »*sanguinis flumen*«.

Er. 7 a. *Hvatr hilmir spekr*[1] *skatna vindhlæs*[2] ⌒ *hjálmsfylli*[3]. *Hann kná ræsa*[4] *hræs* ⌒ *þjóðár*[5] *þunnum hjörvi.*

[1] 'tæmmer'.

[2] Andre former: »*Vindler*« SnE. I 266[1] (R, W), »*Vindlerr*« ib. not.[1]) (757). Gen. »*vindlæs*« (W), »*vinles*« U — ad Hátt. 7. »*Vindgler*«, nom., U ad SnE. I 266. — Ikke af *hlera.*

[3] *Nom. fyllr.* »*hann* (Heimd.) *var lostinn manns höfði í gögnum*«, SnE. I 264, passer ikke til — stemmer ikke overens med — denne kending: *heimd.* ⌒ *höfuð = sverð.* Omvendt: *heimdalar* ⌒ *hjörr = höfuð* (Grett.[2] 147).

[4] *kná ræsa = ræsir.*

[5] »*sanguinis flumina*«.

Er. 7 b. *Ýgr* (»*terribilis*«, 'hård i kampen') *hilmir lætr öld eiga dreyrfá* (»*cruore illitos*)[2] *skjöldu. Sterkr stillir*[3] *rýðr hersum járngrá styrs* ⌒ *serki*[4].

[1] Ingenlunde dativ (τῇ Möb. foran *öld*).

[2] eg. bemalet med blod. *Dreyrfáar dróttir.*

[3] *sterkr stillir* ⧺ *ýgr hilmir.*

[4] *serkr* betyder ikke 'brynje'. Urigtig (uden *styrs*): SnE. III, Þorl., Möb.; men rigtig i Lpoët.

Er. 8 a. *Ek spyr hjálm klofinn fyrir hjarar-egg hilmis. Seggir duga*[1]. *Því eru skafin*[2] *sverð*[3] *ferðar*[4] *heldr*[5] *lituð*[6] *þar*[7] *er*[8] *skekr*[9] *skjöldu*[10].

[1] 'Jeg hörer omtale (berömme), hvor tappert kongen og hans brave mænd kæmpe'. Sætningsforbind. udelades ofte i skjaldepoesien.

[2] 'slebne'.

[3]—[4] ikke »*ferðar-sverð*«, som hos Möb., der behandler denne ordforbind. som en kending.

5—6 'ikke lidet blodige'.

7—10 'i kampen'.

Er. 8 b. *Gramr muna*[1] *bila*[1], *þó at ndi lita gular ritr gumna. Hann þorir draga hvatan*[2] *brand yfir þrömu*[3] *hreinna*[4] *randa.*

[1] vil ikke 'vakle', 'betænke sig', men splitte skjoldene (*ritr*); se den fölg. sætning (*Hann* ... *randa*).

[2] 'hurtig', 'rask', ved sin skarphed: 'hurtigskærende'.

[3] Så Jón Þork.; »*þrimu*« U, »*þrumu*» W. Jf. 16[8], hvor U har »*þrimu*« og W »*þrumu*« i st. for textens *þrömu.*

[4] Jf. Brages *hreingróit steini* (SnE. I 426).

Er. 9 a. *Iðn*[1] *vex. Vellir roðna. Verpr*[2] *lind*[3]. *Snerpir*[4] *þrimu. Gagn fæsk*[5]. *Fylkir eignask*[6]. *Falr hitnar. Vitnir* »*seðzk*«.

[1] *Iðn* el. *Íðn*, gerningen, den blodige gerning.

[2] neppe »projicitur«, men snarere 'skydes ud af sin stilling' ved et stöd eller hug. Cf. 'vo.' 5.

[3] dativ.

[4] upers. med acc.

[5] 'fordel vindes'.

[6] kongen er den vindende.

Er. 9 b. *Skekr*[1] *rönd. Skildir bendask*[2]. *Askr*[3] *skelfr. Raskar griðum*[4]. *Brandr gellr. Brynjur sundrask. Spjör*[5] *braka. Örvar litask.*

[1] upers. med acc.

[2] 'böies' under angrebet; cf. *benda boga, b. váðir.*

[3] ensis.

[4] her måske *lifgjöf* (*pardon*)?

[5] nærmest vel *tēla* (*jf.* »*spiot*« U), men synes dog mere omfattende (altså omtr. = arma som angrebsvåben).

Er. 10 a. *Siklingr verr jörð sverðum. Spjör rjúfa sundr undir*[1]. *Steinda*[2] *lind skerr í styr. Hauss støkkr af lausum*[3] *bol.*

[1] frembringe sår i det de åbne (frembringe en åbning i — *rjúfa sundr*) legemet.

[2] malet.

[3] som derved bliver 'lös' — fri for at styres af hovedet.

Er. 10 b. *Fólk*[1] *falla á*[2] *velli. Mildr jöfurr fremr hildi*[3]. *Egg bítr*[4] *lýti á lim. Skör*[5] *liggr sniðin hjörvi*[6].

[1] krigerne (eg.: krigernes skarer).

[2] *í* Möb. (tryk- eller skrivfeil), *at* havde passet lige så godt.

[3] måske: lader kampen voxe? I övrigt: *fremja hildi* = kæmpe.

[4] frembringer ved at bide.

[5] her og flere steder 'hoved'. (Men *höfðu skarar jarpar*).

[6] dette 'vo.' forsk. betydn. fra 'vo' 4 (*støkkr*...).

Er. 11 a. *Auðmildr*[1] *ýskelfir*[2] *kann búa úlfum gildi. Gunnsnarr harri lætr gylðis* ⌒ *kyn*[3] *una gáti.*

[1] *mildr* som gerne yder (*böðmildum sigvalda*), især gods. *Allmildr* U.

[2] jf. *þambarskelfir* & *þambaskelfir.*

[3] kending?

Er. 11 b. *Gotna* ⌒ *vinr*[1] *fær vitni*[2] *afar*[3] *stóran valbjór*[4]. *Vargr tér*[5] *bergja blóðdrykk*[6] *ór ben*[7] *ok rjóða grön.*

[1] kending?

[2] *lupō.*

[3] bör, efter min mening, ikke skrives sammen med et ellers selvstændig brugt adj. eller adv. Rigtigt i Möb. glossar og hos Fritzner. (Urigtig: BH., Lp., EJ., Dict.).

[4] med denne sætn. jf.: *Hann knd hjörvi þunnum hræs þjóðár ræsa* (*þjóðár* : *afar stóran*).

[5] jf.: »*tid bvþlvngi* | *blǫþa vndir* Helg. Hjörv. 40 Bugge, &c.

[6] hvilken casus?

[7] hvilket kön?

Er. 12 a. *Hákun veldr teitr*[1] *þjóðkonungs heiti ok*[2] *höldum. Guð*[3] *lér harðráðum tiggja*[4] *jarðar með tíri*[5].

[1] Så bedre end »*Teitr Hákun*« (SnE. III) eller »*Hákon teitr*« (Möb.). *Teitr* synes mig at höre til prædicatet; men det indeholder ingen dadel.

([2] man kunde tænke på *of*, men det er unödvendigt).
([3]—[4] *Guð, tiggja)*.
[4] *tirr* msc.

Er. 12 b. *Örlyndr*[1] *skati*[2] *á »gjörla«*[3] *vald viðrar foldar*[4]. *Vindræfrs*[5] ⌒ *jöfurr skóp ungum*[6] *öðlingi*[7] *gæfu.*

[1] Neppe *»liberālis«*; men 'rask'. (Om Vagn Ákason og Broddhelgi). Det skulde da her betyde *»liberalis«* på grund af forbindelsen med *skati;* men dette er dog neppe tilfældet — da

[2] *skati* her formodentl. er = *rex*, 'fyrste'.
[3] 'fuldstændig'.
[4] 'land'.
[5] *-ræfurs* Reg. Lign. omtr. 10 gange i Reg. i fölge udg., hvis jeg intet har overset.
[6]—[7] forsk. i mellem *ungum öðlingi* og *öðlingi ungum.*

Er. 13 a. *Manndýrðir*[1] *fá fira*[2] ⌒ *gæti*[3] *mœrðar*[4]. *Mæt*[5] *öld lýtr*[6] *öll itrum auðgjafa. Sær stóð of*[7] *fjöllum*[8].

[1] 'Egenskaber eller handlinger, der hæve mennesket'. *»Praeclāra făcĭnŏra«* for indskrænket.
[2] Möb. cf. *sviri.*
[2]—[3] kending.
[4] Sic ego.
[5] grundbet.: 'som der kan — bör — vurderes (sættes pris på)'.
[6] 'böier sig for'.
[7] *»á«* U (mindre godt).
[8] jf. med hensyn til denne sætn.: *bjöðum yppðu* (Vspá).

Er. 13 b. *Randa* ⌒ *rjóðvendils* ⌒ *rækinjörðr*[1] *gat at sækja heim*[2]. *Sú ferð var harða hæf*[3]. *Jörð skaut ór geima*[4].

[1] Denne hele kending. *Clĭpĕus* og *scūtum.* Egentlig vilde man have kunnet nöjes med *Randa* ⌒ *vendils* ⌒ *njörðr* (r nödvend.). Fyldigere *Randa* ⌒ *rjóðv.* ⌒ *rækinj. ræki-* og *rjóð-.*
[2] Det historiske se SnE. III (Fms. IX 233—237).
[3] 'som er i sin orden', 'bifaldsværdig' (eg.: 'som man kan bruge').
[4] Jf. *sér hon upp koma öðru sinni jörð ór ægi iðja-græna.*

b

Er. 14 a—b. Langlokur (hvorfor dette navn?)

Hákun rœðr konungdómi við heiðan[1] *orðróm*[2].

[1]—[2] omtale—berömmelse—α) 'som den klare himmel', omtr. = β)'pletfri', men α höiere. [2]Denne sætn. til sidst—hvorfor? Eller som hos Möb. Bedst som hos Möb.

Drengja ⌒ vinr hefir fengit mikit veldi[1].

[1] Sål. bedre end *D. ⌒ v. h. fengit breiðfeld lönd* — derved en större parallelisme. Ligesom *Hákun ... orðróm* indeslutter det hele, sål. omslutter sætningerne *Drengja ... veldi* og *Rógleiks ... ríki* igen hver sin sætning, hvilket synes tilsigtet.

Buðlungr verr breiðfeld[1] *lönd brandi.*

[1] Jf. nyisl. *geðfeldr* (Björn og EJ.). *Breiðfeldr* kun i Lp. og EJ. Hvis *breiðfelldr* (så EJ. viðb.; jf. *breiðlaginn, breiðvaxinn*), så part. præt. af *fella.* Betydn.: udstrakt.

Rógleiks[1] *⌒ remmitýr*[2] *ndir*[3] *at*[4] *stýra*[5] *eignu*[6] *ríki.*

[1] *leikr* ('leg'), som består i *róg* ('kamp').

[2] omtr. = *remmir*, men fyldigere.

[3]—[5] omtr. = *stýrir.*

[6] smukkere, end nyisl. »*sínu eigin*«. (»*Eigin, proprius*, egen« Björn).

Öld fagnar því.

Er. 15 a. *Þeim er hans faðir átti ráða*[1] *dór. Ok*[2] *drótt man enn þanns var faldinn gjald-grundar ⌒ seiðs ⌒ grímu*[3].

[1] *eiga ráða* ikke rent omskrivende, men: havde at råde over.

[2] Usædvanligt i en slig forbindelse. Man tænker på *of.* Skal man derfor fölge S. Eg.: *þeim er hans faðir, þanns drótt man enn, ok var faldinn* osv.? *Þann* da ved attraction (i st. f. *sá*).

[3] kending, sål. opfattet, forklares. Hvis dette er rigtigt, er her ingen licents (i *gjald*).

Er. 15 b. *Gunnhættir*[1] *kná stýra grýttu*[2] *buðlunga-setri. Gramr býr of þrek*[3]. *Hann rœðr*[4] *stórt, en hjarta hvetr.*

[1] '*bellum qui audet*' Möb.

[2] måske med hensyn til *Björgvin.*

[3] Cf. *bjóat um hverfan hug menskögul.*

[4] ikke just »ausrichten« (Möb.). Bedre er: *molïri* (*'res magnas molïtur'* SnE. I): 'tilskyndet af sit mod (*hjarta*), elsker han store foretagender, foretager han sig store ting'.

Er. 16 a. *Vígdrótt*[1] *setr skjaldborg of vitran vísa við skotskúrum. Ýr*[2] *dregsk. Enn aldir hníga þar í gras.*

[1] krigerskaren.

[2] *materia pro materiato.* (Oht. *îwa*, mht. *îwe*, ags. *ïv*, engl. *yew*).

Er. 16 b. α) »*Vellbrjótr! sóknharðr vápnrjóðr stikar víða þrömu jarðar á lögspjótum; þrýngr at sverða saungvi*« SnE. III.

β) »*Vopnrjóðr stikar víða* | (*vellbrjótr, á lög*) *spjótum* | (*þrýngr at sverða saungvi*) | *sóknharðr þrömu jarðar*« SnE. Eg.

γ) Möbius.

Kritik: Denne vocativ! og dette *á* = *með*!

Jeg tror *vellbrjótr* må være subject i den ene sætning.

? *Vápnrjóðr stikar víða þrömu jarðar. Sóknharðr vellbrjótr, á lögskjótum, þryngr at sverða ⌒ saungvi?*

Sóknharðr henföres da bedre til denne sætn.

stik = *'estacade'* (en). Forsyne ligesom med *palissader.*

Er. 17 a. Refhvörf forklares. α) *siks glóðar* &c. / *röðuls sævar.* β) *slétt skarð.*

γ) *hafi jarðar* brud på refhvörf.

Siks ⌒ glóðar ⌒ sækir verr jarðar ⌒ skarð hafi slétt[1].

[1] Ikke *Firðir* (*Firðafylki*), der måtte hedde *skörð*. Men her menes vist *Víkin* og der sigtes til kong Hakons seire over Ribbungerne 1221 (sommeren). Samme begivenhed i Sturla Þórð. Hák. Hák. 66 (*Ern lét austr til Vörnu* &c.).

Loga ⌒ öldu ⌒ hendir rekr köld heit hlífgranda[1].

[1] påfaldende i st. f. *hlífgrandi* (ntr.). Har man forståèt *hlífgranda ⌒ hendir*?

Er. 17 b. *Glaðr*[1] *fylkir skilr fljótt válkat friðlæ*[2].

[1] Dette adj. her. Kongen er vel til mode, da den efterretning indlöber, at

[2] »*Ribbúngar styrktust mjök, ok gerðu margar úspektir*« Hák. Hák. 61 (kap.).

fljótt válkat: Ribbungerne have ikke længe betænkt sig på at göre »*úspektir*«.

Ræsir stöðvar reiðr[1] *ránsið frömum sævar ⌒ röðuls ⌒ meiðum.*

[1] synes at passe bedre her.

Er. 18 a. *Blóð fremr*[1] *vitni. Heldr slitnar dul*[2], *at hlökk háðisk. Harðr skjöldr skelfr,* »*en*«[3] *skatnar taka varða foldir*[4].

[1] 'fremmer' ulven, 'fremmer dens tarv', 'kommer den til gode'.

[2] 'det bliver temmelig klart', 'det ses temmelig tydelig'.

[3] omtr. = *er?*

([4] *Austfold* og *Vestfold*).

Er. 18 b. *Hollr gramr lætr hvítan rekinn*[1] *fal framðan*[2] *of her*[3]. (SnE. III.: *H. gr. l. hv.* »*fal rekinn of framðan her*«, item Möb. Enn það verður svo risalegt !). Jeg fölger SnE. I og Lp. art. *fremja.*

[1] *gullrekinn.*

[2] *lætr framðan, 'protendit'* (Verg.).

[3] *of her, 'in acie'* (Lp.).

Svalr brandr grandar seggjum. Enn tiggja ⌒ sonr dugir[1]. (SnE. III.: »*svalr brandr grandar, en tiggja sonr dugir seggjum*«. En underlig modsætning, som om her var tale om en magelös sårlæge!).

[1] Háv. 71 Bugge: *daufr vegr ok dugir.*

'Refhvörf' i denne 'vísa': [1] *heldr slitnar &c.* [2] *svalr brandr; cf. slétt skarð.*

Er. 19 a. α) *Skip drífa hvasst.* β) *Segl skekr of rasta ⌒ hlyn*[1] *of gram*[1]. *En*[2] *djúp*[3] *grunnföll huglar*[4] *hata unna ⌒ (gulli* Reg.) *gylli*[5] (U, W).

Den seilads, her menes, er sikkert ikke den i Fms. IX 387 (SnE. III, hvor dog tilföies: *'sed tempus anni non convenit'*), men den i Fms. IX 309—310 (kap. 74): *'Þá er á leið haustit'*

(1221), da kongen og jarlen seilede mod syd fra Bergen for at forfölge Ribbungerne, og fik en stærk storm og derved en farlig reise.

α) Denne sætn. först (som indeholdende en alml. indledn.).

β) så denne sætn.

[1] Dativer. Jeg sætter helst *of gram* i denne sætn.

[2] = *er?*

[3] *djúp grunnföll* sål. Lp. (ikke *djúp skip*). *Grunnföll* forekommer mig at indbefatte bölgedalene.

[4] i Hardangerfjord.

[5] Dativ.

Er. 19 b. *Háraust*[1] *rán skapar flaustum deilu, »né«*[2] *viðr*[3] *hafhreini*[4] *frið. Heil hrönn klofnar fyrir þunnum húfi.*

[1] Cf. *hábrjóstr hörva ⌒ sleipnir* Ynglтal 28.

[2] Denne brug af *»né«* trænger til nærmere undersögelse.

[3] Hvorfor *við* i alle membranerne?

[4] *-hreini*, W, bör foretrækkes.

'Refhvörf' i denne 'vísa': α) *grunn djúp* &c. β) *heil klofnar* klöves og er dog hel?

Er. 20 a. *Hlýr*[1] *hélir at stáli*[2]*. Hafit*[3] *fellr. Enn þelli*[4] *svífr harða fram mót lagar-glammi (glammi lagar). Ferð*[5] *firrisk dvöl.*

[1] acc.

[2] kølens forlængelse i forstavnen.

[3] part. praet. af *hefja.*

[4] jf. *eik & eiki. Þelli* dat.

[5] *»viri«.*

Er. 20 b. *Réttr*[1] *vindr*[2] *bendir*[3] *váðir. Vefr*[4] *rekr snekkjur á haf. Veðr þyrr*[5]*. Skip*[6] *fýsir varar*[7]*. Iðjur*[8] *lýsa*[9] *vísa*[10]*.*

[1—2] = *beinn byrr.*

[3] cf. *tumidoque inflatur carbasus austro* (Verg. 3 357). böier, fylder seilene.

[4] *vefr* 'seilet'.

[5] Jf. *styrvindr þyrr 59*[6]*. vals ⌒ ormr þyrr 6*[7]*.*

[6] acc.

[7] 'landeplads, landested, landingssted' **vör**, men 'læbe' **vörr**.

[8]—[10] neppe: *Iðjur vísa lýsa* »leuchten, glänzen« (Möb.).

'Refhvörf' i denne 'vísa': α) *hélir hlýr. veðr þyrr* &c. β) *hafit fellr. fram mót?*

Er. 21 a. *Ek frá lung lýða ⌒ þengils geisa[1] enn svörð herða[2] of her[3]. Lá[4] reis of skut. Róða ⌒ stóð hljóp und[5] gram.*

[1] *geisa* og *geysa.*

[2] trans. impers. (ikke »intrans. gespannt sein« efter Möb.).

[3] Dativ.

[4] 'bölgen'.

[5] »*vm*« U (mindre godt).

Er. 21 b. *Þjóð fær löngum skipat[1] þröng[2] rúm þungra skeiða. Styrjar ⌒ deilir[3] lætr stinn stál sökkva klökk[4] í mar.*

[1] *fær skipat* omtr. = *skipar.*

[2] i forh. t. krigernes mængde.

[3] *S. ⌒ d.* 'anförer' (nærmest) og 'kriger'.

[4] Sål.; ikke »*stinn (ok?) kløkk*« med Möb. De blive *klökk* i sögangen.

'Refhvörf' i denne 'vísa': *lá* ('blev liggende') *reis.* De andre fuldkomne.

Er. 22 a. *Himinglæva strýkr[1] hávar þiljur[2]. Sog[3] skilja hrönn. Ljótr lægir[4] vill brjóta lögstiga[5] ⌒ fagrdrasil.*

[1] stryger hen ad.

[2] 'dækket'.

[3] vel: den nederste (her snarere: nedre) del af et skibs skrog.

[4] som det synes: med *æ*.

[5] så Möb., rettende U[s] »*logstigo*«. R og W umulige.

Er. 22 b. »*Lýsheims*«[1] ⌒ *eisa[2] ndir[3] ljóma[4] of blíðum gram. Köld uðr rekkir[5] klökkvan kjöl. Far geisar[6]. Ár líðr[7].*

[1] Enten *lýs heims* (i st. f. **lýheims*, for at undgå en art hiatus. Derimod: *lýb-, lýs-, lýt-*) eller *lýsheims* (i st. f. *lýsuheims, lýs'heims*).

[1]—[2] vistnok 'guld' (så Möb.) — jf. *ljóma* — neppe 'morild' (*möru-eldr*).

[3]—[4] omskrivning for *ljómar*.

[5] sætter i rask bevægelse.

[6] 'farer af sted'.

[7] Denne sætn. overgang til næste vers.

'Refhvörf' i denne 'vísa': α) *ljótr fagr* rigtig. β) *köld eisa*, cf. *slétt skarð* & *svalr brandr*.

Er. 23 a. [1] *Vetr líðr af*[2] *sumri. Hlumr firrisk hönd með harra. Enn löng flaust taka hvíld at göngu*[3] *við lög lista*[4].

[1] Sætnn. i denne orden!

[2] Reg. & W & SnE. III & Möb. (sjældent, men rigt.) — »*at*« (sædvl.) U. (Som tid udgår vinteren fra sommeren).

[3] acc.

[4] *lögr lista* 'det hav, der beskyller det sydlige Norge'. *við l. l.* i Bergen. *taka hvíld við lög lista at göngu.*

Er. 23 b. *Hin*[1] *rétta*[2] *höll tóm*[3] *skipask létt. Enn hin fulla gull-skál svífr góla*[4] *at gjöf. Öl mœðir lið lýða*[5].

[1]—[2] Jeg fölger R og W. Jf. 6^{3-4} *réttum fetilhamsi. rétt* om hallen med forestilling om regelmæssig (smuk) bygningsmåde.

[3] værende i en tilstand af tomhed. (Jf. i övrigt *hins gjalla baugnafaðs*).

[4] behagelig.

[5] nu er det ikke arbeidet, der trætter krigerne, men nydelsen.

'Refhvarfabróðir': *vetr at sumri, hvíld at göngu; höll hin rétta, tóm hin fulla.*

Er. 24 a. *Bragningr*[1] *gleðr skipa*[2] *sagnir*[3] *horna⌒(hrein)*[4]*-tjörnum. Horn ndir lítt at þorna*[5]. *Mjöðr hegnir*[6] *böl bragna.*

[1] fyrsten, kongen.

[2]—[3] skibenes besætninger.

[4] 'sannkenning' i et compositum determinativum. Jf. *rínar ⌒ (rauð)malmr* (Bjarkamál).

[5] får ikke megen tid til at blive tört.

[6] indskrænke, straffe, forjage: *nunc vino pellite curas.*

Mjød træder her i st. for *vina obliviosa*, '*obliviosum, Massicum*' (Hor.).

Er. 24 b. *Framlyndr*[1] *skjöldungr*, [2]*hinn's heldr skjöldum fyr skot*[3], *gefr framla*[4] *fólkhömlu*[5] ⌒ *viðum*[6] *gamlar hunangs* ⌒ *öldur*[7].

[1] eg. 'som holder af at gå fremad (ikke tilbage)', 'höisindet'.

[2]—[3] 'den krigerske'.

[4] 'gavmildt'.

[5] *hamla* i fölge Svbj. Eg. omtr. = dan. en *hammel*. 'Kamphammel' = 'sværd'. Cf. *imunlauks* ⌒ *ullr* (Eyv.); *morðheggs* ⌒ *meiðar* (Hallfr.; cf. nynorsk *hegg*, m., navnet på et træ); *vigreyr* (n., Rögnv. jarl). Gröndal. Clavis (*gladius* A, 7).

[6] *fólkh.* ⌒ *viðum* 'krigerne'.

[7] 'honningbølger', 'honningvin' = 'mjød'.

Er. 25 a. Climax: *öl, bjórr, mjöðr, vín.*
Öðlingr gefr fyrðum jastar[1] ⌒ *röst*[2] — *ek vyrði*[3] *svá öl. Horna* ⌒ *brim* — *þat er forn bjórr*[4] — *fellir þögn bragna.*

[1] dan. *gær* (en), nynorsk *gjestr* (masc.) Åsen, svensk *gäst* (msc.), engl. *yeast*, tydsk *gäscht* (masc). — Nominativ usikker; snarest *jöstr* (msc.) eller *jöst* (fem.) — ikke »*jastr*« (ntr.) som hos Möb.

[2] hav, vædske.

[3] *firðum* eller *vyrði?* Jf. t. ex.: 237 spalte 7_5 *maþrenn* »*výcr*« *efter teygi|ngo fjándans*, item *veykr* (pro *veikr*).

[4] måske blot en art gammelt *öl*. Eller fremmed, ligesom navnet *bjórr?*

Er. 25 b. *Mildingr kann*[1] *veita*[2] *máls* ⌒ *heilsu*[3] — *svá heitir mjöðr. Strúgs*[4] ⌒ *galli* — *þat kallak vín* — *kemr í veiga*[5] *val*[6].

[1]—[2] = *veitir.*

[3] med denne kending jf. *fēcundi calices quem non fecēre disertum?*

[4] 'hovmod'.

[5]—[6] forstår jeg ikke. Lp.: *valr*, »*locus, quo cæsi jacent*« uden videre, og deraf: »Metaph. *valr veiga* poculum«. Også

Möb. glossar har *valr* i betydn. »Kampfplatz, Wahlstatt«; men hans exempler bevise intet. — Enten er *val* her = i *mannval* — »til disse udmærkede drikkevarer (kommer eller) föies vin«; eller noget er galt. (Möb. Hátt. har »*veigr*, m., Getränk 25[7]« i st. f. *veig* fem.).

Er. 26 a. *Fylkir brýtr*[1] *fúss fens* ⌒ *eisu. Hönd*[2] *bregðr á venju*[3]. — *Ránhegnir gefr rínar* ⌒ *röf*[4]. *Ætt*[5] *spyrr at jöfrum*[6].

[1] for at dele det (guldet) imellem sine mænd.

[2] Nominativ. Cf. *Glúmr svaraði vel ok brá þó á sitt ráð* Njála kap. 15 slutn.

[3] = *Fús verðr hönd á venju* Njála k. 77 vers 1.

[4] dan. *rav* (et), svensk *raf;* tydsk *bernstein* (msc.) = *brennenstein;* lat. *sūcĭnum* (mindre godt *sŭccinum)* af *sūcus (succus)*, *ēlectrum* (ἤλεκτρον). Kön og tal her usikkert. Forekommer idetmindste som ntr. (Hátt. Rögnv.).

[5] skal her betyde '*populus*' (omtr. = *öld).*

[6] mangel på gavmildhed vilde blive almindelig dadlet.

Er. 26 b. *Ræsir trúir mjök raun rekka*[1]. *Gjöf sjer til launa*[2]. — *Lofðungr á lengr ráð lýða*[3]. *Vex hverr af gengi*[4].

[1] Kongen holder sig meget til erfaringen med hensyn til sine mænd (har ikke gerne uprövede yndlinger, skænker ikke alle og enhver sin gunst) — bevis på hans klogskab.

[2] Tanken: også troskab er på en måde en gave (og fortjener at belönnes)? Eller ingen sammenhæng m. den foreg. sætning.

[3] han har tiden for sig? *(lengr* ikke = *lengi).*

[4] og vil tiltage i storhed?

Er. 27 a. *Ek skar ískalda öldu eik*[1] *til fundar ríks ræsis. Hin bleika*[2] *súð*[3] *var reynd. Emk kuðr at slíku*[4].

[1] Dativ som instrumental. *eik* = *skip,* ligesom *quercus* osv.

[2] Cf. Hornklofi's *báru* ⌒ *fáks hins bleika.*

[3] de sammenföiede planker — kan her tages som *pars pro toto.*

[4] Omtr. = 'som bekendt'. Det er alml. bekendt, at det

var min agt at besöge kongen: mit besög hos kongen var ikke tilfældigt. Ikke »bekannt durch, nach Etw.« (Möb.).

Er. 27 b. *Auðs ⌒ brjótr*[1] *þá hátt hersis-heiti af jarla*[2] *⌒ prýði*[3]*. Dugir*[4] *at vátta sæmð. Vara siglt til lítils.*

[1] Jeg.

[2]—[3] »*decus dynastarum, illustris satrăpa* Lpoët., som om her var tale om Skule; jf. SnE. I. Urigtigt. — Ligeledes vistnok »heltenes — krigernes — ære« (hvad Möb. omtrent mener). Det er for stærkt. — Men: *jarla ⌒ prýðir* kongen (jf. *hersa ⌒ stillir 29*[7]) som den, der har i sin magt at ophöie endog en jarl. Med særegen hensigt? Jf. *þegnprýðis* Geisli 11[2]. *hræðisk himna prýði* Kolb. Tumason.

[4] *Þó dugir siklingum satt at mæla. Dugir oss föður hefna. Hug hve halda dygði. Oss dugir fagna óldfs messu. Oss dugir hrafns hins hvassa hungrdeyfi svá leyfa. Lýð dugir helzt at hræðask hann* (Harmsól 40). *Hróðr dugir hræra ok hánum færa* Háttatal 81. Udtrykker væsentlig det samme som gerundivum i latin. Det er min pligt at omtale den mig vederfarne ære. Cf. *samir 31*[2].

Er. 28 a. *Vígrakkr vandbaugs*[1] *⌒ sendir veitti mér skipreiðu*[2]*. Enn þakkak heiða*[3] *gjöf skjaldbraks*[4]*-mildum*[5] *skylja*[6]*.*

[1] i st. f. *baugvandar* = *hastae* (tror jeg).

[2] = *skipsýsla.*

[3] (den) skönne (gave).

[4]—[5] = *böðmildr, gunnmildr, heiptmildr, ógnmildr styrjarmildr, hildar ⌒ leikmildr, geirnets ⌒ hyrjar ⌒ hreggmildr.*

[4]—[6] misforstået hos Möb.

Er. 28 b. *Næst fann*[1] *fylkir unna*[2] *⌒ dýr*[3] *föl at gjöf stál*[4]*-hreins ⌒ stýri. Ek sá mæta stórlæti*[5] *styrjar ⌒ deilis.*

[1] ikke »*invēnit*« som SnE. I, hvorefter »finden« hos Möb.; men nævnte eller viste mig skibe, han vilde overlade mig som gave, *föl at gjöf* = *gjafföl.* Jeg tror, her er kun tale om et tilbud, som Sn. ikke har modtaget, da han fik et skib af jarlen.

[2]—[3] skibe (jeg kunde vælge imellem).

[4] kølens fortsættelse i forstavnen (oven for).

[5] fem. (se Möb. ordsaml.) ikke ntr. som Lp. mener. Jf. *hreysti* (af *hraustr*), *-semi* &c.

Er. 29 a. *Ek man*[1] *hýrum hilmi tvær ótvistar heims-vistir. Ek hlaut*[2] *at sitja dsamt fémildum seimgildi*[3].

[1] »*memini*« (SnE. I) for lidt, for ordret. Tanken: Jeg viser ham ved dette digt min taknemmelighed for...Jf. Háttatal 95: *Mundak mildingi* &c.

[2] det faldt i min lod, jeg havde den ære.

[3] den der forøger.

Er. 29 b. *Fylkir gaf fúss*[1] *fleinstýri margdýrar hnossir. Hoddspennir*[2] *var hollr fjölmennum*[3] *hersa⌒stilli.*

[1] ikke *Fúss fylkir* (SnE. III) eller *Fylkir fúss* (Möb.).

[2] *spenna* = engl. *to spend* synes allerede at forudsættes her.

[3] som hersker over mange mænd. Neppe »*frequenti comitātu stipāto*« (SnE. I) = »*mit zahlreichem Gefolge*« (Möb.).

Er. 30 a. *Ek bið þoll grœnna skjalda halda*[1] *hylli hilmis. Hrungnis⌒ilja⌒þilju⌒askr beið þroska af því*[2].

[1] = *Ek bið, at þ. gr. skj.* (= jeg) *haldi.* Sn. anbefaler sig til kongens fremtidige bevågenhed. — Jeg tror ikke meningen er: »*collective intelligit cives, artis poëticæ studiosos, in quorum gratiam variationes metrĭcas enumeravit et commentario illustravit*« (SnE. III).

[2] Tanken i denne sætn.: som har skaffet mig forfremmelse eller ære *(þroska)*.

Er. 30 b. *Vígfoldar*[1]*⌒vandar⌒valdi! njót margra landa til ítrar*[2] *elli. Þú vart oss nýtr, dólga⌒fellir!*[3].

[1] 'skjold' (tror jeg. Forklaring). SnE. I og Möb.: »valplads«.

[2] ikke »*extrēmam*« (SnE. I), men »herlig« (Möb.): et dobbelt önske.

[3] Du — seierherre over dine fjender! — har været os gunstig (har krav på vor taknemmelighed).

Er. 31 a. *Stáls⌒(dyn)*[1]*blakka⌒støkkvi samir minnask*

á lof stinngeðs[2] þengils[3]. Aukum álms[4] ⌒ bifsœki[5] yggs[6] ⌒ feng[7].*

[1] der ligesom bruser af sted igennem bölgerne.

[2] hvis mod er uböieligt.

[3] fyrste (ikke 'konge').

[4]—[5] som kæmper med eftertryk, kraft. *álms ⌒ bif* vel egentl.: buens bevægelse og deraf: kamp. *'sækja bardagann frýjolaust'.*

[6]—[7] det, Odin erhvervede (SnE. I 218—224), skjaldskab.

*) begyndelsen heri indbefattet.

Er. 31 b. *[1]Hrœrum hárs[2] ⌒ saltunnu[3] ⌒ hrannir. Ne odds[4] ⌒ bláferla[5] ⌒ (ör)brjót skal þrjóta[6] at stœra[7] jarli óð.*

[1] Jeg tager denne sætn. först. Den er en variation af sætn. *Aukum* osv., hvad enten *Aukum* og *Hrœrum* er ind. eller imperativ. Det sidste måske snarest, skönt mindre beskedent.

[2]—[3] Jeg ser ikke, at dette kan være *óðrœrir* el. *són* el. *boðn*. »*Óðrœris skyldi yggr geyma*« beviser intet.

[4]—[5] a) »*vulnus*« ikke naturligt. b) »*ensis*« jf. *húnferill* — neppe. c) 'skjold'. Cf. α) *blár randir* Höfuðl. Egils; β) *brutum skjöldu* Grottesangen og Starkaðr gamli Gautr. kap. 4. Dog var *kljúfr* naturligere.

[6] jeg skal ikke komme til kort i ... (Lysten mangler ikke).

[7] = *auka* vo. 3.

Er. 32 a. *Skarpt lindar[1] ⌒ (snar)vinda ⌒ skýs ⌒ él þreifsk of skúla. Hvöss egg varð[2] runnin hrœs ⌒ (dyn)brunnum í höggum.*

[1] Svbj. tager *lind* i betydn.: »*ensis ... vel potius hasta*«. Da denne betydn. i alt fald er sjelden og Hátt. desuden har *lind* kun i betydn. 'skjold', opfatter jeg som anfört. Möb. '*lind* Lindenschild' og dog »*lindar ⌒ ský* Schild«.

[2] *varð — runnin* altså opfattet adjectivisk.

Er. 32 b. *Snjallr sveim[1]þreytir bjó[2] hrafni ilstafna[3] sveita. Páll[4] varð falla fram und fit[5] arnar ⌒ (þrá)[6]barni.*

[1] *seim* U, W. Hvis *sveimr* betöd kamp, vilde jeg ube-

tinget foretrække læsemåden i R — ja, som sagerne stå helder jeg mere til *sveimþreytir*. *Sveimr* 'færd, forbundet med uro'; *sveimþreytir* 'en, der fortsætter slig færd til det yderste' (som Skule i sin forfölgelse af Ribbungerne). — *Seimþreytir* underligt! Jf. Þjóðolfr Arn. Hkr. Magn. góð. kap. 31, vers 3: »*mundit þann dag Þrœndi* | *þreyta fyrr at skeytum*«: Jeg troer ei Thrønderne blefue | Den Dag först trætte af Skud«.

[2] pyntede; cf. *rauð*.

[3] »*ilstafni*, W, fremkaldt ved *hrafni*.

[4] *Páll dróttseti* dræbt af Skúli (og Jón austrått). »*þollr*« W, »*valr*« U. Kritik over disse læsemåder og grunden til dem.

[5] *fit* W; *fót* U; bægge læsemåder gode. Men *fet*, R, falder unaturligt.

[6] Cf. gr. (homer.) φίλος (Il. IX 555 μητρὶ φίλῃ 'Αλθαίῃ χωόμενος κῆρ). Dog husker jeg ikke om Homer bruger φίλος på denne måde om dyr.

Er. 33 a. *Þjóð*[1]*sterk stöng*[2] *óð þrátt*[3] *á þingi*[4]. *Merki*[5] *liðu*[6] *fram. Sverð reið*[7]. *Lífs-rán, skapat ferðum, varð mjök at raunum*[8].

[1] opfattes som ligefrem intens. Grundbetydn. i dette *þjóð-* (*þjóðgóðr, þjóðnýtr, þjóðskáld*).

[2] = '*merkistöng*'.

[3] neppe »*crebro*« (SnE. I); snarere »*heftig*« (Möb.). Dog rigtigst 'med det bestemte forsæt ikke at vige'. Se Fms. IX 202—204.

[4] »*á Raumaþingi*« Fms. IX 247 kap. 10.

[5] 'fanerne'.

[6] forskel imellem *liðu* og *óð*.

[7] så W, »*réð*« R, »*reidd*« U. Forholdet imellem disse læsemm.

[8] . . . 'viste sig i höi grad'.

Er. 33 b. *Hvöss egg hrauð*[1] *seggjum friðar ván of hilmis bróður*[2]. *Blá spjót náðu bíta. Búandmenn hlutu þar renna.*

[1] '*abstulit*' (SnE. I), '*vernichtete*' (Möb.), 'forjog'.
[2] acc. (Skúla).

Er. 34 a. Vers 34—37: 'Vágsbrúarferð' 1214. Fms. IX, 247—248.

Fólka[1] ⌒ *treystir*[2] *bjó flaust fagrskjölduðustum öldum*[3]. *Bragnings* ⌒ *bróðir skar leið*[4] *bjartveggjuðustu*[5] *reggi*[6].

[1]—[2] 'anförer', 'fyrste'.

[3] jf. Hák. kap. 10 (i Flat.: kap. 11): *Konungr stefndi til sín öllum lendum mönnum sunnan ór landi ok norðr til Þrándheims.*

[4] 'hav'et.

[5] *veggr* en art opretstående tag el. skerm? eller: skibets side? Den lyse maling (*bjart-*).

[6] ikke »*hreggi*«.

Er. 34 b. *Hilmir rak rastar* ⌒ *hest harðsveipaðastan reipum*[1]. *Sjár hlaut þjóta við þröm þunghúfuðustu*[2] *lungi.*

[1] ligesom: i höieste grad hårdt omvundet med reb, omtr. = med tovværket strammet i höi grad.

I övrigt synes *greipa, -aða*, at stå hos Þorvaldr blönduskáld mellem 1103—1130; men er ikke tilstrækkelig sikkert. Se desuden noten om R i SnE. I.

[2] *húfr* her og flere steder den hele af planker bestående del af et skib.

Er. 35 a. *Heitfastr*[1] *hjálmtýr reist svölu stýri hávar rastir*[2] *vestan at vágsbrú. Varrsíma*[3] *bar*[4] *fjarri*[5].

[1] der holder hvad han lover.

[2] *röst* her 'bölge'. Jf. '*vestr bifask rengr í röstum*'.

[3] msc. Den stribe skibet efterlader i vandet.

[3]—[5] på grund af skibets fart.

Er. 35 b. *Stökkr*[1] *búandmanna óx, er hit grimma*[2] *hrannláð*[3] *bar herfjöld brims* ⌒ *blakka fyrir jörð. Húfar svölðu*[4].

[1] 'flugt'. Ikke »*the swell of the sea*« (Dict.). *stökk* W.

[2] jf. α) SnE. I 328 (Snæbjörn): *hergrimmastan skerja grotta;* β) SnE. II 491 *ólmr er grásili stólmar;* γ) Hátt. 71 *greyp geima slóð.* det vilde hav.

[3] *hrannlád* 'bölgeland'. *hrann* pro *rann* (perf.) fortvivlet!
[4] der synes at have existeret: a) *svel, svalða, svaliðr.* b) *svali, svalða, svalat* (intrans.). c) *svala, svalaða, svalat.*

Er. 36 a. *Þá er mjök löng véstöng*[1] *reistisk, hristi*[2] *hvatt herföng*[3]. *Fólk*[4] *samði*[5] *hringserk. Enn fullsterk*[6] *verk grams*[7] *frömðusk*[8].

[1] = *merkistöng*, fanestang.
[2] upersonlig.
[3] = *herklæði.* Jf. *hamðis* ⌒ *föng (fang?)* 2[3]; kom rustningerne i rask bevægelse.
[4] krigerne.
[5] rette på, bringe i orden (lavende sig til kamp).
[6] der vidne om stor kraft — stor bestemthed.
[7] Skules? eller broderens, ved Skules hjelp?
[8] fuldbyrdedes.

Er. 36 b. *Þing stóð*[1]. *Ek frá bragning bjoggu*[2] *breiða fylking egg*[3]. *Kaldr hjörr lék hönd*[4]. *Allvaldr*[5] *reyndisk herjum*[6] *mannbaldr*[7].

[1] var sat.
[2] Så vistnok Snorri. Ikke *bjuggu* (U W) eller »*bjöggju*« (R).
[3] Dativ, jf. 56[6] 8[2], befalede sine mænd at stå med dragne sværde.
[4] omtr. = *í hendi.*
[5] ikke »*rex*«.
[6] mændene, folket.
[7] en stor mand.

Er. 37 a. *Aldar* ⌒ *höfundr*[1] *sá er lestir bil kann banna virðum vald*[2]. *Verð*[3] *ferð vann*[4] *fest*[5] *fólka* ⌒ *herði mest gjald.*

[1] Så U W; *höfuð* R.
[2] forstår at dæmpe mændenes magtlyst.
[3] ikke »*eximius, egregius*«, men — som har fortjent at udrede en anselig sum.
[4—5] = *festi* (omskriv.).

Er. 37 b. *Skatna* ⌒ *þengill*[1] *gat bjóða þjóð hátt*[2]. *Þat*

stóð af hölða[3] ⌒ *áttar*[4] ⌒ *gram*[5]. *Jöfurr hrauð þrátt rauðum auð*[6].

[1] snarest kong Inge.

[2] omtr. = at være skikkelige. Eller måske *hátt hölða-áttar*, ɔ: at opföre sig som undersåtter.

[3]—[5] jf. note [2].

[6] Ved at omtale denne indtægt kommer, synes det, Snorri til at tænke på Skules gavmildhed. [Jf. iövr. en lign. parenthes 49[2] (*hringr brestr at gjöf*), hvor Snorri går over til de krigerske foretagender. Dog er *hringr* her snarest *ensis*].

Er. 38 a. *Fylkir byrjar snarar farar*[1]. *Freka*[2] *breka*[3] *lemr*[4] *á snekkjum. Rekkar vísa taka vaka; biðja skriðar við-ar at þat.*

[1] i det han forlader Vágsbrú? hvis denne 'vísa' ikke er digtet efter at Hátt. var færdigt.

[2]—[3] naturligvis acc.: de store, grådige bölger.

[4] havet slår (vælter) de hårde bölger mod skibene.

Er. 38 b. *Heppnar*[1] *sýjur svipa*[2] *sömum*[3] *þrömum*[4] *skipa í römmum byr. Hrannir skaka haka* ⌒ *blökkum hliðar. Miðar niðri und kjöl*[5].

[1] fyrstens lykke meddeler sig til alt.

[2] bevæge stödvis. Forklaring.

[3] der tage sig smukt ud.

[4] reling. Hvorledes kan »*skipa þremir*« betyde bölger?

[5] det bevæger sig ind under kølen — det står ikke stille der nede. *miðar* står absolut i stedet for *miðar* med dativ.

Er. 39 a. *Ok*[1] *miklir*[2] *hjálmar*[3] *hófu hjaldrreifan hodd-stiklanda — morðflýtir knd mœta*[4] *dyn málmskúrar*[5].

[1] synes snarere at slutte sig til v. 37, end til v. 38.

[2]—[3] hörte måske med til cermonien ved ophöielsen til jarl? Ellers mig uforståeligt. Egs. gisning??

[4] umulig *meta* (med SnE. III).

[5] en parenthes der passer i sammenhængen — især på grund af sine krigerske fortjenester ophöiedes Skule til jarl.

Er. 39 b. [1]*Þá er hilmir*[2] *foldar*[3] *gaf hugdýrum hjaldrs ⌒ stýri jarldóm. Göfugr*[4] *ógnsvellir fær allan sóma.*

[1] jf. '*tiltekit*' (v. 15).

[2]—[3] ingen kending.

[4] måske snarere her end til *hilmir foldar.*

Er. 40 a. *Hverr fremr barra*[1] *hildi*[2]*? Hverr er ferri*[3] *mælingum? Hverr gerir at stærri höpp? Hverr kann at þverra auð?*

[1] *acrem* (positiv). Jf. Njála II 80—81.

[2] *hjaldr* i R en grov secundair forvanskning.

[3] *procul* (positiv) egentl. *procul parcīprōmis.*

Er. 40 b. *Hertogi veldr hjaldri. Hann er first*[1] *bliknar*[2]*-manni. Hann á at sýnni höpp. Hann vélir*[3] *spannar ⌒ blik.*

[1] *firstr* W.

[2] »*blikvr*« U, »*blikvrs*« W. Alle tre kun her.

[3] omtr. er slem imod.

Er. 41 a. *Ítrhugaðr*[1] *jöfurr velr*[2] *snotrum*[3] *ýtum otrgjöld*[4]*. Grana ⌒ (þung)farmr*[5] *hefir opt sprungit*[6] *fyrir þings ⌒ þrengvi*[7].

[1] Jf. ædelsindet, höisindet.

[2] egentl. vælger.

[3] kloge, forstandige, også om smukke manerer.

[4] Skskmál 39 (SnE. I 352—356[2]).

[5] Skskmál 40 (SnE. I 356—360) især slutn. *þung-*, sannkenning.

[6] gået i stykker.

[7] »*þraungvir þings*... *comitia cogens, rex*« Lpoët. 910 a [1]—[3].

Er. 41 b. *Hjörs ⌒ rjóðr vill, at gnitaheiðar ⌒ reiðmálmr*[1] *ríði. Niflunga ⌒ skatti*[2] *er hreytt hvatt at vígs ⌒ hættis.*

[1] Skskmál 40 (SnE. I 356—360).

reiðmálmr — hvorfor? *reið*... *ríði* en art ordspil.

[2] Skskmál 42, SnE I 364—366.

Er. 42 a. *Alrauðum auði drífr*[1]. *Ek veit, hvar ógnrakkr*[2] *hlakkar*[3] *⌒ snerpir verpr hringdropa á vals ⌒ reitu.*

[1] som sne.

[2] »*ognrackar, V*« (SnE. I), »*V*« vist trykfeil i st. f. 'U'.— Grunden til *-ar*.

[3] appellativ, altså *h.*

Er. 42 b. *Snjallr jöfurr lætr mardallar*[1] ⌒ *hvarma* ⌒ *(fagr)regn falla á fit*[2] *þegnum. Ógnflýtir verr ýtum arm.*

[1] »*marþallar*« U (SnE. II).

[2] Omtr. = *hönd.*

Er. 43 a. *Snarr hjarar* ⌒ *baldr fremr*[1] *aldir »samþykkjar*[2] ⌒ *søkkvi«*[3]. *Gunnhættir kann hraða*[4] *skipta grotta* ⌒ *(glað)*[5]*-dript.*

[1] ligesom 'fremmer', 'forfremmer', 'forhöier' (neml. ved at 'berige' dem).

[2—3] usædvanligt! α) *samþykki*, n.; *samþykkt*, f.; og til nød *samþykkja*, f.; — men: intet *samþykk*, f. (gen. *samþykkjar*); og intet *samþykkr*, m. (gen. *samþykkjar*). β) »*søkkvir*« nom. agentis: guldet personificeret! U (SnE. II) har »*sockvm*«.

[4] adv.

[5] Gdr. Árna 48 »*gull sem jafnan glaðast í ofni | grandalaust kemr smiðum til handa*«.

Er. 43 b. *Féstríðir kná tryggva*[1] *liði fróða* ⌒ *friðbygg*[2]. *Falr*[3] *fjölvinjaðr*[4] *fenju* ⌒ *meldr hylr alinveldi*[5].

[1] ligesom: give til arv og eie. Jarlen fordrer ikke sine gaver tilbage.

[2] jf. *Fróði ... bað þær mala gull ok frið ok sælu* (SnE. I 376[10—11]. Skskmál 43).

[3] omtr. = *útbær, gjaffalr.* Guldet er til at få. Jarlen er ikke påholden.

[4] der danner mange smukke strækninger på (el. i) *alinveldi. vinja*, fem. (got.), »Weide, Futter«. *Björgvin.* Jf. billederne v. 42. Jarlens gavmildhed.

[5] snarest plural: armenes riger.

Er. 44 a. *Gram*[1] *skotnar frama*[2]. *Gjöf*[3] *sannask*[4]. *Spannar ⌒ röf*[5] *vensk*[6] *gotnum. Menstiklir vann*[7] *skýrðar*[8] *miklar manndýrðir.*

[1] opfatter jeg som dativ.

[2] ligeledes dativ (sing. naturligvis). Med Möb. foretrækker jeg læsemåden i UW *(miklar)*.

[3]—[4] »*munus non deest*« SnE. I.

[5] guld.

[6] Sgular. Men *spannar ⌒ röf* måske alligevel ntr. plur. Jón Ólafss. ordner: *spannar ⌒ röf sannask gotnum vænst gjöf.*

[7]—[8] »exhibuit« SnE. I. viste (folk), hvorledes store egenskaber ere beskafne, gjorde folk bekendt med store egenskaber.

Er. 44 b. SnE. III.: »*Hölðar bera herfjöld svala vallands ⌒ branda: hag*[1]*bdl*[2] *lagar friðast sjaldan við stdla valdi*«.

Möb.: »*herfjöld [lagar-hagbdls friðask sjaldan við [stdla-valdi, hölðar bera [vallands-branda svala*«.

Jeg foreslår: *Hölðar — herfjöld — bera svala vallands ⌒ branda.*

Resten som Sn.E. III.

[1] sannkenning.

[2] grund til læsemåden *-bdls* i UW.

Er. 45 a. *Bragningr lætr undin*[1] *hringa-brot brotna fyr*[2] *sér*[3]. *Sá menja ⌒ fættir*[4] *tekr mætt orð of sik fyr men.*

[1] Jf. Eg. Skall. *ljós-undinna landa linns*, og *goll hit vafða*, og *slungit gull við þátt* Hátt. 89[8].

[2]—[3] egenhændig eller ved andre.

[4] af verbet *fætta.*

Er. 45 b. *Armr knd blikna randa ⌒ viðum*[1] *við brimlands ⌒ blik þar's hönd berr lýslóðar ⌒ glóðir liðnar*[2] *at lið.*

[1] Ikke *Armr* (*d*) *randa ⌒ viðum.* Ordstill. rigtig hos Möb.

[2] naturligst og ligefrem: gledne hen til leddet ɔ: håndeddet. Ikke — uden stor tvang: *liðnar = liðinnar.*

Er. 46 a. *Liðar ⌒ skerja ⌒ virðandi*[1] *gefr virðum verbál*[2]. *Vellbroti*[3] *gleðr verðung afar þungum*[4] *vellum.*

[1] Hvad betyder *virðandi* her?

[2] Grund til læsemåden *verbdls* i R?

[3] så U. Sammenhængen med »*vellbrjóti*«? Man har vaklet imellem *vellbrjótr* og *vellbroti*. Hvorfor ikke *vellbrjótr* her?

[4] hvorfor *þungum*?

Er. 46 b. *Sæfuna ⌒ ýtandi fremr*[1] *ýta rauðum auð þars marblakks ⌒ skipendr*[2] *þakka mætum gram mæti.*

[1] Er *fremr* egentl. '*ornat*'? Snarere: befordrer, löfter, hæver.

[2] de som besætte.

Er. 47 a. *Seimörr seimþverrir gefr liði beima seima*[1]. *Ek spyr hringmildan*[2] *hringskemmi*[3] *þinga*[4] *brott hringum.*

[1] plur. af *seimr* msc.

[2] variation af *seimörr*. Grunden til *hringmildum* i W?

[3] variation af *seimþverrir*. *hringkenning* i U?

[4] har majoritet (R *a prima manu* og U). Jf. Flat. III 421 9—6: »*Þath er sidr á Jslandi á haustum ath bændr þinga* »*til fátækra ... og einn bondi var suo storlyndr at honum gaf* »*sumargamlan kalf*«. »*stinga*« er vistnok en vilkårl. ændring i R (cf. *hjaldr* for *hildi*) af én, der ikke kendte el. ikke syntes om *þinga*.

Er. 47 b. *Bauggrimmr baugstökkvir fremr hjarar ⌒ drauga*[1] *baugum. Gullhættr gullbroti viðr gulli fullan skaða.*

[1] *draugum* i R? Grunden?

Er. 48 a. *Auðtýr verr*[1] *auðkendar*[2] *boga ⌒ nauðir auði. Þar*[3] *er*[4] *auðviðum auðit auðs í rauðu gulli.*

[1] omgiver (med), indfatter i.

[2] *auðkendar*, U, lidt underligt; men jf. *heiðar* lin. 7. Det lidt underlige har fremkaldt *auðkendum* (i og for sig meget godt) i W. Betydning: 'som falde i öinene ved det på dem strålende guld?'

[3]—[4] ikke nödvendig *þar's* med Möb.

Er. 48 b. *Heiðmildr*[1] *jöfurr býr*[2] *heiðmönnum*[3] *heiðis*[4] ⌒ *reiðir*[5]. *Heiðfrömuðr*[6] *venr*[7] *heiðar*[8] *vala*[9] ⌒ *leiðar*[10] *heiðgjöf*[11].

[1] = *auðmildr 11*[2], *hringmildr 47*[3], og lign.

[2] '*ornat*'.

[3] sine mænd, der modtage hans gaver.

[4] *heiðir accipiter.*

[5] vogn: *sitr Þórr í reiðu.* Cf. *rhēda.*

[6] *frömuðr* en som rækker (noget) frem (her: for at skenke det bort).

[7] *verr* R, *venr* UW. Hvilken af disse læsemåder bör foretrækkes?

[8] der stråle i forveien af modtagne ringe, = *auðkendar.*

[9] falkenes.

[10] veie.

[11] på en måde: sold, lönning. Men med en biforestilling om frivillighed og gavmildhed.

Er. 49 a. *Hjaldrremmir tekr festa*[1] *Hildi. Hringr*[2] *brestr at gjöf. Hers* ⌒ *valdandi hnígr und högna* ⌒ *meyjar* ⌒ *tjald*[3].

[1] Krigerske foretagender under billedet af en trolovelse med krigens gudinde.

[2] Formodentlig her: *ensis.* Cf. lin. [7]—[8]. Altså et ordspil.

[3] skjoldet. Biforestilling: træder ind i teltet til *Hildr.*

Er. 49 b. *Heðins* ⌒ *mála*[1] *býr flestum hjálmlestanda hvílu*[2]. *Hjaðninga* ⌒ *sprund*[3] *þiggr*[4] *morð*[5]*aukinn*[6] *mæki*[7] — *mund*[8].

[1] Hildr.

[2] Er meningen af denne sætning, at de fleste af dem, Skule angriber, falde, eller at de fleste af krigerne drage i kamp med Skule? Vist det förste.

[3] Hildr.

[4] modtager, får.

[5] ikke 'mord'.

[6] ikke »*cruentum*«; men 'hvis betydning er forhöiet ved *morð*'.

[7] '*ensem*'.

[8] appositum til *mæki.* Hvad er *mundr?* Möb's opfatn. med *mæki* som instrumental? Cf. *Hringr brestr at gjöf.*

Læsemåden i U: *málu* . . . *hjálmlestandi*?

Er. 50 a. *Yggs*[1] ⌒ *drósar*[2] ⌒ *eisa*[3] *rýfr öld*[4] *móðsefa*[5] ⌒ *tjöld*[6]. *Brún*[7] *hlakkar* ⌒ *glóð stökkr*[8] *í haf*[9] *hugtúns*[10] *firum*[11].

[1]—[2] = *hlakkar.*

[1]—[3] = *hlakkar* ⌒ *glóð.*

[4] dativ.

[5] den modige stemning, den vrede stemning.

[5]—[6] *pectora.*

[7] 'blodig'. Jf. *Endr kom brúnt á branda blóð í Nýjamóðu; rauðbrúnan hjör; blóðugr hjörr hins barra beit; hilmir hjálma* ⌒ *skúrir | herðir sverði roðnu* Hått. 57.

[8] *sekkr* synes at ville have passet lige så godt.

[9]—[10] sål. eller *hugtúns* ⌒ *haf* (Möb.) som kending. Måske er *hugtún* sindets, modets bolig = hjertet.

[11] *firum* el. *fírum?*

Er. 50 b. *Hræs* ⌒ *glæs*[1] ⌒ *(dyn)*[2]*brimi*[3] *svífr glugga geð-veggjar. Hjaldrs* ⌒ *hyrr er hvattr*[4] *at slétta*[5] *aldrs* ⌒ *(gnap)-*[6]*turna.*

[1] *glær 'mare'* i fölge *verpa ehju á glæ* = *verpa ehju á mar.* Ypperlig fremstillet af Svbj. Eg. Lp. *glær* 3.

[2] sannkenning.

[3] ingenlunde *brimi* (som SnE. I).

[4] 'hvæsset'. Ikke (med SnE. I) = *hvatr,* med mindre man ændrer *hvattr* til *hvatr.* I övrigt er *hvattr er* mattere end rettelsen *hvatt kann.*

[5] egentl. jævne med jorden, *aequare solo.*

[6] sannkenn. (som rager i veiret); med mindre man med SnE. I og III opfatter *gnap* i betydn. *mare* og *gnapturn* i betydn. *navis,* og *aldrs* ⌒ *gnapturn* i betydn. 'bryst'. Men *slétta* passer ikke til 'bryst'; men derimod til »hoved«, og *aldrs* ⌒ *(gnap)turn* synes en naturlig kending for 'hoved'.

Er. 51 a. *Ungr herstefnir lætr hrafn fullseðjask hungrs*[1]. *Örn getr*[2] *ilspornat*[3] *aldrlausastan haus.*

[1] så R; »af sin hunger« og derved fjerne sig fra hunger — synes en hård ordforbindelse. Det simpleste havde været *hrafns* (i ingen af de tre membraner) . . . *hungr* (så UW). Jf. *seðja fenginn hungr á nýju ránfengi.*

[2]—[3] træder på med den underste flade af sine födder.

Er. 51 b. *Enn grár vargr klífr[1] víg[2]sdra vilja⌒borg[3]. Ylgr[4] fær opt sólgit[5] blóð. Góðr jöfurr vill svá.*

[1] *klíf, kleif, klifinn,* dan. *klyve, klyvede* og *kløv, klyvet.*

[2] en art 'stuðning', i det udtrykket bliver fyldigere derved.

[3] er vel *'pectus'*.

[4] ulvinde.

[5] *svelga.*

Er 52 a. [1]*Skjöldungs⌒niðr[2] sær darraðar⌒skúrum.* [3]*Sköpt lyptask. Glygg[4] hrindr gunnfána[5] of fræknum tiggja grundar[6].*

[1] Jeg slutter mig til Möb. i opfatt. af denne 'vh.' — kun at jeg sætter *tiggja grundar,* altså ikke som en kending.

[1]—[2] Skule, af kongeslægt. — *niðr* som adv. synes ikke at passe, da der ikke er tale om *skúrir* i egentl. forstand.

[3] Eller sætn. *Sköpt lyptask* först.

[4] simpelthen 'vinden'.

[5] naturligvis dativ.

[6] *grundar:* nu var nemlig kong Inge död og kong Hakon mindreårig.

Er. 52 b. *Vé geisa[1] fyrir vísa[2]. Stöng[3] veðr at gungnis[4] ⌒hlym[5]. Mót[6] málms[7] eru styrk und[8] merkjum of ítran hilmi.*

[1] naturligvis ikke »*geysa*« som i SnE. I & III og Þorl. og Rask. U har *geisa.*

[2] dativ.

[3] *véstöng* 36[2], *merkistöng.*

[4] *gungnir,* Odins spyd, her: spyd i almindelighed.

[5] klang, brag; *g.⌒hl.* kamp. U har *hlyn.* Hvad er *gungnis hlynr?*

[6]—[7] egentl. ikke kending, som Möb. vil.

[8] *fyri* W; men *und* synes kraftigere.

Er. 53 a. *Geira⌒dunu⌒stjóri vensk at stæra[1] stór verk. Hjaldrtýr kann halda foldu und sik með hildi[2].*

[1] udföre. Cf. *stœra óð 31*[8]. Eg. dog: lade voxe. **Lade** blive fra intet til noget.

[2] her appellativ: kamp.

Er. 53 b. *Harri slítr hjarranda*[1] ⌒ *föt í hverri snerru. Jöru*[2] ⌒ *þollar falla þar*[3] *til fyllar*[4] *fjall*[5]*vargs.*

[1] et af Odins navne. *Hjarri*, Stabel, »det runde Jern, som slaaes i Dör- eller Portstolpen, og hvori Hængslen hænger. *Cardo*«. Jf. *'cardo rerum'*.

[2] pugna.

[3] *þá* U. Men *þar* kan beholdes.

[4] *fyllr* nom. sing.

[5] som sannkenning.

Er. 54 a. *Hildar* ⌒ *hlemmi*[1]*drífu skýtr of hvítum*[2] *þröm*[3] *rítar*[4] *at sköglar*[5] ⌒ *veðri, enn skjaldagi*[6] *haldask* —

[1] Sannkenn.: som frembringer lydelige stöd. Jf. *vinna hlömm* og verb. *hlamma*. *Hlemmi-* forudsætter et verb. *hlemma*. Her er vel ikke tale om *skothríð;* jf. anden 'vhelm.'.

[2] *hvítan*, W, kunde synes naturligere. (Forskellen i betydn. af *of* med acc. og *of* med dat.). Men jf. *of 55*[5].

[3] rand.

[4] *scuti.*

[5] her propr.

[6] udelad. af *r*, ligesom i *ulfgi*. Dat. sing. *skjaldi: holm lét sér at skjaldi* Hornklofi (stöttes ikke af formen). *hjaldrs á mínum skjaldi* Þórarinn máhlíðingr Eyrb. k. 19 vers 5. *haldir fast ok skjaldi* Korm. k. 7. *haldórr í bug skjaldi* »Guðlaugr«. &c. Resten af exemplerne hos Möb. beviser intet.

Er. 54 b. *enn*[1] *alda* ⌒ *vinr rýðr snarla odda í sœfis* ⌒ *sveita*[2] *ferðar at sverðtogi*[3]. *Þat er megin jarls*[4].

[1] Omtr. = *er* (efter min mening).

[2] Jf. *sára* ⌒ *þorns* ⌒ *sveiti.*

[3] egentl. gerningen at drage sværdet.

[4] Bedre end R[a] *jarl megin*, med mindre *jarl* står i st.

for *jarls*. Her synes skjalden at sigte til noget rent personligt, man har fortalt om jarlen.

Er. 55 a. *Hverr sei*[1] *jarl betra fjölvitrum jöfra ⌒ ægi*[2] *eða gjarnara at gæða*[3] *harðsvelldan*[4] *skjalda ⌒ glym?*

[1] præsens ('videat'); »*sæi*« UW. Möbius.

[2] Hvo kender en jarl ypperligere end denne fyrsternes skræk? Synes urigt. opfattet hos Möb. (*jarl* som dativ). *fjölvitr* indsigtsfuld i mange retninger. — Hvorfra læsemåden *snarla* i st. f. *betra?*

[3] *græða* UW, hvilket også går an.

[4] Jeg foretrækker denne læsemåde (U[s]), hvoraf W[s] »*harðselldan*« synes fremgået. *hraðfeldan*, R, mattere og dunklere. Jf. t. ex. *ógnsvellir* Hátt. 39[7]. Med hensyn til udtalen jf. *halldórr í bug skjaldi*.

Er. 55 b. *Óliíll styrr stendr of*[1] *stála ⌒ skúrar ⌒ gauti þá er fólks ⌒ jaðarr ferr varða sig*[2]*njörðum foldir*[3].

[1] så RU, ɔ: omkring og over; jf. Hátt. 57[8] (*remma rimmu glóðir | randa grand of jarli*). Den fare, hvorfor jarlen udsætter sig.

[2] kampens.

[3] man kunde tro, at her hentydedes til jarlens expedition over land til Viken i 1221 (Fms. IX 298[5] fgg., kap. 62 fgg.).

Er. 56 a. *Hverr ali*[1] *blóði byrsta*[2] *ylgi bens ⌒ rauð*[3]*sylgjum*[4], [5]*nema svá at gramr of gildi*[6] *vargi gráð*[7] *margan dag?*

[1] Jf. 55[1] *sëi*.

[2] Snorres udtale *bysta?* Bjarni Kálfsson *hesti : versti* (Flat.udg. II 596).

[3] sannkenning.

[4] *sylgr* drik.

[5] når jarlen ikke vækker ulvens hunger mangen en dag.

[6] forøge (egentl.).

[7] nom. sg. *gráðr* msc.

Er. 56 b. *Oddviti gefr vitni undir nýbitnar egg*[1]. *Herr sér loðna*[2] *framkló*[3] *fitjar*[4] *fenris roðna.*

[1] Dativ (instrumental).

[2] Jeg tror ikke på *loðnar* = *loðinnar*, men opfatter

[3] *kló* i betydn. 'den nederste del af foden med tæerne, hvori klöerne sidde', og

[4] *fit* om hele benet(¹). Hvis den opfatning ikke var rigtig, vilde Snorre formodentlig have brugt plural (*-klœr);* jf. Þjóðólfs »*Höss arnar rauttu hvassar,* | *hróðigr konungr! blóði.....* | *klœr dór hingat fœrir*« (Hkr. Har. harðr. 11). — I *fyrðar knáttu* | *flagðviggs und kló liggja* (Þorkell Skallason, Hkr. Har. harðr. 100) og *bolr lá gauzkr und gulri* | *grás arnar kló* (Þorkell hamarskald, Fms. VII 53) tager jeg *kló* på samme måde som i *framkló.*

Er. 57 a. *Hilmir herðir*[1] *hjálma* ⌒ *skúrir roðnu sverði. Hvítir*[2] *askar*[3] *hrjóta*[4]. *Spangir*[5] *brynju hrynja*[6].

[1] jf. *stœra.*

[2] '*fulgidi*', '*corusci*'.

[3] '*enses*' som 9⁶. Neppe »Speer« (Möb.) eller *fraxĭnus* (SnE. I). Så vidt jeg véd ingen auctoritet for *askr* = *hasta.*

[4] omtr. = *hrjóta sundr.* Neppe 'hervorstürzen' (Möb.) eller »*sparsœ volant candĭdœ fraxĭni*«.

[5] 'plader'.

[6] falde.

Er. 57 b. *Hlakkar*[1] ⌒ *eldar*[2] *hnykkja*[3] *harða*[4] *svarðar*[5] ⌒ *landi*[6]. *Rimmu*[7] ⌒ *glóðir*[8] *remma*[9] *randa*[10] *grand*[11] *of*[12] *jarli.*

[1] kampens.

[1—2] *enses.*

[3] mest pass. om krumme tyrkiske sabler.

[4] adv.

[5] hovedhudens.

[5—6] hovedet.

---

(1) Fms. IV 336⁴⁻⁵: *skáru þeir af (hreinstökkunum) fitjarnar, ok bundu undir sik öfgar. flá af fit af fremra fœte (oxans) hægra megin. Eigi fitjaskammr* (om en sæl) Ld. kap. 18. Völund. 29: Bugge: *Verða ek á fitjom þeim er mik niðaðar námo rekkar.* Cf. *skornar váro sinar í knésfótom,* knæhaserne bleve overskårne.

[7] kampens.

[7]—[8] *enses.*

[9] styrke, stramme. Cf. *stæra, herða.*

[10]—[11] snarest ikke kending, men »*clypeis magnam noxam adferunt*« (SnE I).

[12] over og omkring. Her må være tale om den fare, hvorfor jarlen udsætter sig. Man ser, hvorledes sværdene true hans hoved. Hvis her stod acc. *jarl?*

Er. 58 a. *Herjum*[1] *es*[2] *væni*[3] *til*[4] *hjálma*[5] ⌒ *hyrjar*[6] ⌒ *styrjar*[7] *svá*[8] *at jarl egnir*[9] *þar tognu*[10] *sverði til ógnar*[11].

[1] så Lp. (og Möb.). Ikke *hjálma* ⌒ *hyrjar* ⌒ *herjum* med SnE. I og III.

[2] nödvendigt. Ellers en lille feil!

[3] udsigt, forventning om, må vente.

[4] tilföiet af metriske grunde.

[5]—[7] kamp. *styrr* her omtr. 'forstyrrelse'.

[8] 'således', 'derved' at — i det.

[9] tilskynder.

[10] med draget (sværd).

[11] kamp.

Er. 58 b. *Knd*[1] *sjá*[2] *þundar*[3] ⌒ *grindar*[4]*-jaðra*[5]*-garð*[6] *fyr*[7] *grundu*[8], *er skatna* ⌒ *vinr skyldisk*[9] *at fremja*[10] *skjaldar* ⌒ *galdr.*

[1]—[2] = *sér.* Cf. *Eðr of sér es jötna ...*

[3] Odins.

[4] gitterdör. Her omtr. = *hurð.* Cf. *hurðir hjarranda.*

[5] rand.

[6] gerde, dige.

[3]—[6] en vold af skjolde.

[7]—[8] ved kysten, ved landets rand. »*quibus Skulius littora Norvegiæ ab incursionibus hostium defendebat*« neppe nöiagtigt. Meningen snarere: når han drager af sted for at opsöge og angribe Ribbungerne.

[9] har den pligt (föler sig forpligtet til).

[10] cf. *stæra, herða (remma).*

Er. 59 a. *Hjálmlestir*[1] *skerr sigars*[2] ⌒ *veggi*[3] *hristar*[4] ⌒

hregg[5] ⌒ *öld*[6]. *Gramr lætr brjóta*[7] *randa*[8] ⌒ *stranda*[9] ⌒ *hnigþili*[10] *í brands*[11] ⌒ *byr*[12].

[1] Krigeren.

[2] SnE. I 523 [8. 10.]

[2]—[3] skjolde.

[4] en valkyrje.

[4]—[5] kamp.

[6] dativ. Er [4]—[6] = krigerne? eller '*pugnâ*' instrumentalt? (Jeg er i tvivl).

[7] Dette *brjóta* berettiger til at lægge den naturligste mening i *odds bláferill* 31[5] oven for. Jf. også *brotnuðu skildir* Hákonarmál.

[8] *baugr* SnE. II 420.

[8]—[10] underligt, som Svb. Eg. bemærker, hvis det hele skal være = skjold. Måske derfor: skjoldborg. Jf. *ruðu víkingar | skírar skjaldborgir | í skatna blóði.* Hvorledes kommer *hnig-* til at betyde *mobile?*

[11]—[12] kampen.

Er. 59 b. *Stál*[1]*hrafna*[2] ⌒ *stefnir*[3] *lætr styrvind*[4] *þyrja*[5] *of*[6] *sik. Bragna*[7]*-sagna*[8]*-oddviti*[9] *þiggr*[10] *gagn*[11] *at göndlar*[12] ⌒ *glyggvi*[13].

[1] oven for 20 a.

[2] *equorum* (ikke *corvorum*).

[1]—[3] den der forstår at före skibe.

[4] kampstormen.

[5] rase.

[6] omkring.

[7]—[9] krigerskarenes anförer. *sögn* 'skare', jf. *sjau fylla sögn* SnE. I 532 kap. 66.

[10] ɔ: tilkæmper sig.

[11] fordel, seier.

[12]—[13] Gönduls vind = kampen.

Er. 60 a. *Megin*[1]*bára sára skylr*[2] *flest ár álmdrósar*[3] ⌒ *ísa*[4]. *Kænn jöfurr lætr hjálmsvell*[5] *gella*[6] *fella*[7] *á hræs* ⌒ *hrönnum*[8].

[1] stor.

[2] må böies: **skylja* (ikke *skyla* som Lpoët., Dict., EJ.,

Möb. Háttatal antage), *skyl*, **skulða*, **skuliðr* (som *hylja*). Skylle. Cf. *skola* & *skula* (Hátt. Rögnv.).

[3] *álmdrós*, valkyrje, som f. ex. *oddavíf*. Cf. *álmdrósar ⌒ eisa* Hg. 7. Ellers så vidt jeg véd, intet *dros* i hele sproget. I övrigt forholder *dros* sig til *drjósa* som *gos* til *gjósa*.

[3—4] *enses*, jf. *hlakkar ⌒ íss*, *ensis*.

[5] *ensem*.

[6] bröle som en tyr. *Gella* må ikke forblandes med det primitive *gjalla*, hverken i böin. eller betydn., hvilket dog ofte sker (f. ex. Möb. *gella*, *gall*).

[7] antages at stå i st. f. *ferliga* (»*tetre*, gyseligen« Björn; »*monstrously*« Dict.; *ferligr* »*immānis*« Lpoët. &c. Exempler: Ísl.[1] II 78₁₁ *mælt svá ferliga*. 273[6—7] *svá ferliga sem þau létu jafnan*. Karl. 476[7] *ferliga gerði keisari, er hann* ... Stjórn 3₇ *at uer fallim eigi ferliga uernandi þann orskurdinn medr skynsemd* osv. Bysk. I 349[11—12] *hverso ferliga* (skammelig) *hon hafþe sveinin a bravt reken*.

[6—8] det hele udtryks underlighed.

Er. 60 b. *Stinnr*[1] *mens*[2]*⌒ stiklir*[3] *kná*[4] *venja*[5] *styrjökla*[6] *benja*[7]*⌒ legi*[8]. *Frór*[9] *stillir lætr unda ⌒ sund*[10] *hjarar ⌒ lunda fylla fólk*[11].

[1] gisn.: *r* synes at måtte have stået her (jf. *frór*)?

[2—3] = *menstiklir 44*[8].

[4—5] = *venr*.

[6] *ensis*, cf. *álmdrósar ⌒ íss*.

[7—8] blod.

[9] med omlyd = *frár* rask; cf. *stinnr*.

[10] jf. *lögr*.

[11] *ensem*, cf. *hasta bibit cruorem* (Verg.).

Er. 61 a. *Hár*[1] *sára*[2] *⌒ dra*[3] *⌒ tími*[4] *vex of gram*. *Hræljóma*[5] *⌒ hrími*[6] *fellr of hristar*[7] *⌒ hlyn*. *Mistar*[8] *⌒ frost*[9] *nemr her*[10]*kaldan þröm*[11] *skjaldar*[12] *aldar*[13].

[1] Heftig (kamp). *opportūnum* Lp. (cf. på den höie tid!).

[2—3] *ensium*. Cf. *blóð þ(v)ó bens ⌒ drum* Þorkell Gíslason i Búadrápa; ligeledes *sunda sárs leyfu vér drar*. Ligheden imellem et sværd og en åre.

[2—4] kamp, eg. 'sværdtid'.

[5] *ensis.* Jf. *Brunnu beneldar í blóðgum undum; gerva bendags⌒gný* Hátt. Rögnv.; *hræleiptr* Sturla Þórð.

[5]—[6] ikke »pfeile, geschosse«, men 'sværdregn'. Sværdene falde (lyne) så tæt omkring krigeren som dråberne i en regnbyge.

[7] her appell.: kamp.

[8] *Mist* her snarest valkyrje.

[8]—[9] 'kamp'.

[10] her forstærkende.

[11]—[13] bör helst ordnes således.

Er. 61 b. *Gullsendir brýtr gunnveggs*[1]*⌒stöfum leggi*[2] *hrundar*[3]*⌒grundar*[4]*⌒hreggi. Ek spyr gotna*[5] *þrotna*[6] *elli*[7]. *Svá skotnar*[8] *þat*[9] *söknvallar*[10]*⌒svelli.*

[1] skjoldets. Ligesom f. ex. *hildar⌒veggr* (Grettir).

[2] ikke locativ, men instrumental; ikke »i kampen«, men 'ved k.'

[3] en af valkyrjerne, men her appellativ: kamp.

[3]—[4] skjoldets. Jf. *hjaldrland, gunnlátr.*

[5]—[7] Snarere så (*elli* dat. og *þrotna* particip.), end *elli* (acc.) *gotna* (gen.), *þrotna* (infin.).

[8] 'times' om noget godt.

[9] forekommer mig at være nominativ. Jf. dog 44[1] (*frama*)?

[10] brugen af dette udtryk synes foranlediget ved brugen af *tími* 61[1].

Er. 62 a. *Tiggi*[1] *snýr*[2] *söknar*[3]*⌒hagli*[4] *á ógnar*[5]*⌒drú*[6]. *Undgagl*[7] *veit þat. Yngvi drífr*[8] *brynju⌒éli. Hjörr vélir fjör at*[9] *hlífa*[10]*⌒hreggi.*

[1] Den rette skrivemåde hos Snorre.

[2] sner (udsender) personligt. Dristigt: *snýr* (brugt personl.) og *drífr* (brugt personl.), i det Skule jarl fremstilles under vindens billede. På lignende måde kunde latinske digtere bruge *ningere* og *pluere* personlig. *Fundae saxa pluunt.*

[3]—[4] passer til **sníva.*

[5] kampens.

[6] eg. tjenere.

[7] ravnen. Jf. *enn vitnir sá, hvar valr of lá.*

[8] her personl.; men upersonl.: ***strengjar ⁀ hagli drifr*** SnE. I 418 Einarr Skúlason.

[9] i.

[10] skjoldene.

Er. 62 b. ***Vísi heldr mistar ⁀ regni of fjörnis ⁀ foldir***[1]. ***Fólkskúrum lýstr of hraustan hilmi***[2]. ***Svá skiptir boga ⁀ driptum***[3]. ***Fregnum styr hans***[4].

[1] udsender valkyrjens regn imod hjelmens lande (sine fjenders hoveder).

[2] Sværdbyger rase omkring den tappre fyrste.

[3] Således aflöses buens regn, ɔ: man går over fra pilekamp til sværdkamp (håndgemæng).

[4] Vi höre — på Island — beretninger om hans kamp.

Er. 63 a. ***Styrjar ⁀ valdi***[1] ***kendi stála ⁀ 'steykkvi'***[2]***lundum falda***[3] ***rauðu***[4]. [5]***Rekkar stýrðu roðnu barði rétt til jarðar austan fjarðar***[6].

[1] Her og 30[5] &c.; ***valdr*** hyppigere.

[2] en art udfyldende sannkenning.

[3]—[4] bide i græsset, omtr. = ***snýta rauðu.*** Hver 'vísufjórð.' synes at bestå af én sætning. Deraf denne min opfatn.

[5] ɔ: efter at man var seilet til den östlige side af Viken (bugten Vík), der er den ***fjörðr***, her menes. Jf. »***Jarl sigldi austr ok spurði, at Gunnarr var í Vættahéraði***«.

[6] på den östlige side af Viken.

Er. 63 b. ***Hringa***[1] ***⁀ skerðir rendi***[2] ***oddum eljun***[3]***strandir ýta***[4]***-ferðar***[5]. ***Hilmir stærði***[6] ***meginundir***[7] ***heila***[8] ***⁀ grundar***[9] ***hvössu sverði.***

[1] Vistnok her: ***armillarum*** (***et ănŭlorum***) ɔ: ***auri*** — ikke ***ensium.***

[2] gennemborede med; eg. gennemlöb med odderne, el. lod odderne rende ad — eller igennem. Fjerner sig ikke meget fra: ***cava trabe currimus aequor.*** Qs.: ***percucurrit cuspidibus pectora.***

[3] kraft, udholdenhed.

[4]—[5] ikke kending: mændenes skarer.

[6] eg. forögede, men også frembragte.
[7] ét ord.
[8]—[9] hjernelandets, hovedets.

Er. 64 a. *Vígrækjandi*[1] *vafði*[2] *lítt at sækja*[3] *fram, er*[4] *mætti virðum. Sköglar*[5] ⌒ *serks*[6] ⌒ *skerðir gekk fyr*[7] *roðnum*[8] *merkjum í hlakkar*[9] ⌒ *skúrum*[10].

[1] den der lægger vind på krigsfærd.
[2] ikke *váfði* (som Lp. og Möb.), men *vafði* med alle opfatnn. andre steder.
[3] trænge.
[4] da han.
[5] en valkyrje.
[6] omtr. = skjorte.
[7] foran.
[8] gylden (adj.).
[9]—[10] kampen(e).

Er. 64 b. *Land ruddisk*[1]. *Enn ræsir*[2] *þrænda*[3] *skóp*[4] *ribbungum þungan*[5] *bana. Gunnarr*[6] *skaut hjarna*[7] ⌒ *kletti*[8] *und*[9] *grimmsetta*[10] *il fótar*[11] *gera*[12].

[1] blev lagt öde af Ribbungerne? (Jf. *landit ruddiz ok siðaðiz*), eller: rensedes (cf.: *það var landhreinsun)*, da *(enn)?*
[2]—[3] ingen kending.
[4] skabte.
[5] sannkenning.
[6] *Ásuson.*
[7]—[8] hjerneskallens klippe.
[9] (poet.) under.
[10] forsynet — besat — med grumme — skarpe — klöer.
[11]—[12] ikke *gera fótar* (i oplösn.).
[12] som den grådige. Cf. *freki.*

Er. 65 a. *Vægðarlaus*[1] *vápna*[2] ⌒ *hríð*[3] *náði*[4] *velta*[5] *feigum*[6] *hausi*[7]. *Hilmir ljet bana*[8] *verðan*[9] *herða*[10] ⌒ *klett*[11] *mæta*[12] *höggum.*

[1] Skånsellös.
[2]—[3] våbenbyge, kamp.
[4]—[5] omskriv. = *velti.* lod rulle (hen ad jorden).

[6] af skebnen bestemt til undergang.

[7] hjerneskal (nærmest).

[8]—[9] fordi de vare oprörere.

[10]—[11] skulderklippe, klippe, der sidder imellem skuldrene, hoved.

[12] möde, föle, rammes af.

Er. 65 b. *Fylkir renndi*[1] *fjörnis ⌒ hlíð*[2], *fennta*[3] *holdi*[4], *fleina*[5] *⌒ lands*[6] *⌒ megin*[7]*skíði*[8]. *Öflugt sverð, kennt*[9] *jöfri*[10], *eyddi*[11] *fyrðum.*

[1] Samme construction med *renna* (caus.) som 63[6]. Bevægelsens beskaffenhed behöver ikke derfor at være den samme i bægge tilfælde.

[2] hjelmens li, hovedet.

[3]—[4] besnet med köd (hvis sne er kød). Billedet er taget af skilöbning; jf. *skíð.*

[5]—[6] spydlandets, skjoldets.

[5]—[8] spydlandet stærke ski. *megin* fungerer som sannkenn.; jf. *öflugt.*

[9]—[10] der siges at tilhöre — tilhörer — fyrsten.

[11] udryddede, tilintetgjorde.

Er. 66 a. *Ítr*[1] *hertogi*[2] *eyddi*[3] *úthlaupsmönnum*[4] *spjótum*[5]. *Stál*[6] *sungu*[7] *of*[8] *dólgum*[9] *stillis. Ylgr*[10] *stóð í val*[11].

[1] den ypperlige, herlige.

[2] ingenlunde titel, men ‘anförer’.

[3] udryddede.

[4] næsten = ‘röverne’.

[5] med spyd ‘*hastis*’.

[6] Stålvåbnene.

[7] klang.

[8] over deres hoveder. Derfor med dat.

[9] Læsemåden *dylgjum*(!!) i Eirspennill, Fríssbók, Flat.

[10] ikke ‘valpladsen’ — selv om her stod: á *val!*

Er. 66 b. *Hoddgrimmr*[1] *jöfurr ljet margan*[2] *hal*[3] *höfði*[4] *skemmra*[5]. *Svá kann oddviti, reiðr*[6], *at refsa*[7] *þjóðum*[8] *rán*[9].

[1] grum over for guldet. Jeg ser ingen grund til her at skrive »*grimr*«, selv om man skriver ‘*skemra*’.

[2]—[3] mangen en mand.

[4]—[5] vorde et hoved kortere, miste sit hoved. Læsem. i W, *skemma*, meget god, men har ikke en så gammel klang.

[6] i sin vrede. Derfor stiller jeg *reiðr* her.

[7]—[9] straffe röverier — plyndringer — på mændene, straffe deres plyndringer.

Er. 67 a. *Ortak*[1], *með*[2] *sex*[3] *togum*[4] *hátta*[5], *öld*[6] *at*[7] *minnum*[8], *of*[9] *snjalla*[10] *siklinga, þá er ek vissa alframast*[11].

[1] Jeg har nu digtet.

[2]—[5] med — i — 60 versarter *(bragarhættir)*. Skjalden betragter — omtaler — denne strophe som færdig.

[6] dativ.

[6]—[8] menneskene til erindring, for at det skal huskes.

[9] et sådant *of* naturligvis med acc.

[10] ikke egentl. *cordatos*, men snarere *fortes*, eller dog vel snarest omtr. *sublīmes*, da det også bruges om gud.

[11] biord. Cf. Vikarsbálkr (Stark.) Fas. III 35: *Fylgdak fylki* | *þeims fram a s t vissak.*

Er. 67 b. *Jöfrar hafa sizt*[1] *orpit*[2] *á aldinn*[3] *mar*[4] *veg*[5] *né*[6] *velum*[7], [8]*er*[9] *létu mik virðan. Þat er oss frami*[10].

[1] egentl. 'mindst af alt'; deraf 'ingenlunde'. W »*sitt*«, dårlig læsemåde.

[2] *verpa.*

[3] jf. Hávamál: *Snapir ok gnapir, er til sævar kömr, örn á aldinn mar.*

[2]—[4] *Þat 'es órétt, es orpit hefir á mdskeið mörgu gagni... vellvönuðr, þvi'es veitti mer* Arinbj. 13. Se *Glær* i Lp.

[5] ære(sbevisninger).

[6] brugt fordi 'hverken' ligger i tanken.

[7] guld, kostbarheder.

[8] denne sætn. ikke som hos Möb.

[9] middelets dativ (hvormed de hædrede mig), hvis man læser *virðan*, men genetiv, hvis man læser *verðan* (med W).

[10] tanken: jeg kan rose mig af, at fyrsterne...

Er. 68 a. [1]*Skúli varð ungr fremstr skjöldunga. Skala*[2] *dvala lof*[3]. *Ek sem*[4] *mildum*[5] *gram fjölsnærða*[6] *mærð*[7].

[1] Med 68[1] forbindes 70[8] til én sætning, som stev. Jf. *Knútr var und himnum — höfuðfremstr jöfurr,* Knútsdrápa Sighvats. Sammenlignes videre. Det er Möb. fortjeneste at have opdaget dette forhold (her i Hátt. 68—70). Nödvendigheden af, at hans opfatn. er rigtig. Ligger der i dette stev nogen fornærmelse for Hakon?

[2] man — jeg — skal ikke opsætte.

[3] acc.

[4] forfatter.

[5] gavmild.

[6] snoet, bundet, indsnöret, snöret — formet — på mange måder, i mangfoldige kunstige versarter.

[7] Det er sandsynligt — men ikke afgjort —, at her står *mærð*.

Er. 68 b. *Ek skal meir*[1] *bera*[2] *styrs*[3]⌒*stæri*[4] *hróðr*[5] *fyri*[6] *gnótt*[7] *hers*[8]. [9]*Ek var kærr harra*[10].

[1] fremdeles. ɔ: Jeg skal fortsætte min digtning — blive ved at digte.

[2] omtr. bringe.

[3]—[4] kampens forøger.

[5] digt.

[6]—[8] således, at det bliver alml. bekendt.

[9]—[10] en mere modern form: for alt det venskab han har vist mig.

Er. 69 a. *Ek bjó*[1] *konungs*[2]⌒*bróður*[3] *þrenn*[4] *kvæði, kunn*[5] *þjóð*. [6]*Ek veit þann þengil fjölmennan*[7].

[1] forfattede; nu: *bjó til.*

[2]—[3] viðkenning.

[4] = *þrjú,* for at få stavelserim. Jf. *þrenn fjör.*

[5] altså et tidsrum imellem kvæði 3 og 4.

[6]—[7] en sætning i st. f. et enkelt ord.

Er. 69 b. *En fjórða*[1] *lofun*[2] *fólkglaðs*[3] *lagar*[4]⌒*ljós*[5]*elds*[6] ⌒*friðrofa*[7] *skal vaða*[8] *fram.*

[1] v. 68—102.

[2] æredigt.

[3] formodentl.: der finder glæde i kampen. Jf. *heiptglaðr* Einarr Skúlas. om Sig. jórs., *vígteitr* Plac. om Trajanus.

[4] her nærmest det samme som i *land* (*láð*) *ok lögr* & *lopt ok lögr*.

[5] adj. (sannk.).

[4—6] guldets.

[7] *rofi* : *ruf* = *broti* : *brut*.

[8] jf. Atlakviða 10: *Ristv nv, Fiornir! lattv a flet vaþa greppa gullscalir meþ gvmna hondom!* Endvidere Háttatal 86[6]. Ellers vilde *vaða* lyde så vældigt.

Er. 70 a. *Mart mitt*[1] *bragar*[2]*-lag*[3] *er dðr*[4] *ókveðit of spakan oddbraks*[5]⁀*mœti*[6].

[1] tilhörende mig ved min kundskab, hvis beskaffenhed jeg har tilegnet mig.

[2—3] = *bragarháttr*, versart.

[4] i det foregående.

[5] kampens. Læsemåderne *brags* (R) og *braks* (W).

[6] af *meta* eller *mœta*? Hvilket er naturligst i fölge formen (verbets form)? *ö* beviser rigtignok intet. Rimets beviskraft?

Er. 70 b. *Skýrr*[1] *greppr*[2] *hlýtr geta óhneppra*[3] *skraut*[4]*-fara*[5] *grams*[6].

[1] her passer *cordatus*.

[2] skjald. *Skáld heita greppar* Skskmál 65 init.

[2—3] jf. Brages *grepp óhneppan*. Klangen af dette udtryk synes her at have foresvævet Snorre. Betydn. her i *óhneppr*: der ikke vidner om knaphed, påholdenhed, karrighed, men er: prægtig, glimrende.

[4] pragt.

[3—5] glimrende pragtreiser (til sös).

[6] lin.[8] hörer til 68[1].

Er. 71 a. *Seima*[1]⁀*sneiðir*[2] *kann*[3] *hleypa*[4] *haka*[5]⁀*hnig*[6]*-fák greypa*[7] *slóð geima*[8] —

[1] bruges både i sg. og plur.

[2] Sål. med Möb., da [1]) læsem. er usikker i R; [2]) W har

sneiða; [3]) man finder *seima ⌒ sneiðir* Njála k. 23 v. 2. Hvorledes vilde i övrigt *snæðir* være at opfatte? *æ* for *ey*, ligesom omvendt *ey* for *æ*.

[3] forstår.

[4] lade löbe (med dat.). Ikke *hleypa greypa geima-slóð* (*á*) *Haka-hnigfák*!

[5] sökonge.

[6] sannk. — der duver ned.

[7] grum. Jf Hátt. 35 *hit grimma hrannláð* og *hergrimmastr skerja ⌒ grotti* SnE I 328. Cf. lat. *saevum*, *avārum* og lign.

[8] havets.

Er. 71 b. — [1]*leyfðr*[2] *skati*[3] *hinn's lætr langa*[4] *festa*[5] ⌒ *hesta ganga af hlunni*[6].

[1] denne vh. slutter sig til den forrige, hvor den har sit prædicat og hvori tanken indskyder den. På denne måde falder appositionen (*leyfðr skati*) til *seima ⌒ sneiðir* naturlig.

[2] der prises.

[3] lyder höiere, end pluralen *skatnar* — Snorre vilde her neppe have kunnet bruge f. ex. *gumi*, *greppr*, *seggr*.

[4] altså langskibe, krigsskibe.

[5] jf. *landfestar & skutfestr*.

[6] stok, hvorpå et fartöi trækkes.

Er. 72 a. *Gull*[1] *knd*[2] *glóa*[3]. *Greppar*[4] *róa*. *Framir*[5] *seggir eru samir*[6] *vdss*[7].

[1] Snorre *gull;* de ældre skjalde *goll.*

[2]—[3] omskrivende = *glóar* (*glóir*) — neml. på skibene.

[4] Her 'mændene', *viri* (ikke 'skjaldene'); se Skskm. 65 init.

[5] ypperlige. Egentl.: de, der stå i forreste række i ueg. forstand.

[6] der bære *vás* med lyst, ufortrödenhed, udholdenhed. *samr* synes at betyde: a) parat, rede. b) dygtig.

[7] reiselidelser af fugtighed og kulde.

glóa, *róa*, förste stavelse kort, sammenlign. lin.[4.6.8.]

Er. 72 b. *Eik*[1] *má*[2] *una*[3] *bruna*[4] *und*[5] *jöfri. Visi nýtr*[6] *þá*[7] *skriðar viðar*[8].

[1] 'skib', ligesom lat. *quercus* (om skibet Argo).

[2] *kná*, W, simpelthen omskrivende. *má* synes at betyde noget mere, nemlig: har grund, men falder lidt kunstig.

[3] befinde sig vel ved, finde behag i. Udeladelse af *at* poet.

[4] skride.

[5] lige som lapidarisk.

[6] nyder.

[7] *þar* W — synes at stå snarere under end over *þá*.

[8] skibet. Jf. t. ex. lat. arbor. (Pelias arbor, Argo).

Er. 73 a. *Ræsir*[1] *glæsir*[2] *dökkva*[3] *rökkva*[4]⁀*reina*[5]⁀*hreina*[6] *hvítum ritum*.

[1] af v. *ræsa* af fem. *rás*.

[2] eg. bet. 'glassere'. Her 'give et lysere udseende' ved de hvide skjolde: pynte. Beslægtet med det hos latinske forfattere forekommende *glēsum* 'rav', og med *glåsir* (SnE. I 340); jf. også *glæsir* (navnet på den smukke tyr i Eyrb.), den der er til pryd?

[3] jf. *svörtum* 73[8] og 76[5], *blár* 74[5] &c. *stökkva*, 'som springe', uantageligt.

[4] sökonge SnE. II 469[a 5] 552[5 b] & 154[12].

[5] dan. *rén* (i agerren), 'uplöiet strimmel', men brugt i st. f. *land*.

[6] *rén* = rensdyr. Den rigtige opfatn. af [4]—[6] i Lp.

Er. 73 b. *Hringa*[1]⁀*hreytir*[2] *skreytir*[3] *svörtum*[4] *stinga*[5]⁀*hjörtum*[6] *skafna*[7] *stafna*[8].

[1]—[2] jarlen.

[3] omtr. = *glæsir*.

[4] *dökkr* 73[3].

[5] Hverken W eller R har *stringa* (monströst!), men begge *stinga*. Jf. Njála II 155. Skrivfeilens årsag?

[5]—[6] = *stinga*⁀*valr* Hák. Hák. k. 219 v. 1 (Ól. hvít.). *Valr* Vesteins hest SnE. I 482 vers 3.

[7] glattet.

[8] del af skibet i. st. f. det hele.

Er. 74 a. *Hafröst*[1] *hristir hlunnvigg*[2] *tiggja*[3]. *Borð*[4]-*grund*[5] *bendir*[6] *stýri*[7] *brimdýrs*[8].

[1] *röst* her 'bölge'; *hafröst* 'havbölge'.

[2] 'lunhest'. Aasen: *'lunn'* msc.

[3] så Snorre (med i); ældre med y.

[4] skibsplanke; (pars pro toto) skibsside; (pars pro toto) skib.

[5] skibenes slette, skibenes land.

[6] engl. *to bend*. Af *band?*

[7] ror, *gubernaculum*, forclass. *gubernum*.

[8] brændingsdyrets.

Er. 74 b. *Böðharðr*[1] *buðlungr*[2] *veit*[3] *blá*[4] *byrskíð*[5] *brjóta*[6] *þungan*[7] *víði*[8] *börðum*[9].

[1] 'kamphård'. Med *böð* jf. t. ex. lat. *bătŭo*.

[2] Hvoraf afledt?

[3] Hvorfor *veit*, og ikke *sér*.

[4] jf. *svartr* og *dökkr*. Nærheden i mellem sort og blå.

[5] börskier, vindskier.

[6] også *frangere* kunde bruges.

[7] smukt epith. til 'hav'et.

[8] smukt navn på *'immensum mare'*.

[9] = *stálum*.

Er. 75 a. *Frór*[1] *fleinþollr*[2] *lætr snekkjur*[3] *hrinda*[4] *haf-bekks*[5]⌒ *hniggrund*[6] *stálum*[7], *þá er mál*[8] *falla*.

[1] »*Frò, qvies, reqvies*, Hvile, Ro, Lise«, & »*Frói, m. idem*«. *Frór* her vel: hurtig, rask. Jeg tör ikke antage bemærkelsen: »*laetus, hĭlăris*«.

[2] en slig kenning går bedre an om en fyrste end *gumi*, *seggr*, *greppr* el. lign.

[3] snekkerne.

[4] skyde frem.

[5] 'havbænk' opfattes i betydn. 'skib'.

[6] 'faldende slette' ɔ: 'som hæver og sænker sig', altså: *mōbĭlis*, bevægelig.

[7] = *börðum*.

[8] passende tider, til rette tider, især om foråret.

Er. 75 b. *Hergramr*[1] *litr*[2] *hirðmenn spenna*[3] *hlumi*[4], *enn*[5] *rógálfr*[6] *(litr) raungóð*[7] *ræði*[8] *skjálfa*[9].

[1] Som adj. forekommer dette ord mig her underligt. Jeg tror det kan opfattes = *herkonungr* (om Magn. den gode). Cf. constr. i 71. Eller skulde »*her fram*«, R, kunne være en forvanskning af et »*herframr*«, der i övrigt ei vides at forekomme.

[2] *lætr* W. Hvorfor er *litr* at foretrække? Jf. *veit* 74[5].

[3] have fat på.

[4] åregrebene.

[5] væsentlig copulativt (her).

[6] kampalfen, krigeren.

[7] neppe '*usu probatus*' eller »bewährt«, men *raun* forstærkende som sædvanlig.

[8] årer (af *róa*).

[9] årernes sitrende bevægelse.

Er. 76 a. *Hrannir*[1] *strýkva*[2] *hlaðin borð*[3]. *Haflauðr*[4] *skeflir*[5]. *Kalt hlýr*[6] *ndir*[7] *kasta*[8] *söltum*[9] *kjalar*[10]⌒*stig*[11].

[1] Bölgerne.

[2] rigtigere end *strykkva* R og *strykja* W. Forvanskningerne. Möb.: *strýkja*.

[3] *bekk* R; altså rim! Grunden? Hvor står *bekkr=navis? bekkjar*⌒*(blá)röst* (Guth. sindri Hák. góð. 6) = havets blå bölge = den blå havbölge; jf. *Hafröst* her 74[1].

[4] ikke *löðr*!

[5] verb. act. impers. og *Haflauðr* acc. efter min og EJ's. (ordb.) opfatning.

[6] = *kinnungr* (Egla f. ex.), dan. 'bov'.

[7]—[8] omskr. Omtr. = *kastar*.

[9]—[11] kölens salte sti.

[10]—[11] havet.

Er. 76 b. *Snjallmæltr*[1] *stillir hleypir*[2] *svörtum*[3] *hlunna*⌒*stóðum*[4] *fram*[5] *of*[6] *haka*[7]⌒*veg*[8] *hríðfeld*[9] *svana*[10]⌒*fjöll*[11].

[1] nærmest: hvis stemme er klangfuld.

[2] styrer dativ (ikke = *hleypir á*).

[3] passer særlig, når kendingen indeholder begrebet 'hest'.

[4] hvorfor jeg getter på *stóð?* Jf. Om helr. s. 38.

[5]—[6] hvorfor bedre end *fram á?*

[7]—[8] sökongens vei.

[9] et smukt epitheton: der overspröiter skib og besætning med skum (mere poet. end Mb.[2] gisn. »*hraðf.*« p. 73).

[10]—[11] svanefjeldene, bölgerne.

Er. 77 a. *Ungr[1] jarl lætr snekkjur[2] snyðja[3] á manar[4]⌒hlekk[5] í [6]sólroð[7]. Allvaldr sjer árla fall breka[8].*

[1] I 1237 var Skule 48 år. Hvorfor i 1237—9 hans ungdomsbedrifter? og præsens?

[2] synes egentl. at være et mindre langskib (altså krigsskib) med dragehoved. Fornyrði p. 467—468.

[3] nynorsk *snydje* »snage, snuse efter noget«; cf. *snuðra*. Formentlig, som Dict. mener, nærmest om hunde.

[4] flere (mindst 3) öer af det navn. Her menes vistnok den danske eller den engelske (britiske).

[4]—[5] havet.

[6]—[7] egentl. för solopgang.

[8] 'bölge' som den der brydes, besl. m. *brechen*.

Er. 77 b. *Lýðr[1] knár[2] lypta[3] lauki[4] opt of kjalar[5]⌒raukn[6]. Dragreip[7] mœta[8] greipum[9]. Glygg[10] ndir[11] greiða[12] váð[13].*

[1] Besætningen.

[2]—[3] omtr. = *lyptir*.

[4] masten.

[5]—[6] kölens trækdyr *(jumentum)*, skibet.

[7] reb, hvorved seilet heises (og fires ned).

[8] möde.

[9] nærmest 'hånd' (af *gripa*), og så her.

[10] vinden.

[11]—[12] omskrivende (udspænder, fylder).

[13] seil.

Er. 78 a. *Kaldr[1] húfr[2] skerr hrönn[3]. Allvaldr ferr[4] hvatt[5]. [a]Lim[6]garmr[7] brýtr[8] lá[9]. Rang[10]barmr[11] skýtr lög[12].*

[1] som værende stadigt i det kolde vand.

[2] vistnok 'skibet' *(pars pro toto)*.

[3] bölgen (bölgerne).

[4—5] farer rask af sted.

[a] De to fölg. sætnn. ikke som hos Möb. Se hele ordfölgen hos Snorre selv.

[6] træernes grene.

[7] navnet på en hund *(geyr garmr mjök)*.

[6—7] vinden som storm, der brækker træernes grene.

[8] ɔ: oprörer, bringer i oprör.

[9] her 'havet'.

[10] *rengr* »ribberne« eller »spanterne« (i et fartöi), der danne skibets buede form.

[11] rand.

[10—11] sikkert ikke »*obliqua prora*«; men den i spanternes nærhed værende kant — den överste del af skibssiden. Man erindre, hvorledes bölgerne undertiden »skydes« eller kastes tilbage derfra.

[12] dativ (i st. f. det ældre *legi*).

Er. 78 b. *Brátt*[1] *skekr blán vegg*[2]. *Byrr rekr*[3] *ráskegg*[4]. *Almætr*[5] *jarl lætr ósvipt*[6] *húnskript*[7].

[1] Underligt. *Brim (mare)*? men afstanden i lyd er for stor. Derfor snarere et andet ord.

[2] skibets blå (jf. *blá byrskíð* 74) side.

[3] driver frem.

[4] 'seilet' formodentl. (kun her).

[5] herlig i alt.

[6] *svipta segli* rebe et seil.

[7] naturligvis dativ: seil. Cf. *seglit [á máríusúðinni] var sett með fögrum skriptum* (forsynet — prydet — med smukke billeder).

Er. 79 a. *Leyfðr*[1] *blíðr*[2] *vísi læsir*[3] *útstrandir*[4] *landa*[5] *rann*[6]*garði*[7] *ok barða*[8]⁀*blá*[9]*skíðum*[10].

[1] som prises.

[2] mild. Der behöves intet *ok* imellem disse to attributter.

[3] indelukker (med).

[4] egentlig: »udstrande«, strandbred(der).

[5] om landsdele.

[6] i st. f. *rand-* (skjold-).

[6]—[7] 'skjoldgerde', hegn af skjolde.

[8] *barð* omtr. = *stál.*

[9] sannk.; jf. *blá byrskið* 74[5—6].

[10] ski (en).

[8]—[10] de sorteblå skibe.

De i Sn.E III og hos Möb. givne forklaringer er urigtige. — Min opfatn. stöttes ved fölgende halvvers (Fms. X 121 andet vers) af Sturla Þórð.: »*lukti lómblekkir | landa útstrandir | hríða herskiðum | harðr ok ranngarði*« (hvor *hríða her-* i övrigt synes tvivlsomt). Min opfatn. Lpoët. artt. *blá-skið* og *læsa* in fine.

Er. 79 b. »*Jarl ern*[1] *valbrodda*[2] *knd*[3] *þyrna*[4] *oddum hrænaðra*[5] *jörð*[6] *með*[7] *élsnærðum*[8] *jaðri*[9]«.

[1]—[2] en art oplösn. af *vápnfimr, vápndjarfr* (dristigt).

[3]—[4] omtr. = *þyrnir.*

[5] spyd, cf. *geirs oddum* Tjodolv.

[6] landet (Norge).

[7]—[9] langs med den af ilinger omsnoede kyst.

? *Ern jarl knd þyrna oddum hrænaðra jörð með valbrodda*[α] *(falbrodda*[α] W)⌒*él*[β]*snærðum*[γ] *jaðri.*

α spyd. α—β kamp. α—γ kampomsnoet med erindring om alle de kampe, der havde fundet sted ved Norges kyst.

Er. 80 a. *Lof*[1] *er flutt snörum*[2] *gram*[3] *fyrir*[4] *gunnörum*[5] *fjörum*[6]. *Ne*[7] *spörum*[8] *spurð spjöll.*

[1] Skskmál 54: *Skáldskapr* »*heitir bragr ok hróðr, óðr, mærðr* (*mærð*, U, 748) *lof* (*ok leyfð* add. U)«; jf. ib. (Skskm. 54) ved næstsidste vísuh. (»*Hér er ok lof kallat skáldskapr*«).

[2] rask, modig (eller: begge dele under ét).

[3] *grams* R. Altså: *gunnörum snörum fjörum* (for meget, når *gramr* intet epitheton har).

[4] i deres nærværelse, '*cōram*'.

[5] rede til kamp. Ingenlunde af *gunnnærir* som Eg. vil.

[6] *fjörr* pl. *fjörvar.* Cf. irsk *fear* (pl. *fir*).

[7] Ikke nödvendig *Né.*

[8] beholder (for mig selv). Jeg (agter ikke at beholde) beholder ikke for mig selv beretningerne angående jarlen.

Er. 80 b. *Hef'k yppt*[1] *til hróðrs*[2] *görum*[3], *óvörum*[4], *förum*[5] *hans fyr*[6] *auðs⁀börum*[7].

[1] *extollere*. Jf. *yppa ráðum yðru kappi Jóta gramr í kvæði fljótu*.

[2] så med R; ikke *hróðrar* med W (ikke metrisk rigt.).

[3] ikke *örum* ligesom 80[2]; *örum* passer desuden ikke.

[4] ikke 'forsigtige', men 'dristige', uden frygt for vindens og havets raseri.

[5] Sn. tænker her kun på söreiser; jf. 71—78; især (78) *jarl lætr almætr ósvipt húnskript*, hvilket tyder på en stærk storm.

[6] *cōram*.

[7] *börr* 'træ'.

Er. 81 a. *Fluttak*[1] *fræði*[2] *of*[3] *græði*[4] *frama*[5] *með tölu*[6]⁀*ræði*[7]. *Tunga*[8] *tæði*[9].

[1] Jeg foredrog.

[2] 'digt'. Sikkert sing.; jf. *fræði þat er grettisfærsla hjet* Grett.[2] p. 119[13].

[3] det oprl. *ok* i R sikkert urigtigt. Bemærkn. SnE. I 699 note [6] (»*græði* pro 1. imperf. *grædda*« forfeilet i to henss. Dog kunde man tage *græði* som præs. Men denne tanke kommer her uventet. Noget andet 67[8]: *þat er oss frami*).

[4—5] ingen kending; men 'en der stadigt stiger i hæder'.

[6] 'tale', især 'foredrag'. Ikke 'tal'.

[7] 'åre' (singular); jf. SnE. I 540[3].

[8—9] gentagelse — variation — af *Fluttak með tölu⁀ræði*. Jf. 80: *Ne spurð spörum spjöll*. — *tæði* (tungen) ydede sin bistand.

Er. 81 b. *Stef*[1] *skal*[2] *stæra stilli*[3] *mæra*[4] *ok færa*[5] *hánum*[6]. [7]*Dugir hræra hróðr*.

[1] Digt. Mb.s antagelse af bemærkn. '*refrain*' på dette sted synes at stå på noget svage födder. Dog er hans opfatn. måske rigtig, skönt her ikke foreligger noget rigtigt *stef*. Jeg henviser med Lp. til et vers af Þór. stuttfeldr

(f. ex. Hkr. Unger p. 686): ***Þá vændir mér Þrænda*** &c. ***stef*** altså, tror jeg, = ***hróðr*** i den anden, indskudte, sætning.

[2] skal man = skal jeg.

[3]—[4] ingen kending. ***Mærir*** Söndmöres og Nordmöres indbyggere. Cf. ***ræsir Þrænda*** 64[5].

[5]—[6] fremsige det for ham.

[7] med hensyn til min adskillelse af sætnn. jf. næst foregående visuh.

Er. 82 a. ***Slíkt er svá — siklingr á þann orðróm[1] — öld ann[2] þess:***

Sagen forholder sig som anfört. Fyrsten fortjener det (ɔ: fölgende) omdömme. Folket under ham det, istemmer det, samstemmer dermed, indvender intet derimod:

[1] ***orðrómr*** mgl. i Lpoët. Betydn.: alml. omtale, almligt omdömme, alml. mening. Jf. 14[8] ***Hákun ræðr...***

[2] Nj. 142 219—220 ***ann ek ykkr eigi at sitja í kviðinum.***

Er. 82 b. ***Skúli, skýrstr[1] skatna, er dýrstr[2] jarla austan[3] ver[4].***

[1] ***skýrr*** svarer i betydn. til lat. *clārus* (i det hele). —70[7] må det rigtig nok formodentlig opfattes *'cordatus'*, forstandig. — men her (82[7]) sikkert: *clarissimus*, ligesom 94[7] ***Ragnarr þótti skatna skýrstr.*** Jf. Ingimundr Einarsson (Sturl. I 39): ***malmrýri tel ek skýran | orðinn*** (interpunktionen urigtig i Sturl. [1, 2]). Óláfr hvitask. om Áron Hjörleifss.: ***skjaldar freyr hinn skýri.***

[2] herlig.

[3] usædvanl. i st. for ***fyr austan.*** (Island vestligt).

[4] Hvoraf véd man, at ***ver*** er ntr.? Svar: Nom. sg. »***ver***« SnE. I 574[9], »***vær***« SnE. II 479 17 a, »***ver***« SnE. II 562 5 a (men rigtig nok »***verr***« SnE. II 622 16 a). Vigtigst Ol. hvit. (Fms. IX 457) ***ne fákr á ver víka | vetrsollit kemr betri.*** (***Vetrsollit*** er min gisning i st. for ***veðrsollit.*** Halvverset synes kun at forekomme i én codex — Frisianus). Det om vinteren svulmende hav, havet der endnu svulmer af vinterens påvirkning. Cf. Ergrimmter, als in Winterwettern die Fluth.

Er. 83 a. *Svanfjalla*[1]⌒*hestar*[2] *baug*[3]*valla*[4]⌒*eyðis*[5] *gnapa*[6] *alla naðrs*[7]⌒*bgn*[8] *of*[9] *há*[10]*stalla*[11] *hlunns*[12].

[1] Bölgernes, = *svana*⌒*fjöll* 76[5].

[1]—[2] skibene.

[3] SnE. I 420 *'Á fornum skjöldum var títt að skrifa rönd, þá er baugr var kallaðr'.*

[3]—[4] skjoldenes. Jf. *draugr flatvallar bauga.*

[5] Den slemme slutn. af SnE. I 700 note[6]. Vocativ 3[6] 30[5. 8]; men det er noget ganske andet. Her vilde voc. være absurd; hvorfor det er nödvendigt at optage Rask's rettelse.

[6] kneise.

[7] ty. die *natter*. Også *naðra* fem.

[8] forfærdelse.

[7]—[8] vinteren. Jf. Mork. udg. 214[20—24 a.] *»Þann vetr enn nesta | naþra deyþi«* i st. f. *[þann] vas hinn næsta naðra deyði.*

[9] omtr. = *á* med dativ.

[10] cf. *rauðmalmr.*

[11] stade. Nom. sg. *hástalli* (Lp., Mb.) vel ei umulig; men *hástallr* langt rimeligere, da *stalli* sjeld. forekommer og da kun i en indskr. betydn.

[12] ikke nödvendig 'cylinder'; blok, stok.

Er. 83 b. [1]*Glatt er orms*[2]⌒*galla*[3] *með*[4] *gumna*[5]⌒*spjalla*[6]. *Jarl fremr*[7] *snjalla*[8] *sveit. Slíkt*[9] *má*[10] *kalla skörung*[11].

[1] Muntert er vinteropholdet hos fyrsten.

[2]—[3] ormens skade (bane) = vinteren; jf. *háalfs*⌒*galli* (ilden).

[4] hos.

[5]—[6] fyrsten; jf.: *gotna*⌒*vinr* 11, *drengja*⌒*vinr* 14, *alda*⌒*vinr* 54, *skatna*⌒*vinr* 58, *bragna*⌒*vinr* 90; *gumna*⌒*spjalli* om Har. hårdr. (Stúfr Hkr. Har. harðr. k. 17 vers 1); *seggja*⌒*sessi* (Hákon jarl); osv. Hvorfor ikke som Möb.? Slig brug af *með* er yngre end Snorre.

[7] beriger (omtr.); jf. *(blóð fremr vitni* 18): *hjarar*⌒*baldr fremr aldir* 43, 46, 47.

[8] omtr. 'brav' (ikke *cordatus*).

[9] En slig mand, fyrste.

[10] kan man.

[11] omtr. 'höisindet ædling'.

Er. 84 a. [1]*Gramr fekk gótt orð*[2]. *Hann*[3] *er*[4] *gunntamr*[5]. [6]*Fullframr fylkir er mjök rausn*[7]*samr.*

[1] Fyrsten har erhvervet lovprisninger (berömmelse) — den krigskyndige.

[2] Tanken: på grund af sin gestfrihed og gavmildhed.

[3]—[5] står i st. f. attribut: den krigserfarne (krigerske) fyrste.

[6] Ikke *Rausnsamr*... som Sn.E. I & III og Möb. Det er fyrstens *rausn*, her skal fremhæves. 83—91 handler herom. Tanken: Den fuldherlige fyrstes gestfrihed og gavmildhed er såre stor(slået).

[7] storartet optræden især i gestfrihed.

Er. 84 b. *Sízt*[1] *getr*[2] *milding*[3], *hinn*[4] *er metr*[5] *mál, þann er setr*[6] *seggi*[7] *svá*[8] *hvern vetr.*

[1] egentl.: mindst af alt: deraf: ingenlunde.

[2] man finder (egentl.: får — engl. *to get*).

[3] fyrste.

[4] egentl. overflödig.

[5] omtr. = bedömmer (som fyrste nemlig): *hinn* ... *mál* i st. f. et attribut (naturligt i tilfælde som dette, hvor hvert attribut har vægt).

[6] holder (behandler).

[7] sine mænd, sine gester.

[8] så fortrinlig (nemlig).

Er. 85 a. *Vilk*[1] *auka*[2] *mistar*[3]⁀*lauka*[4]⁀*grundar*[5]⁀*skerði*[6] *mærð*[7] *góma*[8]⁀*sverði*[9].

[1] bör vistnok foretrækkes her for *skal* (W), da der står *skal* i den fölg. sætn.

[2] bliver her omtr. 'fortsætte'.

[3] her som appell.: 'kamp'. Jf. *sára*⁀*laukr*, *randar*⁀*lauks*⁀*rækilundr*, osv., men især f. ex. *ímunlaukr* (da *ímun* ikke vides at være noget valkyrjenavn).

[4] Möb. 'Stab', fordi han opfatter *mist* som valkyrjenavn; — men *laukr* betyder ikke 'Stab'. Man tænker sig ikke *laukr* som en knold, men som noget der voxer i höiden — har en vis længde (ligesom et sværd).

[5] slette, jord.

[3]—[5] skjoldets.

[3]—[6] jf. *baugvalla⁀eyðir* 83.

[7] eller måske snarere *mærð* (ingen poet. licents 68[4]).

[8] hvilket tal? ganernes sværd. Jf. *góma⁀sker*.

[8]—[9] tungen.

Er. 85 b. *Skal*[1] *segja*[2] *dýrð*[3] *styrjar*[4]⁀*glóða*[5]⁀*stökkvi*[6]-*móða*[7]. *Drótt*[8] *má*[9] *þegja*.

[1] Man (ɔ: Jeg) skal (ikke med tilf. 'nu').

[2] 'forkynde'. Jeg forkynder.

[3] 'pris'.

[4] kamp (gen. *styrjar* og *styrs* — i overenst. med andre lette mscstammer på *ja*).

[5] kampens gløder = sværdene. Den gamle plur. i almlh. *glæðr*.

[6] der lader (springe ɔ:) göre en hurtig bevægelse, som svinger.

[7] Tors sön, altså en guddom.

[6]—[7] omtr. = *støkkvir*.

[4]—[7] sværdsvingeren, krigeren.

[8] her nærmest: hofsinderne.

[9] lyder underlig skarpt (kan tie). Men dels synes skjaldene undert. af have været temmelig fordringsfulde og dels har dette *má* måske lydt noget anderledes den gang.

Er. 86 a. *Ek veit hrings*[1]⁀*hraða*[2] *laða*[3] *ölsaða*[4] *hirð í höll*[5]. *Hús*[6] *hlaða*[7] *er gótt*[8].

[1] *ānulus, ensis?*

[2] som et nomen agentis. Nyisl. 'skynding'.

[3] ty. *laden, einladen*. SnE. I 702 note [12]!

[4] underl., at de allerede have drukket så meget öl! Men måske de indbydes til at nyde kostbarere drikke (mjöd og vin). *saðr* = got. *sads* (stamme *sada-*), ty. *satt*; jf. lat. *satur* og *sat(is)* &c. Det er galt (Dict.) at sige, at *saddr* er en yngre form i st. f. *saðr: saðr* er adj., *saddr* part. præt. af *seðja;* altså to ganske forskellige, skönt indb. beslægtede ord. Kunde *saðr* stå i st. f. *saddr?*

[5] dativ? til at komme igen neppe!

[6]—[7] hallen på Hlaðir (Lade)? eller hele gården?
[8] *gótt* eller *gott*?

Er. 86 b. *Gramr drekkr*[1] *vannbaugskaða*[2] *glaða. Enn val*[3]*staða*[4]*⌒vitar*[5] *vaða*[6] *at gjöf*[7].

[1] Den samme ordforbindelse som i '*drikke én fuld*'.

[2] sværdbryderne = krigerne. *vann-* i st. f. *vand-*; se 28[1], hvor rimet fordrer *vand-*, men hvor R, U alligevel har *vann-*. *vandbaug-* i st. f. *baugvand-*: *baugr* skjold, pars pro toto, egentl. kun den malede kreds (se her ad 83 note [3]). Det hele *(baugvandar⌒skaði):* den der (imod sin vilje) beskadiger sit sværd i kampen.

[3] falk.

[3]—[4] umulig, som Eg. og Möb. ville, af *valstöð*, men af *valstaðr*.

[5] 'baun'; deraf 'ild' i almlhed.

[6] væsentl. samme brug af *vaða* som 69[6], hvor jeg henviste til Atlakviða 10 *(Ristu nú fjornir! láttu á flet vaða greppa gullskálir með gumna höndum).*

[7] naturligvis dativ.

Er. 87 a. *Handar*[1]*⌒hlekkr*[2] *drífr*[3] *þars hilmir drekkr*[4]. *Bekkr*[5] *blíð*[6]*skálar*[7] *er mjök þekkr brögnum.*

[1] hele armen med hånden.

[2] lænke.

[1]—[2] ringen, ringene.

[3] nl. fra giveren til modtagerne. Jf. *skip drífa* 19[3].

[4] holder drikkelaget.

[5] 'bænk' (Eg. & Möb.)? eller 'bæk'. I sidste tilfælde [5]—[7] kending: den behagelige drik (mjöden eller vinen).

[6] föiet, men har dog ikke hensyn til selve karret, hvorimod indholdet menes.

[6]—[7] et *compositum determinativum* af samme art som *hástallr* 83. Gengivelsen '*poculum geniale*' heldig (Lp.).

Er. 87 b. *Hrein*[1] *gullin*[2] *ker leikr*[3] *her*[4] *hilmis við orða*[5]*⌒sker*[6]. *Segi*[7] *ek*[8] *allt sem er*[9].

[1] ikke 'ren', 'pur'; men 'blank', 'skinnende'.

[2] som er af guld, gylden.

[3] Sing. eg. mere påfald. her end i mindre klare prosaiske sætnn. Muligt var *hreingullit ker* (jf. sg. *handar* ⌒ *hlekkr* og med hensyn til *hreingullit* Brages *hreingörr* og *hreingróinn*). Men jeg tör ingen ændring foreslå.

[4] naturligvis dativ.

[5—6] »ordenes ⌒ skær«, »de klipper, talens bölger bruse imod«, 'tænderne'.

[7—8] *Seg'ik* eller *Segk.*

[7—9] Tanken: Jeg overdriver ikke, ved Skules hof drikker man (ɔ: formodentlig mange; jf. 91[4]) af guldskåle.

Er. 88 a. *Enn þá*[1] *er*[2] *oddviti*[3] *kallar*[4] *hirð*[5] *til*[6] *hallar*[7] *vit*[8] *ótali*[9] *bragna*[10] — [11]*jarl tekr opt at fagna her*:

[1—2] når.

[3] uden gen., ligesom 56[5] 66[8].

[4] indbyder.

[6—7] til sin hal.

[8] ofte så (*vit*); men jeg har ikke efterset R her.

[5 8 9 10] meningen? for uden utallige andre?

[11] Meningen af denne sætn.: og det sker ofte, ɔ: jarlen modtager ofte *herr* (en stor mængde). (En indskudt sætn.). Men *tekr* = *gerr* er underligt, da *taka* med inf. af et andet verb har en anden betydn. Derfor har Möb. ændret *her* til *hers*, men hans opfattelse falder ikke naturlig. SnE. Eg. har det ubehagelige *her-oddviti*! Skulde *tekr* være indkommet i st. for *gerr*? *Aqua haeret.*

Er. 88 b. [1]*er gjöf búin*[2] *til*[3] *greizlu*[4] *at*[5] *veizlu*[6] *gullbrota*[7]. *Þjóðar*[8] *sinni*[9] *sitr þröngt*[10]. [11]*Þar inni er mestr frami*[12].

[1] en eftersætn.

[2] rede.

[3—4] til afhændelse.

[5] ved.

[6] gestebuddet.

[4&6] dette rim? nu? og fordum?

[7] cf. *andskoti* &c.

[8] omtr. = *öld.*

[8—9] 'folkefölget' jarlens af mænd bestående fölge. *sinni* ntr. Hvoraf afledt? (*sinni* msc.).

[10] tæt.

[11]—[12] Derinde er störst herlighed. *Frami* eg. det at stå foran — over — noget (f. ex. det almindelige). Dobbeltheden:

fram {*framm, frammi.*
{*framan, frami, fremja.*

Er. 89 a. *Hirð*[1] *hilmis gerir kátt*[2]. *Höll skipast*[3] *þröngt*[4] *at*[5] *gátt*[6]. *Þengill gefr þrátt*[7] *auð. Þat*[8] *spyrr*[9] *fram í átt*[10].

[1] Hvilken casus? — Möb.: »(τὴν) *hilmis-hirð*«. 2 feil!

[2] muntert. casus?

[3] besættes.

[4] tæt.

[3]—[4] altså: fyldes.

[5] '(lige) til'.

[6] her 'dör'.

[7] idelig.

[8] casus?

[9] vil spörges (fut.).

[10] casus? 'kommende slægter'.

Er. 89 b. *Ek tel*[1] *slíkt*[2] *hátt*[3] *hilmis. Rausn*[4] *hans*[5] *er of*[6] *mátt*[7]. [8]*Jarl brýtr*[9] *gull slungit*[10] *við*[11] *þátt*[12] *sundr í smátt.*

[1] Omtrent = påstår.

[2] acc.

[3] acc.; brug, måde, skik, vís.

[4]—[5] så? el. *Hans rausn?* (Svar: ingen grund til det sidste!).

[6] 'over': *er of* 'overstiger'. Meningen synes ikke at kunne være nogen anden. Han giver endog til der intet er tilbage (for et öieblik — indtil skatkammeret fyldes igen).

[7] kræfter.

[8] Tanken: Det sidste udstykker han i små dele, for ikke at forbigå nogen.

[9] *brýtr sundur í smátt* bryder i småstykker.

[10] *slyngva* (som *syngva*).

[10]—[12] Hvad betyder dette? En lang tynd guldstang eller tyk guldtråd synes at være bleven sammensnoet med et reb for ikke at gå i stykker. Men så passer *brjóta* ikke; med mindre man tænker sig, at guldtråden adskilles fra rebet för end den brydes.

Er. 90 a. [1]*Mörg þjóð ferr til sala siklings.* [2]*Þar er sæmð*[3] *til*[4] *allra*[5] *dvala*[6]. *Tiggi*[7] *veitir svala*[8] *seima.* [9]*Um hann er bezt at tala satt.*

1 hele skarer — en stor mængde — strömmer til fyrstens sale.

2 Ethvert ophold på det sted indbringer ære.

3 herunder indbefattes (her: modtagne) gaver.

4—6 eg. »til ethvert ophold«.

7 ikke *Tyggi;* se 74[2] og 52[4].

8 hvorfor *svalr?* (*seimr* betyder måske ikke alene guld, men også sölv, ja i almlhed hvad der har 'penges værd').

9 Meningen i denne sætn. synes mig at være: om h a m er bedst at tale sandt — ti så roser man ham mest. (Ellers kommer fremstillingen til at stå under virkeligheden). SnE I magert!

Er. 90 b. *Spyrjum*[1] *flata*[2] *bauga*[3] *bresta fyr*[4] *hringa*[5]*-skata*[6]. *Bragna*[7]*⁀vinr*[8] *kann*[9] *hata*[10] *gulli*[11]. *Ek veit, at grundar*[12]*⁀vörðr*[13] *gata*[14] *æðri*[15] *gjöflund*[16].

1 pronomen unødvendigt, hvor formen er så klar.

2—3 det lader til, at ubearbeidet guld har været brugt i forsk. skikkelser.

4 jf. 45 1—2 *Lætr undin* &c.

5—6 Forklaring: Skskmál 65 SnE. I 528:... »*þeim konúngi, er Skati mildi var kallaðr, af hans nafni er skati kallaðr hverr er mildr er*«; ib. 532 3—4: »*Örr maðr heitir mildingr, mæringr, skati, þjóðskati, gullskati,....*«. Er 5—6 kending? Hvad er *hringa-skati?*

7—8 Se 83 5—6 (*gumna⁀spjalli*).

9 ikke ligefrem omskrivende.

10—11 Hvorfra stamme G. Pálss[s]. og Rask's gisninger SnE. I 706 note 7 (*gullið; gulli-ata; gull at hata; gulli glata*)? (jf. *unna*).

12—13 en fyrste, ɔ: ingen fyrste.

14 fik ikke, blev ikke begavet med.

15 höiere.

16 »gavesind« = *gjaflyndi* Flat. udg. II 289[9], »gavmildhed«.

Er. 91 a. *Glöð*[1] *ferð*[2] *gotna*[3] *knd*[4] *þiggja*[5] *at*[6] *ræsi mjöð*[7] *með*[8] *gulli*[9]. *Hann lætr sveit*[10] *drekka hit*[11] *fagra*[12] *vín skenkt silfri*[13] *at sín*[14].

[1] kan dog sættes i forbind. med *þiggja:* modtager med glæde.

[2]—[3] kending? Hverken *ferð* eller *gotnar* kan danne en del af en kending.

[4]—[5] omskrivning = *þiggr.*

[6] 'af' (eg. 'hos'; men denne betydn. föles ikke i slige udtryk).

[7]—[9] ikke »i guldbægre«!

[10] omtr. = *öld, ferð, þjóð* og lign.

[11] ntr. som i latin.

[12] forestillingerne om skönhed og blankhed flyde her sammen i ét.

[13] dativ som redskabsform. (Altså brugte man dog både guld- og sölvbægre).

[14] Denne bekendte brug af genetiv, ligesom i dansk.

Er. 91 b. *Gullin skál mætir*[1] *greipum*[2]. *Beztr jarla sendir gumnum rínar*[3]*⁀bál*[4]. *Eigi hittir*[5] *aðra mann enn þann skjöldung.*

[1] möder ɔ: modtages af.

[2] hånden (som gribende); 77[8] (*greipum mœta dragreip*, *mœta* her 'gribes af'); jf. *járngreipr* Skskmál 18 init., da en sådan handske er formet efter hele hånden. Den moderne betydn. er en indskrænkning af den gamle. Jf. *bera gull á báðum greipum.*

[3]—[4] også *r.⁀malmr, r.⁀grjót.* Atlakviða 27: *Rín skal ráða rógmalmi skatna* &c.

[5] upersonlig: man finder (ikke). (To slags impersonalia: det & man).

Er. 92 a. [1]*Fara grams var getið*[2]. *Ek hefi »gert« snara*[3] *mærð*[4]. [5]*Ek nam*[6] *spara*[7] *þat litt.* [8]*Þess mun þengil vara.*

[1] Tilbageblik på 71—79. Fyrstens reiser (ɔ: söreiser) bleve berörte (nl. i 71—79).

[2] *getið* (Möb. »*getið*«) og *getit.*

[3] 'hurtig' — 'kort' i forhold til den besungne genstand.

[4] skrives *mærð* 68[4] (*mærð fjölsnærða*), må man skrive *mærð* helt igennem i dette digt.

[5] Dertil var jeg ikke uvillig, men tvert i mod meget villig. Jf. *Sparik eigi goð geyja.*

[6]—[7] omskrivende.

[8] »hvilket jarlen sikkert véd (eg. venter)«. Denne sætnings logiske stilling er hverken som i SnE. (I og III) eller som hos Möb.

Er. 92 b. *Blóðsvara*[1]⌒*merkir*[2] *finnr-at*[3] *fræknara*[4] *gunnstara*[5]⌒*fæði*[6] *nje mildara*[7] *mann.*

[1] 'ravnens' eller 'ravnenes'?

[2] den der mærker ravnen (med blod); jf. *morðhjóls*⌒*merkir.*

[3] formodentl.: finder (skönt bevandret i nordens historie) intet exempel på.

[4] taprere.

[5] *stari* (over alt med ét r, skönt mandsnavnet — vel derfor et andet ord — skrives med to), 'stær'.

[5]—[6] kriger.

[7] gavmild og gestfri (peger tilbage til 83—91).

Er. 93 a. *Þengill lætr*[1] *hrest*[2] *höpp*[3]. [4]*Hánum*[5] *fylgir*[6] *mest dáð*[7]. *Vísi gefr vel*[8] *flest*[9] *verbál*[10] *ólest*[11].

[1]—[2] omskr., omtr. = *hressir.* SnE. III »*hræsa prædicare*«. Umuligt! (Jeg finder »*hræsa*« kun Fas. I 502[3], i et dunkelt sted. Men det er ligegyldigt!). Möb.[s] opfatn. naturligere. Men jeg går ud fra brugen: »forhöie, hæve til til större höide« (*hressa staðinn* Bp. I 488[12] Sturl. I 223). Jf. *stæra*, *auka* og lign. Sammenhængen imellem de to bemærkk. i *hress.*

[3] omtr. = *happaverk* en 'god gerning'. — Grunden til, at jeg ikke medtager *vel flest:* [1]) den prosaiske tone, [2]) især meningen, der blev dadlende.

[4] han er fremragende ved sin dådskraft, han er dådskraftig i höieste grad.

[5]—[6] omtr. = i ham indeholdes, han er indehaver af. Jf. t. ex.: *Hverju vísuorði fylgja sex samstöfur* SnE. I 596[10].

[7] ikke »that«, men 'thatkraft', 'dådskraft'.

[8]—[9] »de allerfleste«. Dog lyder *vel* noget svagere end »aller-».

[10] ringe (eller stykker af guld i det hele).

[11] ikke til *höpp* som i Lpoët.; betyder: ikke slået i stykker, ikke delt. Det vil sige i de fleste tilff.; jf. derimod 89[7–8].

Er. 93 b. *Húfar*[1] *brutu*[2] *ljótt*[3] *haf. Ek lét*[4] *sótt*[5] *jöfur heim.* [6]*Öll drótt lofar yngva. Ek sá gnótt frama jarls.*

[1] mit fartöi, fartöiet hvorpå jeg seilede fra Island til Norge. Hvorledes? Der var *4 húfar.*

[2] plöiede.

[3] oprörte.

[4]—[5] omtr. = *sótta.*

[6] Tanken i de to fölgg. sætnn.: Alle rose jarlen, og nu har jeg selv set hans rigdom på ypperlighed.

Er. 94 a. ...*Gramr*[1]... *Kraki*[2] *framr*[3] *seri gulli. Frágum*[4] *Haka*[5] *efla hjaldr*[6]. ...*aldr*[7]...

[1] Måske sön af Halfdanr gamli (hvis *gramr* her er et egennavn), SnE. I 516₉, hvilken *Gramr* optræder i kendinger (som en berömt kriger).

[2] naturligvis »Rolf Krake« på Fyrisvall.

[3] ypperlig, udmærket.

[4] uden pronominalt subject, ligesom *aukum* 31[3], *hrærum* 31[8], *fregnum* 62[8], *spörum* 80[3], *spyrjum* 90[5], da formen (-*um*) er tilstrækkelig karakteristisk.

[5] Hkr. Yngl. kapp. 25—27 (jf. *haka⁀blakkar* 38[7], *haka⁀hnigfákr* 71[3], *haka⁀vegr* 76[7]). Om Hrólfr og Haki jf. SnE. II 224 [8–12].

[6] kamp.

[7] ?

Er. 94 b. *Sigurðr*[1] *veitti ormi*[2] *sár.* [3]*Ragnarr þótti skýrstr skatna.* [4]*Allt slíkt var fyr liðit*[5] *ár*[6]. *Skúli jarl er myklu dýrstr.*

[1] naturligvis *fafnisbani.*

[2] *fafni.*

[3] R. holdtes for den berömmeligste blandt mænd; jf. 82[7]. Grunden, hvorfor jeg sætter denne sætn. foran *Allt slíkt*...

[4] Det er noget siden alt dette fandt sted, ɔ: i den grå oldtid; jf. Haustlöng *vas þat fyr löngu* (SnE. I 310[4]) og især *á fyr skömmu* (SnE. I 306[13]). (bemærkn. om *á*).

[5]—[6] synes at betyde det sidste år; *fyr liðit ár* altså: »för (tidligere end) i fjor«; jf. *vasa mer í dag dauði* &c. Jf. dan. »forleden dag«.

Er. 95 a. *Ek munda*[1] *mildingi fimmtán*[2] *stórgjafar*[3] *þá er ek flutta*[4] *hilmi*[5] *mæra*[6] *fjögur*[7] *kvæði*[8].

[1] viste (sögte at vise) mig taknemmelig imod... for Den gamle böining af dette *man*?

[2]—[3] *Jarlinn hafði gefit hánum skip þat er hann hafði út ok 15 stórgjafir aðrar* Sturl.[1] 4, 25 (ikke »4, 56»). Men Sturl.[2] udelader *aðrar*.

[4] eg. bragte, foredrog (fremsagde, reciterede) for (ham).

[5]—[6] ingen kending! og ikke *mæra* ⁀ *hilmi*! *Mærir* msc. pl.

[7] hvilke 4? *Snorri hafði ort um jarlinn tvau kvæði alhend; vóru klofa-stef í drápunni.* Sturl.[2] 4, 25. (Sturl.[1] noget anderledes).

[8] *drápur?* Sikkert ikke 3 af dem.

Er. 95 b. *Hvar und*[1] *skautum*[2] *himins*[3] *viti*[4] *maðr*[5] *dýr orta*[6] *með*[7] *æðra*[8] *hætti*[9] *mærð (mærð?) um menglötuð*[10]!

[1] *und* og *ept* tror jeg er virkelige forkortelser af *undir* og *eptir*. Derimod *fyr* ingen forkortelse.

[2]—[3] rigtigere at opfatte sål. i (den gamle) poesie, end som et uægte compos.

[4] samme brug af forestill. nutid som 55[1] (*sei*) og 56[1] (*ali*).

[5] omtr. = nogen.

[6] af *verk*. Cf. *verki* msc.

[7]—[9] »på en höiere måde»? i kunstigere former, da så at sige hele vægten lagdes på formen. Men endog æren for en i sin art omhyggelig udarbeidet form vil man beröve de gamle skjalde.

[10] om nogen mand.

Er. 96 a. *Orts[1] (Ort er)[1] of ræsi[2] þanns (þann er) rýðr[3] granar[4] vargs[5] ok[6] ylgjar[7] ok litar[8] vápn.*

[1] Nu er der bleven digtet, nu har jeg digtet.

[2] en fyrste (naturligvis acc.). Dog svarer en til *þann*, skönt man måtte oversætte *ræsi* uden *þann* ved: en fyrste.

[3] farver röde.

[4] nyisl. *granir*.

[5]—[7] ulvens og ulvindens.

[8] omtr. = *rýðr*.

Er. 96 b. *Þat lof[1] bragninga[2] mun æ[3] lifa, nema[4] öld[5] farisk[6] eða heimar[7] bili[8].*

[1]—[2] bedre end *bragninga lof* (da *br. l.* ikke vel kan opfattes som ét ord).

[3] beslægtet med *ewig*. *æ* : got. *aiv* (acc. til *aivs*) = *sæ* (acc.) : got. *saiv* (acc. til *saivs*). *æ* = got. *aiv*, nogensinde, og er det samme ord.

[4] med mindre. »Ulf. *nibai;* A. S. *nemne, nimne;* O. H. G. *nibu, nibi, nubi;* Hel. *nebu;* early Swed. *num*«.

[5] menneskeslægten (her).

[6] går til grunde, uddör.

[7] verdenerne, verden.

[8] forgår. *bila* oprind. og grundbetydning?

Alternativet. Verden kunde forgå, uden at menneskeheden gik til grunde; men denne kom da ind i ny forhold.

Er. 97 a. *Ek lypta[1] ljósu[2] lofi[3] þjóðkonungs. Mærð[4] (mærð?) jarls er borin[5] upp[6] fyr ýta.*

[1] samme forestilling som i *yppa* (Háttatal 80[7]. *Yppa ráðumsk yðru kappi* Arnórr) og i *ofra* (*ofra lofi þegna*).

[2] lys, strålende.

[3] rosværdige egenskaber. Det må her sikkert ikke tages i betydn. (ære)digt.

[4] 'berömmelige egenskaber' eller 'prís' eller '(ære)digt'?

[5]—[6] *bera upp*, foredrage, forkynde.

Er. 97 b. *Hverr seggr[1] muni[2] heyra[3] svá kveðinn hróðr[4] gjöflata[5] seims ok hnossa?*

[1] tilf. for versemålets skyld.

[2]—[3] cf. 55[1] *(sei)*, 56[1] *(ali)*, 95[7] *(viti)*.

[4] prís, æredigt.

[5] Se SnE. I 532[7]: *hnöggvingr, glöggvingr, mælingr, vesalingr, fjeniðingr, gjöflati.* »*gjöfláti*« mangler rod og analogie.

Er. 98 a—b. *Ek veit unga*[1] *jöfra*[2] *þá*[3] *er*[4] *gefa vell*[5], *beita bröndum*[6] *ok búa snekkjur, verðari*[7] *hæra*[7] *hróðrar*[8] *enn auðspöruð*[9] *enn*[10] *heimdraga*[11].

[1]—[4] denne orden, med Möb.

[5] skatte, guld?

[6] klinge. Ikke *'brande'* 'bovspryd' på skibe. Hvorfor ikke? Fordi der står *beita*.

[7]—[7] denne dobbelte comp.! *hæra*, jf. *æðra* 95[6].

[8] både 'æredigt' og 'berömmelse'.

[9] Jeg sætter *auðspöruð* först, fordi det har hensyn til *gefa vell*.

[10] en sådan gentagelse af *enn* kunde ikke let forekomme i prosa, undt. ved sködeslöshed.

[11] »der sidde hjemme i kakkelovnskrogen«, men ikke *beita . . . snekkjur*.

Er. 99 a—b. [1]*Þeir jöfrar ró*[2] *alvitrastir*[3], *hæstir*[4] *hringum*[5], *hugrakkastir*[6], *verstir*[7] *vellum*[8], *vígdjarfastir*[9], *hollastir*[10] *hirð*[11], *næstir*[12] *happi*[13].

[1] Man kan være i tvivl: om således, eller: *Þeir ró alvitrastir . . . jöfrar*, De ere de viseste osv. fyrster. Den forskellige mening.

[2] Denne skrivemåde!

[3] snarest: »viseste, når man tager hensyn til alt«, altså superlativ svagere end positiv. Ikke desmindre klinger *alvitrastir* höit.

[4]—[5] »de höieste i henseende til ringe«, de rigeste på guld. Ordföiningen som: *mikill vexti*.

[6] de modigste.

[7]—[8] de værste imod guldet, de gavmildeste.

[9] forskellen imellem [6] og [9].

[10]—[11] de bedste imod deres håndgangne mænd — hoffolk.

[12] nærmest ved, mest oplagte til.

[13] nærmest 'store og gode handlinger'. Jf. 93[1] *hressa höpp*.

Er. 100 a. *Ek hefi gört*[1] *gløggva*[2] *grein*[3] *til*[4] *bragar*[5]. *Svá er talit hundrað tírætt*[6].

[1]—[5] gjort tydelig adskillelse imellem versarterne — fremstillet de forskellige versarter på en tydelig måde. *til* »i retning af« digte.

[6] vers eller versarter? I det sidste tilfælde afvigelse fra 67 (*með sex togum hátta*).

Er. 100 b. *Maðr skala vera heitinn*[1]...[2] *hróðrs*[3], *ef*[4] *fær*[5] *ort*[6] *svá*[7] *alla*[8] *háttu*[9].

[1] blive kaldt, anset for at være.

[2] Det ord, her skulde stå, skrevet i R »*ǫ? vþr*« med noget, der næsten er en blækklat, over *v*. Det utydelige (belysningen var ikke god, da jeg efterså stedet i membranen) må være ⁊, hvis opfatn. i SnE. og Möb. er rigtig. »*ǫru*[e]*þr*« (SnE I 714 note [3]) måtte indeholde en skrivfeil.

[2]—[3] opfattes »(ikke) uværdig til ros«.

[4]—[9] hvis han kan digte — eg.: får digtet — alle versarter således.

[7] »*sâ*« i Reg. ikke = *svá* (en anden skrivemåde for *svá*); men Reg. sætter pronomet *sá* som subject i *fær*. Alligevel kan her foreligge en forvanskning af *svá*.

Er. 101 a. *Ek sótta fremð*[1], [2]*ek sótta fund konungs, ek sótta ítran jarl* —

[1] »forfremmelse« i alml. betydn., 'hæder', 'ære'.

[2] Tanken: i det jeg »sögte kongens nærhed og besögte den herlige jarl.

Er. 101 b. — [1]*þá er ek reist*[2] *kili kaldan straum*[3], [1]*þá er ek gat*[4] *renna*[5] *kili kaldan sjá*[6].

[1] Således.

[2] 'plöiede' med kølen. Cf. *spumas salis aere ruebant*.

[3] Hvad det er for en 'ström', bestemmes i den fölg. sætning.

[4]—[5] omskriv. = *renda* (jf. *reist*), samme construction som 63[5] (*oddum rendi eljunstrandir*) og 65[5] (*fleina lands...*). Möb· feiler, i det han henförer *renna* 101[5] til *renna* (*rinna*)—*rann*.

[6] sø = 'hav'.

Er. 102 a. [1]*Konungr ok jarl njóti aldrs ok auðsala. Þat es lok kvæðis.*

[1] Denne sætning er kun en fyldig omskrivning — et fyldigt udtryk for — et »Længe leve« ... Altså: Gid kongen og jarlen må leve længe og (længe) nyde deres rigdom.

Er. 102 b. [1]*Fold, studd steini, falli*[2] *fyrr í*[3] *ægi*[4], *enn lof stillis*[5].

[1] »För gå (önskende) den af klipper stöttede jord til grunde, end fyrstens pris«.

[2]—[4] I *falla í ægi* ligger middelbart forestillingen at 'gå til grunde', og denne forestilling slutter sig som prædicat til *lof stillis*.

[5] *stillir*, 'fyrste' passer på begge.

HRYNHENDA

STURLU ÞÓRÐARSONAR.

Hrynhenda betyder et kvad digtet i *hrynjandi háttr* (styrtende, faldende rim). Som Sveinn Skúlason fremhæver (Safn til s. Ísl. I 599) har Sturla sikkert forfattet dette digt i året 1263, da han blev fordrevet fra Island, i den hensigt at fremsige det for kong Håkon, når han traf sammen med ham, for om muligt at formilde kongen, hvis vrede han havde pådraget sig. Sveinn Skúlason (l. c.) og Wisén (C. N. I 208[12]) mene, at digtet har været en '*drápa*'. Herfor taler, at det ikke synes rimeligt, at Sturla skulde have digtet en 'flokkr' om en konge, og det under sådanne forhold. Herimod taler:

1) Der findes intet spor til stev, hvilket i övrigt — da vi ikke har digtet fuldstændigt opbevaret — er let forklarligt.

2) I Flat. udg. III 108 hedder det: »*Sua kvað Sturla i Hakonarflocki*«, hvorpå fölger verset »*Þing stofnuðu iofrar vngir*« &c., digtet i 'hrynhent'. Men dette vers tillægges ellers, som det synes med rette, Óláfr hvítaskáld. Dertil kommer, at selve Flat. udg. III 78 henförer »*Ríkr gaf hlenna hneykir*« (i dróttkvætt) til Sturlas Hákonarflokkr. Navnet Hákonarflokkr synes altså ikke med rette at kunne tillægges det her omhandlede digt.

I SnE. II 628 anföres en *vísufjórðungr*, som vistnok har hört til Sturlas Hrynhenda: *Risa tóku langir laukar | lindar álfs við gými sjálfan.* Jf. Jón Sig. SnE. III 390[1–2].

Er. 1 a. *Vilhjálmr kardínáli réð vígja þik frægjan, varr[1]-báls⌒hötuðr! Aldar⌒gramr![2] engi jafngóðr valðisk þangat[3] af valdi páfa.*

[1] hav(et).

[2] ikke som i Oldnordiske sagaer X.

[3] var. *hingat.* 'Aldrig har paven sendt en så herlig mand did (hid)'.

Er. 1 b. *Kristni⌒stýrir[1] lét yðr of skrýdda kórónu[2], kyn-prýddr[3] jöfurr! Ríkis-vandar⌒reiðivaldr[4]! hafið[5] haldit[5] ramri[6] grund með frægðum.*

[1] paven κατ' ἐξοχήν, men her vistnok kardinalen.

[2] lat. *cŏrōnă*, gr. κορώνη — altså forlængelse.

[3] som sön af en konge og sönnesön af kong Sverre.

[4] 'den som besidder og bærer'.

[5]—[5] ikke præsens som i den danske overs. (Oldn. Sagaer X). Den dygtighed, hvormed H. havde gjort ende på borgerkrigene og styret riget kronedes med kroningen.

[6] folket?

Er. 2 a. *Gauta⌒stýrir[1] sendi austan megindýrum arfa[2] þínum[2], seima⌒þollr[3], dóttur sína, glæsta[4] gulli[4], með öllum sœmðum.*

[1] Birger jarl den yngre, af Bjelbo († 20/9 1266).

[2]—[2] Håkon den unge († 1257).

[3] simpel mandskending.

[4]—[4] 'strålende af guld'.

Er. 2 b. *Völdugr[1] málma⌒skerðir[2]! tóktu af mestri mildi[3] við þeiri brúðför[4] svía[5]-ferðar[5]. [6]Aldir[7] dýrka[8] yðvart eirar-samt[9] veldi.*

[1] nu (og måske gammelt) *voldugr.*

[2] simpel mandskending.

[3] snarest 'rundhed' (altså 'storartet pragt').

[4] ikke dan. brudefærd.

[5]—[5] 'svenske mænds'.

[6] Hvorfor denne sætning her?

[7] 'man' (især dine undersåtter).

[8] omtr. 'prise'.

[9] 'skånsomme'; deraf 'milde', 'fredelige', 'fredsæle'.

Er. 3 a. *Segik öldum, hvé gulduð ófrið unnviggs*[1]⁀*skipuðr*[2], *Dönum sunnan. Þínar þjóðir settu víða þunnar skeiðr af nýjum hlunnum*[3].

[1] 'bölgehestens'.

[2] eg. 'besætter' (som subst.).

[3] nynorsk *lunn* msc.; *hlunnum:* stokke »som anvendes til derover at drage Fartöj paa Land, hen over Landet« Fritzner.

Er. 3 b. *Yðrir stórir*[1] *þegnar höfðu langa stund ærin*[2] *útboð fyr víðri grundu at hegna rán. ýtum þóttit leiðangr lítill.*

[1] sjeldnere end *mikill* (og lidt stærkere) i denne betydning; jf. *stórmenni.*

[2] eg. 'tilstrækkelig'; deraf 'stor'.(1)

Er. 5 a—b. *Ættum góðr*[1] *jöfra*⁀*hneitir*[2] *! sátuð eigi lengi í kyrrðum*[3] *at*[4] *rofnar sættir. harðir hirðmenn bjuggu*[5] *stirðan herskips-streng. Gramr norðmanna helt þannig*[6] *mætum*[7] *borðum*[8] *fyr útan elfi. nýjar súðir vissu*[9] *nauða. þú lézt flotnum*[10] *auðit dauða.*

[1] *ættum góðr* vel to ord? men *ættgóðr* ét. I *ættum góðr* har dat. samme function som f. ex. *sýnum* i *fríðr sýnum* eller *hugum* i *hugum stórr.*

[2] *hneitir* jf. Fms. IV 58 (anf. i Lp.): »*Síðan kallaði Ólafr sverðit Hneiti, er áðr hét Bæsingr, því at honum þótti þat hneita önnur sverð fur hvassleika sakir*«. Grundbetydningen i *hneita?* Dict. »*to cut or wound*(?)«.

[3] *kyrðum?* eller *kyrrðum* efter oprindelse?

[4] *at* styrer acc. — hvorfor?

[5] Flat. udg. »*biuggu*«. Sturla formodentlig det ældre *bjǫggu.*

[6] *til hallands* (er. 4[5])? *þanneg, þannig* — hvilket er

(1) Er. 4 a—b er ved en uagtsomhed forbigået i forfatterens manuskript.

seldst? Læsem. *fyri borðum* i Konnss. (ɔ: *fýriborðum*, fyrreplanker) måske rigtig?

[7] jf. *enn sýjur* | *flóð könnuðu góðar* Ódr. Tr. 4^{5-6}.

[8] *pars pro toto* ligesom *sýjur*.

[9] »*kendu*« Svb. Eg. (Fms. XII).

[10] Sg. af dette ord? Findes ikke! Hvorfor? (Jf. *gumi*).

Er. 6 a—b. *Þjóðir þínar létu þunnar*[1] *skeiðr með búnu*[2] *reiði*[2] *sneiða*[3] *ljótan*[4] *lunda*[5]⁀*völl at mostrarsundi*[6]. *gautar spurðu leiðangr. Síðan leit hryggðar-folk í byggðum dana, er*[7] *yðrir drengir, snarfengr konungr, hlóðu*[8] *seglum*[8]. *lýsa tók af herskips*[9]*-hausum.*

[1] Jf. Jvdr 38 *þunn skip*. Þjóð. Hkr. Har. harðr. 22 *Vatn lézt, vísi, slitna,* | *víðkunnr, of skör þunnri* (*skör* samkomustaður borða?).

[2]—[2] = *búnum reiða*. Jf. Bölverkr Hkr. Har. harðr. 2, er. 3: *skrautla báru* | *skeiðr brynjaðar reiði. Reiði*, ntr. »hvad der hörer til et Skibs fulde Udrustning foruden Mandskabet«. Fritzner.

[3] Konnss. *sníða*. Jf. med begge læsemåder *secare aequor, pontum, fretum* (*puppe* &c.).

[4] *minax, infestum*, om havet.

[5] »*alca arctica*« hos Mohr; dan. søpapegöie.

[6] rigtigere vistnok *mustrarsund* (eller måske *mústrarsund*), »nordligst i Halland« (Konnss.), »formodentlig ved øen *Mönster*« (Fms. XII) — altså i st. f. »*munstrarsund*«?

[7] omtr. = *at*.

[8]—[8] *hlaða seglum, fella segl*. »lade Seglet falde« Fritzner.

[9] collectivt (jf. plur. *hausum*).

Er. 7 a—b. *Allvaldr! rétt*[1] *því's*[2] *ýtar heldu*[3] | *ógnarbráðs*[4] *at fylkis*[5] *láði;* | *prúðar réðu sveitir síðan* | *sóknarstrangs*[6] *á*[7] *land at ganga.* | *Stórir*[8] *létu Halland herjat* | *hirðmenn þínir* (*frelsi sínu* | *víða týndu virða kindir*) | *vægðarlaust fyr Geitkjǫrr*[9] *austan.*

[1] Sievers. Her *réttu því's* —◡—

[2] *því'r* snarere, skönt neppe hos Snorre.

[3] *heldu* — hvorfor?

[4] *ógn* kamp. SnE. I 563[3] *dólg, ógn, tara* (vísuorð). SnE. II 475[4 b] »*sotti dolg ogn*« (vísuorð) &c.

[5] Danakonungs (Christophori 1252—9).

[6] Jf. SnE. II 126—8 om ἔκλειψις (Donat.) (»*Fór hvatráðr | hilmi at finna | dðr siklingr | til sættar gekk. Hér skortir konúngs nafn eða kenning til fulls máls*«). 1 Sigkv. 49: »*viþr þv godri | grand aldregi*«. Begge disse steder ere dog mindre påfaldende end vort, med mindre *sóknarstrangs* er *Christophori*.

[7] nu í *land*.

[8] jf. 3[5] »der gjör Indtryk ved Storhed eller Höihed« (V. S. O.), stolt, vældig.

[9] »rimelig ved Varberg i Halland« Unger Konnss. Varberg, »Söstad og et meget besögt Badested«, »2,534 Indb.« Lidt sydligere end Hlésey.

Er. 8 a—b. »*Syngja*[1] *létu snarpir drengir | sókna*[2] *gífr*[3] *í fleina drífu, | brandar*[4] *hleyptu ǫrt ór undum | ærnu blóði Danskrar þjóðar. | Víða fellu vegnir þollar*[5] *| vígadrótt*[6] *í reknum flótta | (faldin gekk þar ferð*[7] *at hildi) | frægra málma (ægishjálmi)*«.

[1] *singva* (Eb. 19, 5[4]) — *syngva* — *syngja* (— *singja).*

[2] *sóknar* (B, F, G) bedre.

[3] tröllkona.

[2]—[3] (strids)öxer.

[4] eg. (sværd)klingerne. Mærk: *øxar, fleinar, brandar.*

[5] *þollar frægra málma* hörer sammen (kending).

[6] snarere to ord her — eller *víga-drótt.* Men hvortil skal dette *vígadrótt* henföres? Formodentlig: (*vígadrótt*) ... *(faldin gekk þar fast at hildi)* ... *(ægishjálmi).*— *víga* eg. overflödigt.

[7] *fast* B, F, G.

Er. 9 a—b. »*Af*[1] *þinu*[2] *ráði*[3] *gengu styrkir*[4] *menn und merkjum*[5] *á víðri grundu*[6] *málma*[7] *lunds*[8]. *Valgammr*[9] *sleit*[10] *varma bráð at vápna*[11] *móti*[12]. *Örn skipti við úlfa sjálfri*[13] *ógnarbáru*[14] *hǫfuðsdra*[15] *greyprar*[16] *þjóðar. Gylðir*[17] *stóð of*[18] *meginblóði*[19] *grimra*[20] *hǫlða*[21]«.

[1] *at* F og G — det sædvanlige. SEg. uden videre *at* både Fms. XII og ShI X, men omtaler ikke *af.*

1—3 'i fölge din befaling'.

4 kun lidet forskelligt fra det mere almindelige *sterkr*.

5 *ganga und merkjum* omtr. 'marschere«.

6 eg. 'tör slette'; poet. 'land' overhovedet.

7—8 'krigerens', ɔ: den danske konges.

9 'valgribben' — *valr* betyder?

10 her er tale om at æde; i det fölg. om at drikke.

11—12 'våbenmöde', 'kamp'.

13 undertiden i den gamle litt. noget påfaldende; exempel 1 Sig. 5[5–8] Bugge: *»Þiggþv her, Sigurþr! | vęri sǫmra fyrr, | enn þv, Geitir! tac | viþ Grana sialfom«.* Måske bör man her læse *sialfr* for *sialfom*.

14 *»fluctus terribilis, ingens«* Lp. (*ógn*).

15 *»vulnus capiti inflictum«* Lp. (*höfuðsdr*).

16 'grum', lat. '*crūdēlis*' (omtr. = *grimmr* 'grusom').

17 poet. 'ulv'.

18 'over' (i færd med at drikke).

19 (jf. *meginhaf* &c.) 'blodets hovedmasse', 'blodström' (af dödelige sår).

20 *grimra*, men (*val*)*gammr*!

21 cf. ty. *held*, dan. *helt* (gammelt *helled*).

Er. 10 a—b. *»Traustir*[1] *hirðmenn kyndu*[2] *hæstan heitan eld í Danaveldi; skæriligr*[3] *hallar*[4] *gandr*[5] *gekk húsum hæri*[6] *á sviðnu landi. Birkisótt*[7] *fór víða um*[8] *búðir*[9] *búkarls*[10], *en hræddar dróttir — margir bragnar slegnir báli*[11] *— runnu brunnit land til skógar«.*

1 enten 'pålidelig' (sædvanl. betydn.) eller måske snarere = gl. dan. 'trøst' (adj.) = 'uforfærdet'.

2 'tændte'.

3 Sål. (med *æ*) SEg., der oversætter (i Lp.) *»adspectu coruscus«* og udleder ordet af adj. *skærr*. Man måtte da vel antage et fem. *skæri* 'klarhed' (som f. ex. *hvíti*) som mellemled. Unger skriver *skæriligr* [Eirsp. har *»ſkærılıgr«*]. Kan han tænke på *skæra* 'kamp'? som om den mellemste vocal var *u*?

4—5 'hallens ulv' — *gandr* 'ulv' (poet.); cf. *storðar úlfr* 11[8].

6 *»hæra«* Eirsp. Nok så godt!

7 *Birkisótt* 'ilden'. *birki* collect. (jf. *eiki*) og vedden (ved-

det) = materien, der udgör stamme og grene på en 'birk', *björk*.

[8] »henover, henigjennem«. (Fritzner).

[9] 'boliger'.

[10] »*bukars*« (Fris. udg.) ny og gammel norsk udtale; jf. endog Eluc. 24[8] »*karm(ann)e*« (dativ). Modsætn. i dan. udtale *kal*.

[11] Denne parenthes opfatter SEg.: »*margir bragnar* (*voru*) *báli slegnir*«, hvilket sikkert ikke går an. (*margir*) *bragnar* må være en art appositum til *dróttir*: 'mange allerede angrebne af ilden'. Jf. Vegtamskv. 5 »*var ec snivin sniofi* | *ok slægin rægni* | *ok drifin døggv*« &c. Jf. også Hyndl. 48 Bugge »*Ek slæ elldi* | *of ividiu*«.

Er. 11 a—b. »*Elrisgarmr*[1] *hratt*[2] *gneistum í ráfit*[3] *varma fyr austan Elfi; síðan fellu hávar hallir;*[4] *hrygðar*[5] *stund í bygðum Dana. Öll innin*[6] *tóku*[7] *at brenna, ógnar*[8] *stríðr*[9] *storðar*[10] *úlfr rann of stórlig*[11] *stræti ýta á Hallands síðu fyr norðan Glymstein*[12]«.

[1] 'Ilden'. Burde være to ord. *Elris* gen. af *elrir*, msc., *alnus* (»Elle eller El, en. pl. Eller« Molb.; »*en el*, flt. *elle*« Grundtvig), eller af *elri*, ntr., ('elleved')? *garmr* 'hund (poet.), jf. *úlfr* nedenfor.

[2] eg. 'stödte'; deraf 'kastede'. »Gnister sprang«.

[3] mere alderdommeligt end *ræfrit* G, F. I et ældre digt vilde have stået *ráf it varma*.

[4] Denne interpunktion viser, at man med SEg. underforstår *var* i den fölg. sætn., ligesom er. 10[7]. Jeg udelader interpunktionen og opfatter *stund* som acc., der betegner tiden.

[5] jf. er. 6[8].

[6] 'hus, bolig'. Jf. engl. *inn* en kro.

[7] 'begyndte'.

[8] Jf. »*ógnarbáru*« er. 9[6].

[9] *stríðr* synes at være Wiséns — som det forekommer mig: heldige — gisning. SEg. beholder *stríð* og underforstår atter *var* (»*Ógnarstríð [var] á Halllands síðu*«). De Lp. *vera* 5) anförte exempler på udelad. af dette verbum passe ikke her.

[10] 'Viðar-heiti' SnE. II 483[6 b] »*þinvr storð ok klvngr*«. Jf.

»*Oddr . . . sá menn sína falla sem storð*« efter Stockh. qvart 7. Med *storðar úlfr* cf. *elris garmr.*

[11] *stórlig* cf. *hávar hallir.*

[12] Nu »Glumsten nord for Falkenberg i Halland« Unger.

Er. 12 a—b. *Frœgr hilmir*[1] *lét hrinda*[2] *herskips*[3]*-brǫndum*[4] *út á saltan œgi; eldi*[5] *hrauð ór dregnum hlunni fyr œsiköldum unnar meið*[6]. *Almenningr varð*[7] *at*[8] *sinna*[9] *út*[10] *á grundu*[11] *þinni, ógnar*[12] *lundr! mildir*[13] *hölðar*[14] *höfðu harða*[15] *sveld*[16] *útboð af Nóregs veldi.*

[1] 'ókennt heiti', betegnelse for begrebet fyrste. Oprl. måske 'enhver kriger der havde råd til at bære hjelm'. Eller — hvis det er beslægtet med *hjalm* (i *hjalmunvölr, hjalmvölr;* jf. engl. *helm* ror), som Lp. antager — 'den der står til rors', 'den der er ved roret'.

[2] præs. ind. sg. naturligvis *hrind, hrindr.*

[3] collectiv.

[4] jf. [1]) *brandana af knerrinum* Grettla[2] 90^{1-2}. [2]) »*fellr brattr breki | brondom hęri*« 2 Sig. 17 Bugge. [3]) »*var skipit svá reist (reynt,* F) *ok hrist, at í sundr brotnaðu (gengu,* B) *brandarnir*« Fms. VIII 247^{4-5}. [4]) »*leiddist mèr fyrir Þórsbjörgum, er brandarnir á skipum Bagla stóðu í augum mèr*« Fms. VIII 372^{1-2}. [5]) *Sverrir konungr* »*tók um skipstafninn, en menn hans tóku af hendr hans, fyrir því at bráð var eigi þurt á brandinum*« Fms. VIII 217. [6]) »*gengu þeir af skipum sínum . . . ok hjöggu af brandana*« (om de forfulgte Ribbungar) Fms. IX 301_{9-7}. *brandr* . . . . . 3) »Stang, Stok anbragt etsteds i Nærheden af Forstavnen paa de gamles Fartöjer« Fritzner.

[5—6] 'det skød (sprudede) ild ud af stokkene, da kølen skred hen over den'. *hrjóða* f. ex. *skip*; 2) 'sætte i en urolig strömmende eller sprudlende bevægelse' styrer naturlig dativ. I st. f. *ór* har Eirsp. hyppig (overalt?) *ur (= úr)*; jf. *ýr*. SEg. forstår *dregnum* (i udtr. *dregnum hlunni*) her og Hkr. ÓTr. 40 v. 1 (Þórðr Kolb.) som *máðum* 'slidt' ('formindsket i omfang ved idelig brug'). *fyr* 'påvirket af'. *œsi-*, forstærkende, af verb. *œsa* 'sætte i voldsom bevægelse'. *unnar⁀meiðr*, jf. *sætré* 2 Sig. 17 Bugge (»*Her 'ro ver Sigvrþr | a sętriam*«, oprl. vistnok *Hér es sigurðr | á sætréom*).

[7]—[8] 'måtte'.

[9] forekommer kun i præs. inf. (Sammenbland. med et nyere ord). got. **sinþan*, **sanþ*. Altså *sinna* i st. f. *sinda*. Jf. caus. *senda*.

[10] 'i leding'.

[11] 'land', 'rige'.

[12] 'kampens' ('slagenes').

[13]—[14] dette rim! Både Fris. og Eirsp. *höldar* her, skönt i det mindste Fris. har *hölþa* 9[7]. Altså en overgang med dobbelt udtale.

[15] cf. *harðla*.

[16] af causativet *svella*.

Er. 13 a—b. »*Dygðar menn alt*[1] *norðan ór Finna bygðum heldu*[2] *of*[3] *ǫldur*[4] *til fundar við þik*[5], *auðar*[6] *lundr*[7]! *húfar*[8] *treystu drifnar*[9] *dúfur*[10]. *Léztu hlaðnar skeiðr svífa*[11] *ór hverju hrófi*[12] *á et breiða vatn*[13]. *Storðar*[14] *gandr*[15] *jós*[16] *sandi*[17] *of en steindu*[18] *stál*[19] *fyr norðan Elfi*«.

[1] *usque* (»*Qui a fundamento mihi usque movisti mare*« Plaut. Rud. 2, 6, 55). 'lige fra det nordlige landskab Finmarken'.

[2] stævnede.

[3]—[4] 'over bölgerne'.

[5] *heldu til fundar við þik* »stunded til dig« Oldnn. Sagg.

[6]—[7] simpel mandskending om en fyrste, ligesom: *varrbáls⌒hötuðr* 1[2], *seima⌒þollr* 2[3], *málma⌒skerðir* 2[6], *unnviggs⌒skipuðr* 3[2], *seima⌒stiklir* 4[4], *hringa⌒baldr* 4[6], *málma⌒lundr* 9[2], *ógnar⌒lundr* 12[6], *rínar⌒logs⌒sviptilundr* 14[2—4], *fjörnis⌒álfr* 20[4], *mærðar⌒tínir* 21[8]. Men mange mandskendinger passe i fortrinlig forstand på fyrster.

[8] Sål., som det synes, alle hskr. Men *treysta* betyder 'pröve en tings styrke eller fasthed', 'söge at rokke' (EJ.), 'pröve, hvad en ting duer til'. Og *treysta dúfur* 'pröve, om bölgerne kan standse skibenes fart' lyder ikke alene usædvanlig, men også unaturlig! Jf. *reyndu ránar-dœtr drengina* (Fbr.) — ikke omvendt! For mit vedkommende er jeg overbevist om, at det oprindelige er *húfa* (acc.) og *dúfur* subject. Det var bölgerne, der ligesom prövede hvad skibene duede til, ikke omvendt. Jf. *Hafröst hristir* | *hlunnvigg tiggja.* | *borðgrund*

bendir | *brimdýrs stýri* Háttatal 74. Selv om talen var om det specielle tilfælde, når man 'stævner bölgerne' (ɔ: nödes til at styre lige i mod de ved en pludselig forandret vind reiste bölger, for at vinde op imod vinden) vilde man ikke sige *húfar treystu dúfur*.

[9] formodentlig *drifin lauðri;* altså *drifin dúfa=alda lauðri faldin* (Ármóðr, Orkn. pg. 278. Flat. udg. II 478. År 1152). Jf. *cana aqua* (Ovid.).

[10] Jf. dan. verb. *duve* »om den vuggende Bevægelse, et seilende Skib ved Bölgegangen har efter sin Længde« Molb.

[11] næsten 'svæve'.

[12] »Skur især til derunder at indsætte Fartöj« Fritzner.

[13] Den rigtige opfatning af denne 'vh.' er uden tvivl Shl. X 72 *léztu hlaðnar skeiðr svífa ór hverju hrófi, fyr norðan elfi, á et breiða vatn.* Altså 'fra Finmarken til Göthaelven'. Samme tanke som i Háttatal 1. Som parenthes altså *sandi jós of stál en steindu storðar gandr.* Sagaen melder intet om en storm i nærheden af Göthaelven (eller overhovedet om en storm).

[14]—[15] 'vind' ('stormen'). Mange kendinger er fælles for vinden og ilden. Se *storðar úlfr* 11[8]. Og jf. Clavis art. 'Ventus'.

[16]—[17] nl. ved at opröre havet. Almindelig skildring!

[18] malet.

[19] »en Del af Fartöjet ved dets Forstavn« Fritzner. Måske = *barð;* se Lp.

Er. 14 a—b. *Digla*[1] *eldr*[2] *var sénn*[3] *á dýrðar*[4] *skriptum*[5] *í segli of*[6] *dreka*[7] *þínum, rínar*[8] *logs*[9] *sviptilundr*[10]*! Roðnir*[11] *hausar*[12] *tóku*[13] *risa*[14]. *Eisur*[15] *þóttu*[16] *brenna*[17] *af slegnu*[18] *gulli Ullar*[19] *fars*[20] *á skeiða brǫndum. unnar*[21] *fasti*[22] *rauð*[23] *flesta rǫnd*[24] *of*[25] *glæstum*[26] *flota.*

[1] *digull* eller *digull?*

[1]—[2] Ikke så smukt som *digulfarmr*, men betydningen klarere.

[3] naturligvis den ægte gamle form. Nyisl. *sjeður* temmelig abnormt—fremkaldt ved *ljeður*, *tjeður*??

[4] erstatter et adj. *(dýrligum).*

[5] 'billeder, afbildninger'.

[6] 'over'.

[7] 'drage' = 'drageskib' (skib med dragehoved).

[8—9] 'Rin-lue', guld.

[10] = *sviptir* (*-lundr* og lign. = *-r*).

[8—10] = *hoddsviptir* (SnE. I 446[10]), eg. vel 'den der griber guldet på en sködeslös måde' — 'omgås med guldet på en flot måde'.

[11] »Rödt forgyldte« Oldnn. Sagaer X.

[12] 'gallionsfigurerne'. Fms. X 10[11—12] »*með gylltum höfðum*« om ét skib«. Fms. X 77$_{17-16}$ (*höfuðin* (*á mdríusúðinni*) *vóru gulli búin, ok svírarnir*. Jf. Fms. X 120[8—6] »*skip þat hit mikla, er hann hafði gera látið ... af eik einni; þat var með ágætum drekahöfðum öllum gulllögðum, ok svá svírarnir*.

[13—14] 'begyndte at reise sig' = 'bleve satte på'.

[15] »*cinis ignitus*« Björn, ɔ: emmer, (plur.) = gloende aske. Oldisl. ild, bål, også i prosa: »*þá váru gervar eisur stórar, ok skotit logandi bröndum at þeim*« Hkr. berf. kap. 14. = Fms. VII 54—55 *eldar stórir*.

[16] 'syntes' — 'det så ud, som om der'...

[17] lue.

[18] 'det slagne'. Altså plader (ikke blot hinder) af guld.

[19] sön af Sif, uovertræffelig bueskytte og skilöber.

[20] 'fartöi', collectivt.

[19—20] 'skjoldet', ɔ: 'skjoldene'. Måske man har forestillet sig guden farende på et skjold hen over den sneklædte jord. Parallelt Saxos: »*ut ad trajicienda maria osse navigii loco uteretur*«.

[21] nom. sg. *unnr* og *uðr* (bölge, bedre) vove.

[22] 'ild' poet., *unnar⁀fasti* guldet.

[23] 'farvede rød'.

[24] 'skjold', eg. pars pro toto. »*Á fornum skjöldum var titt at skrifa rönd, þá er baugr var kallaðr*« SnE. I 420. Characteristisk: *rönd* hvert öieblik i betydn. 'skjold', men dog ikke i »þulur«. Derimod enstemmig *randi*, der ellers aldrig forekommer.

[25] 'over'.

[26] snarest som participialadjectiv: 'skinnende, strålende, glimrende'.

Er. 15 a—b. *Hilmis*[1] *kundr*[2]*! er*[3] *helduð*[4] *húfum*[5] *norðan til jǫrmun*[6]*grundar, var*[7] *sem*[8] *œrin*[9] *elding*[10] *fœri*[11] *á*[12] *lœgi*[13]. *ǫldum*[14] *varp*[15] *innan*[16] *borðs*[17]. *Vísa*[18] *ferðir*[19] *þurðu*[20] *vinda*[21] *veglig*[22] *flaust*[23] *und*[24] *búnu*[25] *segli; grundar*[26] *vǫrðr*[27]*! létuð*[28] *gyltar*[29] *sýjur*[30] *geiga*[31] *at*[32] *Eyrar*[33]*sundi.*

[1—2] fyrstelig kending, der indeholder antydn. af berettigelse til thronen.

[3] 'da'.

[4] 'förte'.

[5] 3. (*undirúfr*) og 4. (*yfirúfr*) plankerække fra neden (ɔ: fra kølen); hele siden af skibet; hele skibet. *Eiga mikið í húfi.*

[6] '*-gandr, -grund, -»rekr«, -þrjótr*' anföres i Dict. »g r e a t« Dict. *danskrar* Flat. (altså *danskrar grundar*).

[7—8] 'var det som om'.

[9] eg. vistnok 'overflödig' og deraf 'tilstrækkelig'; men skal her betyde 'stor', hvilket er lidt underligt. Variant i Flat., Skhbók og fragm. 7: *errin.* Bör dette *errin* opfattes som nom. masc. (= *errinn*) og henföres til *kundr?*

[10] l y n, her ikke med hensyn til hurtigheden, men med hensyn til »Lynets Glands«.

[11—13] 'fór hen over havfladen'. Nom. sg. *lœgir.*

[14] 'bölge'.

[15] upersonlig.

[16—17] *inn um borð* i alle membr., undt Fris., og bedre.

[18] ókennt heiti. Forskel imellem ókennt h. og kenning.

[19] 'fart'; 'de farende' = 'mennesker' — kan her oversættes ved 'fölge'.

[20] skal være = *þorðu*, 'vovede at', 'ausi sunt'.

[21] *vinda* oversættes ved 'stefna' act. (Fms. XII), *vinda flaust* ved *»flectere naves, i. e. cursum dirigere«* (Lp.).

[22] *veglig* 'herlig' (af *vegr* 'herlighed').

[23] *flaust* 'fartöi', senere *flaust(u)r.*

[24] *und* den sædvl. form af *undir*, når det står i poesie som præp.

[25] *búnu* 'prydet'. Jf. 14[1—2].

[26]—[27] *gr.⌒vörðr* 'den der våger over landet', 'kenning'.

[28] *létuð* 'I lod'.

[29] *gyltar* gammelt og nyisl.; »*gylldar*« (Flat. her) kun gammelt.

[30] *sýjur* 'plankerækker' i et fartöi (*umfar* nu), besl. med lat. *sŭo* (vb.) *sŭi sūtum*, got. *siujan*, oldind. *siv*. Jeg formoder oldn. verbum **sýja* — foruden *sæja* i part. præt. *sæðr* (hvilket Lp. urigtig henförer til *sýja*) og *sjá* (i »*seþv hve vel þeir séþv er fyrir saumförinni ròðu*«, SnE. II 20_{8-7}, hvilket Dict. urigt. henförer til *sýja*).—Man skelnede ikke i udtalen mellem *sýja* og *sýgja*. Derfor *geiga* : *sýgjur*.

[31] *geiga*, omtr. = *svífa*, om skibes bevægelse på vandet.

[32] *at* 'til'.

[33] *Eyra* Eirsp., Flat.; jf. Fragm. 7.

Sætn. (den tredje 'vísufj.') »*Vinda*... *segli*«. [1])I st. f. *vinda* har Eirsp., Fragm. 7 og Flat. *víða* — rigtigt! [2])Eirsp. har *þorðu;* men Fris. og Fragm. 7 *þurðu*, hvilket stöttes af det formforstyrrende *snuddu* i Flat. [3])Læsemåden *ferðir* kun i Fragm. 7, hvortil udgiverne ikke have taget noget hensyn, men vilkårlig sat *ferðir;* det rigtige *ferðar* i Fris., Eirsp., Flat.

Altså: *Veglig flaust visa ferðar þurðu víða und búnu segli*, Kongefölgets stolte snekker med sine prægtige seil fór vide om (i det de bevægede sig i krydsende linier). *Þyrja* 'fare — lyne — af sted'. Dette verb opfattet rigtig i Lp. *þyrja*, men det gale *vinda* bibeholdt.

Er. 16 a—b. *Himna*[1] *eldr*[2] *þótti*[3] *renna*[4] *upp*[5] *af breiðum flota frægs*[6] *hilmis alla*[7] *leið*[8] *þars*[9] *herskip*[10] *lágu á unnum í Dana*[11]*veldi*[12]. *Engi annarr þengill*[13] *kom*[14] *þar*[15] *innan*[16] *lands*[17] *með*[18] *slíkan*[19] *afla*[20], *svát*[21] *dæmi*[22] *finnisk*[23]. *ríkilátr*[24] *ræsir*[25]*!* *styrðuð*[26] *rétt*[27] *til*[28] *jarðar*[29].

[1]—[2] 'lopteldr', en som det synes heldig gengivelse i Fms. XII — 'vedvarende lyn'.

[3] 'tyktes'.

[4]—[5] om dagen og solen (dagen bryder frem. Solen går — står — op).

[6] i fölge sit forhold til √ *frag* er *frægr* snarest en betegn. for 'berömmelig', men bruges el. opfattes mest i bemærk. 'berömt'.

[7—8] 'hele veien', ɔ: 'på hele den strækning' el. nöiagtigere 'på en hel strækning', da

[9] *þars* eg. betyder 'der hvor' (ikke blot 'hvor').

[10] 'krigsskibene' i st. f. den (nl. 'flåden').

[11] *Dana* Fris. og Eirsp.; »*daunsku*« Flat. udg. (ikke så godt).

[12] Skönt elastisk, ligesom *ríki*, har *veldi* dog et fyldigere indhold end dette.

[13] *þengill*, 'fyrste'.

[14—15] *koma hér* & *koma þar*, men ikke blot *koma hingat* & *koma þangat*. Altså ligesom i dansk.

[16—17] *innan lands* her med bevægelse, men sædvanlig uden.

[18] 'i spidsen for' ɔ: 'förende' (derfor acc.).

[19] *slíkan*. Dette adj. svarer mindre til dan. slig end til dan. sådan.

[20] *afla* styrke ('krigsmagt').

[21] *svát* i forbb. som denne nærmer sig i betydn. meget til 'for så vidt'.

[22] *dæmi* 'exempler'. [21—23] *svát dæmi finnisk* 'for så vidt man kender historien'.

[24] *ríkiláttr* i almlhed 'der holder af at vise sin magt' — her 'for at forebygge at den undervurderes (sættes for lavt)', med hensyn til kongens imponerende optræden.

[25] *ræsir* eg. nomen agentis af *ræsa* (*rás* f.); deraf fyrste.

[26] *styrðuð* (så C. N.), 'I styrede', 'I stævnede'. y i C. N. trykfeil? Omsthh., hvor *styrðuð* vilde være rigtigt. Flat. *stýrðl* mindre godt.

[27] *rétt* 'i lige linie og uden at standse', omtr. = 'uden omvei og standsning' og således visende bestemthed.

[28] *til*. Begyndere må göres opmærksomme på, at *til* styrer genetiv.

[29] Poesie bruger ofte *jörð* hvor prosa bruger *land*.

Er. 17 a—b. *Enn víða[1] frægi[2] Egða[3] stillir[4]! ǫllum[5] fyr[6] sunnan[7] græði[8] þótti[9] ægiligt[10] at eiga[11] Gunnar[12] logs[13] geigurþing[14] við yðr[15]. Sygna[16] dróttinn[17]! allir Danir báðu[18] þik,*

snjallráðan[19] *fyrða*[20] *gram*[21], *sætta; þvít*[22] *fjandmenn*[23] *þínir*[24] *urðu*[25] *fegnir*[26] *lífi*[27] *sínu*[28].

[1]—[3] poet. i st. f. *víðfrægi*, med hensyn til metrum. Har. Sig.: *hverr veit nema ek verði víða frægr of síðir.*

[3] *Egðir*, 'beboerne af *Agðir*, ɔ: den sydvestligste del af Norge'.

[4] *stillir* eg. nomen agentis af *stilla*, 'styre' osv., 'moderari'. Med *stillir*, fyrste, jf. lat. *moderator*.

[5] *ǫllum* = *öllum mönnum*.

[6]—[7] Begyndere må göres opmærksomme på, at alle sådanne forbindelser styre acc.

[8] *græði* altså er acc., nom. sg. *græðir* 'mare'.

[9] 'tyktes', 'syntes'.

[10] *ægiligr* afledet af *ægja*, vb., der ikke betyder 'indjage frygt, forskrække, *scare, frighten*', men 'true'. F. ex. Hárb. 39 siger Tor: *þær* (*brúðir berserkja*) »*ǫgðo mer iarnlvrki*« truede mig med (ikke 'gjorde mig bange'). *ægiligr* bliver omtrent 'vovelig', betydelig svagere end *ógurligr*.

[11] *eiga*, eg. eie, have. Her 'holde', ligesom i *eiga bardaga við ehn* 'holde slag med en'.

[12] Gunnar (ɔ: valkyrjens) mindre godt end *gunnar*. Jf. t. ex.: *hjaldrblik, morðsól, fleinbraks⌒fúrr* Háttatal 2.

[12]—[13] *gunnar⌒log*, 'sværdet' der lyner i kampen.

[13]—[14] 'sværd-ting' = 'slag'. *geigur-* fungerer som en 'sannkenning' (epitheton). [1] Stavemåde ubetinget *geigur-*. Fragm. 7 har her rigtig nok »*geig?*«, og Lp. har *geigrþing* efter Fms. III 316 (Hallfr.); men det er metrisk (og jeg tror at turde tilföie: sproglig) umulige læsemåder. Jf. *kröpturligr* (Hým. 28), *tígurligr* (Fms. VI 438_{12}, Stjórn 417_{14}, Barl. 35_{15}, Fms. VII 69[12]), *tígurliga* (Barl. 35_{16}), *amorligr* Ln. II 30 v. 2), *ógurligr, köpurmáll*. [2] Betydning i fölge Lp. 'farlig, frygtelig', i det *geigur-* sættes i forb. med *geigr*, msc. (stamme *geiga-*), 'skade'. Men jeg tror det bör henföres til vb. *geiga* (15^7), og har hensyn til kampens urolige og uberegnelige bevægelser. Jf. *trepidum certamen* (Hor. Ep. I 19[48]), *trepidus tumultus belli* (Lucr. III 846); *turbida tempestas telorum* (Verg.).

[15] *yðr* acc.

[16] Beboerne af Sogn. Den c. 1 mil brede men 20 mil lange Sognefjord, nordligere end Bergen.

[16]—[17] Nordmændenes konge!

[18] *biðja ehn ehs.*

[19] 'rådsnild'. *hit snjallasta ráð* (klogt). *snjallráðan þik,* jf. 1[1] *Frægjan þik.*

[20]—[21] ligesom *drengja dróttinn* (Arnórr), *lofða gramr* (Geisli 69). Jeg læser *fyrða gramr* med Eirsp. og henförer denne vocativ til den fölg. sætning.

[22] i membrr. sædvanl. abbrevieret.

[23]—[24] 'dine fjender'.

[25]—[28] *feginn* meget stærkt udtryk, som om de allerede havde været dödsdömte. Det vil altså sige: 'de havde anset döden for vis'.

Er. 18 a—b. *Errinn*[1] *sendi ungan svarra*[2] *út í lǫnd*[3] *á þrútinn*[4] *geima*[5]. *aldri fréttuð*[6] *æðri*[7] *ferð*[8] *af heimangerðum*[9] *jǫfra*[10] *dróttins*[11]. *Allir unnartams*[12] *drablakks*[13] *yppiþollar*[14] *fyr sunnan lægi*[15] *tóku við*[16] *dóttur þinni sem*[17] *allvaldr*[18] *væri innanlands*[19].

[1] 'rask' (jf. *fjölerrinn*) eller 'hårdför'? Flat. *dróttinn;* altså *Errinn jöfra dróttinn.* Ikke nödvendigt; jf. 7[4]. Sturla har måske yndet en sådan figur.

[2] *svarkr* & *svarri* egentlig om 'stolte kvinder' SnE. I 536[16—17]; deraf i almlhed.

[3] I forbind. hermed ikke »*útland*«, men *útlönd.*

[4] 'opsvulmet', 'svulmende'.

[5] har intet med *geyma* at göre. — Denne 'vísufj.' i fragm. 6: *Háttprúðr* osv.

[6] Sål. Fris.; *fréttiz* Flat., fragm. 6; *frétti* Eirsp.

[7] 'höiere', 'herligere'.

[8] 'færd', ɔ: 'reise'.

[9] *h—ð* 'gerningen at udstyre'.

[10]—[11] eg. 'fyrsters herre' (Skúli † 1240. Knútr jarl † 1261). *aldri... dróttins,* 'aldrig har en mægtig fyrste udstyret nogen brud til en herligere færd'.

[12] »*unnartamr*« qs. 'bølgevant'. *tamr* forskelligt i bemærk. fra dan. *tam.*

[13] »*drablakkr*» qs. 'årehest'. *blakkr* poet. 'ókent heiti', 'hest'.

[14] *yppiþollr,* **yppir,* **yppandi,* noget dristigt. Trække skibet op af vandet. Lade det hæve sig på bölgerne.

[15] *lægir* msc.

[16] *taka við ehm*, 'tage imod en'.

[17] *sem* 'som om'.

[18] 'fyrste', poet. Dog Mork. udg. 31[15—16] »*Heilir allvalldar baþir*« (cf. Fms. VI 195_{11-10} & Flat. udg. III 321_5).

[17—19] 'som om en fyrste reiste der i landet' eller måske snarere 'som om hun var landets hersker': *sem hón væri innanlands allvaldr, sem hón væri allvaldr (þar) innanlands.*

Er. 19 a—b. *Frák*[1] *bragna*[2] *fjǫlð*[3] *ríða*[4] *ór*[5] *breiðum borgum móti*[6] *svarra. Valskar*[7] *þjóðir*[8] *glǫddusk*[9] *viða*[10] *varrar*[11] *eldi*[12] *af þínu magni*[13]*;*[14] *síðan kaus snildar brúðr*[15]*, af yðru ráði æztra manna*[16]*, of*[17] *sæmðar fúsa*[18] *ǫðlings bræðr*[19]*, þanns gǫfugr*[20] *svanni vildi eiga*[21].

[1] eg. 'Jeg har hört', med fölg. acc. cum inf.

[2] kun i plural.

[3] 'mængde'. »Folk i Skarer«. Jf. prosaen: »Samme Dag red Kongen af Kastilien hende imöde med en stor Hær« svarer til Fms. X 87.

[4] Det rigtige *ríða* står i Fris. og Flat.; men Eirsp. og og fragm. 7 *reiða* nemlig *varrar eld* (formen *eld* findes nl. i Fris., Eirsp., brot 7; — Flat. har »*elldz*«), alt for storartet og stridende imod den prosaiske fremstilling!

[5] Sål. alle 4 hskrr. I en såd. forbind. er *af* sjeldent.

[6] Fris., Flat., fragm. 7: í *móti;* Eirsp. á *móti;* — altså intet *móti*. Altså í *móti*.

[7] 'romansk' (altså også 'spansk').

[8] både *þjóð* og pluralen *þjóðir* 'mennesker' i almlh. (Nu i prosa: *hinar völsku þjóðir*, 'de romanske folk').

[9—10] »Vide hist ved gyldne gaver | din gavmildhed Valske fryded«.

[11] *vörr* pros. 'åreslag' el. 'åretag', samt 'den bevægelse af fartöiet, derved frembringes' (jf. *aequora verrunt?*). Poet. som 'ókent heiti': 'havet'.

[12] *eld* dativ er her påfaldende, skönt man finder Eg. kap. 82 v. 1[8] »*eld valbasta kastat*«. Her var ingen grund til forkortelse, undt. ved elision. I övrigt taler *reiða* for, at *eld* er oprindeligt.

[7—12] Jf. »Tredie Juledag ved Messen ofrede Fru Kristine

et stort Bordkar (i Burgos), et andet havde hun för ofret i Rouen« svarer til Fms. X 86—87 — hvilket synes at have gjort megen opsigt.

[13] *af þinu magni*, if. Fms. XII »eptir þinni ráðstöfun«, neppe rigt.; snarere vel: 'som fölge af din magt (= rigdom)'.

[14] Hvorfor ; her?

[15] *snildar brúðr* jf. (6[8] *»hrygðar fólk«*), 11[4] *»hrygðar stund«*, 13[4] *»dygðar menn«*, 14[2] *dýrðar skriptum.*

[16] 'i fölge eders, de förste mænds, bestemmelse', eller 'i fölge din og dine ypperlige rådgiveres bestemmelse'. Jf. SnE. I 246 (Ormr Steinþ.) *lík mitt, dauðs.*

[17] *of*, 'imellem'.

[18] *sæmðar fúsa*, »hæderlystne« Oldn. Sagaer X. Tanken måske, at enhver af dem [de alle] önskede at hædres med kongedatterens hånd.

[19] *qðl. bræðr*, 'kongen af Castiliens brödre'.

[20] *gqfugr* kan her oversættes ved 'den ædle' eller 'den höie'.

[21] 'have' — 'ægte'.

Er. 20 a—b. *Fjqrnis[1] álfr[2]! þér[3] líkar[4] at auka[5] yðvart[6] vald[7] um[8] heiminn[9] kalda[10] alt[11] norðr[12] und[13] leiðarstjqrnu[14]. gegnir[15] fyrðar munu fagna því[16]. Allvaldr! engi annarr þengill en þú hefr haldit þar ríki. Þjóðir reiða[17] þína dýrð[18] þangat lengra en rqðull skíni[19].*

[1] 'hjelm'. Jeg har tænkt mig *fjörnir* var afledet af *fjör*, 'liv', stamme *fjörva;* da hjelmen bedækker den mest vitale del af legemet, der umiddelbart kan bedækkes.

[2] et slags höiere væsen, der nævnes sammen med Aserne (f. ex. Lokas. 2 *»asa oc alfa, | er her inni ero, | mangi er þer i orði vinr«*). *Vel þikkir kennt til álfa.*

[3]—[4] 'det behager dig', 'du synes om'. Ældre engelsk *this music likes you not.* Men nu *how do you like it?*

[5] 'øge', 'udvide'.

[6] Fris. urigt. *»yðart«*; men Flat. rigt. *»yduart«*.

[7] 'magt'. Egentl. 'vold' (»give sig Gud i vold«).

[8] 'over'.

[9] hvis ældre, så *heim (h)inn.*

[9]—[10] »den kolde verden« ɔ: 'den kolde del af verden'.

[11] 'lige', '*usque*'. Skrivemåden *alt?* Jf. 19[6] »*snildar brúðr, þanns eiga vildi*«.

[12] naturligvis med bevægelse.

[13] Sål. begge membrr. her rigtig; ellers ofte i skindbb. urigtig *und*ir, uden hensyn til versemålet. Med *und* jf. *ept*. Det oprindelige vistnok: *ept*ir, *und*ir.

[14] *leiðarstjarna*, 'polarstjernen', '*Cynosūra* Κυνόςουρα', en stjerne af 2den störrelse i stjernebilledet den lille björn, kun 1½ ° fra verdenspolen. Er en dobbeltstjerne. »Lyset, hvis Hastighed er 41,000 Mile i Secundet, behöver 42 År for at tilbagelægge Veien fra denne Stjerne til Jorden«. — »*sem leiðarstjarna kennir förundum mönnum til góðrar hafnar* ...« »*Ut vid Jordan, ef madr liggr opinn á slettum velli, ok setr kne sitt upp ok hnefa á ofan, ok reisir þumalfingr af hnefanum upp, þa er leiþarstiarna þar yfir at siá jafnhá ok eigi hærra*« Symb. 31.

[15] *gegn* oversættes: [1] »passende, bekvæm« (Björn); [2] »blid, omgængelig, imödekommende« (Oldn. Ordb.); [3] »retvis, retsindig« (Fritzner); [4] »gjæv« GhM. II 42_{14}. [1–3] går ikke an (i det mindste ikke her), [4] snarere! Flóam. k. 11 *Þorgils var* ... *sterkr at afli, harðgörr ok skjótráðr, gegn ok öruggr, örðigr ok allra manna bezt vigr* &c., »Th. var ... stærk af Kræfter, haardför og hurtig i sine Beslutninger, gjæv og fast, ivrig og overhaands færdig i at före Vaaben« &c. (GhM.). Grett. [2] 22_{15} Atli (Grettes broder) »*var gegn* ('sindig'?) *maðr ok gæfr, hægr ok hógværr*« &c. Grett. [2] 27[6] *Auðunn* »*var gegn* ('sindig'?) *maðr ok góðfengr*«. Sturl.[1] III 126[5] »*þótti*« *Brynjólfi Bergr* »*vera gegn* ('sindig'?) *ok óskapbráðr*«. Band. Halld. 28[19–20] »*er ek nú vel til fréttar kominn, er ek tala við þann manninn, er bæði er sannorðr ok gegn* ('pålidelig, forstandig'?). Fms. V 194 [13–16] »*Sveinninn* ... *varð síðan ágætr kaupmaðr, þótti þar vitr ok gegn* ('solid'?), *sem hann kom fram*«. NgL. I 323 § 143[2–3] »*þá nefni þeir þegar á stefnu .xij. bændr hina gegnstu* ('forstandig, pålidelig') *ok hina elztu innan fylkis*«. Hos Sturla neppe *boni* (*homines*), men 'fornuftige'.

[16] *munu fagna því* 'vil glæde sig derover'.

[17] *reiða* eg. 'bære, före'; altså 'udbrede'.

[18] *dýrð* 'herlighed, ære, berömmelse', 'magt'. Her måske bedst 'berömmelse'.

[19] *en rǫðull skini* naturligvis poetisk overdrivelse.

Er. 21 a—b. *Allvaldr! dýrkask*[1] *af*[2] *mildi*[3] *þinni innanlands*[4] *út*[5] *með*[6] *Serkjum*[7] *alt*[8] *með jaðri*[9] *Blálands*[10]. *Þjóðum*[11] *þaðra*[12] *líka*[13] *haukar*[14] *þínir; veglig*[15] *mæti*[16] *hrjóta*[17] *víða*[18] *vægðarlaust*[19] *[af yðrum frægðum*[20]*; mærðar*[21] *tínir*[22]*! þínar hollar*[23] *hnossir*[24] *prýða*[25] *allan*[26] *heiminn*[27].

[1] eg. »gjöre dyr, kostbar« (Fritzner). Her 'forherlige', 'berömme, prise'. *dýrkask* som 2. pers. meget dristigt og usædvanligt, da formen ikke frembyder noget der characteriserer 2. pers. (sing.).

[2] 'for', 'på grund af'.

[3] Oldn. Sagaer nöiagtig: 'gavmild Naade'.

[4—7] ordret 'indenlands hos Saracener langt borte', altså: 'i Saracenernes fjerne land, i det fjerne Serkland'. *út* betegner geografisk fjernhed (fjernhed på overfladen af vor klode), vel at mærke ikke i enhver retning, men kun i sydlig (ɔ: sydvestlig, sydlig, sydostlig) retning. Det hedder således: *út* til Spanien, *hann var út í Paris*, *út* til Rom, *sigldi* Örvar-Oddr *út undir Sikiley*, *út* til Constantinopel, *út* til Jerusalem (Palæstina), *út* til Serkland (som her). *með* 'hos'. *Serkir* middelalderens Saracenere (ɔ: Araberne, siden alle Muhamedanere. Her: beboerne af Berberiet, nærmest Tunis). (*Saraceni* et folk i det lykkelige Arabien, hos Ammianus Marcellinus, der må have levet endnu 378).

[8] *alt* her langs.

[9] 'kant, rand'.

[10] ɔ: *blámannaland*, her 'den del af Afrika, der begrændser Berberiet (især Tunis) på den sydlige side'.

[11] *þjóð* (sg.) og *þjóðir* (plur.) svarer ofte til det pronominale man i dansk. Og sål. her.

[12] *þaðra* efter omstændighederne: der, hist, hisset. Her: hist.

[13] *líka* behage.

[14] *haukr* (her) ikke 'høg', men falk. I prosaen: Kongen sendte »Sultanen af Tunis« »mange falke (*fálka*) og andre Ting, som der vare sjeldne«. 'Man finder hist behag i dine falke'.

[15] *vegligr* herlig.

[16] *mæti* ntr. 'kostbarhed'. Hým. Einarr skálagl. SnE. I 406 *hans mæti kndk hljóta.*

[17] *hrjóta* ? 'spredes, kastes' ?

[18] *víða*, vide (gammelt), vidt om kring. 'så vide'.

[19] *vægðarlaust*, 'uden skånsel', 'óspart' Fms. XII. Jf. t. ex. Sturla, Fms. X 25, om Håkon: »*Ok þar sat | seggja drottinn | gulli grimmr | á gjafstóli*«, foruden mange andre lignende steder.

[20] [forekommer mig noget dunkelt. Skulde *frægð* være en 'berömmelig handling' — 'ytring af storartet gavmildhed', der spreder kongens klenodier vidt omkring i verden?

[21] *mærð*, 'berömmelse', 'skjaldskab'.

[22] *tínir*, 'den der fremstiller (opregner) noget' i tale eller skrift. Nærværende *mærðar tínir* gengiver SEg. ved »*málsnjalli konungr*« (Fms.), »*Diserte princeps*« (Shl.), »vir eloquens« (Lp.). Oven for 4[2] »*hilmis þjóð ens mærðar fróða*« ('bevandret i skjaldskab' ?). Måske er *mærðar tínir* 'den der ynder digte og gerne fremsiger dem'? Håkon var »en efter den Tids Måde dannet, ja lærd Mand«. — Markús om Erik eiegod Fms. XI »*hinn mærðar bliði*« dunkelt — *suávilóquens* SEg.

[23] *hollr* 'der vidner om yndest (*hylli*)', 'bringende glæde og lykke'.

[24] *hnoss*, 'klenodie, kostbarhed', 'kostbare gaver'.

[25] *prýða*, 'pryde', 'forskönne'. »*prydi*« Flat. udg.

[26]—[27] *allan heiminn* 'hele verden'.

HRAFNSMÁL

STURLU ÞÓRÐARSONAR.

Indhold: beskrivelse af Håkons »Krigstog imod Skotland«, år 1263.

Anledning til dette krigstog: Oldnord. Sagaer X 88_2—89^9 Fms. X 117 fgg.

Versarten: 'Haðarlag', ligesom: Htal 79, Hlykill 27 (2 'erindi'), Hrafnsmál Þormóðr Trefilsson i Eb., Sörlastikki (Flat. udg. I 278). Variant f. 'Haðarlag' er 'Haddarlag'.

Navnet: lånt fra Hrafnsmál digtet af Þormóðr Þorkelsson trefils om Snorri goði. Eb.

Er. 1 a—b. *Sóknhvattar*[1] *sveitir*[2] *sóttu*[3] *háleitan*[4] *geira*[5] *glyggs*[6] *glymstæri*[7] *ór Finnbygðum*[8]; *gjálfr*[9] *jarðbeltis*[10] *brá*[11] *sigrflaustum*[12] *hásæta gætis*[13] *alt*[14] *austan af*[15] *Gautelfi.*

[1] ikke = »*sóknhvatar, herdjarfar*« (Fms.), men = »*ad prælium excitæ*« (ShI.).

[2] 'skarer'.

[3] 'droge hen, for at slutte sig til'.

[4] skulde egentl. betyde 'bærende hovedet således, at hagen danner en stump — eller i det mindste en ret — vinkel med halsen'; men bruges neppe undt. som en forstærkelse af *hár* ('höi') i figurlig bemærk.

[5] 'spyd'.

[6] poet. 'vind'. *geira⁀glygg* 'kamp'.

[7] *glymr* 'klang': *g.⁀gl.⁀glymr* 'våbenbrag', '(krigstummel)' — 'kamp'. *stærir*, 'den der forögêr'. *g.⁀gl.⁀gl.⁀stærir* overhovedet 'kriger'. Men jf. *háleitan*.

[8] »Finners Bygder« = *Finnmörk*, altså den nordligste del af Norge. *bygð* urigt. skrivemåde.

[9] 'skvulpen'.

[10] 'jordbælte' poet. = 'havet'.

[11] SEg.[a] nödv. gisning. qs. 'svang', ɔ: 'förte'.

[12] 'seiersnekker'. Oldn. Sagg.: »Sejrvante Snekker«. ShI. »*victrices carinas*«.

[13] 'höisædernes bevogter', 'h—s forsvarer'.

[14] '*usque*'. Ikke »*alt gjdlfr*«. Tanken altså 'fra Finmarken til Göthaelven' ligesom »Hrynh.« 13 og Htal 1.

[15] usædvanlig. Man ventede *ór* eller *frá* (i st. f. *af*).

Er. 2 a—b. *Øngr*[1] *ormvengis*[2] *ótti*[3] *sá*[4] *fleiri*[5] *vígdróttir*[6] *fleins*[7] *flug*[8]*stæris*[9] *í einum stað; harðr*[10] *lóm*[11]*blekkir*[12] *lukði*[13] *útstrandir*[14] *landa*[15] *hríða herskíðum*[16] *ok randgarði*[17].

[1] 'Ingen'.

[2] 'ormvænge' = 'guld'.

[3] abstractum pro concreto.

[4] 'så', omtr. = 'har nogen sinde set'.

[5] 'flere'.

[6] 'kampfærdige mænd', 'krigere'.

[7] »*ör ein, er fleinn er kallaðr*« Hák. góð. — 'ethvert skarpt skudvåben'.

[8] *flugr* (snarere end *flug* ntr.) 'flugt' = 'flyven'.

[9] *fl.⁀fl.⁀stærir* 'kriger'. 'Ingen har set flere krigere samlede *(í einum stað)* under én mands anförsel'.

[10] 'hårdför', 'tapper'.

[11] 'bedrag', 'lumskhed'. Jf. lumsk.

[12] 'en der förer bag lyset'? eller snarere 'en der straffer'.

[13] *lykja*.

[14] plural; ordret 'udstrande'.

[15] *lönd* (plur.) her vel 'de enkelte landskaber, hvoraf Norge består'.

[16] ShI.: »*junge her-hríð a-skíð, bellica procellarum xylosŏlĕa v. tăbŭla. i. e. navis bellica (herskip)*». Lp.: »*herskíð hríða nāvis bellĭca, a hríða skíð calopodium procellarum, nāvis*, et præfixo *her-*, *id. qu herskip*«. — — Sagen er uden tvivl, at her skal læses ikke *hríða* med Fris., men *hríðar* medFlat., af *hríð*, '*măre*' ('hav'); altså *hríðar⁀skíð* = *haf-*

l[a]

skið, der forekommer ofte i betydn. 'skib'. Fölgelig *her-hriðar-skið* = *herskip*, 'krigsskib'.

[17] 'gerde — hegn, værn — af skjolde'. *-skiðum* og *garðl* middelets casus med *lykja*.

Er. 3 a—b. *Ægis*[1] *eldr*[2] *glumði*[3] *of*[4] *nafnfrægjum*[5] *all-valdi á gjálfrtömðum*[6] *Gestils*[7] *skeiðhestum*[8]*; óþrotlig*[9] *brynreið-ar*[10] *sól skein*[11] *af*[12] *skaut*[13]*vǫnum*[14] *skeiðum*[15] *of*[16] *snotran*[17] *sigdeili*[18].

[1] her ikke 'havets behersker', men 'havet' selv.

[2] *Æ.⌒e.* 'guldet'.

[3] 'klang'.

[4] m. dat. 'over'.

[5] »hvis Navn er vidt bekjendt« (Fritzner).

[6] 'vænnet (dagl. tale: vænt) til havets skvulpende bevægelser'. (Jf. *unnartamr* »Hrynh.« 18[6]).

[7] en søkonge.

[8] Lp. »*equus tölūtārius*«, altså vel 'traver'. Neppe rigtig. Snarere *gestils skeið* = *glamma skeið* (Refr SnE. I 502) = 'havet', og *g.⌒sk.⌒hestr* 'skib', ligesom: *ægis hestr*, *gylfa rastar glaumr* (Þórðr Sjáreksson SnE. I 442[3—4]), og mangfoldige andre af lign. art.

[9] 'uophörlig', 'som ikke (aldrig) går ned'.

[10] 'brynjens lynild' (*reið* = *elding*). Men at 'guldet' skulde være bleven kaldt 'sværdets sol', tror jeg ikke. I st. f. Fris. *brynreiðar* har Flat. udg. *brimreiðar*. Men det oprindelige var uden tvivl *brim|eiðar* = 'havets'. 'Havets sol' = 'guldet'.

[11] 'skinnede'.

[12] sål. Fris. & Flat. Hvorfor ikke *á*?

[13] 'flig' på et seil; et 'seil'.

[14] 'seilvant' ɔ: 'vant til at före seil'. I metr. hens. jf. hermed: *Aleinn lífdvalar* 14[3], *gífrs á grandnesi* Eb. 105 ny udg., *ýgr í austrvegi* Sörlastikki. SEg. getter dog på *skautvænum*, hvilket, uden at det har været ham bekendt, står i Flat. (udg.), i det han henviser til 15[6—7] (*en skautfǫgru flaust*). Også Fris. »*vǫnum*« bör måske læses *vænom*.

[15] 'krigsskibe'.

[16] 'omkring', 'beskinnede ham fra alle sider' — hvis acc. beholdes.

[17] 'klog' — 'lærd' (Vafþr. 6).

[18] 'kriger'. Jf. *hróðrdeilir* 'digter', *sókndeilir* om röveren på korset.

Er. 4 a—b. *Brims*[1] *veg*[2]*ljóma*[3] *ljósum*[4] *laust*[5] *af*[6] *lið*[7]*fǫstum*[8] *valdrósar*[9] *blómum*[10] *á bjarthimna*[11]; *ferð*[12] *flokka*[13] *hringa friðskerðis*[14] *um*[15] *hafstrauma*[16] *var áþokkuð*[17] *eldingum*[18] *heims*[19].

[1] 'brænding'.

[2] står her som 'sannkenning': 'herlig'.

[3] 'glans', 'stråleglans'.

[4] subst. 'lys'. Dativen styres af

[5] *laust* upers. 'det slog, det kastede'. Guldets stråler udströmmede.

[6] 'fra'.

[7] poet. 'skib'.

[7—8] 'fastgjort til et skib'. (Jf. *jarðfastr*, *landfastr*).

[9] 'valkyrje', *valr* 'de faldne'.

[10] 'blomst'. 'Valkyrjens blomst' = 'skjold', underligt!

[11] 'den lyse himmel'. Med hensyn til plur. jf. *himna eldr* »Hrynh.« 16[4]. Denne 'vh.' ikke klar!

[12] 'færd', 'fart'.

[13] genet. *flokka*, 'flokkes, skarers', styres af *ferð*.

[14] *hr.*~*fr-ðir* 'den der gör skår i ringenes — guldets — fred', 'den gavmilde mand'. *skerðir* af vb. *skerða*, men dette af *skarð* 'skår'. Genet. *skerðis* styres af genet. *flokka*.

[15] 'hen o v e r.

[16] 'havströmmene', ɔ: 'det sig i strömninger bevægende hav'.

[17] vides kun at forekomme her; men må vel betyde det samme som *áþekkr*, der allerede synes at forekomme i Vspá Reg. 'vísuorð' 277. *Áþekkr* betyder 'lignende', 'der ligner'.

[18] 'lyn'.

[19] 'verden, verdensrummet, himmelrummet, himmelen'. *Eldingar heims* 'himmelens lyn'.

Er. 5 a—b. *Landa*[1] *stýrandi*[2] *leysti*[3] *héldum*[4] *húfum*[5] *hátaldar*[6] *blá*[7]*dúfur*[8] *lang*[9]*rastar*[10]; *hrein*[11] *hǫfn*[12] *lýstist*[13] *glóð*[14]-

rauðum[15] *ál*[16]*foldar*[17] *eldi*[18] *af*[19] *auðar*[20]*-hæstum*[21] *skipstofnum*[22].

[1] Foruden Norge: Grönland, Island, Færøerne, Shetlandsöerne, Orknöerne (Syderöerne).

[2] 'styrer'.

[3] usædvanl. i bemærk. 'gennemskære', 'plöie' (bölgerne). Jf. *skipit leysti* (impers.) *undir þeim* (Sturl. III 106).

[4] '*hélugr*' (Arnórr), 'bedækket med rim'. Hvorfor ikke *heldr*?

[5] (*pars pro toto*) en del i st. f. det hele: '*navibus*'. »Hrynh.« 13[3]. 15[3].

[6] en dristig dannelse af *-faldr* m. 'med höie toppe', 'frådende'.

[4&6] »*heldo vm haf alldir*« Fris. Textens læsem. efter Flat. Fris. formodentl. rigtig, da flåden afseilede fra Norge *þrim nóttum eptir* (Flat. *fyrir*) *seljumannavöku* (altså enten 11. eller 4. juli) og »naaede efter to Dages Forlöb ... Bredösund på Hjaltland«. Skibene skulde altså have været bedækkede med rim, enten 4.—6. juli eller 11.—13. juli!

[7] epitheton ornans.

[8] *dúfa* poet. 'bølge', en af Æges dötre »Hrynh.« 13[3].

[9] epitheton.

[10] 'havet'. Sjóarheiti 1[3] *svelgr*, *röst* ('malström') *ok fjörðr*.

[11—12] 'havnen med det klare vand', ɔ: Bredøsund på Hjaltland.

[13] 'belystes' ligesom af en sol.

[14] 'glød' i dan. analogidannelse efter pluralformen *glæðr*.

[14—15] 'glødröd', 'luerød'.

[16] 'ål (*anguilla*)' eller 'havström' (omtr. = *röst*).

[17] poet. 'land, jord'.

[16—18] '*auro*'.

[14—18] instrumental.

[19] 'udgående fra'.

[20—21] kan vel neppe betyde andet en 'guldsmykkede i höieste grad'; da man vel ikke er beföiet til at opfatte *auðr* i bemærk. 'lykke', efter som man ikke ganske tör stole på Gísl. 59_5 (jf. 165_{8-9}) og 146_{13}; i hvilket tilfælde man kunde jevnföre *sigrflaustum* nærvær. digt. 1[6].

[22] på steder som nærvær. tænker man nærmest på forstavnen (*framstafn*).

Er. 6 a—b. *Enn*[1] *grið*[2]*mildi*[3] *fróðr*[4] *norðsætra*[5] *gætir tók fyrst*[6] *gjǫld*[7] *af fjǫrleystum*[8] *Nes*[9]*-þjóðum*[10]*; ǫll*[11] *ǫld*[12] *á*[13] *stórvǫldum*[14] *var*[15] *hrædd*[16] *við*[17] *ógnfallinn*[18] *herklæddan*[19] *bǫðgerðar*[20] *herði*[21].

[1—3] 'den milde', 'der lader nåde gå for ret'. *grið* 'pardon'. Jf. af mangfoldige *gullmildr*.

[1—4] bestemt og ubestemt! Med [4] jf. *mærðar fróðr*» Hrynh.« 4[2], *mærðar tínir* ib. 21[8].

[5] jf. *sunnu sætr* Has. 49. Fms. X oversætter »Nordsæders«; Lp. »Norvegiæ«. Flat. har *vegs sætra*, omtr. = *hásæta* ovenfor 1[8].

[6] må læses uden *r*.

[7] 'skat', 'tribut', for at være i fred.

[8] ligesom 'livløste'; 'der havde købt sig fri for døden', 'der havde reddet deres liv', nl. ved at underkaste sig udredelsen af skatten.

[9—10] *Nes* = *Katanes* (*Caith-ness*) n. n. ö. af Skotland.

[11—12] 'alt folket', 'hele befolkningen'.

[13—14] 'i (de) store landskaber'.

[15—17] 'var ræd (bange) for'.

[18] i fölge Lp. i st. f. *ógnfaldinn*, ligesom 'bærende den skrækindjagende hjelm (*ægishjálmr*)'.

[19] 'iført sin rustning'.

[20] *bǫð* poet. 'kamp'. *gerð* opfattes i bemærk. 'rustning', men er vel snarere '*actio*'; altså *böðgerð* 'kamp'.

[21] nomen agentis af *herða*. *b.*⁀*herðir* 'kriger'.

[13. 14. 18] mistænkelige udtryk: *vald* bruges ikke ligesom *veldi* i bem. 'territorium', og *á* passer ikke til en sådan bemærkelse (*á danaveldi*!!). *faldinn* (part. præt. af *falda*) vides ikke at blive til *fallinn*, og kunde, selv om sådant forekom sporadisk, neppe antages at stå her. — Flat. *af* (for *á*) og *ógnfallin*. Altså *ǫll ǫld, ógnfallin af stórvǫldum var hrædd við herkl. bǫðg. herði* — 'lammet af frygt ved den store magt' der nærmede sig.

Er. 7 a—b. *Enn hraðmælti*[1] *Hringa*[2] *viðþingaðr*[3] *helt*[4] *lofskeiðum*[5] *leygs*[6] *leiðir*[7] *í*[8] *Suðreyjum*[9]; *Engus*[10] *gaf*[11] *upp*[12] *herfengna*[13] *Il*[14] *fyr*[15] *allkeppnum*[16] *dalreyðar*[17] *ítrbóla*[18] *eyði*[19].

[1] 'der taler flydende — har let ved at holde taler'.

[2] 'beboerne af Hringaríki' i Christiania stift.

[3] nomen agentis af *þinga* (*aða*) med tilföiet *við*, der ikke synes at passe, da Hr. ikke er noget stort landskab. Altså *viðþingaðr*.

[4] 'førte', »ledte« Fms. X.

[5] 'herlige krigsskibe'. Jf. *sigrflaust* her 1[6].

[6]—[7] *leygr* 'hav' sjeldent. [7] 'vei'. Altså [6]—[7] 'søvei'. Påfaldende: 'førte flåden på søveien'! Flat.: *leiðir langskiðum leygs* 'havets lange skier' = 'langskibene' — langt naturligere. Jf. 2[7] *hríðar herskíðum*.

[8]—[9] 'i(gennem) Sydersøerne'. Men ifölge sammenhængen ventede man *í Suðreyjar*, hvilket findes i Flat. Udtalen *eyjjum*.

[10] skotsk navn.

[11]—[12] 'gav slip på'.

[13] 'erobret'.

[14] Øen Islay. Appell. *il* 'fodsåle'.

[15] eg. 'over for'.

[16] *keppinn* 'der ikke kan finde sig i ikke at sætte sin vilje igennem'. Fris. har *al-*, hvilket måske er bedre på dette sted.

[17] *r.* her sikkert ikke hvalen, men en art lax *(sjóreyðr)*. »dallax, dalfisk«, 'slange'.

[18] 'leie'. *ítr* epitheton ornans.

[17]—[19] simpelthen 'mand'.

Er. 8 a—b. *Ógn*[1] *stóð*[2] *af*[3] *stórráðum*[4] *gindýra*[5]*styri*[6] *of*[7] *jarðir*[8] *úrþvegnar*[9] *vestrgarða*[10]; *friðlausir*[11] *jǫfrar*[12] *færðu*[13] *ósvífrum*[14] *rándróttar*[15] *ótta*[16] *hjálmhirða*[17] *hausa*[18].

[1] 'skræk, forfærdelse'.

[2]—[3] eg. 'udgik fra'.

[4] 'der giver sig af med store — storartede — foretagender'.

[5] 'drageskibe'. Gal kending! Flat. & fragm. 8 rigtig: *brimdýra*.

[6] 'styrer', 'förer'.

[5]—[6] 'mand' eller (på grund af plur. *dýra*) 'befalingsmand for en flåde', altså her 'konge'.

[7] eg. 'omkring i'; altså 'i'.

[8] 'lande'. Jf. lat. *terra*.

[9] 'der beskylles af havet', *úr*, ntr., 1) 'støvregn'; 2) 'vand' overh. (*úri þafðr*).

[10] SEg. 'vestlige storme' men da snarere *vestan-*. Han forbinder *vestrgarða-úr*. Måske *vestrgarðar* er 'vestlige boliger' el. 'v. bygder'??

[11] omtr. 'fredløs'.

[12] 'fyrster', nl. *Myrgaðr & Engus* herrer over Islay.

[13] ... »bringe Sejervinderen sit Hoved« = »give sig paa Naade og Unaade« Oldn. Sagg. X.

[14] her ikke dadel; men betyder vistnok snarest 'i höi grad modig'.

[15] eg. 'rovfolk', ɔ: 'røvere, ransmænd'.

[16] concret, ligesom f. ex. *terror* undertiden.

[17] 'hjelmdækket'. *hirðr* part. præt. af *hirða* 'gemme, forvare'.

[18] 'hoveder'. *høs* i danske dialecter (»svinehøs, lammehøs« Molb. dansk ordbog).

Er. 9 a—b. *Geð[1]strangir[2] sárs[3] log[4]runnar[5] veg[6]mæta[7] gætis[8] gengu[9] sunnan[10] um[11] Satíri[12]; brands[13] býr[14]gegnir[15] bragnar[16] sǫddu[17] svartklædda[18] dyn[19]flóka[20] snóka[21] á[22] Skotlandi[23].*

[1]—[2] ordret 'sindstrenge' — 'som ikke ere at spøge med', 'krigerske'.

[3]—[5] 'krigere, mænd' — 'sår-luens-buske'.

[6]—[7] qs. 'höiheds-klenodier', 'rigs-klenodier', — 'insignier'.

[8] 'den der våger over'.

[9]—[11] 'ginge fra syd over'.

[12] *sátíri, santíri, saltíri.* *Saatiri* Flat. udg. III 103[5], 222[14], 227[11].

[13]—[15] 'krigerske', 'der optræde i kampen ('klinge-bör') på en passende måde'. Jf. »Hrynh.« 20[8].

[16] poet. 'mænd'.

[17] 'mættede'.

[18]—[21] megen vaklen i ord og opfatning.

[18] 'sortklædt'.

[19]—[20] »*floccus* (!) *plumeus*« Lp.; men *flóki* er 'noget, der er sammenfiltet', 'filt'. — Flat.: *dynkróka* oversættes i Lp. under *dýnkrókr* ved »*uncus plumarum, unguis*« (unaturl.). — Fris. *dynbroka*, Lp. *dynbrokr*, m., »*avis plumata* (*dúnn, brokr, quod avem aliquam videtur significare*, Græc. βροῦκος, βροῦχος, ... Dan. *Brokfugl* . . . .)«; *dynflóka* &c. *snókar*, tre umuligheder, allerede af den grund, at *snókr* kan ikke være hovedord i en kending for 'ravn'. — — I st. f. *snóka* (Flat.) har Fris. & fragm. 8 *sóknar*. *sóknar dynflóka* &c. igen tre umuligheder. Der må læses *sóknar dynhróka*.

[22]—[23] *á* Fris. & Flat., *í* fragm. 8, begge dele rigtigt. (Dog f. ex. kun: *á íslandi*).

Er. 10 a—b. *Fræg*[1] *ok óvægin*[2] *ferð*[3] *friðskerðis*[4] *vann*[5] *breiða*[6] *Bót*[7] *af*[8] *guðleiðum*[9] *baugnjótum*[10]; *fjandr*[11] *stillis*[12] *fellu*[13] *í*[14] *Suðreyjum; hrafn hreyfðisk*[15] *kleyfðan*[16] *fleygs*[17] *hjör*[18] *of*[19] *valtafni*[20].

[1] 'berömt — berömmelig'.

[2] 'som ikke holder af at give efter'.

[3] »Hærflokke« Oldn. Sagg. X.

[4] 'den der gör skår i freden'. Ikke = 'fredsforstyrrer', men = kriger. *Friðskerðir* også brugt af Valgarðr om Harald hårdråde.

[5] 'erobrede'.

[6] epitheton ornans. Øen Bute, i bugten ved Clyde, er i øvrigt kun 5 engl. mil bred, men 16 engl. mil lang.

[7] 'Bute', se [6].

[8] 'fra'.

[9] 'gud led', ('led for guds åsyn'), 'hadet af gud'.

[10] 'ringnydere', 'mænd'.

[11] 'fjender'.

[12] 'moderator'; jf. *egða stillir* »Hrynh.« 17[1].

[13] faldt.

[14] ingenlunde *á*, når talen er om øer.

[15] »reif á sèr, hruflaði á sèr« Fms. xii, uventet betydning i *hreyfa* og en uventet beskrivelse! ShI. »*motitavit*«, naturligere!

[16] »*klofinn*« Fms.; »*fissilis*« ShI; altså: 'spaltet', 'splittet',

'kløvet', 'adskilt'. Ordbøgerne have intet verbum *kleyfa* (ingen af ordbøgerne!).

[17] »vængs« Fms.; men *vængs hjörr*! ShI »*võlŭcris*«, langt bedre! men det er dog for dristigt at substantivisere adj. *fleygr*.

[18] 'ensis', forstås i Lp. *hjörr* om kløerne eller næbbet.

[19] 'over', 'på'.

[20] 'føde, der består i de faldnes legemer'.

[19—20] den hele sætning bör hedde: *fleygr hrafn hreyfðisk of hjörkluføu valtafni* 'den med flyveevne begavede ravn rystede sine vinger på sin ådselføde'. Rigtigt i Lp. *fleygr*, med undt. af, at der står *kleyfðu* i st. f. *kluføu*.

Er. 11 a—b. *Bygðir ódygðar*[1] *búmanna*[2] *brunnu, hallar lífgalli*[3] *hafsætra*[4] *var heitr*[5]; *feigir*[6] *fleinþollar*[7] *fellu suðr, sóttir*[8] *svanteigar*[9] *herdróttum*[10] *af*[11] *sæskíðum*[12].

[1] 'udyd' — 'forræderske'.

[2] 'landboer'.

[3] 'livbeskadigelse', 'livbeskadiger', 'död'; »hallens död« = 'ilden'.

[4] qs. 'söbygder'.

[5] måske *hallar lífg. var heitr hafsætrum*. Både Flat. og fragm. 8 have *-sætrum*.

[6] 'der snart skal dö'.

[7] 'krigere', 'mænd'.

[8] 'angrebne af'. Græsk udtryksmåde: *Barbarus hic ego sum quia non intelligor ulli*.

[9] *teigr* »Jordstrækning« Fritzner. 'havets'.

[9—10] 'søkrigere'.

[11—12] 'fra skibene'.

Men man pleier ikke at skelne imellem søkrigere og landkrigere — mellem sø- og landetat. Efter min overbevisning skal her stå *feigir svanteigar⌒fúr þollar* osv.

Er. 12 a—b. *Enn bǫðfróði*[1] *sigrmagnaðr*[2] *austan*[3] *bauð*[4] *optar orrostu spjótskoptum bragna; ófegnir*[5] *þegnar útverja*[6] *þorðut berjask við þrekstærðan bjórs blik*[7]*rýri*.

[1] »Kyndig i Krigens Konst« Oldnn. Sagaer X. *bǫð* 'kamp'.

[2] kan betyde 'kampforøger' (*sigr* også 'kamp' poet.).

³ 'fra østen'.

⁴ *bauð* ... Fms. XII »*barðist opt við menn*« (omtr. = 'holdt mange slag'). ShI X »*sæpius hastarum manubriis negotium facere solitus fuit*« (omtr. = 'lod det ofte gå ud over spydskafterne'). Men ¹) det hele lyder underlig og mat. ²) jeg betvivler meget, at *optar* er bleven brugt i bemærk. 'ofte', skönt f. ex. *nú mun sem optar* (Nj. 1875 k. 128³⁷) er rigtigt. ³) *skoptum* kan ikke være = *sköptum*. *skopta-* der må være = got. *skufta-*, betyder 'hovedhår' (jf. nht. *schuft*, msc.). ⁴) se 'Oldnn. Sagaer' kap. 323 init.

⁵ 'ikke glade', 'forknytte'.

⁶ 'et sted ude ved havet eller (og, som det synes, især) på en ø, hvor man driver fiskeri, fanger søfugle, samler æg, eller lign.'. Kærnen af den skotske nation kan ikke benævnes *þegnar útverja!*

⁷ 'blink' (jf. 'solblink'), 'glimt'. *bjórs* (öl)⁀*blik* = 'guld' ikke heldigt. Måske snarere *útverja⁀bjórs⁀blik*?? Kan *bjórr* betyde 'vædske' overhovedet, som Lp. antager?

Er. 13 a—b. *Flugskjarrir¹ baugnjótar² darra³ dynsveigis⁴ drógu báta breiðar strandleiðir; herskatnar⁵, óhræddir⁶ vegs⁷, eyddu geirþeyjum eyjar í víðbygðu vatni.*

¹ 'flugtsky', 'der ikke flygter'.

² 'ringnydere'.

³—⁴ 'krigerens'. *darr*, lat. '*telum*', men især 'spyd'. *darra⁀dynr* 'kamp'. Det hele (³—⁴): 'den der böier kampen — har indflydelse på dens gang'.

⁵ 'krigerne', noget usædvanligt i st. f. *skatnar*. *her-* ligesom forhöier udtrykket i nærvær. tilfælde.

⁶—⁷ 'ikke bange for veien'. Men ord som *hræddr* forbindes, så vidt vides, ikke med genetiv. Meningen er vistnok: *óhræddir herskatnar eyddu geirveggs⁀þeyjum eyjar í víðbyggðu vatni.* — *geirveggs⁀þeyjum* 'med kampe'; *geirveggr* 'skjold', som det, der ligesom danner en væg eller en mur over for spydene.

Er. 14 a—b. *Geðstirðir¹ virðar herðu² herferðir³ víða í stórbygðir hryggs vargfæðis⁴; hinn fólkrakki⁵ Aleinn fekk⁶ ǫldum⁷ ókaldan⁸ lífdvalar⁹ felli¹⁰ gunnspelli¹¹.*

[1] »modige« Oldn. Sagg. X.; 'hårdsindet', 'opirret og derfor hårdhjertet'; måske dog snarest 'hvis mod er uböieligt' (*geð* = 'mod'?).

[2] eg. 'hærdede'.

[3] 'herrefærd'.

[4] 'den der føder ulve', 'kriger' — synes her at være (ikke Aleinn, men) den skotske konge.

[5] 'tapre'.

[6] 'gav'.

[7] '*hominibus*'.

[8] 'ikke kold'. (Det gik varmt til). (Eller man tænker på det udströmmende hede blod). Flat. *ósjaldan*.

[9] *lífdvöl* 'dvælen i livet', 'liv'et selv.

[10] acc. af *fellir*, 'den der fælder', 'den der gör ende på'.

[9—10] 'den der gör ende på livet' = 'döden'.

[11] eg. 'kampskade' (*spell*, 'skade', 'beskadigelse'), 'nederlag'. Dativ lig lat. ablat. instrum. Der skal naturligvis ikke underforstås *í*.

Er. 15 a—b. *Margfréttinn*[1] *auðar framstiklir*[2] *mætti miklum gerningum*[3] *Inga*[4] *óþjóða*[5]*; ldbrostinn*[6] *lögr*[7] *leysti en skautfogru*[8] *flaust*[9] *bauglestis*[10] *ór frónlæstum*[11] *festum*[12].

[1] Med hensyn til kongens kloge videbegerlighed.

[2] *stikla* intrans. om en springende bevægelse. Her transitiv.

[3] fem., 'trolddom'.

[4] synes her at stå i st. f. *yngvi*, 'konge' (nl. den skotske).

[5] 'slette folk'.

[6] qs. 'bølgebrusten', 'oprört'.

[7] 'hav'.

[8] »Sejlskönne« Oldn. Sagg. *skaut* eg. kun 'seilets hjörne' med det dertil hörende tov. Jf. *skautvænum* 3[5].

[9] 'snekker'.

[10] eg. kun 'mandens'. *lesta* 'beskadige' (af *löstr*).

[11] eg. 'jordlåset', 'hvis anker er fast i jorden' ('jorden' her snarest = 'havbunden'. Her er neppe tale om landtov, *landfestar*).

[12] bliver her næsten 'ankerleie' (ɔ: det at ligge for anker).

Er. 16 a—b. *Fjǫlmagnat*[1] *hríðar*[2] *hregg*[3] *blés of*[4] *bǫðfúsa*[5] *bragna á herbygðum*[6] *brimskíðum*[7]*; gjálfrundit*[8] *grundar*[9] *grand*[10] *rak*[11] *allkeppna*[12] *ǫld*[13] *með*[14] *herskjǫldu*[15] *upp at Skotlandi.*

[1] 'gjort meget stærk ved trolddom'.

[2]—[3] qs. 'uveirsstorm'; 'storm med regn eller hagl eller sne'.

[4] 'omkring'.

[5] 'kamplystne'.

[6] qs. 'hærbeboet', 'hvor hæren opholdt sig', 'ombord i hvilke hæren befandt sig'.

[7] 'brænding'-'skier'.

[8] 'sammenslynget med det oprörte hav' — i det himmel og hav syntes at optræde i forening.

[9]—[10] 'jord-skade', 'stormen'.

[11] 'drev'.

[12] 'meget ivrig for at sætte sin vilje igennem'.

[13] 'mænd'.

[14]—[15] »Med ej i Nøden | Nyttende Skjolde« Oldn. Sagaer X.

Er. 17 a—b. *Enn sigrmœti*[1] *sverða*[2] *blik*[3]*skerðir sendi snarlynda*[4] *sveit síð*[5] *til brynhríðar; drengja*[6] *herr*[7]*, sás*[8] *dœmði*[9] *lof*[10] *sœmða*[11] *þengils*[12]*, drap ena dulgreypu*[13] *dalgauta*[14] *drótt*[15]*.*

[1] qs. 'kampherlig'.

[2]—[3] skal være 'guld' — noget mistænkeligt, da sværde ikke behöve guldet for at blinke.

[4] 'tapper'.

[5] kunde 'omsider' sende . . ., da veiret begyndte at lægge sig.

[6]—[7] omtr. 'de brave'.

[8]—[12] 'der dömte fyrstens æres ros' giver, som det synes, ingen mening og *dœma* bruges neppe på denne måde.

[13] 'indbildsk og grum'.

[14] 'bue-Oden', 'bueskytter' = 'mænd'. Jf. Oldnn. Sagg. »Skotterne . . . skjøde paa dem«.

[15] 'folk'.

Drap ena mistænkeligt i metr. hens.; skönt man finder

»Slíks eru jarteignir« Eb. 105 og *»stigu forðum aurborða«* Hlykill 27[10] (tredje pæon).

Er. 18 a—b. *Hugprúðir*[1] *varir*[2] *hrings virðar*[3] *hlóðu*[4] *veg*[5]-*stórum baug-Nirði at brynþingi; valgammar*[6] *fyldusk*[7] *fjörseldum*[8] *auðstefni*[9] *frammi*[10]*; hverr man hefna hringþverris?*[11]

[1] 'huprude', 'modige'.

[2] 'forsigtige' — mistænkeligt både med hensyn til mening og metrum. ⏑ – kun her 14[8]. Og Eb. 43 *»slitu þar síðan«* (⏑ ⏑ | – – ⏑). Háttalykill 27 b[2] *»stigu forðum aurborða«* ⏑ ⏑ – – | – – ⏑). Flat. *»vorir«*.

[3] 'de som vurdere', 'værdsætte'.

[4] 'fældede'.

[5] 'ære', 'anseelse'.

[6] qs. 'valgribbene', 'ådselfuglene'.

[7] 'mættede sig'.

[8] qs. 'solgt med hensyn til livet'; 'aflivet'.

[9] 'den der befaler over formue'. Jf. *herstefnir*.

[10] formodentlig 'foran den norske fylking'.

[11] Svar: ingen!

Er. 19 a—b. *Hervaldir*[1] *hersar*[2] *Norðmæra*[3] *kæris*[4] *kvǫddu*[5] *kappstudda*[6] *hǫlða*[7] *gunnversum; en gunnrakka*[8] *hirð*[9] *hásæta*[10] *gætis*[11] *gekk*[12] *járnfaldin*[13] *at*[14] *hjörstærðum*[15] *hjaldri*[16].

[1] eg. 'hærvalgt', ɔ: 'valgte (udskrevne) til at deltage i expeditionen'? Hvorfor ikke med *ð*? (*»hælþa hervalþir«* Fris.).

[2] disse *hersar* opregnes i prosaen. (I fölge SnE. = *greifar í Saxl. & barúnar í Englandi). hersa* i C. N. vistnok trykfeil.

[3] nom. (pl.) *norðmærir*.

[4] omtr. = *spjalli* (f. ex. i *gumna spjalli* 'fyrste').

[5] 'hilste med kampvers' = 'angreb'.

[6] 'støttede ved trods'.

[7] om Skotterne.

[8] qs. 'kampraske'; 'modige'.

[9] 'samlingen af en fyrstes håndgangne mænd'.

[10—11] 'fyrstens', 'kongens'.

[12] 'skred', 'rykkede frem'.

[13] 'med sin(e) hovedbedækning(er) af jern' — *járnfaldinn* et smukt ord! (Verbets böining).

[14] 'til' i det de angreb (vare de angribende).

[15] qs. 'sværdforstörret' — 'der begyndtes og forøgedes med sværdet som redskab'.

[16] 'kamp' (poet.).

Er. 20 a—b. *Egg*[1] *beit*[2] *gunntjalda*[3] *brún*[4] *of*[5] *ódyggvar*[6] *aldar*[7] *í rauðtúnum*[8] *at brynmóti*[9], *dðr en Skozkir eggkríðar*[10] *ský*[11]-*Þundar*[12] *skyndu*[13] *undan*[14] *víglundum*[15] *allþroskins*[16].

Fortolkn. af förste 'vh.' ikke sikker.

[1] 'æggen' collect. om Nordmændenes sværde.

[2] 'bed', 'gennemskar'.

[3] 'skjoldenes'.

[4] skulde her betyde skjoldets *rönd* ('rand').

[5] synes ikke at passe, da skjoldet ikke omgiver krigeren, ligesom det hele udtryk [1—4] også synes for mat.

[6] 'slette', ɔ: 'forræderske'.

[7] 'folk' (plur.).

[8] skulde betyde: den blodige 'valplads'.

[9] qs. 'brynjemøde'; 'kamp'.

[10] qs. 'æg-byge'; 'kamp', 'slag'.

[11] 'kampsky' = 'skjold'.

[12] 'Oden i plur.'.

[10—12] 'skjoldguder' = 'krigere'.

[13] 'skyndte sig'.

[13—14] 'flygtede med il for'.

[15] 'krigere'.

[16] *all*þr. Wiséns ændring. Begge hskrr. *alþr.* Hverken *þroskinn* eller *alþroskinn* synes at forekomme andre steder end her. Lp. oversætter »*ætate matūrŭs*« og tilföier »*pro subst.*«. EJ. oversætter »fuldmoden, fuldhærdet«. Måske: 'der har opnået den udvikling — og lykke? —, en mand kan opnå' = 'hvis udvikling kan siges at være fuldkommen'.

VELLEKLA

EINARS SKÁLAGLAMS.

Vellekla's digter Einarr skálaglam levede i det 10. århundrede. Han var en datterdattersön af Gönguhrólfr, farbroder til Goðrún Ósvífrsdóttir og farfaders-broder til Úlfr stallari. Der gives kun tre egentlige skjalde af navnet Einarr, nemlig, foruden vor skjald, Einarr Skúlason, som tilhörer det 12., og Einarr Gilsson, som tilhörer det 14. århundrede. Einarr skálaglam nævnes ofte (omtrent 13 gange) i SnE., altid med tilnavn (altså: Einarr skálaglam), undt. I 244[8], hvor han er nævnt lige i forveien, og Einarr Skúlason endnu ikke nævnt. (Derimod ofte — 18 gange — Einarr alene = Einarr Skúlason). I fölge Fsk. 37 har Einarr skálaglam digtet mindst 2 drapaer om Hakon jarl, hvilket ligeledes synes at fremgå af SnE. I 422 *(Hjálmföldnum* &c.), da Vellekla må være ældre end 995.

Er. I a. *Ok eiðvandr oddneytir hafði úti breiðan flota. Glaðr gramr svafði bil í göndlar veðrum* Fms. (1837); men ShI, (1828): *gramr, glaðr í göndlar veðrum, svafði bil.*

[1] Förste sætn. oversættes.

[2] *Ok,* altså ikke digtets begyndelse!

[3] *eiðvandr* måske med hentydn. til Gunnhilds sönner. Jf. Háleygjatal C. N. pg. 20, er. 12[8].

[4] 2. sætn. oversættes — i begge opfatninger. Den i ShI bedst.

[5] *glaðr* — hans fader var nylig bleven indebrændt (med sit hele fölge).

[6] *glaðr í göndlar veðrum = fólkglaðr* (Ht. 69[6]), *heiptglaðr*

n

(Einarr Skúl. om Sig. jórs., cap. 3 v. 2), 'der kæmper med lyst'. Jf. *gunnbliðr, ógnbliðr.*

[7] *svafði bil* (*sv.* 'stille, bringe til Ro' Fritzner), 'tilintetgjorde opsættelse', ɔ: t ö v e d e i k k e. (Han skulde hævne sin fader, og kamp var hans lyst).

Er. 1 b. *Ok heðins bóga rauðmána reynir hóf upp róg-segl kappi at setja etju-lund jöfra.*

[1] *Heðinn* sön af *Hjarrandi*, Hildes röver.

[2] *bógr* især o v e r a r m, men her a r m.

[3] ordret 'rödmåne'; *composita determinativa* af denne art hyppige; f. ex.: *rinar rauðmalmi.*

[4] 'skjoldpröver' = 'k r i g e r'.

[5] ingen grund til at sætte *upp hóf* i 'rétt mál'.

[6] 'kampseil' — s k j o l d. Jf. dan. føre avind s k j o l d imod kongen (riget).

[7] *kappi* = *af kappi* mistænkeligt.

[8] *setja*, 'dæmpe, undertrykke'. Jf. dan. *sætte sig* (*stormen, lidenskaberne*). Også uden *sig*, f. ex. *sætte feberen.*

[9] *etju-lund* 'kamplyst'. Jf. Ísl. S.[2] II 89[18]: *ok gjörðum þeim ij etjukosti*, qs. 'tvungne vilkår', 'tvangs-vilkår', ɔ: »at de enten skulle overlade os deres skib eller vi dræbe dem«, og Eb. 112[24]. Jf. også *etjuhundr, etjutik.*

Er. 2 a. *Sverða sverrifjarðar svanglýjaði vasat at frýja örva ofbyrjar né oddavífs drífu.*

[1] Halvverset oversættes.

[2] *sverri-* af *sverra* = *svarra*, b r u s e (*svarraði sdrgýmir*). Verbet *sverra* kun i *hjaldrsverrandi* variant Eg. 55. k. 5. vers? 'Sværdenes brusende fjord', ɔ: blodströmmene. Jf. t. ex. *flóð fleina* (uden sannkenning).

[3] blodets *svanr* = ravnen.

[4] nomen agentis af *glýja*, verb. act. g l æ d e. Engl. *glee* (g l æ d e, m o r s k a b), *gleeful, gleeman* — for det meste forældet.

[5] *vasat at* 'der var ingen grund til at'

[6] *frýja ehm hugar* 'sige til en, at han mangler mod'. Du tör ikke!

[7] 'der var ingen grund til at sige til ham: du kæmper ikke (tappert nok).

[8] *ofbyrjar* tör jeg ingenlunde med sikkerhed opfatte som ét ord. Spörgsmålet måtte undersöges.

[9] qs. 'pilestorm'. Jf. Fms. VI 316 »*Haraldr konúngr skaut af boga alla nóttina*«. Derom et helt vers af Þjóðólfr ('*Alm dró upplenzkr hilmir alla nótt hinn snjalli*' ...).

[10] *né* neppe rigtigt, da *odda vífs drífa* ikke lader sig adskille fra *örva byrr*. Anden membranlæsemåde: *í*.

[11] *odda vífs drífa* kamp. Altså 'i kampen'.

Er. 2 b. *Brak-Rögnir skók bogna hagl ór Hlakkar seglum. Hjörs óþyrmir barg rakkliga fjörvi varga.*

[1] Halvverset oversættes.

[2] *dǫr braki létti* Fas. II 44_{10} & »*gera brak um sik, strepitum armorum ciere*« Lp.

På den anden side *fleinbrak, oddbrak, hers* (*hjörs*) *brak.*

[3] *bogna* ifölge Lp. gen. plur. af **bognir* = *bugnir* skjold. Dette er dog neppe rigtigt; *bogna* er gen. plur. af *bogi*. Jf.: *bragnar, flotnar* (sing. *floti* flåde), *gotnar* (men *gotar* Gottlændinger), *gumnar* (= *gumar* plur. af *gumi*), *skatnar* (sing. *skati*, plur. sjeld. *skatar*). Poetiske nom. agentis på *-ir* sjeldne i plur.

[4] *Hlakkar.* IED. sætter *Hlökk* i forbindelse med oe. *hlanc*, smækker; snarere er det beslægtet med *hlakka*, juble (jf. *þökk, þakka*). Völuspá 30 Bugge nævner 6 valkyrjer, Grímn. 36 derimod 13 eller 14. Deraf 2 fælles (*Hildr* og *Skögul*); altså i det hele 17 eller 18. [1] *Geira?* [2] *Geirahöð?* [3] *Geirskögul.* [4] (*Geirrömul* eller *Geirölul* eller) *Geirönul.* [5] *Gunnr.* [6] *Göll* eller *Gjöll.* [7] *Göndul.* [8] *Herfjötra* eller *Herfjötur.* [9] *Hildr.* [10] *Hlökk.* [11] *Hrist.* [12] *Höð?* [13] *Mist.* [14] *Randgrið(r).* [15] *Ráðgrið(r).* [16] *Reginleif.* [17] *Skeggjöld* eller *Skeggöld.* [18] *Skuld.* [19] *Skögul.* [20] *Þrúðr.*

Þulur desuden: [21]*Eir* (1 e β). [22] *Hrund*, og flere. I det hele nævnes mellem 20 og 30.

[5] *seglum* : *segli* Fms.

Er. 3 a. *Margt Ála él varð af ríki, dǫr randarlauks rækilundr of tæki austrland at mun banda.*

[1] *Margt!*

[2] *'Atli, Fróði, | Áli, Glammi'* sökonger, SnE. I 556, II 468 osv. Kun i denne þula og i kenningar.

[3] *él* α) iling, byge; β) strid. Her naturligvis α.

[4] *varð* fandt sted.

[5] *af ríki* qs. 'af kraft'. 'mangen heftig kamp'.

[6] *áðr* för (end).

[7] *randar-laukr* ordret 'skjold-lög'. *Laukr* her den overjordiske del af lögets stængel. Naturligvis tænker man ikke på den underjordiske stængel (lögkagen), der jo er en knold. Da *laukr* også betyder mast, har det måske oprindelig haft en betydning, vi nu ikke kende. Med *randar⌒laukr* jf. *benlaukr* C. N. pg. 67 v. 7, *blóðlaukr* ensis, *ímunlaukr* idem (Eyv.) *randlaukr*, *sárlaukr.*

[8] *rækilundr* — forholdet imellem dette ord og *rækir.*

[9] *of* explet. — har her en sædvanlig stilling.

[10] *tæki* erobrede.

[11] *austrlönd* sædvanlig 'landene på den sydlig-östlige side af östersöen' (Meklenburg, Pommern, provindsen Preussen, Curl., Liefl., Esthl., Finland; — landene ved det hvide Hav). Men her, som det synes, Þrándheimr eller en del deraf?

[12] *at mun* 'i fölge (i overenstemmelse med)' gudernes 'vilje'.

[13] *bönd* (plur. af *band* bånd) guder(ne). Cf. *höpt* (sjeld. sing. *hapt*) guder(ne). Jf. Bandadrápa: *dregr land at mun banda.*

Er. 3 b. *Berk hljóms lof fyr hefnd föður sins þás hranna ⌒hrafna⌒vörðr vann. Þat nam at vinna toginn skjóma.*

Overs.: Jeg frembærer höitonende berömmelse for den hævn for sin fader(s död), som skibenes beskytter tog (udförte). Det (bevirkede) medförte, at sværdet blev draget = Det gik ikke af uden sværdslag (emphatisk), d. e. i et eller flere blodige slag.

[1] *Berk* uden *fram,* ligesom i *leyfð ber ek hans* Þjóð. Arn. SnE. I 514. *(Bera fram* Líkn. 51).

[2] *hljóms* gen. sing. af *hljómr* klang, især af stålvåben. *lof* dan. lov (en og et), »lydelig Roes, udtalt Berömmelse,

Priis« Molb. Forbind. *hljóms lof* betænkelig. Jeg håber at komme tilbage hertil.

[3] *fyr* = for i 'rose en for noget' og lign.

[4] *hefnd* = hævn. *hævn* : *hefnd* = (en) *nævn* : *nefnd*.

[5] *hefnd föður sins* = *hefnd eptir föður sinn.*

[6] *þás* (i st. f. *þá es*) = den som, *eam quam*.

[7] *hranna: undarum* — *hrönn* bölge, en af havjetten Ægers ni dötre.

[8] *hrafna* her egentl. ikke *corvorum*, men *equorum*. *Hrafn* var nemlig navnet på Áli's hest. Áli en norsk konge — måske den, vi har i *dla él* 3^{1}; »bölgehest« = skib.

[9] skibes bevogter, eller forsvarer, [1] potentialiter: enhver mand; [2] især en sökriger; [3] navnlig en der har flere skibe (plur. *hrafna*) under sin befaling.

[10] *vörðr* (√ *var*, afledn. *ðu*) [1] gerningen at holde vagt; [2] samling af personer, der holde vagt; [3] en enkelt vogter (som her).

[11] *vann*, dan. tog i udtr. 'tage hevn for noget'.

[12] *þat* = det, at jarlen hevnede sin fader.

[13] *nam at* med infin. omskrivende. Altså *nam at vinna* = *vann*. På samme måde bruges f. ex. (*ráða* perf.) *réð*. Oprindelig må *nam* og *réð* have udtrykt begyndelse. Men denne forestilling forsvinder. Jf. t. ex. Þrymskviða 1^{5-8}.

[14] *vinna* qs. 'göre' (eller 'få') draget sværd.

[15] part. præter. af et i övrigt forsvundet verb. *tjúga*, ty. *ziehen*. Böining som *fljúga*, *ljúga* osv.

[16] *skjómi* poet. *ensis* (sværd).

[17] Da *hljóms lof* lyder underlig, har det oprindelige måske været *hljóm* og *togins*. Altså *lof* uden *hljóms*; og *þat nam at vinna hljóm togins skjóma*, 'det medförte klang af det dragne sværd' = 'kamp'. Således *hrings* (*ensis*) *hljómr* (Sighv.), *hrælinns* (*ensis*) *hljómr* (Rekst. 3), *darra* (*hastarum*) *hljómr* (Ísldr. 19 & 20), alt sammen = kamp. End videre *gerðum hávan | hljóm ísarna* (Fas. II 273^{10-11}), 'vi kæmpede tappert'.

[18] Det synes for dristigt, både af hensyn til den måde, hvorpå Hkr. og Fms. her citere Vellekla, så vel som af hensyn til selve indholdet at forbinde 3^{1-4} og 3^{5-8} til ét vers.

I den förste 'vh.' er der tale om en erobring, i den anden om hævn over Sigurd's mordere.

Er 4 a. *Meïlregni hjörs⁀hríðremmis rigndi víða á fjör hersa. Þrimlundr of jók Þundi þegns gnótt.*

Overs.: 'Sværdbygeforstærkerens stålregn regnede (faldt) på hersernes liv. Krigeren forögede Odens fölge'.

Oldn. Sagaer I 51 frit: »Helten paa Hersers Kroppe | Hagl af Odde lod regne, | Modig i strid, og mange | Mænd til Valhal sendte«.

[1] Dat. *meïlregni* styres af det upers. verb. *rigndi*. *meïl* synes at være det lat. *metallum* (af det gr. μέταλλον af μέτ' ἄλλα Buttm.), og er vistnok opstået af ældre *meðil*. Jf. *þaan* for *þaðan* (Frumpartar 97[14]). Senere blev *meïl* til *mél* (vinteren 1244—5): *ruðusk mél í styr stála stinn.*

regn ntr. oldn.-isl., ligesom endnu i det norske folkesprog og i svensk. (Med dan. *regn-en* jf. ty. *der regen*).

[2] *hjörs hríð*, 'sværdbyge', sværdkamp.

[3] *rigna* upers., obj. i dativ: *rignir blóði* (lat. *sanguine pluit* & *sanguinem pluit*).

[4] *á* på. S. Eg. henviser til *fleinn hitti fjör* Höf. Eg. 10[8].

[5] *fjör* (st. *fjarva-*, *fjörva-*) liv. Her formodentl. plur.; jf. *fjör þrenni* Ódr. Tr. 20[4]. (Got. *fairhvu-*, msc., verden).

[6] *hersir*, *hersja-*, sikkert beslægtet med *herr*. SnE. I 456[8—11] (jf. 454[12—9]) »*í einu landi eru mörg hèruð, ok er þat háttr konúnga, at setja þar rèttara yfir svá mörg hèruð, sem hann gefr vald yfir, ok heita þeir hersar eða lendir menn í danskri túngu, en greifar í Saxlandi, en barúnar í Englandi; þeir skulu ok vera rèttir dómarar ok rèttir landvarnarmenn yfir því ríki, er þeim er fengit til stjórnar. Ef eigi er konúngr nær, þá skal fyrir þeim merki bera í orostum, ok eru þeir þá jafnrèttir herstjórar sem konúngar eða jarlar*«. — — Det hedder fremdeles om dem SnE. I 454[12—9]: Den næste plads efter en jarl indtage, i kendinger, de mænd der kaldes *hersar*. Man kan bruge de samme kendinger om dem, som om en konge eller en jarl.

De *hersar*, her omtales, er naturligvis Gunhildssönnernes befalingsmænd.

I anledn. af *bogna* (2[5]) bemærkede jeg, at ord på *-ir*

i nom. sing. ikke brugtes meget i plural. Dette gelder ikke om ord som: *hersir*, *hellir* (hule), *hirðir* (hyrde); men om poetiske nomina agentis — hvilket jeg måske ikke har tilstrækkelig fremhævet.

[7] *þrima* α) torden; β) slag. *lundr* α) lund; β) et enkelt træ. Det hele: en kriger.

[8] *of* explet. Mærk stillingen. Også her foran et verb.

[9] *jók* 'øgede'. *Auka* et af de verba, hvor redupl. har efterladt sig spor. *jók* = got. *aiauk*. Lat. *aug-ere*.

[10] *Þundr* et af Odens navne. *Þundi*, dativus commodi »til bedste for«, »til«

[11] *þegn* fri mand (kriger) i en fyrstes tjeneste. Gr. τέκνον, ty. *degen* (*gotes degen* om Christus). Her bruges sing. collectivt (= Einherjar).

[12] *gnótt*, fem., mængde, overflödighed. Af *gnógr*.

Er. 4 b. *Ok haffaxa⁀hjald-viðurr lét vaxa lífköld laufa⁀veðr at lífum Hdvars⁀drífu⁀hölða.*

Overs.: Og havhestens kamp-Oden (søkrigeren) lod livkolde (dödbringende) sværdstorme voxe imod (voxe og blæse på) krigernes liv.

[1] *ok* i begyndelsen af en 'vh.', ligesom f. ex. 1[1. 5] 9[1] 17[5] 18[1] 21[5].

[2] *haffaxi* af *haf*, n., hav, og *faxi*, m., poet. hest, afledet af *fax*, n., der betyder en man (best. mannen) = 'mankehår'.

[3] *hjaldr*, m., kamp. (*hjaldr* : *hjala* = *galdr* : *gala* SEg.) *hjald-viðurr* i st. f. *hjaldr-v.* usandsynligt.

[4] *viðurr* et af Odens navne. *h.⁀hj.-v.* en søkriger.

[5] *láta* også et af de verba, der har beholdt spor af redupl. *lét* = got. *lailöt*.

[6] *vaxa* voxe (got. *vahsjan* perf. *vôhs*. Oldind. √ *vaksh*).

[7] *lífkaldr* (vistnok kun her — passer til *veðr*), 'hvis kulde föles (ikke af legemet, men) af selve livet'.

[8] *laufi*, m., poet. sværd — eg. nom. propr., Böðvarr bjarki's sværd Landn. III 1. *L.⁀v.* 'sværdveir', her plur.

[9] *at* betegner bevæg. hen til (med biforestill. om fjendtlighed).

[10] *lífum* dat. plur. af *líf*, n., *vita*; jf. *fjör þrenni* Ódr. Tr.

20[4]. kan her umulig stå i st. f. *hlífum* (rustninger eller) skjolde. Kringla har *lífi*.

[11] *drífa*, f., fog. »Det fyger så hvidt med store fog« Oehlenschl.

[12] *Hávars⁀drífa* kamp.

[13] *Hávars drífu hölðar* skal være krigere. Med hensyn til *hölðar* må jeg bemærke, at skönt *hölðr* (i st. f. **höluðr*) vistnok er det etym. rigtigste, så må dog Einarr skál. sikkert have sagt *hölda* (*hald* : *höld*).

[14] Fremdeles må jeg bemærke, at da *höldr* er en fuldstændig betegnelse(*), kan *hávars drífu höldar* ikke være en kending. Alle hskrr. til Hkr. have *haldviðurr*. Jeg vover derfor at foreslå fölg. oppfatn.

Ok haffaxa⁀hávars⁀drífu⁀haldviðurr lét lífköld laufa⁀veðr vaxa at lífum hölda.

[a] *haffaxa* (skibets, skibenes)⁀*hávars⁀drífu* (kamps — altså skibskampens)⁀*haldviðurr* (= *haldandi*), altså 'søkrigeren' eller (formedelst *viðurr*) 'søhelten'.

[b] *lífum hölda* lyder sædvanligere, end *lífum* alene.

[c] Parallellismen imellem (hovedsætningen i) förste og anden 'vh.'. *at lífum hölda* svarer til *á fjör hersa*.

Höldr her ikke mand i almlh., men odelsbonde. Se Fritzner art. *höldr*.

Er. 5 a. *Hjálmfaldinn harðr hilmir vann barða fiandr sína. Því kom vöxtr í vinheims Vínu Lopts vinar.*

[1] 'hvis hovedpynt (hovedbedækning) hjelmen er'. partic.-adj. *faldinn* part. præt. af *falda* (der går som *halda*) — beslægtet m. dan. *fold* (læg) & *folde* (lægge i folder el. læg). *falda* (vb.) *ehm*, 'sætte *faldr* på ens hoved'. *faldr*, m., hovedbedækning, som kvinder endnu bære på Island ved höitidelige leiligheder.

[2] 'hård', ɔ: hårdfør. Lat. *durus (duri miles Ulixi)*. *Fortes et duri Spartiatae (Cic)*.

(*) Jf. [1]) Vspá 43 Bugge *»fa uecr hælþa at h'rafœðsf«.* [2]) Torf-Einarr H. 32 *hætt segja mér »hauldar« við hugfullan stilli.* [3]) Þula mand er. 2[1–2]. *Bragnar, þegnar, beimar, höldar.* [4]) Háv. 94 b *heimska ór horskom gorir hælþa sono sá inn máttki munr.*

[3] **fyrste.** Enten 'en, der bruger en hjelm' — noget, alle i den ældste tid neppe have haft råd til; eller af *hjalm*, fem., **ror** (altså: 'en der står til rors — er ved roret') Lp. & IED.

[4] *vann barða* eg.: 'fik banket', deraf simpelthen omskr. = *barði* 'bankede'

[5] *fiandr* må man læse her hos denne gamle skjald fra det 10. årh., **fjender**. Got. plur.-nominativ *fijands*. Got. verb. *fijan* (oldn. *fia—fjá*) henföres til oldind. √ *pīj* **håne**, også **pine**.

Brugt på denne måde er *berja* et uædelt udtryk og sikkert ikke oprindeligt her. Sagen er, at *Hjalmfaldinn* kun findes i ét håndskrift. Tre have det rigtige *Hjalmgrápi;* ét det urigtige »*hjálm grap er*«; og ét det ligeledes urigt. »*Hıalm gıeip e*ˡ«. Altså *Hjalmgrápi vann hilmir* . . . 'Med hjelmstorm slog fyrsten sine fjender'. *hjalmgráp* 'kamp', 'slag'. *Gráp* (ikke *grap!*) betegner en tilstand i atmosphæren, snarest 'uveir' eller 'storm'. Det hedder i 'Veðra-heiti' 1[4] *gráp, logn, þoka* eller *gráp, þoka, hregg.*

Med hensyn til **den anden sætn.** bemærker jeg, at der af formelle grunde ikke kan være tale om at læse *vinu* og *vinheims*. Dertil kommer, at selv om *vinu* og *vinheims* kunde være rigtigt, så vilde *Lopts vinar vinheims vinir* = Einherjar ikke falde naturlig.

[1] *því* **derfor**, ɔ: 'på grund af det mandslæt — mandefald — der skete'.

[2] 'kom der tilvæxt — forögelse — i'. *Vöxtr* **væxt** ɔ: '**det at voxe**'.

[3] *vinheimr* 'et sted, **hvor man gemmer vin**' — *heimr* i bemærk. et afgrændset sted.

[4] *Vina* som en flod allerede Grimn. 28, en mythisk flod. Som hist. flod er *Vina* den russ. flod Dwina (Dwzina), der falder i det hvide Hav neden for staden Archangel(sk). — *Vöxtr* specielt om floders svulmen.

[5] 'vinstedets — vinkelderens flod' må være **vin**.

[6] *Loptr*. *Loki* havde (afset fra kendinger) to navne: *Loki* & *Loptr*.

[7] Lokes ven kunde vel i grunden være hvilken som helst af Aserne. Men dog snarest enten *Hœnir* eller *Óðinn*. *Hœnir* her meningslöst. Altså sikkert *Óðinn*.

[8] *Lopts vinar vinheims vína* = *Óðins vín*, digtning, digt.

[9] *því . . . vínu*, 'derfor svulmede digtningens elv' synes ikke godt at kunne have hensyn til nærv. vers; men må snarere have hensyn til et ældre digt (snarest en *flokkr*) om dette slag, og da vistnok et digt af E. skál. selv.

Er. 5 b. *Þat fœr þjóðar snytri tírar, at þrír forsnjallir jarls synir fellu í Þróttar⁀fúrs⁀skúrum.*

Overs.: Det forskaffer fyrsten berömmelse, at tre frygtlöse jarlesönner faldt i kampen.

Dog dertil indskrænkede berömmelsen sig sikkert ikke. Med codd. til Hkr. læser jeg *ok* i st. f. *at*. Altså: *ok þrír forsnjallir jarls-synir fellu í Þróttar⁀fúrs⁀skúrum. Þat fœr þjóðar snytri tírar.*

Overs.: Og tre modige jarlesönner faldt i slaget. Det indbringer fyrsten berömmelse.

[1] *snjallr* modig; *forsnjallr*, 'modig fremfor andre', 'der udmærker sig ved mod'. Formen *snjall* nsm. forekommer temmelig tidlig, en mærkelig anomalie. Naturligvis ikke oprindeligt.

[2] Den ene af disse »*jarlssynir*« var *Grjótgarðr*, Håkons farbroder, der havde forrådt sin broder, Håkons fader.

[3] *fellu*, 'faldt', 'omkom'.

[4] *Þróttr* sikkert = *Óðinn;* men forekommer, som Lp. bemærker, kun i kendinger.

[5] *fúrs* gen. sing. af poet. stamme *fúra-* ild. »Odens ild« = sværd, *ensis*. JÞ. har med rette gjort opmærksom på, at denne stammes kön er usikkert. Gen. sing. *fúrs* (også andre skrivemåder!) forekommer en 11 gange; gen. plur. *fúra* en 9 gange; acc. sing. *fúr* 1 gang (SnE. I 600, cap. 79 foran vers 3: *'at kalla fleinbraks fúr sverðit'*). Heraf ses ikke om *fúra-* er neutr. eller masc. For neutr. taler, at ordet er neutr. i andre gotiske sprog. For masc taler: [1]) det rigtig nok usikre el. uforståelige »*ęikinn fúr yfir*« Skírn. 17[5] Bugge, og »*eikinn fúr yfir*« Skírn. 18[5] Bugge. Hertil må dog bemærkes, at i fölge Bugge har Reg. »*ęikin*«

(17[5]) og »*eikin*« (18[5]). Dette argument altså omtr. = 0, da *fúr* kan være ntr. plur. [4]) at af de omtr. 60 navne på ild, der opregnes i en þula, ere (som det synes) 50 masculina, ligesom *eldr*. [5]) Nom. sing. af *fúra-* skrives *fúrr* i 748 (SnE. II 486» ellz hæiti«). Men der synes at have existeret et *fýr* ntr. ild, (der ikke, som sket er, må forvexles med *fýri* ntr. ild).

[6] *skúr*, fem., ty. *schauer* masc., byge. *Þróttar fúrs skúrir* ɔ: *sverðskúrir* 'sværdbyger' = slaget, som bestående af flere heftige sammenstöd imellem de kæmpende.

[7] *þat* 'det der indeholdes i versets tre andre sætninger', nl. at Hakon slog sine fjender i et afgörende slag (i hvilket endog tre jarlesönner faldt).

[8] *fá ehm ehs* 'forskaffe en noget'. Overfor 'en' står dativ; overfor 'noget' står genetiv.

[9] ved *þjóð* tænkes her måske på indbegrebet af Håkons undersåtter.

[10] *snytrir* 'den der forskönner — uddanner'. *Þjóðar snytrir*, 'den der hæver folket til et höiere trin' (— betydn. heraf i dette tilfælde! —), er noget mere end en kending for begrebet 'fyrste', og indeholder höiere ros, en sædvanlige fyrstekendinger. Med metathesis: *snyrtir* f. ex. Geisli 49[7] *björt eru bauga snyrtis*.

[11] *tírr*, masc. 'ære', 'berömmelse'.

Er. 6 a. *Hjǫrveðrs óðstafr hvarfat aptr áðr hafði erfðan fǫður. Herforðaðr réð fjǫrvi konungs Hǫrða.*

Overs.: Sværdveirets (kampens) stav (krigeren) vendte ikke tilbage för han havde holdt arveöl efter sin fader. Fyrsten rådede for Hördekongens liv.

[1] *Hjǫr-* her snarere af *hjörva-*, *hjarva-*, end af *hjöru-*, *hjaru-*; *veðr* veir, her i betydn. vind.

[2] *-stafr*, stav, stolpe. *Hjörveðrs stafr* 'mand som kriger'.

[3] men *óð-?* Hvad betyder *óð-?* Den ene recension (AM. 51 fol. og 302 qu.) har »*oðð*«; den anden (AM. 52 fol. og 301 og 303 qu.) har »*o*«-. Begge dele ere mig uforståelige og *óð-* ligeså. Med hensyn til *óð-*, jf. Glymdrápa 2[3] [Carmina Norr. p. 14]. Men *óðr* som en stående sannkenn-

ing falder unaturlig. Derimod vilde *ððs stafr* (ɔ: *ððs hjörveðrs)* give en bedre mening.

[4] *hverfa aptr* 'vende tilbage', nl. fra sit ophold i Danmark.

[5] *dðr* för = förend. (Man har både *dðr* svarende til för og *dðr enn* svarende til för end).

[6] *erfa* 'holde gilde til minde om' en afdöd. Lp. tager ordet på dette sted i betydn. 'hævne' og sammenligner det nu brugelige udtryk *erfa ehð við ehn* 'bære nag til en på grund af noget'. Men så vidt vides har *erfa* ikke ellers betydn. 'hævne'. Imidlertid synes det besynderligt, hvis jarlen har holdt arveöllet i et fremmed land!

[7] *hafa erfðan* og *hafa erft*. Det förste synes at være det oprindelige som det naturligste.

[8] *föður* 'sin fader'. Ikke i prosa.

[9] *herforðaðr* læsemåden i den ene recension. *herforðaðr* oversættes i Lp.: »*mīlĭtum v. cīvĭum sălūti cōnsŭlens* (*herr*, *forða*), *vel exercitum movens, ducens (forða = flytja), dux, imperātor*«. a) *forða* 'fjerne fra fare' kunde gå; altså 'en der våger over sit folks sikkerhed'. b) '*forða bréf kirkju frá kirkju*' befordre (fra år 1430), '*forða biskupenn í aðra kirkjusókn*' befordre (i samme diplom). Temmelig ungt. Og »*forþoþo fingrom | oc fengo i snęri*« Amál 44 Bugge, jf. Lp. »*extendērunt digitos*« synes at ligge for fjernt. Uden at negte muligheden af *herforðaðr* eller *herforðuðr, -oðr* foretrækker jeg *hervörðuðr, -oðr* som den anden recension har; hvad enten dette *herv.* betyder 'en der våger for sit folks (sine undersåtters) vel' eller 'en der våger for sine folks (sine krigeres) vel' eller (hvilket snarest synes at måtte antages) 'en der forsvarer sine undersåtter (sit land)': *varða* forekommer nl. temmelig ofte i bemærk. 'forsvare' (hvorimod betydn. 'våge for el. over' synes temmelig hypothetisk).

[10] *réð* 'rådede for', 'havde i sin magt'. Men han sörgede også for, at vedkommende ikke fik lov til at beholde dette liv.

[11] *fjör* ligesom 2[8].

[12] Hördernes konge, ɔ: Harald gråfeld, den betydeligste af Erik blodöxes og Gunnhilds sönner.

Hörða er på en måde udgiverens ændring. Den ene

recension har *herða* (hvilket synes meningslöst), den anden har *harða*, formodentlig = *hörða*, kun uden omlyd. *Hörðar* indbyggerne i *Hörðaland* = »nuværende Söndre Bergenhuus Amt i Norge«. *Hörða konungr* i st. f. *Norðmanna kon.*, *Nóregs k.*

Er. 6 b. *Fólkskiðs Freyr sás færi fram slíku jarls ríki varðat, né mun síðan. Því bregðr öld við aðra.*

Overs.: En mand, der udövede en sådan jarls-magt (= En mand, der som jarl udövede en sådan magt), opstod ikke (= aldrig) og vil ikke (= aldrig) opstå. Tanken i den fölg. sætn. antages i det væsentlige at være: »Derom er der ikke to meninger« — skönt udtr. ikke er så stærkt.

[1] *fólk*, sikkert ældre *folk*, har flere bemærkk. Deriblandt kamp. Denne bemærk. foreligger Ytal 18—19 (C. N. pg. 5), hvis den prosaiske beretn. er pålidelig. Et andet sted er f. ex. Hávamál 158 Bugge »*munaþ hann falla* | *þótt hann i folc komi*, | *hnigra sa halr fyr hiorom*« | dog kunde »*folc*« her være 'en samling af kæmpende mænd'. Bemærk. kamp viser sig klarest i sådanne composita som det nærværende *folkskið*. Ligeledes i: *fólkbráðr*, *fólkdjarfr*, *fólkglaðr*, *fólkhamla*, *fólkharðr*, *fólkstari* 'kampstær' (ravnen).

[2] *skið*. Hvad betyder det her? Uden tvivl 'et stykke træ, hvis form er fremkommet ved klövning'. Ligeledes f. ex. i: *hlakkar éls skið* eller *hlakkar skiða él* f. ex. Fornss. pg. 102—103. *brynskið*. Ligesom *skið* i denne bemærk. bruges t. ex. fölg. ord som hovedord i kendinger for sværd: *vöndr* vånd (»en maadelig Green, en tynd, böielig Qvist«. Ex. *benvöndr*). *sproti* vånd (nu omtr., tynd og 'kort stok'. Ex. *hjalmsproti*). *hamla* beslægtet med dan. *hammel* (»Et Stykke Træ, som med en Bolt i Midten fæstes til Vognstangen«. Ex. *fólkhamla*). *hlunnr* (»et Slags Rullestok el. Stok, som lægges under Fartöier, når de trækkes ud i el. op fra Vandet« EJ.). Ex. *þremja hlunnr* (*þremjar* noget på et sværd).

Endogså *kerti*, ntr., kerte, en, som alle kende fra det sammensatte 'voxkerte', bruges: *hildar kerti* (*ensis*), *blóðkerti* (*ensis*).

For nu at komme til bage til *skið*, må jeg bemærke,

at det, som hovedord i en kending, også kan have betydningen 'en ski', ɔ: »træsköite« eller »skridesko«. Det findes Háttatal 65, hvor billedet gennemföres (»udföres til enden«): *fleina lands fylkir rendi fjörnis hlíð meginskíði holdi fennta.*

[3] *freyr* 'guden'. Jeg bemærker i forbigående, at dette ord, *freyr* (stamme *freyja*), afset fra omlyden, er mere oprindeligt end got. *frauja* (stamme *fraujan* — oldind. *pūrvjá-*, 'værende foran', og *pūrva* »vorderes«), herre.

folkskíðs freyr 'kriger, mand'.

[4] *sás* eg. 'den som'.

[5] *fœri* lat. *iret*. *sás fœri* lat. *qui iret*.

[6] *fara fram* betyder naturligvis 'bevæge sig i retningen fremad'. Og når et object tilföies i dativ, bliver meningen af det hele 'bevæge sig fremad, således, at noget andet, som fölge deraf, også bevæger sig fremad', 'sætte ved sin fortsatte bevægelse noget andet i bevægelse', 'bevæge sig fremad i og med noget'. Deraf ligesom 'bære noget frem', ɔ: 'öve — udöve — noget', 'iværksætte noget' og lign.

[7] *slíkr* svarer i brug nærmere til sådan end 'slig'. Oldn. *slíkr* står eg. i st. f. *svdlíkr*, stamme *svá-líka* = got. *sva-leika-*. Jf. på den ene side nht. *solch*, på den anden side isl. *því-líkr*.

[8] *jarlar* i det gamle norden 'mænd af den höieste værdighed og rang næst kongerne'. Jf. Edda I 454 = *skattkonungar*. Edda opstiller ordenen: *keisari, konungr, jarl, hersir, höldr.* — *Jarl* var således mere end engl. *earl*, der svarer til 'greve'. I det 13. årh. fik man hertug i Norden i st. f. jarl.

[9] *ríki*, n., svarer også i betydn. til dan. rige, men bruges mere end dette i bemærk. 'herredömme, magt'.

[10] *varðat* = *varð-at*. Denne enclitiske negtelse forekommer i tre former, nl. [1]—[2] efter consonant: *-a* eller *-at* (både *varð-at* og *varð-a*); [3] efter vocal: *-t* (*myndi-t*). Man har antaget, at negtelsen *a* var en levning af got. *aiv* accusativform i betydn. 'nogen sinde', og at *t* var en levning af den got. stamme *vaihta* ntr. eller *vaihti* fem., »Ding, Etwas«, og *-at* altså levning af *aiv* og *vaihta-* (el. *vaihti-*). Man måtte altså tænke sig en negtelse (got. *ni*, oldn. *ne*) udeladt. Synes

meget dristigt, men ikke usandsynligt. »Tidsskrift« for Phil. og Pæd. VI. bd. side 23 note [3]. Lyngby.

[11] *varð* naturligvis ikke ganske = *vas*, men 'opstod'.

[12] *né mun síðan.* — Når man udfylder denne sætning, kommer den til at lyde: *né mun síðan* *v e r ð a* *fólkskíðs⁀freyr sás* *f a r i* *fram slíku jarls ríki* 'heller ikke herefter vil der opstå en mand, der som jarl udöver en sådan magt'. For m e n i n g e n s skyld var *síðan* ikke nödvendigt. *né mun* *v e r ð a* osv. havde været nok. I övrigt betyder *síðan* her ikke 'siden', men 'herefter'.

[13] Sætn. *öld bregðr því við aðra* er bleven oversat ved *eam rem, ut rarissimi exempli, homines inter se concelĕbrant* ('man priser — omtaler, fremhæver — dette som noget næsten — rettere: ganske — uhört'). Men man kender ikke en sådan ordforbindelse: *aðra* er nl. overflödigt. *Bregða ehu við* uden tilföining betyder: 'ved given leilighed (eller med andre ord: over for noget andet) at fremhæve noget som usædvanligt. *Bregða ehu við* eg. 'löfte noget i veiret — over for noget andet — til sammenligning'. Man er i forlegenhed med *aðra.* Háttlausa! ligesom 3^{7} 5^{3} 9^{5} 10^{1} 12^{3} $19^{1.7}$ 21^{7} (22^{7}) $24^{1,3}$. I 24^{3} findes halvrim i st. for helrim og i 4^{3} 8^{5} 11^{3} 16^{1} 22^{1} 23^{1} finder man helrim i ulige verslinier.

Er. 7. *Grandvarr brúna grundar silkis síma geymir kom und sik sjau fylkjum. Þat vas landi snúnaðr.*

Det opfattes: Den retfærdige, der gemmer pandebåndet af silke, underlagde sig syv fylker. Det var et held for landet.

[1] *grand,* n., i denne forbind. 'det i moralsk henseende urigtige'.

[2] *varr,* adj. 'der tager sig i agt'. Altså *grandvarr* 'der varer sig for det, der ikke er moralsk'. Skjalden tænker måske fornemmelig på Håkons hedenske religiositet.

[3] Den fölg. kending er påfaldende. Men anden opfatning synes ikke at frembyde sig.

[4] *brúna* gen. plur. af fem. *brún,* plur. *brýnn,* ö i e n - b r y n (et)

[5] *grundar* gen. sing. af *grund,* fem., p r o s. en flad (land)strækning; p o e t. j o r d.

[6] *brúna grund* 'hovedet' eller 'panden'.

[7] *silki*, ntr., silke. Gen. sing. *silkis* 'hörende til silke', 'som er af silke', ty. adj. seiden. Oldn.-isl. mgl. ligesom dansk et sådant adj. I almlh. *silki-*, som förste led i en sammensætn., ligesom i dansk. Ex. *silkikoddi* silkepude.

[8] *síma* kan både være gen. (sing.) af *sími* msc. og *síma* ntr., bånd.

[9] *silkis s.* = *silkis*. silkebånd.

[10] Det hele *brúna grundar silkis s.* 'pandebånd — pandesmykke — af silke', som visse personer pleiede at bære. Det kunde tænkes, at H. havde båret et sådant som tegn på sin værdighed — men tillige af forfængelighed (han berömmes meget for sin skönhed).

[11] *geymir* — gemmer — nom. ag. af *geyma* (bevare, gemme), afled. af *gaumr* opmærksomhed. (Jf. *gleyma* af *glaumr* stöi).

[12] *koma* act. 'lade komme' naturligvis med dativ.

[13] *koma ehu undir sik*, 'lade noget komme under sig' = 'bemægtige sig noget'.

[14] 'syv fylker'. *fylki*, ntr., afledet af *folk*, [1]) »Skare, især af Krigere«. [2]) = *folkland* (Vellekla 13[6]). *Þrándheimr* alene bestod af 8 fylker. De *fylki* her menes opregnes i Hkr. ÓTr. 15, Fms. I 90, Flat. udg. I 86 »*Rogaland ok Hörðaland, Sogn, Firðafylki, Sunnmœri ok Raumsdal ok Norðmœri*« Hkr. l. c. Men det hedder i prosaen: »Hakon jarl underlagde sig nu hele Landet, og opholdt sig om Vinteren i Throndhjem; derom taler Ejnar Skaaleglam i Vell-ekla« (og så kommer halvverset *Sjau fylkjum*.....). En locus classicus om *fylki* Oldnord. Sagaer X 260: »Hos Nordmændene kaldes det et Fylke, hvoraf kan udredes tolv Skibe, fuldt udrustede med Mænd og Vaaben, og på hvert Skib tresindstyve eller halvfjerdsindstyve Mand, som da var Skik«.

[15] *snúnaðr*, m., 'held, lykke, fordel'. Af verb. *snúna* f. ex: *þér hefr snúnat at vinna linns lönd* 'du har haft lykken med dig i erobring af slangens lande' (slangens lande = guld) = 'du har gjort et rigt bytte'.

Er. 8 a synes her i C. N. opfattet på fölgende måde:

Enn svinni, kunnr herjum, lét senn sönn Einriða mönnum öll of herjuð hofs land ok banda vé.

Overs.: Den vise, navnkundige (berömte) erklærede snart, til bedste for Enrides dyrkere, alle de hærgede tempeljorder og gudernes helligdomme for »sande«.

[1] *Enn* artikelen. Dens stamme: *hina-*, *ina-*, *hena-* (sjeld.), *ena-*.

[2] Adj.stammen *svinna-*, nsm. *svinnr* og *sviðr*, 'klog', ('kyndig'), 'vis'. Når dette adj. er bleven oversat *fortis*, så er dette sikkert for dristigt, skönt got. *svinþa-* betyder 'kraftig' osv.

[3] *kunnr herjum*' 'som mændene kende', 'som folket kender'; jf. 'navnkundig' & 'berömt'.

[4] *kunnr* og *kuðr* (stamme *kunna-*), adj., 'bekendt'.

[5] [*herjum*, dat. plur. af] *herr* (*herja-*), ikke blot *exercitus* i den sædvanl. bemærk. af dette ord; men også *populus*, 'folk' (f. ex. Ódr. 13 *islenzkum her* = 'Islænderne' (dat.), Islands indbyggere). Exempler på plural: forekomme i dativ og genetiv. Genetiv f. ex. *herjaföðr*, hvor *herja-* kunde være en samling af krigere. Men i övrigt synes plur. af *herr* ikke at betyde enten hære eller skarer, men enkelte mænd. Dog kunde *sœnskum herjum* Háttal. 36 b^4 betyde svenske skarer; medens *herjum* Háttatal 58^{1-2} *(Es til hjálma hyrjar | herjum styrjar væni)* og nærvær. *herjum kunnr* dog vel naturligst forstås om enkelte (mænd ɔ:) mennesker.

[6] *senn* α) 'på én gang, β) 'snart' — både nu og i den gamle tid; dog med den forskel med hensyn til bemærk. 'snart', at nu bruges *senn* = 'snart' kun, når den talendes standpunkt er nutiden (i det man f. ex. kan sige: jeg kommer *senn*); medens den gamle tid også synes at have brugt *senn* i tilfælde, hvor man gik ud fra datiden. Det tydeligste ex., jeg kender, findes Þrymskv. 21^{1-2} Bugge: »*Senn varo hafrar | heim vm reknir*«.

På nærvær. sted synes *senn* α) ikke at passe, men *senn* β) at måtte antages.

[7] *láta eht undr* qs. 'sige noget under', ɔ: 'erklære noget for et under, mirakel'. Ligeledes altså: *láta eht satt* 'erklære noget for sandt'. Meningen i »*láta hofs land ok banda vé*

sönn«: 'erklære tempeljorderne og gudernes helligdomme for sande', d. e. 'for at have deres rod i sandhed'; altså med andre ord 'erklære den hedenske religion for sand'.

[8] *öll* ntr. acc. plur.

[9] *hofs*, collectiv, finder jeg påfaldende. Hvorfor ikke *hofland* i et ord?

[10] *land* acc. plur., 'jorder'.

[11] *banda* gen. af *bönd* plur. 'guderne'.

[12] *vé* acc. plur. *vé* ntr. 'helligdom', beslægtet med *vigja* vb. (got. adj. *veiha-* 'hellig').

[13] *of* explet.

[14] *herjuð* part. præt. ntr. acc. plur., 'der vare blevne hærgede' af den forrige regering, Gunhilds sönner, jf. Oldnord. Sagaer I 46 cap. 32 beg.:

[15] *einriði*, et af Tors navne, formodentlig 'den der rider — farer — ene gennem luften'. Jf. *reið*, f. lyn, samt *reiðar-duna* & *reiðar-þruma* 'torden'. I andre hskrr. står *eindriði*. Man har sammenlignet *Henrik* og *Hendrik*.

[16] 'Tors *menn*' opfattes i betydn. 'Tors dyrkere'. *mönnum* dat. commodi ('til bedste for').

Er. 8 b synes her i C. N. opfattet som fölger:

Geira garðs Hlórriði farði jötna valfalls vitni at veg of allan sæ. Þeim stýra goð.

Overs.: Spydstormens — eller: skjoldets — Tor förte jetteblodets ulv (ɔ: skibet) med ære langs hele havet. Ham före guderne.

[1] *geirr (geira-)*, m., spyd. *geira* her gen. plur.

[2] *garðs* gen. sing. af *garðr* (*garða-*) msc., der i Lp. (af Svb. Eg.) her oversættes ved *prŏcella*, en smuk opfatning. Men da jeg ikke véd, om oldsproget har haft *garðr* i denne bemærk., tager jeg *garðr* i betydn. vold. Altså *geira garðr* ('vold imod spyd'), 'det der tjener til vold imod spyd', et skjold.

[3] *Hlórriði* et af Tors navne. [Jeg har ikke anstillet nogen undersögelse angående oprindelsen til dette navn, og véd ikke, hvoraf andre aflede det]. Måske er *riði* i *»Hlórriði«* identisk med *riði* i *einriði*. I st. f. *hlórriði* skrives ofte *hlóriði* (35, 38, 45, 53, 54 f. ex. have her et enkelt *r*. Lige-

ledes Cod. Reg. til SæmE. flere steder). Grímn. 29 lyder: *Körmt ok Örmt | ok Kerlaugar tvær, | þær skal Þórr vaða, | dag hvern | er hann dœma ferr | at aski Yggdrasils; | þvíat ásbrú | brenn öll loga, | heilug vötn hlóa«*. Oversættes! Lüning's note til dette vers: »Thor reitet nicht, wie die andern götter, zum gericht, sondern er watet durch die ströme, denn wenn er naht, steht die brücke in flammen und die heiligen wasser glühen (die blitzumloderten gewittergüsse); vgl. Uhl. p. 23«. Altså et verbum *hlóa* glöde(1). Kunde nu *hlóriði* måske betyde: 'den der ligesom indhyllet i en glød gennemfarer himmelrummet'? Jeg tror snarere, at *hlóriði* (af *hlóa*) er det rigtige, end *hlórriði* (af *hlóra*: — *»fóstri Vingnis ok Hlóru«* SnE. I 252) if. N. M. Pet. Myt. side 284.

Geira garðs hlóriði, 'skjoldguden', 'krigeren'.

[4] *farði* 'førte'. Dette *ferja*, 'føre til vands (til skibs)', böies som *berja* 'banke' og må ikke forblandes med det nyere *ferja, ferjaða*, der har en lignende, skönt ikke ganske den samme, bemærkelse; *ferja, -aða* er neppe det samme ord som det gamle *ferja, farða* — i en nyere böining, som IED. synes at antage, men snarere afledet af *ferja*, fem., en 'færgebåd'.

[5] *jötna valfalls vitni* skal betyde 'skibet' eller vel snarere (collectivt) 'skibene' ('en flåde'). Men hvorledes? *Jötna* er gen. plur. *valfall* skal betyde blod. Og *vitnir* betyder 'ulv'. Man henviser til Gylf. cap. 7—8. SnE. I 46—48. Men her er kun tale om 1 jette *(Ýmir)*; altså ikke ret vel *jötna*, skönt plur. i enkelte tilff. bruges i st. f. sing.

[6] *valfall* betyder 1) 'det at mændene falde i et slag'; 2) 'de faldne' (f. ex. når Freyja kaldes *eigandi valfalls* SnE. I 304 cap. 20). Men *valfall* synes aldrig at forekomme i bemærk. blod.

[7] *vitnir* poet. ulv. ¿på grund af dens skarpe sandser?

[8] *jötuns blóðs vitnir* vilde være en rigtig kending for 'skib'.

[9] *at veg* (dat.) skulde betyde 'til hæder', 'for at udföre

(1) I st. f. at oversætte *hlóa* ved 'glede' (om vand?), var 'koge' måske bedre, nl. intrans. — Med *flóriði* jf. *sólin heitir ok flóar alla veröld* (Frtsn.) og nyisl. *flóa mjólk*.

en hæderlig — og berömmelig — handling', nemlig den at genindföre hedenskabet.

[10] *of* præp. her med acc.

[11] *of allan sæ* betyder måske her 'langs med Norges hele kyst', if. den hist. sammenhæng: fra syd til nord.

[12] *þeim stýra goð* ordret 'den styre guder', ɔ: 'guderne indgive ham, hvorledes han skal handle'. Jf. Vellekla 23^{5-6}. *stýra* styrer dativ.

Er. 9 a. Jeg forstår ikke, hvorledes udg. af C. N. har opfattet denne 'vh.', d. v. s., disse to 'vísufjórðungar'. Jeg tager först hver af disse to 'vísufjórðungar' for sig.

Den förste 'vfj.': *Auk Hlakkar móts herþarfir hverfa til blóta* eller *Auk herþarfir hverfa til Hlakkar móts blóta.* Ingen af delene synes egentlig at kunne betyde noget. Meningen skulde vel være, at Håkons undersåtter bleve omvendte til hedenskabet.

Den anden 'vfj.' *ríkr rauðbríkar rækir fremsk slíku ásmagni* skal vel betyde: 'den mægtige kriger hæves (ophöies; — egentl. fremmes, forfremmes) ved en sådan gudekraft'. Men α) *rauðbrík* betyder 'rödt bræt, röd fjæl' (ikke skjold); altså er *rauðbríkar rækir* ingen kending for begrebet 'mand'. β) den förste 'vfj.' giver ingen naturlig anledning til her at tale om *ásmegin.* Det hedder i P. A. Munch's oversættelse side 95_{12-9}: »Da Haakon Jarl om Sommeren drog sydefter« (formodentl. skrivfeil i st. f. nordefter) »langsmed Landet, og Landsfolket gik under ham, paaböd han over hele sit Rige, at man skulde vedligeholde Hovene og Blotene: og saa skete«. Det er således ingen inspiration, men Håkons befalinger, der bevirker omslaget.

Jeg foreslår nu at afskrive denne 'vh.' — disse 4 linier — uden interpunction: de 3 förste linier uforandrede, men den 4. med *ásmegir* i st. f. *ásmagni.* To hskrr. (35, 38) have det meningslöse »*afmegi*«. Ét (52) har det meningslöse »*afmegri*«. To (301, 303) har det meningslöse »*afmegre*«. Tre (45 »*áfmeg⁊*«; men 51 og 302 »*as meger*«) har *ásmegir.*

Lettere orden: *Auk herþarfir ásmegir hverfa til blóta; ríkr Hlakkar móts rauðbríkar rækir fremsk slíku.*

Overs.: Og de folkevellet fremmende guder vendte deres (sit) sind til blotene. Den krigerske fyrste forherliges derved.

[1] *Auk* og. Grunden til, at her er skrevet **Auk**. I st. f. *ok* burde formodentlig over alt stå *auk* i et så gammelt digt.

[2] *herþarfr*, som det synes, kun om den orkn. jarl Ragnvald den ældre (i et vers af Arnórr) og her om guderne. I *herþ.* ligger naturligst, at den, det udsiges om, enten er et helt folks eller hele menneskeslægtens velgörer. Det passer altså fortrinlig her.

[3] *ásmegir* ordret = »Æsernes Sönner« (Fritzner), »asensöhne« (Lüning). Synes kun at forekomme 3 steder, nl. [a] Fjölsv. 33[6], hvor sammenhængen er dunkel, [b] Vegt. 7, hvor bemærk. »Æsernes Sönner« = Æserne synes klar, [c] på nærvær. sted.

Lp. vil også læse *ásmegir*, men forbinder *hlakkar ásmegir*. *hlakkar* gen. sing. af *hlökk* fem. [a] valkyrje, [b] kamp; *áss* (stamme *ása*) 'lang og tyk stang'; *hlakkar⌒áss* 'sværd'; sværdets *mögr* 'mand'. Men [1] *mögr* bruges ikke som hovedord i kendinger for begrebet mand; [2] det hele bliver langt mattere.

[4] *hverfa*, nl. stam(me)verbet, datid (og √) *hvarf*. (Dette *hverfa* må være det samme ord som ty. *werben*, *warb*, got. *hvairban*, *hvarb*). Dette verb betegner en bevægelse, især: 'bevægelse der begynder med en böining'. Og sål. her. Ligesom menneskene siges at *hverfa frá* (vende sig fra) *Goði* (Sól. 15) & *hverfa til* (vende sig til) *Goðs;* således må det kunne hedde om guddommen, at den *hverfr frá* eller *til* mennesket eller menneskelige anliggender. [Hvis det kun skulde forekomme her, må dette være en fölge af tankens sjeldenhed i oldskrifterne].

På nærvær. sted må meningen være: 'guderne påskönne den dyrkelse, for hvilken de ere genstand', 'guderne bönhöre deres dyrkere'.

[5] *blót* ntr. (*blóta-*) betyder ikke blot 'ofring' og 'offerfest' osv.; men også, især i plur. (som her) 'afgudsdyrkelse' i det hele. Hvilket stemmer overens med, at det got. stamverb *blōtan* (perf. **baiblōt*) betyder at ære.

[6] Meningen af den sætn., vi nu har gennemgået, er, at Håkon har ligesom fört guderne tilbage til — har forsonet guderne med — Norges folk. Oldnord. Sagaer I 84[7–13].

Den 2. sætn.:

[7] *ríkr* adj. (*ríkja-*, senere *ríka-*) mægtig (senere rig).

[8] »*Hlakkar*« gen. sing. til nom. sing. »*Hlökk*« (*hlakka-*), [1] valkyrjenavn, [2] kamp. Det förste *k* sikkert i st. f. *n*.

[9] *móts* ntr. møde. *Hlakkar mót* eller *hlakkar mót* = kamp.

[10] *rauðbríkar* gen. til nom. *rauðbrík* 'rödt bræt' eller 'röd tavle'. *rauð* er 'sannkenning' föiet til subst. (*rauðbrík* et *compositum determinativum*!). *brík* beslægtet med dan. *brikke*, bruges i visse tilfælde hvor man på dansk bruger 'bræt'.

[11] *hlakkar móts rauðbrík* 'rödt skjold'.

[12] *rækir* 'den der ænser — bryder sig om — (noget)'. En kriger må sætte pris på skjoldet.

[13] *fremsk* eg. 'fremmes'. *fremja* en (let eller) kort verbal *ja*- stamme (af √ *fram*), bringe fremad.

[14] *sliku* ntr. sing. — dativ med - instrumental function: 'ved sådant'.

Er. 9 b. *Nú grœr jörð sem áðan; auðrýrir lætr geirbrúar dru byggva hapta vé óhryggva aptr.*

Overs.: Nu frembringer jorden gröde ligesom för. Den gavmilde fyrste lader sit folk igen bebo gudernes hjem uden bekymringer.

[1] 'Háttlausa' måske oprindelig! (En bemærkning med hensyn til ordet 'Háttlausa'. Det nyisl. er 'Háttleysa' og således [overalt?] i Uppsalaedda. Forholdet med hensyn hertil imellem denne og cod. reg.). Men på den anden side: *Nú* må have forekommet afskriverne så deilig prosaisk: det poetiske i form eller indhold pleier ikke at vinde ved deres behandling. Oprindelig har her måske stået: *Breið* eller bedre *Víð* eller endnu bedre *Fríð* (*at eyjum fríðum* Arnórr).

[2] *gróa* gro, i det væsentlige brugt som i dansk. Perf. *grøra*.

[3] *jörð* jorden.

[4] *sem* 'ligesom'.

[5] *dðan* her 'tilforn'. Man har i den senere tid været lidt slem imod *dðan* i denne bemærkelse (IED. f. ex. udelader den), fordi *dðan* i nuvær. islandsk kun betyder 'for kort siden', ɔ: 'for 10 minutter — 1 qvarteer, 1 time, eller lign. — siden'. Man har derfor villet ændre *dðan* til *dðr*.

Den 2. sætn.:

[6] *auðrýrir* »godsformindsker« = 'en gavmild mand, der formindsker sit eget eie' (for at bruge et gammelt udtryk). *rýrr* ('utilstrækkelig' osv.), *rýra* ('formindske'), *rýrir*. Got. *riurja-* (adj. 'forgængelig', 'dödelig', *riurjan* (verb.) (λύειν).

[7] *lætr* (redupl.) lader.

[8] *geirbrú* (*brú* fem.) 'spydbro' = et skjold.

[9] *dru* (nom. sing. *drr*, stamme *dru-*), »*famulus, minister, nuncius, legatus*« Lp., men bruges også hyppig som hovedord i kendinger der betyde 'mand'.

[10] *geirbrúar drr*, 'kriger', 'mand'.

[11] *byggva* (yngre *byggja*) bebo.

[12] *hapta* 'gudernes'.

[13] *vé* 'hjem . . . helligdom'.

[14] Med [12]—[13] jf. *vé banda* 8[4].

[15] *óhryggva* apm. (= stammen). Ns. *óhryggr* 'ikke bedrövet'.

[16] *ó-* islandsk i det mindste siden omtr. 1070. Ligesom i svensk.

[17] *aptr*, etymol. = dan. *atter* (jf. nyisl. *attur*), svarer i betydn. både til dan. igen og atter. (Forsk. imellem disse?).

aptr synes åbenbart at være præpos. *af* + en rest af suffixet: *tara* (oldind.), τερο (græsk), *tero* (lat. f. ex. i *dextero-*). Med *aptr* kan man jevnföre lat. *inter*.

Er. 10 a. *Nú liggr alt fyr norðan Vík und jarli. ríki Hákonar, ímunborðs veðrgœðis, stendr víða.*

Overs. i Oldn. Sagaer: »Under Jarlen nu ligger | Alt norden for Vigen, | Vældige Hakons Rige | Vide sig udbreder«.

[1] 'Háttleysa' i 10[1].

[2] *alt* ɔ: 'hele landet', 'hele Norge'.

[3] *Vík* 'Christianiafjorden med det dertil grændsende land'.

[4] *ríki* 'herredömme'.

[5] *Hákonar* gs. til ns. *Hákon.* Ældre *hákun, hókun.* Oprindel. *hór* og *kunja-* (got.). Det enkelte *n.*

[6] *ímun-*, fem., poet., 'kamp'.

[7] *borð*, ntr., bræt. Etym. = dan. *bord.*

[8] *ímunborð*, kending, 'kampbræt', 'skjold'.

[9] *veðr*, ntr., veir = vind.

[10] *ímunborðs veðr* 'skjoldveir' = kamp.

[11] *gœða*, et af *góðr* afledet verbum, eg. 'göre en person eller genstand god'. Deraf forøge. Nomen agentis *gœðir* 'forøger'.

[12] 'kampens forøger' = en 'kriger'.

[13] Som kending betyder udtrykket *ímunborðs veðrgœðis* ligefrem 'mand', ja endog 'menneske' i det man identificerer begrebet 'mand' med begrebet 'kriger' og sætter manden som repræsentant også for kvinden. Men her står *ímunborðs veðrgœðis* som appositum til *hákonar*, og kan altså ikke være kending, eftersom 'manden Håkon' eller endog 'mennesket Håkon' her vilde lyde som et forsög på at göre jarlen latterlig. Meningen er altså: 'krigeren Håkon', 'den krigerske Håkon'.

[14] *stendr víða* ligesom 'stander vide om' = 'har stort omfang' = 'omfatter mange landskaber'. Minder om udtrykket *víða stendur fé fótum* (Guðm. Jónss. Safn af ísll. orðskvv. — Jeg har altid hört *fé mitt* eller lign.).

Er. 10 b. *Nema Fróði varð á jörðu engi œttum góðr geirbrikar gœtinjörðr sás gørði slíkan frið.*

Overs.: Undtagen Frode opstod på jorden ingen ætgod (höibåren) kriger, der »gjorde« (skaffede, tilveiebragte) en sådan fred.

[1] *nema*, conj. got. *nibai* og (deraf?) *niba.*

Gangen: ikke: oldind. *nă;* lat. ikke blot *nē* (*nēquĭcquam*) eller *nĕ* (*nĕfās*), men også *nĭ* i *nĭsĭ* (ɔ: *nĭ-sĭ*) 'hvis ikke' (eg. 'ikke hvis'). Til *nĭsĭ* synes got. *nibai* 'hvis ikke' at svare nöiagtig, og altså at måtte oplöses *ni'-ibai*, ɔ: got. *ni*, 'ikke', med udeladt vocal (ligesom i *nist* ('ikke er', 'er ikke') i st. f. *ni ĭst*) + *ibai* beslægtet med oldn. *if* subst., *ef* 'hvis'. Hertil skulde nu svare et oldn. *ne'* + *efa*, ɔ: *ne* (den oprindel. nordiske betegnelse for ikke) osv., altså **nefa nĭsĭ*. Over-

gangen fra **nefa* synes foregået under påvirkning af verbet *nema*, hvis betydning tage minder om 'undtagelse'.

[2] *Fróði*. Dette mandsnavn synes afledet af adj. *fróðr*. Den got. adj.-stamme *frōda* betyder 'klog, forstandig', den isl. *fróða* betyder 'kundskabsrig' (især i historie?). Den Frode, her menes, må være Frode den tredje, ɔ: Frode fredegod, der f. ex. i fortællingen 'Af Fornjóti og hans ættmönnum' (Flat. udg. I 26_1 27_{11}) og i Skáldskaparmál 43 (SnE. I 374...), kaldes Friðfróði og siges at have været sönnesön af Skjold, altså sönnesönssön af Oden og samtidig med keiser Augustus.

[3] *varð* 'opstod'. Jf. Vell. 6^5.

[4] *á jörðu* (naturligvis dativ). *Jörð* her '(hele) jorden'. Ligesom lat. *terra* betegner *jörð*, poet., også et enkelt land (Þjóðólfr: *orðum* | *jarð muna sveinn of varða*).

[5] *engi* ingen.

[6] *ættum góðr*, 'ætgod'.

[7] I *ættum* har dativen den samme function som den lat. abl. f. ex. i *quiētus animo*. Jf. *mikill vexti*, *friðr sýnum*, &c. — På en måde kan *ættgóðr*, hvoraf dan. »ætgod« måske blot er en efterligning, siges at være en forkortelse af *ættum góðr*. Men alligevel afvige disse udtryk fra hinanden også i indhold. En mand kan være *ættgóðr* uden at være *ættum góðr*. Man er ikke *ættum góðr*, med mindre i det mindste to af de slægtrækker, hvorfra man nedstammer, har været ædle.

Det er efter min opfatning afgjort, at *ættum góðr* ikke hörer til *Fróði* (skönt han ansås for at have været sönnesönssön af Oden), men til *geirbríkar gætinjörðr*, hvorunder Frode rigtignok er indbefattet — med hentydning til, at Håkon jarl påstod at nedstamme fra Oden, igennem Odens sön *Sæmingr* (Yngl.-saga cap. 9). Tanken er egentlig: 'Med undtagelse af Frode og Håkon har ingen mand, selv om han nedstammede fra guderne, kunnet tilveiebringe en så dyb fred', eller: 'Selv blandt den höieste guds ætmænd have kun Frode og Håkon været i stand til at skaffe en sådan fred'.

[8] *geirbrík* (fem.) et 'skjold'. Jf. er. 9^{2-3} *hlakkar móts bríkr*; ib. [6] *geirbrú*.

[9] *gæti-* forkortelse af verbalstammen *gætja* 'passe på' &c., afledet af *gát*, ntr., 'opmærksomhed'.

[10] *gæti-Njörðr* et fyldigere udtryk i st. f. *gætir* nomen agentis af (*gætja-*) *gæta*. Jf. er. 3 a *randar lauks rækilundr* med er. 9 a *hlakkar móts rauðbrikar rækir*. Udtrykker *gæti-Njörðr* er ikke alene fyldigere, men også höiere, især hos hedenske skjalde, end *gætir*.

[11] *geirbrikar gæti-Njörðr* qs. 'skjoldvogtnings-gud', ɔ: 'krigsmand'.

[12] *sás* eg. 'den som', ɔ: 'som'.

[13] *gørði* anser jeg ikke for rigtigt, i et så gammelt digt. Hos de ældre skjalde har dette verbum helt igennem *e* i rodstavelsen i alle foreliggende exempler. Således hos:

[1] Eilífr Goðr. Þórsdr. 11[2] (C. N. pg. 31) *sverðs liðhatar gerðu*.
[2] Korm. »*sverð fordæðan*« rettere *sverð fordæðu gerðu*.
[3] Hallfr. *sverðauðgan mik gerði*.
[4] Eyjólfr i Bandadrápa *fúrherðir styr gerði*.
[5] Gunnl.-saga *sverðrögnir mik gerði*.
[6] Þórðr Kolb. *herferð búendr gerðu*.
[7] Þorm. kolbr. *sverðrjóðr auk styr gerði*.
[8] Sighv. Þórð. *verðungar styr gerði*.
[9] — — *sverð upp í skip gerðu*.
[10] — — *verðung jöfurs gerðu*.
[11] — — *verðung of för gerðak*.
[12] Óttarr svarti *friðskerðir þik gerðu*.
[13] Bjarni gollbrárskáld *þess gerðusk jer verðir*.

ɔ: *ferð* [6]. *herðir* [4].
skerðir [12]. *sverð* [2, 3, 5, 7, 9].
sverðs [1]. *verðir* [13].
verðung [8, 10, 11].

Men intet exempel f. ex. på *jörð* : *görð*! — Kommer man derimod ned i det 12. årh., finder man, at udtalen vakler i mellem *e* og *ö*, og så bliver skrivemåden *gørð-* (i datid af *gerva*) rigtig, i det *ø* betegner den vaklende udtale.

Er. 11 a. *Enn öðru sinni reið jarl borðmörum norðan. sverða sóknherðir lét sótt at móti Ragnfreði.*

Overs.: Også en anden gang red jarlen relingens heste fra nord. Helten drog imod Ragnfred.

[1] *enn*, adv., betyder f. ex. [1]) endnu; [2]) (som her): 'endvidere', 'også'.

[2] *öðru sinni* dativ som tidsbetegnelse.

[3] Stammen *annara-* (got. *anþara-*), anden, er interessant ved den måde, hvorpå *nn* og *ð* afvexle med hinanden under böiningen.

[4] Dativen *sinni* kan naturligvis, i fölge sin form, lige så vel henföres til nasp. *sinni* som til nasp. *sinn*. Men *sinni* = dan. *sinde* ɔ: 'gang' synes ikke gammelt nok til at kunne stå i Vellekla. Stammen til *sinn* er *sinna*, ntr., svarende til got. *sinþa* (¿ntr. mere overenstemmende med nordisk eller msc. mere overenstemmende med tydsk?). Oprindelig har *sinn* været = dan. gang i eg. betydn. (ɔ: 'gerningen at gå'), men har så ligesom dette fået bemærk. sinde (f. ex. 'ingen sinde' — oldn.-isl. *sinn* og *sinni* er altid ntr.); jf. vb. *sinna*, gå, drage. Medens *sinn* nasp. hviler på *sinna-*, hviler *sinni* nasp. på *sinnja-*, i fölge en art udvidelse.

[5] *reið* datid ental 3. √ *rið*.

[6] *jarl* = 'jarlen'.

[7] *borðmörum* kan betyde enten 'relingens heste' (som jeg oversætter det) eller 'plankeheste' (i det man tænker på de planker, hvoraf et fartöi er bygget). Endvidere kan *borð* betegne skibets hele 'side'.

[8] *borðmörum* (plural) dativ, fordi det hedder *ríða hesti*.

[9] *marr* (poet.), msc., hest. Stamme *mara-*. Et *h* er udeladt efter det thematiske *r*. Ordet hedder nemlig: på oht. *marah;* på ags. *mearh*, ja endog *mearg*. Man kan sål. sige, at on.-isl. *marr*, nom. sing., hest, står i st. f. **margr*. At man i on.-isl. har *marr* (uden *g* i st. f. *h* — *h* kunde nemlig umulig beholdes) er så meget mindre påfaldende, som i ags. nom. sing. ikke alene hedder *mearg* og *mearh*, men også *mear*, medens desuden alle de casus i ags. af denne stamme, hvor en endelse tilföies, savne *g* eller *h* (altså f. ex. nom. plur. *mearas*). Jeg skal anföre et analogon til on. *marr* i st. f. **margr*. Verbet *fela* (dan. *fjæle*) hedder på gotisk *filhan* (datid *falh* = on. *fal*). Her er altså *h* forsvundet efter *l*. Men part. praeter. hedder dog på oldn. *folginn*, stamme *folgina-* = got. *fulhana-*.

Ligesom *h* kan *v* forsvinde i lign. stillinger. Lad os

sammenligne on.-isl. *svala*, dan. *svale*, *hirundo*, med ty. *schwalbe*. I tydsk står *b* her i st. f. et ældre *w*. Svalen hedder på mht. *swalwe*, på ags. *svealve*.

[10] *norðan*, 'nord fra'.

Er. II b. *Fjölð unda hraut. vandar dýr hóf at landi und þundar hyrjar kneyfi. Þat sleit víg á vági.*

Overs.: Sårenes mængde susede. Masternes dyr, bærende sværdknugeren, drev ind mod landet. Det gjorde ende på söslaget. Det tilsvarende sted Oldn. Sagaer I 84_6—85^{19}.

[1] Med hensyn til *fjölð* skal jeg tillade mig en bemærkning. Jeg tror at kunne påstå, at for begrebet 'mængde' (*multitūdo*) har oldsproget (foruden andre udtryk, t. ex. *morð fjár*) tre, der etymologisk hænge nöie sammen med hverandre. Dhrr., der have studeret gotisk, véd, at gotisk, ligesom græsk, har ikke få adj.-stammer på *u* (— medens, i det mindste efter min formening, alle oldn.-isl. adj.-stammer ende på *a* eller *ja* eller *va* —); og de véd også, at iblandt disse got. adj.-stammer på *u* er *filu-* 'mangt', 'meget', svarende til gr. πολύ, oldind. *purú-* (*pulú-*) af √ *par* fylde. Denne got. stamme *filu* er defectiv (— rettere sagt: dens böining er defectiv —), da den, foruden som förste led i et compositum, kun forekommer i nom.-acc. og gen. sing. ntr. Nom.-acc. *filu* (phonetisk = stammen) bruges som substantiv. Dette *filu* er i oldn. ganske naturlig bleven til *fjöl*, og forekommer i bemærkelsen 'mængde' Höfuðl. Egils 17^5 (Carmina Norr. pg. 22).

Dette gamle *filu* har nu åbenbart meget tidlig måttet vige sin plads for det afledede *fjölð*, fem., der endog havde trængt sig ind i alle hskrr. Höf. Eg. 17^5.

Endelig blev *fjölð*, fem., næsten ganske fortrængt af *fjölði*, masc., der viser sig förste gang Geisli 4^6 og 67^1 (Carmina Norr. pg. 54 og 61), altså ved midten af det tolvte årh.

[2] *unda* gen. plur. af *und*, 'vunde' poet., 'sår'. Got. *vunda-*, adj., oldn. sárr, dan. 'såret', er bleven sat i etymol. forbind. med oldind. √ *van*, 'dræbe', 'ödelægge'. Jf. got. *vundufnja-* sår.

[3] *hraut* √ *hrut*. Ags. *reótan*, oht. *riozan* lacrimare, flere,

plorare« Grein. Oldind. √ *'rud* flere'. Isl. *hr* i st. f. *r*? Jeg oversatte *hraut* ved 'susede', da en bedre gengivelse ikke vilde falde mig ind. *Hrjóta* betyder blandt andet 'snorke'. Her tænkes formodentlig på en lyd, der ledsager blodets heftige udströmning, eller også en lyd, der fremkommer ved, at luften passerer igennem svære hulsår. Måske er der nogen poetisk overdrivelse heri.

[4] *vandar dýr* er 'skibene'.

[5] *vandar* gen. sing. til nom. sing. *vandr*, *vöndr*, stamme *vandu-*, også got. *vandu-*, samme ord som det danske *vånd*, både med hensyn til oprind. og betydn. I oldsproget bruges *vöndr* blandt andet om röde, blå, grönne (*»segl bæde voru stofut med bla ok raudu ok grænu«* Flat. udg. II 277_{18-19}) striber, hvormed især skibsseil vare pyntede. Men i sådanne kendinger som *vandar dýr* antager man at *vöndr* betyder 'mast'.

[6] *dýr* plur., i acc., der styres af *hóf*.

[7] *hóf* datid af verbet *hefja*, √ *haf*, 'hæve, løfte'. *hóf* står upers,; men det virkelige subject er bølgerne, der bære fartöierne ind imod kysten.

[8] *at*, præp., forbindes: [a]) med gen.; [b]) med acc.; [c]) men hyppigst med dativ som her.

at landi kan betegne enten en ufuldendt eller en fuldendt nærmelse til strandbredden.

[9] *land* svarer her til dan. land i udtr. 'gå i land'.

[10] *und*, under, styrer i denne bemærk. naturligvis dativ.

[11] *þundar hyrjar kneyfi*, 'krigeren' (ɔ: Håkon) som dativ.

[12] *þundar* gen. sing. af *þundr* et af Odens navne.

[13] *hyrjar*. Stamme *hyrja*, nom. sing. *hyrr*, gen. sing. *hyrjar* (som her) og *hyrs*, poet., ild.

[14] *kneyfa*, *-ða* — har bemærkelsen 'stikke ud' (f. ex. *Egill … kneyfði hvert horn*, 'E. stak hvert horn ud til bunden' Eg. kap. 74 — udg. 1856 side 181); men må også antages at betyde 'trykke, knuge' eller lign.

[15] *þundar hyrr* = 'Odens ild' = 'sværdet'. 'Den der knuger — klemmer — sværdet (sværdfæstet) i sin hånd' = 'krigeren' (her Håkon). Med denne kending jf. *sá jöfurr kreisti golli vafðan meðalkafla* (Sighv. om Olav den hell.).

[16] *þat*, ɔ: denne omstændighed, at strömmen slog skibene ind imod land.

[17] *sleit* (√ *slit*), eg. 'sled'; deraf 'hævede, bragte til ophör, gjorde ende på'.

[18] *víg* (*víga-*), ntr., 'kamp, slag'.

[19] *á*, præp., her med dativ.

[20] *vági*, dat. til nom. sing. *vágr* (*vága-*), beslægtet med dan. *vove* (bølge), ty. *woge* (fem.), eng. *wave*. *vágr* betyder i prosa 'lille havbugt', omtr. = 'vig', i poesie 'hav' (*mare*). Hvilken af disse to bemærkk. her foreligger, kan jeg ikke afgöre.

Er. 12 a. Opfattes i udg. af Fsk. (1847) og Lp. under *fjölsnerrinn* og her i C. N.: *Né fjölsnerrinn fémildr konungr vildi fyrri biðja friðar. jarl, Yggs niðr, vægðit fyr jöfri.*

D. v. s.: Kongen vilde ikke være den förste til at bede om fred. Jarlen, Odens ætling, veg ikke (gav ikke efter).

Jeg skal nu tillade mig at anföre, hvad der efter min mening taler imod denne opfatning.

a) Skönt appositionen *Yggs niðr* meget vel kan forsvares i denne sammenhæng, hörer dog en sådan udtryksmåde til den usædvanlige i skjaldepoesien; og man har en fölelse af, at *yggs niðr* hellere burde stå frit, som et selvstændigt subject.

b) Hvorfor skulde seierherren bede om fred? Jf. Oldnn. Sagaer I 85^{18-26}.

c) Det er i höi grad påfaldende, at den förste sætning tillægger Håkons fjende to hædrende epitheta, men Håkon selv intet.

Jeg antager derfor, at *konungr* er en falsk læsemåde, fremkommen ved, at en afskriver har ladet sig skuffe af det umiddelbart foregående *fémildr*, og troet, at *fémildr* var attribut til *konungr*.

Efter min mening har det oprindelige været *fémildr konung vildi*.

Jeg ordner altså sætningerne således: *Né fjölsnerrinn fémildr yggs niðr vildi fyrri biðja konung friðar. jarl vægðit fyr jöfri.*

Meningen: Men den krigerske gavmilde ætling af Oden

vilde ikke være den förste til at ydmyge sig ved at bede kongen om fred. Jarlen veg ikke for kongen.

[1] *Né* 'Men ikke'.

[2] *fjölsnerrinn* 'krigersk i forskellige retninger', og således f. ex.: 'en dygtig kriger — anförer — ikke blot til sös, men også til lands'; hvilket må være det, skjalden her nærmest tænker på. Jf. den fölg. 'vh.' samt Oldnn. Sagaer I 85_{18-19}.

[3] *fjöl-* = got. *filu-* som förste led i composita.

[4] *snerrinn*, adj., 'krigersk', af *snerra*, fem., 'kamp'.

[5] *fémildr* = *mildr af fé* (det förste egentl. en art forkortelse af det sidste), 'gavmild'.

[6] *yggs* et af Odens navne (»*propr. metuendus, terribilis*« Lp.). Stamme *yggja-;* nom. sing. *yggr;* gen. sing. *yggs* og *yggjar*.

[7] *niðr*, msc., 'slægtning især på mandssiden', her 'descendent'. Stamme *niðja-*. Ns. *niðr* har vi her. Gen. sing. *niðs* og *niðjar*. Np. *niðjar* og ap. *niðja* ere meget gamle former, hvis de höre til denne stamme (*niðja-*)*;* men de bör måske henföres til *niðjan-*, hvilken form af stammen man ikke synes at kunne afvise, medens også got. synes at have havt den (d. v. s. *niþjan-*).

Hvad oprind. angår, er *niðja-* = got. *niþja-* (*niðr* = got. *niþjis*). Man antager, at *niþja-* har mistet en labial foran *þ*, og er beslægtet f. ex. med lat. *nepti-* (ns. *neptis*), der oprindelig var ikke blot fem. ('sönnedatter' eller 'datterdatter'), men også masc. ('sönnesön' eller 'dattersön'). Den got. og oldn. *ja*-stamme (*niþja-*, *niðja-*) har da udviklet sig af en *i*-stamme. (Jf. oldind. *napti-* »Enkelinn, Tochter«).

[8] *yggs niðr* kaldes Håkon på grund af sin nedstammelse fra Oden igennem *Sæmingr* (Yngl.-saga 9).

[9] *vildi* datid. *Né vildi*, 'men vilde ikke', hörer sammen.

[10] *fyrri*, comparativ adj., 'den förste af to.

[11] *biðja ehn ehs* 'bede en om noget'. √ *bað*.

[12] *konung*, acc., betegner den pers., som man beder om noget.

[13] *friðar*, gen., betegnende det, hvorom man beder.

[14] Udtrykket *biðja ehn fyrri friðar* forekommer også Hárb. 29^{7-8} Bugge, hvor Tor siger: »*þo vrþo þeir mic fyrri* |

friþar at biþia«. Meningen af *fyrri* er naturligvis ikke, at den seirende fjende også beder om fred.

[15] *jarl* 'jarlen'.

[16] *vægðit* — *t* er negtelse: 'veg ikke' [('stak ikke op'), 'gav ikke tabt' (over for kongen)].

[17] *vægja ehm* (dat.) 'skåne en'. *vægja fyr(ir) ehm* 'give tabt over for en' ('stikke op for en').

[18] *jöfri* dativ til nom. sing. *jöfurr*, stamme *jöfura-*. Poet. 'konge' og deraf 'fyrste' overhovedet. Her konge = *konungr* i den förste sætning. Det er bekendt, at Jacob Grimm — uden tvivl med rette — identificerer *jöfurr* med nht. *eber* (oht. *ëpar*, ags. *ëfor*, *eofor*). I en gammel tydsk »vocabularius« findes (i fölge Wilh. Grimm wörterb., bogst. *E*, art. eber): »*eber, ein herr unter den schweinen, aper, verres*«. Jf. ags. *beorn* 'helt' — oprindel. vel 'björn'.

Er. 12 b. *Herr fell of gram. hölða morðs valdr lézk búinn at halda velli, ef konungr vildi heyja valmey.*

Overs.: Hæren faldt omkring — rundt om — kongen. Helten erklærede sig rede til at blive stående på sin plads, hvis kongen vilde holde (vove) et slag.

[1] Den förste sætning svarer uden tvivl til Oldn. Sagaer I 85_{11-10}.

[2] *Herr* hæren. Stamme med omlyd *herja-;* omlyden er nl. her thematisk (stærk). Got. stamme naturligvis *harja-*. Oprind. usikker: Leo Meyer: »gehört möglicher Weise zu altind. *kúla-*, n. Heerde, Schwarm«. Bopp sammenlignede (Grt. I 98**) »altpers. *kâra* Heer als handelndes (skr. *karômi* ich mache)«.

[3] *fell*, datid, faldt. Grundverb. √ *fall*. Mgl. i got. Cf. oldind. √ *pat*.

[4] *of* præp. 'trindt om'.

[5] *gram* acc. *gramr* (ligesom f. ex. *jöfurr*) [1]) 'konge', [2]) 'fyrste' overhovedet. Konge er ligesom betydningens kærne. Hvor der er tale om en jarl og en konge, må man fastholde grundbetydningen i *jöfurr*, *gramr* og andre 'ókennd heiti' af samme bemærkelse, hvis man overhovedet vil anvende dem. Af denne √ har man i got. kun verbet *gramjan*, on.-isl. *gremja* fortörne. On.-isl. adj. *gramr*, dan.

gram (i hu). Angående *gramr*, msc. subst., skal jeg henvise til et sted Yngl.-saga 21 (anfört i Lex. poët. under *gramr* subst.): »I den Tid kaldtes den Hövding, som herjede, »Gram«, men Hærmændene kaldtes »Gramer««. Dog er det et spörgsmål, om *gramr* som subst. ikke oprindelig har betegnet en konge som den straffende.

[6] »*hölða*« gen. plur. af *höldr*. Dette ord synes også her (jf. 4[5]) at have *d*, ligesom i nyislandsk.

[7] *morðs*, gs. af *morð*, ntr., (*morða-*), 'drab', 'nederlag'. Der kan neppe være nogen tvivl om, at dette ord stammer fra oldind. √ *mar* dø, og altså er i det mindste radicalt beslægtet med lat. *mors*, *mortis* og got. *maurþra*, ntr., mord.

[8] *valdr*, subst. msc., af √ *vald* i verbet *valda* volde. √ *vald* er åbenbart beslægtet med lat. √ *val* i *vălēre* &c.

[9] *hölda morðs valdr* 'kriger' med en biforestilling om at denne kriger er en 'helt'. Denne 'kriger' eller 'helt' er her Håkon jarl.

[10] *lézk* datid af lideformen i reflexiv function = *lézk vesa* 'erklærede sig (at være)', egentl. 'lod sig (at være)" *lézk* i st. f. *lét sik*. Jf. *lét* med got. *lailōt*.

[11] *búinn*, nom. sing. msc. af stammen *búina-*, part. præter. af verbet *búa* (√ *bú*). Det nogenlunde tilsvarende got. *bauan* (infin.) forekommer kun i bemærkelsen 'bo' og 'bebo'; medens det on.-isl. *búa* er langt rigere på bemærkelser. Hvad formen angår, indtager got. *bauan* et yngre standpunct end *búa*, i det got. *bauan* er til dels et afledet verbum og har i datiden *bauaida*, der på on-isl. vilde hedde **búða* (ligesom *trúða* af *trúa*); medens on.-isl. har *bjó*, hvortil et got. **baíbau* vilde svare.

Det er måske overflödigt at göre opmærksom på, at got. *bauan* og on.-isl. *búa* ere beslægtede med oldind. √ *bhū* (oprindel. *bhŭ*?), gr. √ φυ (i φύω frembringer og φύσις natur), lat. √ *fu*(f. ex. i *fuĭmus*); end videre med engl. verb (*to*) *be* og ty. verb (*ich*) *bin*.

[12] *at* foran infinitiv er præp.; jf. ty. *zu*, engl. *to*, &c. got. *du*.

[13] *halda* (holde), got. *haldan*. √ *hald*. Man har antaget *hald* at være = κρατ (i κρατεῖν) — altså *d* i st. f. *þ*,

noget, der i övrigt ikke synes sjeldent i gotisk og oldn.-isl. (jf. t. ex. got. *gardi-* = oldn.-isl. *garða-* med lat. *horto-*).

[14] *velli*, dat. sing. til nom. sing. *völlr*, stamme *vallu-*, vold = slette osv. Er formodentl., tillige med dan. *vold*, ty. *wall* osv., det lat. *vallo-* (ɔ: *vallus* eller *vallum*). Findes ikke i got.

[15] *halda velli* forekommer, fraset nærværende sted, neppe i nogen anden betydn. end 'beholde valpladsen'. Men her betyder det 'blive stående, indtil kampen begynder, på det sted, hvor man har opstillet sine krigere'. (Jf. *hasla völl*).

[16] *ef*, bindeord, hvis, dersom, i fald (at). Formodentlig det samme ord som got. *ïbai* (også *ïba*). Rigtignok er got. *ïbai* (*ïba*) spörgende; men det er *ef* også, skönt ikke ganske på samme måde. Med *ef* kan man også jevnföre got. *jabai* dersom.

[17] *konungr*, kongen, subjectet i sætningen.

[18] *vildi* forestill. datid sing. 3. Præs. ind. on.-isl. *vilja*. Jf. got. *viljan*. √ i begge sprog *vil*. Den ældste form af √ er oldind. *var*, der også antages at ligge til grund for √ *val* i verbet *velja* vælge.

[19] *heyja* præs. infinitiv, datid *háða*, fortidens tillægsform *háiðr*, *háðr*. Betydning: 'give noget tilværelse'; 'holde' *þing*, *bardaga*, *orrostu*, *einvígi*.

[20] *valmey* as. styret af *heyja*. Ns. *valmær*. Det förste led i sammensætn. er *valr* 'de faldne' på en valplads. *Valmær* »valmø« er en variation af udtrykket valkyrje. Valkyrjers egennavne bruges i en vis udstrækning tillige som betegnelser for: 'kamp', 'slag'. Sål. f. ex. *hildr*, *hlökk*. Men det er sjeldent, at (appellative) betegnelser for begrebet 'valkyrje' i almlh. betyde: 'kamp', 'slag'. Jeg kender kun 3 exempler. 1) det nærværende, nl. *heyja valmey*, der er det mest udprægede. 2) kendingen *valmeyjar alfr* Þáttr af Ragnarssonum cap. 5 (Fas. I): *of snemma lét óðinn | alf valmeyjar deyja*, 'for tidlig lod Oden valmøens alf dø'. »Valmøens alf« er Sigurd snogöie (orm i öie), men ordene ere hans moders. 3) kendingen *valfreyju stafr* Njála cap. 78.

[21] Det er et ret morsomt sammentræf, at *meyjar* (gen. sing. i *valmeyjar*) og infin. *heyja* frembyde det samme usædvanlige lydforhold (*heyj-a* : *há-ða* = *meyj-ar* : *mæ-r*, kun at

mær har omlyd). Ved sammenligning med gotisk ser man, at oldn. *mær (meyja-)* egentl. er afledet af *magu-* (nom. sing. *magr* og *mögr*), sön — got. dreng.

Er. 13 à. *Hitt vas meir, at morðfíkinn Mæra fólkverjandi lét of görva för fyrða norðan til Sogns.*

Overs.: Det begav sig (tildrog sig) fremdeles, at Møre-folkets beskytter förte et tog fra norden til Sogn (landskabet omkring Sognefjorden).

[1] *Hitt* egentl. 'hint', ɔ: 'det' med et vist eftertryk.

[2] *vas* 'var', d. e., 'fandt sted', 'skete'.

[3] *meir* 'senere'. Sigkv. I 18 »*hvat mun meirr vera | minnar ęfi?*« 'hvorledes vil det så gå mig?'.

[4] En anden overs. af *Hitt vas meir* lyder »*Præclarius illud fuit*« men er urigtig. *meir* (adv., i alle hskrr.) kan ikke betyde »*Præclarius*«. Oldnn. SS. »Det var meer at berömme«.

[5] *at*. Denne conjunction står sikkert i steden for *þat*. Jf. ty. *dass*, engl. *that*.

[6] *morðfíkinn*, 'kamplysten', 'krigersk'.

[7] *morð* i denne sammensætn. 'kamp'; skönt *morð* også betyder: [a]) i prosa 'lönmord' el. 'snigmord'; [b]) i poesie ligefrem 'drab'.

[8] *fíkinn*, adj., dan. 'figen' (i 'nyfigen').

[9] *Mæra fólkverjandi* egentl. 'den der værger folket på Møre'.

[10] *Mæra* gen. til pluralnominativen *Mærir* »Indbyggere af Møre«.

[11] *fólkverjandi*. *folk* ikke i gotisk. *verjandi* part. præs. blevet til subst. Verbet *verja* = got. *varjan*, der henföres til oldind. √ *var* 'dække, afværge'.

[12] *lét* lod. Cf. got. *lailōt*.

[13] *of* den expletive partikel.

[14] *görva* kan ikke være infinitiv. Den hed *gerva* og kunde altså ikke rime på *för*. *görva* er acc. sing. fem. af adj.-stammen *görva-*, nsm. *görr*, der bruges som partic. præter. af *gerva* göre.

[15] *lét of görva* 'lod blive gjort' det som fölger, nemlig

[16] *för*, 'en expedition', 'et tog' — med fölg. genetiv plural

[17] *fyrða'*, d. e., 'af mænd', 'af krigere'. Men vi må standse lidt ved denne gp. *fyrða*. Denne form findes kun i 1 håndskrift af de 13, nl. 53. Alle hskrr. til Hkr. (35, 38, 45) samt to (54, 61) til Fms. have *fyrva*. Én membr. (62) til Fms., samt Flat., og to hskrr. (51, 302) til Fsk. have *fjörva*. Fsk. i 52, 301, 303 have det urigtige *fiorve*, uden tvivl forvanskning af *fjörva*. Man får altså fölg. resultat: *fyrða* 1 hskr.; *fyrva* 6 hskrr.; *fjörva* 7 hskrr. Både *fyrva-* og *fjörva-* er efter min mening rigtigt. Af *fjarva-* (*fjörva-*) har man dp. *fjörum* Htal. 80[1]. Stammen *fyrva-* findes nu neppe undtagen her. Jeg foretrækker (således som Hkr. og Fms. have gjort) her *fyrva*.

On. har mange stammer som betegnelse for mand. Deriblandt fire, der stå hverandre phonetisk nær, og som jeg nu skal anföre.

[1]) On.-isl. *vera-* svarende (ligesom got. *vaira-*) til lat. *vĭrŏ-*.

[2]) on. (og ags.) *fira-*, nyisl. *fira-*, kun brugelig i plur. (ags. *firas*, on. *firar*, nyisl. *firar)*.

[3]—[4]) on. *fjarva-* (*fjörva-*) og *fyrva-*, begge i st. f. **firva*. (der ved epenthese bliver til *fiarva-*, men ved omlyd til *fyrva-*). Denne stamme *firva-* synes åbenbart indkommen fra keltisk, ɔ: oldirsk, der har stammen *fira-* mand. Man har da forstærket den fremmede stamme (*fira-*) med et *v* (*firva-*); ligesom man f. ex. (som det synes) udvidede *nepti-* til *niðja-*. Den oldirske stamme *fira-* er åbenbart det lat. *vĭrŏ*. I forlyd svarer nemlig oldirsk *f* til oprindel. *v*. Exx.: *fedb* = lat. *vĭdŭa; fial* = lat. *vēlum; fin* = lat. *vīnum*.

Om nr. [2]) (*fira*) tör anses identisk med oldirsk *fira-*, har jeg ikke undersögt, men rimeligvis har vi her den keltiske stamme uforandret.

[18] *norðan*, adv., 'fra nord'.

[19] *til*. Det er characterisk for oldn.-isl., at denne præp. styrer genetiv (undtagen når man vil efterligne latin. Men så bliver constructionen urigtig).

[20] *Sogns* gen. sing. af *Sogn* 'den smalle men 20 mil lange Sognefjord med det land, der ligesom slutter sig dertil' (vel omtrent det nuværende Sogns Fogderi). En del nordligere end Bergen.

Er. 13 b. *Heðins byrjar Freyr ýtti allri yrþjóð af fjórum folklandum. branda Ullr sá stoð af því.*

Overs.: Kampens Frø udbød alle krigere af fire folklande. Klingernes gud så det var til nytte.

[1] *Heðins* gen. sing. må være den berömte konge, der bortförte *Hildr Högni's* datter. Jf. 1[6].

[2] *byrjar* gen. sing. af *byrja-* bör. Uden tvivl af √ *bar* bære. *byrja-* slutter sig til rodformen i part. præt. *borina-*, got. *baurana-*.

[3] *Heðins byrr* 'Hedens bör' = kamp.

[4] *Freyr* guden, ligesom 6[5].

[5] *Heðins byrjar Freyr* 'kampens Frø' = 'krigeren' ('helten').

[6] *ýtti* datid af *ýta* (stamme *ýtja-*), egentl. 'sætte i bevægelse ved et horizontalt tryk'. Her skal det betyde at 'føre'. *ýta* afledet af *út* (ud) er etymol. = dan. *yde*. *ýta* : *út* = *inna* : *inn*. Som et ord, der betyder 'sætte i bevægelse', styrer *ýta* dativ — altså

[7] *allri yrþjóð*.

[8] *yrþjóð* antages vistnok med rette at være = *verþjóð*, der på gotisk vilde hedde **vaira-þiuda*. *ver (vera-)* er etymol. = lat. *vir (viro-)*. Overgangen *ve* og *vi* til *y* se Oldn. Forml. Khavn 1858 § 118, 15. *þjóð*, fem., synes at være = umbrisk *tūta* (osv.), *urbs, civitas;* jf. oskisk τωϝτο *urbs*. √ *tu*, der i oldind. betyder *valere*.

I fölge den i C. N. foreliggende opfatning må *yrþjóð* betyde 'det våbendygtige mandskab'.

[9] *af fjórum folklandum. folkland* må vistnok være hvad man i Norge i almindelighed kaldte *fylki*.

[10] on. *landa-* = got. *landa-*. Oprind. dunkel?

[11] *branda* gen. plur. og stamme: 'brand' og (som her) 'sværdklinge'. Hænger måske sammen med *brinnan* &c.

[12] *Ullr* en af Æserne, den störste skiløber og tvekæmpernes gud'.

[13] *branda Ullr* 'krigsmand'.

[14] *sá* så. Got. *sahv*.

[15] *stoð*, fem., 'støtte, nytte, gavn'. I oldnorske hskrr. *stuð*. Dan. *stud* eller *stød* »Skat . . . til at opholde Lething

med«. *Tingstud* »oprindelig: Tinghjelper« (skönt senere »Rabulist«).

[16] *af því*, 'af det, deraf'. Jeg havde snarere ventet *at* end *af*. Men *at* findes i intet hskrr. I alt 9 hskrr. (alle Heimskringlas og alle Fskinnas) have *a*. De 5 hskrr. til Fms. have *af*; deraf 2 (53, 54) med en ganske forskellig ordforbindelse.

---

[17] Jeg nærer nogen tvivl om rigtigheden af den i C. N. foreliggende inddeling i sætninger, og er tilböielig til at tro, at) skal stå efter *yrþjóð*. Tanken blev da: 'han fandt det var til gavn for hele folket'. Meningen bliver smukkere. Jeg tror nemlig *yrþjóð* betyder et 'folk' i almlh. (og ikke blot 'de våbenføre'). Jeg véd meget godt, at *verr* ofte betyder *mărītus*; men det samme er jo tilfældet med det dan. ord *mand*. Men dog på den anden side f. ex. »tredjemand«. Jeg tror derfor, at Lüning har ret, når han oversætter *verþjóð* med »volk«, og at Sv. Eg. har ret, når han oversætter *verþjóð* med »*genus humanum, homines*« og *yrþjóð* med »*gens hominum, homines*«. Hvad verbet *ýta* angår, betvivler jeg, at det kan have et object som *yrþjóð*. Jeg tror, det står her absolut, ligesom i, [1] *Hvaðan ýttu þér?* [2] *Vér ýttum frá ǫ́sum*. [3] *Vér ýttum af Nóregi*.

Er. 14 a. En slem 'vh.'. Synes her i C. N. opfattet:

Ok sjau landrekar þurðu fram til móts með randa svarfa spörgœli á Meita mjúkhurðum.

Overs.: Og syv landstyrere (herskere, fyrster) stormede frem til kamp med krigeren på hurtige skibe.

[1] *sjau*: oldind. *saptán-* (senere *sáptan-*), got. *sibuni-* (*sibun* → **siu* → **sjú*. *sjau* cf. *tvau*, *þau*?).

[2] *landreki* en 'fyrste, som den der (selv) styrer sit rige'.

[3] *þurðu* af *þyrja* infin. (den korte *ja*-böining) 'bevæge sig hurtig fremad' (især om noget samlet). √ *þur* i st. f. √ *þus*. Man har også det (endog hyppigere) ældre *þysja*, der bruges næsten ganske på samme måde. *þyss* (*þysja*-) 'oplöb, uro, stöi'. *þausn*(*ir*). *þjösni* &c. (ikke i ordbb.).

[4] *fram*, adv., frem.

[5] *móts* gen. sing. af ntr. *mót* (*móta-*), der i fölge Lp. her skal stå i betydn. 'conflictus, pugna'. Men det synes ikke rigtigt. Bevisstederne kan ikke bruges. Sål. anföres *móts rauðbrik* af 9 a oven for, hvor *hlakkar móts rauðbrik* uden tvivl hænger sammen. Skáldh. I 14[3] lyder rigtig nok *manna bezt á móti vigr;* men udtryk i Skáldh. tör man ikke uden videre overföre til det 10. årh. Jeg antager derfor, at det fölg. *randa* (gen. plur. af *rönd* i betydn. 'et skjold') må föies til *móts*, og at *randa mót* betyder 'slag' ligesom f. ex. *hjálma mót* Krák. 7[8] (Carmina Norr. pg. 63).

[6] *með*, præp., styrer naturligvis dativ i denne forbindelse.

[7] Vi komme nu til kendingen *randa svarfa spörgœli.* Vi har måttet beröve den ordet *randa.* Men lad os et öieblik lade som om dette ikke var sket. *svarf*, ntr., 'bevægelse der medförer forstyrrelse'. Og *randa svarf* kunde være en kending for 'kamp', skönt den ikke synes at forekomme. Man har troet, at *svarfa* var læsemåden i Hkr., fordi det står som textlæsemåde i Hkr. Kh. Det (*svarfa*) findes imidlertid i intet hskr., hverken til Fsk. eller til Fms. eller til Hkr. De have alle enten *sörva* (— skönt bogstaveringen ikke er den samme overalt —) eller forvanskninger deraf, der dog ikke frembyde noget *v* i ordets forlyd (ɔ: umiddelbart efter *s*). Den falske læsemåde i Hkr. Kh. stammer fra 35, der har »*ſa*[v]*rva*«, hvilket man urigtig har gengivet ved »*ſvarva*« i st. f. ved *ſavrva* (= *sörva*).

Men hvad betyder nu *sörva*? — Ved siden af *syrvar* (SnE. I 560[1] II 475[5 a] 618[19 a]), mænd, synes også *sörvar* at forekomme i samme betydning (Eg. cap. 67 'vísa' 2[2]. — Desuden SnE. I 534[3], hvor dog *svarfaðr* [= *70 manna*] er en bedre læsemåde). Som bemærket, har man opfattet *sörvar* i bemærk. mænd. Men at det (hvis det er rigtigt) snarere betyder kriger (— kriger i skjaldesproget = mand; men ikke just omvendt mand = kriger —), synes at stöttes ved, at got. *sarva-* (ntr., kun i plur.) betyder 'våben, rustning'. Kan nu ravnen kaldes 'krigerens fugl'? Eyvindr skáldasp. synes at kalde den således Fsk. 30[11–15], Hkr. gráf. cap. 6 v. 1[1–5], Flat. udg. I 64$_{18-10}$, SnE. I 232—4 II 518[16–19]: *ok sigurð, | hinns svönum veitti | hróka bjór | haddingja vals | farma-týs*... Men jeg nærer dog nogen tvivl.

Derimod er det utvivlsomt, at ravnen kaldes 'søkongens fugl' : *leifa mdr* (Þormóðr Trefilsson i Hrafnsmál. Eb. cap. 37). *endils svörr* (Þórarinn stuttf. Fms. VII 92 'vísa' 1). *ellu geitungr* ('gedehams'! Sv. *geting* msc. Einarr Skúlason Fms. VII 196 note [6]). Jeg tror derfor snarest, at *sörva* er gen. sing. af *sörvan-*, nom. sing. *sörvi*, en sökonge. Neml.: ligesom man har pluralen *syrvar* og *sörvar* (oven for): sål. har man også *syrvi* som »*regulus maritimus*«, også skrevet »*sorvi*« SnE. II 614_{17} b, rimeligvis fordi skriveren har kendt en sådan form.

Her synes altså at være tale om sökongens fugl. Men hvilken fugl er det nu, hvis navn her står som det styrende ord?

[8] Vi har kendingen *sörva spörgœli* (i dativ) = 'den der glæder søkongens spurv'.

[9] Men vi tör ikke beholde stavelsen *spör-*. Det jeg har at indvende imod den, er ikke den omstændighed, at den beror på gisning. Heller ikke tör jeg lægge nogen vægt på, at *spörr* (*spörva-*, *sparva-;* også got. *sparva-*, hvilket man har jevnfört med gr. στρουθός) ikke synes at forekomme i sådanne kendinger som nærværende. Langt vigtigere er det, at *sp*, ligesom *sk* og *st*, behandles i alliterationen som et enkelt element; så at altså hverken *sp*, *sv*, *sj* (som her står) eller *sp*, *s*, *sj* kan danne rimstave.

Men hvad har nu håndskrifterne i st. f. *spör-*? To hskrr. (301, 303) har *faur-*, andre to (45, 52) har *fœr-*, begge dele åbenbart ved forvanskning. Alle de andre (7 eller 8 i tallet) have derimod *svör-* (skönt bogstaveringen ikke er den samme i dem alle). Jeg forbigår det dunkle *blóðsvara* Htal. 92. Men i et vers af Sighvatr synes det klart, at ravnen kaldes *gunnsvörr*. Þórarinn stuttfeldr (Fms. VII 92^{4-7}): *Ey mun uppi endils, meðan stendr sólborgar salr, svörgœðis för* (udmærket bevissted). 748 (SnE. II 489^{5-8}): *Svǫrr storkr svla* | *svarr skiór sparrhavkr* | *stelkr spǫrr svala* | *steindǫlfr spiki*«. Man véd ikke, hvad fugl *svörr* er. Men man véd, det er en fugl. Altså *sörva svörr* 'ravnen'.

[10] *gœli* dativ. Nom. sing. *gœlir*, stamme *gœlja-*, nomen agentis af verbet *gœla* (stamme *gœlja-*), etymol. = got. *gōljan* hilse'. På oldn. betyder dette verbum 'opmuntre, glæde'. **Altså *sörva svörgœlir* = 'den der glæder ravnen' = 'krigeren'**

(her Håkon jarl). Men hvad betyder nu dette verbum egentlig både på gotisk og oldn.? Gotisk kan ikke give noget svar, fordi den got. litteratur er så fattig. Men i oldnordisk viser det sig klart, at *gœla* er causativ (factitiv) til *gala* (√ *gal*), og betyder egentlig: 'få til at gale, få til at bryde tausheden', og deraf: 'opmuntre, glæde'. *gœla* : *gala* = *fœra* : *fara*. Også i got. er grundbetydn. i *gōljan*: 'hilse (en) og derved bevæge (ham) til at bryde tausheden'. Jf. oldn. *kveðja* hilse på. *kveðja* er causativ til *kveða* (perf. *kvað*) og betyder egentl.: 'få (en) til at *kveða* (= 'tale')', nærmest derved, at han hilser igen. (Den nyere bemærk. i *kveðja* er secundair).

[11] *á* præp. her med dativ.

[12] *meita mjúkhurðum* oversatte jeg frit ved 'hurtige skibe', i overenstemmelse med Oldnn. SS.

[13] *meita* gen. sing. (*meiti, meitan-*), 'søkonge', uden tvivl en sökonges egennavn (døbenavn eller — vel snarere — tilnavn). — Angående dette ords etymologie skal jeg bemærke fölg. Dan. *meisel* (en) er et tydsk låneord (*meiszel* msc.). Det tilsvarende oldn.-isl. ord hedder *meitill* (msc.) og er åbenbart afledet af verbet *meita* 'skære, studse (f. ex. skægget, ɔ: afstumpe)'. I den anden halvdel af 12. årh. er dette verbum svagt, nemlig en *ja*-stamme (altså datid *meitta*). Men oprindelig er det formodentlig bleven böiet som *heita* (altså *meit, mét, meitinn*), ligesom got. *maita, maimait, maitana*, der menes at nedstamme fra oldind. √ *mid ferire, laedere, occidere* (i alt fald haves oldind. √ *mith*!). Med dette *meita*, så vel som med *meitill*, tror jeg nu søkongenavnet *meiti* er beslægtet.

[14] Hvis stedet ikke er forvansket, bruges adj. *mjúkr* (*mjúka-*, got. *muka-* eller *mūka-*? af oldind. √ *muǵ* [i st. f. *mug*] 'afgnide'), dan. *myg*, her om skibe, og står da åbenbart her i bemærkelsen *mjúkrœss* 'let at vende'.

[15] Sökongens *hurð* betyder i fölge sin natur 'et skjold'; men er en meget påfaldende kending for 'skib'. *hurð* er 'den bevægelige flade, hvorved en indgang — en döråbning — lukkes', altså både i betydn. og oprind. omtr. = got. *haurds*, fem., *haurdi-*. Men disse ord (*hurð* og *haurds*) synes etymol. at være = lat. *crāti-* 'fletværk (flettede kviste)'. Og nht. *hürde*, f., betyder 'risgerde; kvægfold'. Hvis *hurð*, foruden

at betyde 'dör', også har haft bemærk. 'indelukke' eller lign., kan *meita hurð* gå an som kending for 'skib'. Men en sådan bemærkelse vides ikke at have existeret.

Er. 14 b. Opfatn. synes at være: *Allr Nóregr glumði þás Heðins veggjar eggþings Ullar fóru saman. gnótt nás flaut fyr nesjum.*

Overs.: Hele Norge genlød (af våbenlarm), i det krigerne droge imod hverandre (i det flåderne bevægede sig i retning af hinanden). Døde kroppe svömmede i mængde foran næssene.

[1] *Nóregr* (— —) af *Norðrvegr* (— —). Erstatning. *-vegr* vel egentl. (ikke 'vei'; men) 'jordstrøg — land'; jf. *austrvegar, norðrvegar, suðrvegar, vestrvegr*.

[2] *glymja* 'klinge' osv. √ *glum;* formodentlig beslægtet med √ *glam-* ligesom man har *mal* (verb. *melja*) og *mar* (verb. *merja*) ved siden af *mul* (verb. *mylja*) og *mur* (verb. *myrja*). (√ *glum* ikke i gotisk).

[3] *þás* egentl. 'da som'.

[4] *þá,* adv. & conj., er det nht. *dann* (*denn*). Jf. *á* : *an* &c.

[5] *es* (relat.), senere *er*, tror jeg er identisk med lat. *i-s* = got. *i-s* = oht., *i-r*, oht., mht. og nht. *e-r* 'han'. I oldnord. synes bevidstheden om, at *s* (*r*) var et casussuffix at være forsvundet, i det ordet *es (er)* er ligesom forstenet, har mistet al böining og er blevet ikke blot til et relativpronomen, men også til en relativpartikel. Man lægge mærke til, at man ikke trængte til at bruge *es*(*er*), enten i betydn. den (man havde *sá*) eller i betydn. han (man havde *hann*). Dette er nu, som antydet, blot en anelse, men ikke et færdigt resultat. Jeg anförer min mening blot for at henlede mine Herrers opmærksomhed på spörgsmålet. Måske er sagen allerede undersögt og afgjort, skönt det ikke er kommet til min kundskab.

[6] *Heðins* den samme som 1[6] 13[8] 21[4] 24[6].

[7] *veggjar* gen. sing. til *veggr*, msc., *veggja-* (ingenlunde *veggju-*! Oldn. har ingen stamme på *ju*), 'væg'. Etymol. = got. *vaddju-*, fem., 'vold, mur'. (Oldind. √ *vja* 'bedække, omgive'?). Til on.-isl. *tveggja*, genetiv, svarer på gotisk *tvaddjē* (*duorum*) [og *tvaddjō* (*duarum*)?].

[8] Sökongens væg (vold, mur) = et 'skjold', er en fuldstænding kending.

[9] Men hvad ser vi nu? *eggþings*! *eggþing* (nom. sing.), betyder 'eggenes ting eller sammenkomst' = 'kamp, slag'. *eggþing* er nemlig sammensat af *egg* og *þing*. *egg* er en forkortelse af stammen *eggja-* (i st. f. *aggja-*), ikke i gotisk (intet got. *ahja-* [eller *agja-*]), men næsten ligefrem identisk med den lat. stamme *ăcĭē* (hvor *ē* står i st. f. *a* og hvor *ĭ* svarer til *j*), kun at gutturalen er forstærket i oldn.-isl., hvilket er det samme som at den er blevet et hårdt *g*. Det andet led *þing* (et 'ting') har Grimm villet sætte i forbindelse med ags. *þingan gravescere*, så at det i grunden skulde betyde *»res gravis, lītĭgĭum«*, ɔ: 'trætte'.

[10] Og da nu *eggþing* er en fuldstændig kending for 'kamp, slag', vilde en kending *heðins veggjar eggþing* være et rent uhyre! Man har naturligvis fölt dette og sögt at redde læsemåden ved at opfatte *egg-* som en art epitheton i betydn. 'skarp' (jf. 'en skarp fegtning') eller lign. Således S. Eg. 1828 (ShI). Men at han har været utilfreds med denne opfatning, kan ses deraf, at han i 1837 (Fms. XII) foretrækker, at opfatte *eggþings* som stående i st. f. *til eggþings*!

[11] Vi vil nu forelöbig lade som om her slet ikke står noget *eggþings*.

[12] *Ullar* np. af gudens navn (13[7]).

[13] *Heðins veggjar Ullar* 'krigerne'.

[14] *fóru* (frems. datid flt. 3) got, *fōrun* 'fór'. Indeholder ikke forestillingen om hastighed, men betegner, når intet tilföies, en sindig bevægelse. √ *far* ligger det naturligvis nær at sammenligne med gr. πορ i πορεύω ('förer'), πόρος &c.

[15] *saman*, adv., 'sammen', got. *samana*. Af stamme *sama-*, svarende til oldind. *samá-*, gr. ὁμό-.

I fölge Fms. XII skulde nu *eggþings* indskydes her. Naturligvis ikke med udeladt *til*! Men genetiv skulde betegne bevægelsens mål. Jeg har ikke efterset, om genetiv i græsk (med hvilket oldnord. ofte har lighed i syntactisk henseende) bruges på en sådan måde. Kun kan jeg huske τυγχάνειν i betydn. træffe med genetiv (Il. XXIII 857 ὃς δέ κε μηρίνθοιο τύχῃ *»qui vero funiculum adtigerit«* snoren).

Men Gabelenz og Löbe anföre i den got. grtik 4 (— rigtig nok kun 4! —) steder, hvor genetiv synes at have en sådan function. Jf. Lex. poët. *til* 1, f; hvor i övrigt nogle exempler ere mere end tvivlsomme. (Jeg anförer Þrymskv. 3[1–2] Bugge »*Gengo þeir fagra* | *Freyio tvna*« som et af de bedste). Jf. og Lüning til Hamarsheimt (ɔ: Þrymskv.) 3.

[16] *gnótt*, f., betyder egentl. 'overflødighed'. Hvis ordet fandtes i got., vilde det der hedde *ga-nōh-ti-* (nemlig stammen!) *ga-* (ty. *ge-* f. ex. i *genug*, oldn. *g-* f. ex. i *gnógr*) er det lat. *co-* (f. ex. i *co-aedificare* 'bebygge') der optræder fuldstændigere i *con-* og *cum*. Den anden stavelse, *nōh*, er en forkortelse af stammen *nōha-*, der synes at have haft bemærkelsen 'nødvendig'; altså *ga-nóha-* egentl. 'overenstemmende med det nödvendige'. Den tredje stavelse er det feminine afledningssuffix *ti*, der i fölge en særegen gotisk lydlov har beholdt sin urjafetiske lydform, medens det efter de almindelige regler måtte på gotisk være bleven til *þi*. Ordet *gnótt* kan efter min mening ikke siges at være ligefrem afledet af oldn. *gnóga-*, men snarere af en ældre form med *h* i st. f. *g*. (F. ex. *gnægt* er hvad Grimm kaldte uorganisk).

[17] *nás* sing. collectiv 'af lig'. *nás* er gen. sing. Oprindelse: oprindel. √ *năk* 'dø' (oldind. *naç*), men gr. og lat. med kort *e* (νέκρος *nĕcare*). Heraf formodentlig en forgotisk stamme *nahu-* (*k* → *h*), 'lig', der så er bleven til (**nah-u-i* → **nahvi* →) *navi*. På oldn. forsvinder *v* og *a* forlænges til *á*. Altså stamme *nái-* eller *ná-* (*nár fellu þar sárir*).

[18] *flaut* 'flød', stamverb. √ *flut*. Synes at være en udvidelse af oldind. √ *plu* 'svömme, flyde', gr. √ πλυ. (Lat. *fluo* indtager et særegent standpunct).

[19] *fyr* svarer formelt til den got. præp. *faur*: omlyden i *fyr* skyldes vel *r*. Præp. *fyri* svarer til got. *faura*: omlyden kan skyldes *r*. *fyrir* er formodentlig den yngste form, dannet i lighed med *yfir*, *eptir*, *undir*.

[20] *nesjum* dat. plur. Stamme *nesja-* ntr. i st. f. **nasja-*.

---

[21] Hvis *eggþings* ikke er rigtigt, har det oprindelige formodentlig været et attribut til *nás*, nemlig, enten *eggmóðs* eller *eggdauðs*, der begge betyde det samme: 'omkommen ved sværdet', et tillæg, der ikke vilde være overflödigt.

Ti dersom de, der flöd omkring i havet foran næssene, vare forulykkede i en storm, vedkom dette ikke sagen. *eggmóðr* forekommer Grímn. 53 Bugge »*Eggmoþan val* | *nv mvn Yggr hafa*« og Hamð. 30 Bugge »*Vel hofom viþ vegit,* | *stondom a val Gotna,* | *ofan eggmoþom*«. *eggdauðr* forekommer i en bekendt gåde SnE. Eg. pg. 239 »*Ek sá fljúga*« | ......

Er. 15 a. ***Gramr varð fyr Vinda myrði við annan styr. en síðan gørðisk mest víðfrægt mannfall at morði.***

Overs.: Vendernes ödelægger traf på kongen i en anden kamp. Men derpå blev der et stort og navnkundigt mandslæt (og tilföiede ham et stort og navnkundigt nederlag).

[1] *Gramr* betegner her 'kongen'. Derfor taler [1]) *Gramr* er jo egentligst betegnelse for begrebet 'konge'. [2]) Hele sammenhængen.

[2] *A varð fyr B* = B traf på A; altså 'jarlen traf på kongen'.

[3] *varð* datid, ligesom got. *varþ* (jf. ty. *ward*). √ *varð,* lat. *vert* (i *vertere*), oldind. √ *vart* 'vende, dreie'.

[4] *Vinda* gen. til nap. *Vindr* 'Vender(ne)'. Nærvær. 'vh.' findes ikke i Fsk.; men derimod i Hkr. og Fms. Hkr. har den her optagne læsemåde *Vinda,* medens Fms. har *víga.* Umuligt er det ikke, at Håkon kan kaldes *vinda myrðir,* da det hedder om ham både i Hkr. og Fms., at han en sommer »sejlede ... til Østerleden, hvor han hærjede om Sommeren«; medens Fsk. lader ham hærje i Østerleden i flere år. Men deraf fölger naturligvis ikke, at han har erobret *austrlönd* (dette bemærkes med hensyn til 'vh.' 3 a). Navnet *vindr* er naturligvis *Vĕnĕdi,* der forekommer hos Plinius. Hos Tacitus finder man dem (mindre rigtig — som det synes) kaldt *Veneti* (ligesom et folk i *Gallia Togata* og et andet i *Gallia Lugdunensis*).

[5] *myrði* dat. sing. af *myrðja-* nomen agentis til verbet *myrða* (stamme *myrðja-*) 'tilintetgöre' &c.

[6] *við annan styr* betyder vel 'ved en leilighed — og under omstændigheder — der förte til en ny kamp'.

[7] Til præp. *við, viðr* svarer got. *viþra* (præp. med acc. 'imod' &c.), der menes at være afledet af oldind. præp. insepar. *vi,* der betegner adskillelse, og et med gr. comparativsuffix

-τερο- (f. ex. φίλ-τερο- 'kærere') identisk -*þra*. Formodentlig er *við* et forkortet *viðr*.

[8] *annan* as. af *annara-*, got. *anþara-*, oldind. *ántara-* (af en demonstrativ pronominalst. *ana-* og comparativsuffixet).

[9] *styr* as. *styrja-*, poet. 'kamp', beslægtet med forstyrre (ty. *stören*).

[10] *en* 'men'. På oprind. til *en*, *enn* tör jeg ikke indlade mig. Skulde det måske hænge sammen med den förste stavelse i *annara-*?

[11] *síðan*, 'siden, derpå', etymol. = dan. *siden*. I got. haves adj. *seiþu-* 'sildig', findes kun i neutralformen *seiþu*. Oldn.-isl. fem. *síð* plur. *síðir* (*um síð* 'endelig', kun gammelt og sjeldent; *um síðir*, d. s., hyppigt, både gammelt og nyt). Men da *síð* acc. sing. brugtes (og endnu kan bruges) ligefrem som adv., slutte sig dertil de to comparativformer *síðar* og *síðr*. Også *síðan* er åbenbart beslægtet med *síð*.

[12] *gørðisk*, fra mit standpunct *gerðisk* (10[7]). Den egentlige ikke forkortede verbalstamme tænkt uden omlyd bliver *garvja-*. Fattes i got., der har *taujan* »thun, machen«. *gerðisk* 'gjordes' ɔ: blev.

[13] *mest* opfatter jeg ikke som biord (*mest víðfrægt* = *víðfrægst*), men som nsn.; altså: 'stort (og) navnkundigt mandfald'. (got. *maist*, grundform *mak-is-ta-m*).

[14] *víð-* ikke forkortelse af adv. *víða*, men af adj.-stamme *víða-*.

[15] *frægt* stamme *frægja-*. Den oldn.-isl. √ er *frag* (i verbet *fregna*), den got. √ *frah* (i *fraihnan*), den oprindel. √ *prak*.

[16] *mannfall*, ntr., 'mandfald, mandefald, mandslæt, nederlag'.

[17] *at* med dat. 'i'.

[18] *morða-*, ntr., her i sin poet. bemærk. 'slag'. Jf. 13[2].

Er. 15 b. *Hlífar flagðs hlym-narfi bað hverfa at landi ok lagði andur-jalks þörf við ǫndurt fylki.*

Overs.: Krigeren böd at vende (skibene) til kysten og lagde til ved fylkets yderkant. Det hele vil formodentlig blot sige: Han foretog en vending med sin flåde og gik i land (nemlig for at holde slag på landjorden).

[1] *hlífar* gen. sing. af subst. fem. *hlífa-*, ['beskyttelse, beskærmelse'; 'skærm, værn'; 'det der tjener til beskyttelse eller beskærmelse']; især: et 'skjold'. Man har ment, at *hlíf* var beslægtet med lat. *clĭpeus*, skönt dette ord har kort *ĭ* og i håndskrifterne også hedder *clyp-* & *clup-*. Dette er dog kun en mulighed. Derimod er det vist, at *hlíf* hænger sammen med verbet *hlífa* 'skærme, skåne', og at dette verb *hlífa* etymol. er = got. *hleibjan* ('ophjelpe' &c). Men jeg véd ikke, hvorfra dette *hleibjan* nedstammer. Man sammenligner f. ex. lat. *clēmens*.

[2] *flagðs*, ntr., 'jettekvinde'. Oprind. til *flagð* kender jeg ikke.

[3] *hlífar flagð* 'skjoldets jettekvinde' = stridsøxe.

[4] *hlym-* forkortelse af *hlymja-*, m., 'klang'. Oprind. til *hlymja*: oldind. √ *çru*, 'høre', står i st. f. et oprind. *kru*. Denne √ er i græsk og latin bleven til *klu* (κλύειν, *clŭēre*), got. og oldn. *hlu*. Til dette (denne √ *hlu*) er nu i oldn. föiet suffix *mja;* altså får man *hlumja-*, der naturligvis ved omlyd bliver til *hlymja-*. Suff. *mja* er egentl. to suffixer, *ma* + *ja*, smeltede sammen til èt, ved udeladelse af det förstes vocal. Got. har intet ord, der svarer til *hlymja-*. Men både got. og oldn.-isl. give √ *hlu* en udvidelse, svarende til den vocalstigning, de indiske grammatikere kalde *guṇá-s* (msc., 'egenskab' — forskellig fra *vŕddhi-s*, fem., 'væxt', dannet af √ *vardh*, 'voxe', med suffixet *ti*). Udvidet på denne måde lyder √en på gotisk *hliu*, på oldn.-isl. *hljó*. Til denne udvidede √ föier man i gotisk suffixet *man*. Altså: got. *hliu-man-* 'hörelse'. Cf. ty. *leumund*, m., og *verleumden*. Men i oldn.-isl. suffixet *-ma;* altså oldn.-isl. *hljóma-* (nom. sing. *hljómr* 'klang'). Forskellen i betydn. mellem oldn. *hlymja-* og oldn.-isl. *hljóma-* er den, at *hlymja-* betegner en mindre fyldig klang af kortere varighed, men *hljóma-* en fyldigere klang af större varighed. (I *hlymja-* er mere afbrydelse og gentagelse).

[5] *hlífar flagða hlymr* 'øxernes klang' = 'kamp'.

[6] *narfi* nattens fader? eller Lokes sön? Vi havde ikke ventet dette hovedord i kendingen her. Men den gamle hedenske skjald har kendt den nord. mythologie bedre end vi.

[7] *bað* datid 1. 3. sing., samt √ i verbet *biðja*, der her og meget almindelig ellers i oldsproget egentl. betyder 'befale', formodentlig med biforestilling om, at befalingen gives i en mild tone. (got. √ *bad*).

[8] *hverfa*, intrans., infin., 'foretage en dreining' ind imod kysten. √ oldn.-isl. er *hvarf*, got. *hvarb*.

[9] *at landi* ligesom 11[8].

[10] Den fölg. sætning, »*lagði andur-jalks þǫrf við ǫndurt fylki*«, egentl. 'lagde skjolde *(randir)* ved fylkets yderste rand', må sikkert betyde 'gik i land med en rustet hær' (som han så fylkede).

[11] *lagði* datid af *leggja* 'lægge' i st. f. **legja* (got. *lagjan*), causativ til *liggja* 'ligge' i st. f. **ligja* eller **liga* (got. *ligan*). √ både i got. og oldn. er *lag*, hvilket *lag* man har identificeret med λεχ i λέχος- 'leie'.

[12] *andur-* forkortelse af stammen *andura-* (senere, i anden halvdel af 13. årh. *andra-*), 'en ski at löbe over sneen med'. Oprindelig har her vistnok stået *andurs*. Men afskriverne, der ikke have forstået sammenhængen, have vistnok forandret *andurs* til *andur-*, i det de have opfattet *andur þörf* &c. som ét ord. Den hårde tmesis *-jalks* . . . *andur-* er aldeles unödvendig.

[13] *andur jalkr* 'skiens Oden' er guden Uller (som man har kaldt ham på dansk).

[14] *jalkr* et af Odens navne. SnE. I 38[3] (Gylf. cap. 3) står som Odens tolvte navn: »*Jálg eða Jálkr*«, så at man altså har anset ordet for fremmed.

[15] *þǫrf*, fem., betyder 'trang'. Men her skulde stå et ord i betydn. 'skib'; ti »Ullers skib« er en kending for 'skjold'.— En anden læsemåde er *vörp* plural af *varp*, ɔ: kast ('gerningen at kaste'). Men det passer heller ikke. — — Hvad have nu håndskrifterne? Nærværende 'vh.' findes kun i Hkr. og Fms., og kun i 6 håndskrifter. De to bedste hskrr., Hkr.-håndskrifterne Kringla og Jöfr., have begge *fœrf*. Det er efter min mening den ældste af de bevarede læsemåder. Men den lider af en feilskrift, der består i gentagelsen af *f*. Altså *fœr*, ɔ: *för*, der er det rigtige. Da *fœrf* var aldeles meningslöst, har det yngste håndskr. af Hkr., cod. Fris.,

»rettet« det til *þörf*, men de tre membraner af Fms. til *vörp*.

[16] *við* styrer her acc.

[17] *öndurt* asn. Stamme: got. *and-vairþ-a*, og oldn. oprindelig: *and-verð-a*, at oversætte ved lat. *ad-verso-* (msc. ntr.) i den förste betydn. af dette ptc. 'entgegengewandt', »gegen etwas zugewendet, mit der Vorderseite nach etwas gerichtet«; her: 'som vender imod — ligger foran — Håkons flåde, der kommer fra havet'. — *and* er oldind. *ánti* 'overfor', 'foran', gr. ἀντί, lat. *ante*. *verð* er √ i verbet *verða*, men her i bemærk. 'vende' (jf. lat. √ *vert* og oldind. √ *vart*). *a* er suffix. *andverða-* bliver til *öndverða*, i det *v* virker på *a*. Så udstödes *e* og *v* bliver samtidig til vocalen *u* (uden at omlydes).

Er. 16 a. *Gunnr varð ströng dðr gunnar lunda þrøngvimeiðr of þryngvi þrimr hundruðum und hramma nás gammi.*

Overs.: Kampen blev heftig inden den store kriger havde tvunget tre hundrede under liggribbens (ravnens) klør.

[1] *gunnr*, fem., ags. *gūð*, fem. oht. *gundia*. Stamme *gunnja-*, skönt uden omlyd, poet. 'kamp'.

[2] *ströng* naturligvis fem., stamme *stranga-*. Egentl. strid: 'krigerne trængte frem som en strid ström'.

[3] *dðr* med forest. måde, ligesom 3 a (derimod med ind. 6[1–2]).

[4] *gunnar l. þr.* 'den der trænger krigerne, ɔ: sine fjender.

[5] *lunda*, gen. plur. og stamme, [1]) 'lund', [2]) et enkelt 'træ' (sål. her).

[6] *þrøngvi-* efter min opfatning: *þrengvi-*, som det er skrevet (dog med *æ*) i 3 håndskrr. (den ene Fsk.-recension). *þrengvi-* er en forkortelse af stammen *þrengvja-* (*þrangvja-*), der i sin form er causativ til *þryngva* (√ *þrangv*). Det er naturligvis ikke rigtigt, at slå grundverbet og causativet sammen i én artikel (som Dict. gör).

þrengvimeiðr et fyldigere udtryk i st. f. *þrengvir*. Jf. t. ex. *rækilundr* 3[4], *gætinjörðr* 10[7] (*sækiþróttr* 20[6], *fellinjörðr* 21[2]).

[7] *meiðr, meiða-*, træ. Også f. ex. mede (»et af de krum-

t

mede Træer, som en Kane eller Slæde glider på«), hvortil et oldn.-isl. **meiði* vilde svare.

[8] *þryngvi* forest. datid ental 3. af grundverbet *þryngva* (√ *þrangv*), der i betydn. væsentlig falder sammen med causativet (hvoraf ikke fölger, at man må göre dem til ét ord).

[9] *þrimr* dat. plur. alle kön, ligesom *tribus*. [Stammen er *þri-*, og synes at bestå af et suffix *i* og en √ *þra* eller *þar*, der har mistet sin vocal]. Dette *þrimr* må vistnok antages at bestå af 3 dele; nemlig: [a] √ en radical del, nemlig *tr*. Dette *tr* kan dog ikke være den hele √, da man, så vidt jeg véd, ikke kan antage, at vor sprogæt, den sprogæt, der strækker sig fra Indien til Island, den japhetiske sprogæt (som Rask kaldte den), besidder eller har besiddet nogen √ uden vocal (— modsætningen til den semitiske sprogæt!). *tr* har formodentlig altså mistet en vocal, og har lydt enten *tar* eller *tra*. [b] *i* har characteren af et afledende suffix — hvis det hele *tri* ikke er √, der står i st. f. *tra*. [c] *mr* casusendelse for dat. plur. Denne form af denne casus-endelse findes kun i *þrimr* (*þremr*) & *tveimr*. Denne casus-endelse *mr* står i st. f. **ms*, således som det endnu skal lyde i lituisk (skönt den nærmeste vei fra det ældre til *ms* måske ikke var den samme i gotisk som lituisk). Den oprindelige endelse for denne casus synes at måtte have været *bhjams* (*bhi-am-s*). Store forandringer i tidernes löb! Den alml. endelse for dat. plur. i got. & oldn.-isl. *m*.

[10] *hundruðum* dat. plur., stamme *hundraða-*. I got. endnu kun *hunda-* svarende til et oprindel. *kanta-*.

[11] *und* med acc. ligesom 7[4].

[12] *hramma* ap. og stamme. Man kan jevnföre got. *hramjan* 'korsfæste'; men got. *hramjan* skulde hedde **hremja* på oldn.-isl.! *hrammr* 'större rovdyrs eller större rovfugles med klör forsynede fod, især dens nederste del'.

[13] *nds* se 14[7].

Er. 16 b. *Folkeflandi fangsæll fylkir knátti ganga þaðan at höfðum hafsbragna. Þat vas hagnaðr.*

Overs.: Den kampforögende seierrige fyrste gik derfra over hovederne på havets mænd. Det var ikke dårligt.

[1] *folkeflandi.* Jeg oversatte dette ord som det er bleven opfattet. Men det bör vel snarere sammenstilles med *mæra folkverjandi* 13 a og opfattes i betydningen 'der forøger folkets vel'.

[2] *fangsæll* egentl. 'som gerne gör en god (heldig) fangst' og deraf i det hele 'heldig i sine foretagender'.

[3] *sæll*: stamme *sælja-*, got. *sēlja-* (oversættelse af ἀγαθός), 'brugbar', cf. lat. *sāl* i *salvo-* & *sālūt-*.

[4] *fylkir* her jarlen, ellers nærmest 'konge', og oprindel. 'enhver der fylker en hær'.

[5] *knátti ganga* omskriv. = gik. — *kná* egentl. kan.

[6] *knátti* i st. f. *knah-ti.* √ *knah.* Yngre √ *knag.*

[7] *þaðan* 'deden' (ligesom: *heden, hveden*).

[8] *at* ligesom i *Þorsteinn reið ... yfir jökulsá at brú* (Þorst. Hvít 40²⁵⁻²⁸).

[9] *at höfðum.* Man skulde tro, at et par hundrede af Håkons fjender vare omkomne tæt sammenpakkede og stående i en vandgrav, så at jarlen havde kunnet benytte dem som en bro. Jf. Hkr. Har. harðr. c. 88, hvor det f. ex. hedder (i P. A. Munch's overs.): »Der laa saa tykt af Faldne, at Nordmændene kunde gå törfodede over Myren«.

[10] *hafs bragnar* kong Ragnfred's folk, der så at sige kun havde hjemme på havet: de vare komne fra Orknöerne.

[11] *haf,* ntr., svarer til lat. *altum* ('hav'). Jf. f. ex. ty.: *das hohe meer, die hohe see.*

[12] *bragnar,* poet., plur. uden sing., 'mænd'.

[13] *hagnaðr,* 'fordel, bekvemmelighed'.

Er. 17 a. *Hitt vas auk, at aurborðs eykir runnu norðan und svinnum sigrrunni sunnr á vit Danmarkar.*

Overs.: End videre begav det sig, at »grusplankens« heste løb fra nord bærende den vise helt i sydlig retning til et besøg i Danmark.

[1] *Hitt vas auk* væsentl. = *Hitt vas meir* 13[1]; kun at *auk* er 'også', men *meir* 'senere'.

[2] *aur-* forkortelse af *aura-* 'grus'.

[3] *borða-* = got. *baurda-* 'bræt'.

[4] *aurborð* qs. »grusplanke«, ɔ: den anden plankerække fra kølen i et skib.

[5] *eykr* stamme *eykja-* ethvert 'dyr, der bruges til kørsel eller til at bære byrder eller til at ride på'. Synes ikke at kunne være afledet af *aka* ('age') √ *ak*, og heller ikke at være beslægtet med *ok* ('åg'), *oka-*, got. *juka-*, lat. *jugo-*, oldind. *jugá-*, gr. ζυγό-. Rask, hvis jeg husker ret, af *equus*. Det (*eykr*) måtte da være et låneord, og er da vel snarest oldgæl. *ech* (nyere *each*).

[6] *aurborðs eykir* 'skibe'.

[7] *runnu* ('rende, løbe') √ oldn. og got. *rann*; men vistnok en secundair √ i begge sprog!

[8] *svinnum*: stamme *svinna-*, got. *svinþa-*. Got. *svinþa-* betyder 'stærk'; nht. *geschwind* betyder 'hurtig'; osv.; men oldn. *svinna-* betyder 'klog, vis'.

[9] *sigrrunni* (med *rr*) står her i alle håndskrr. Altså må *sigr* (*sigra-* msc.) her betyde: i k k e s e i r, m e n k a m p (altså det samme som *sig*).

[10] *norðan* . . . *sunnr*. Dersom *sunnr* ikke stod her, vilde man just ikke savne det. G a n s k e overflødigt behöver det dog ikke at være. *norðan* er måske lidt emphatisk: 'fra et meget nordligt punct (nemlig Trondhjem)'. Og Håkon kunde være seilet enten *austr* i Østersøen eller *vestr um haf*.

[11] *á vit* 'i retning af (med biforestilling om besøg)' styrer gen.

Er. 17 b. *Auk Hǫrða valdr, Dofra dróttinn, of faldinn hólmfjǫturs hjálmi of sótti fund danskra jöfra.*

Overs.: Og den vældige Hörders behersker, Dovres drot, besögte de danske fyrster.

[1] *Hǫrða* gen. til nom. plur. *Hǫrðar*, 'indbyggerne i Hörðaland (ɔ: »det nuværende Söndre Bergenhuus Amt i Norge«)'. Denne gen. styres af

[2] *valdr*, msc., 'behersker'.

[3] *Dofra* gen. plur. Nom. plur. formodentlig *Dofrar*, et »prestegæld« ved Dovrefjeld i Norge. At kalde jarlen *dofra dróttinn* er derfor lidt underligt.

[4] Men endnu mere påfaldende ere de to s a m l e d e kendinger: *h. v, d. dr.*!

[5] *faldinn* nsm. part. præt. Böining som *halda* ('holde'), skönt verbet her egentl. har samme bemærkelse som et af *faldr* (kvindelig hovedpynt) afledet verbum vilde have. √ *fald* (men got. *falþ*).

[6] *of fald. holmfj. hjálmi* oversatte jeg ved 'den vældige'. Men det er snarere 'den imponerende' — ikke så meget 'den skrækindjagende', 'den skrækkelige', som: 'den imponerende'. Egentl. 'hvis hoved omgives af slangens hjelm'.

[7] *holmfjöturr* er ikke 'havet (*ægir* i st. f. *ægir*)', men 'slange'n (rimeligvis Fafnir).

[8] egentl. 'sögte de danske fyrsters möde'.

[9] *sækja*, infin., søge, got. *sökjan*.

[10] Pluralen *danskra jöfra* er mærkværdig. Jf. dog Hkr. ÓTr. 24 *Margir aðrir höfðingjar* (nemlig end Håkon) *váru þá með Danakonungi, þeir er honum veittu lið.*

Er. 18 a. Opfatningen i C. N. synes at være:

Ok fémildr konungr vildi freista at, við morðfrost, þess myrkmarkar hlóðynjar álfs, es kom norðan.

Overs.: Og den gavmilde konge vilde pröve i kampen det mörke skovlands fyrste, der kom fra norden.

[1] *freista (aða)*, 'prøve', got. primitivt verb *fraisan* (perf. *faifrais*) der åbenbart synes at stå i st. f. *fraistan* (jf. on.-isl. *freista* &c., samt got. *fraistubnja-*, fem., 'fristelse').

[2] *at* synes ikke at kunne være infinitivmærket (altså ikke *vildi at freista*, men *vildi freista at*), men præp. *at* brugt absolut, i bemærkelsen 'ved den foreliggende sag'. Jf. t. ex.: »*hon ... bað konunginn healpa við ... konungssyne þessum*« Flat. udg. I 81^{8-9}. »*ef ek fæ þér nokkvat við hólpit*« Fms. XI 192_{10}. Sagen er, at on.-isl. hörer til de sprog, hvor sammensætningen af verba med præpp. i meget få tilfælde er gået for sig. F. ex. i nuværende dansk er forholdet helt forandret; og dog er der mange sådanne verbale composita, der ikke godt kunne bruges undt. i visse former (såsom infinitiv eller en tillægsform; ex. 'adspörge, tildrukken, tilbagevise)'. Jf. de mangfoldige tydske verbalcomposita med separable (fraskillelige) præpp. ('ablassen, abzulassen').

[3] *við* med acc omtr. = *í* med dativ.

[4] *morðfrost.* Hvis denne opfatning er rigtig, har der formodentlig oprindelig stået *morðs.*

[5] *morðfrost,* 'kamp', = *odda frost* (Sighv.) = *mistar frost* Htal 61.

[6] *frost,* ntr. on.-isl. Dan. (en) 'frost' måske tydsk indflydelse.

[7] Got. har ikke i levningerne *frost;* men en stamme *friusa-,* ntr. eller msc., der kun forekommer i dat. sing. *friusa* (Kor. 2, 11, 27). Intet oldn. *frjós* eller *frjóss.* √ *frus.* Man har sammenlignet *pruīna* (i st. f. *prusīna*?).

[8] *þess* &c. gen. styret af *freista.*

[9] I *þess* er *þe* stamme og *ss* böiningsendelse (svarende til oprind. og oldind. *sja* i *tásja*).

[10] *myrkmarkar,* gen. sing., 'den mörke skovs', egentl. 'mörkskov(en)s'. *myrk-* en forkortelse af adj.-stammen *myrkva-* 'mörk'. *markar,* gen. sing., fem., 'skov(en)s'.

[11] »*hlóðynjar*«, gen. sing. af en stamme på *ja,* i betydn. 'jord, land', her 'land'. 'Den mörke skovs land' skal være 'Norge'. Skrivemåden af »*hlóðynjar*« er usikker for så vidt *óð* (3. og 4. bogstav) angår. F. ex. i Vspá har 2365 (cod. reg. til SæmE.) *oð;* 2367 (cod. reg. til SnE.) *ǫð;* 242 (cod. Worm.) *oð.*

[12] *álfs,* gen. sing. af stamme *álfa-* en 'alf'.

[13] *myrkm. hl. álfr* nom. 'fyrste over de mörke skoves land'.

[14] *es kom norðan* 'der kom fra norden'.

[15] Hvad *kom* angår, så står det i st. f. *kvam,* hvilket *kvam* også er √ ligesom i gotisk. Denne √ identificerer man med oldind. *gam* »ire, adire, abire, proficisci, praeterire«.

Critik. [1] Den stærke tmesis *-frost morð-* har ikke meget at sige. *morðs* kunde være det oprindel. i st. f. *morð.*

[2] *konungr* uden nærmere bestemmelse vilde være for ubestemt, da *dansk*ra *jöfr*a står i den (umiddelbart) foregående 'vh.'. Dog har også dette måske mindre at sige.

[3] *þess es kom norðan* synes aldeles overflödigt, når *myrkm. hlóð. álfr* betyder 'Norges fyrste'. Desuden vilde en gentagelse af den udförlige beretning om reisen fra Norge til Danmark være temmelig overflödig.

[4] Det synes meget usikkert, at *álfr* kan betyde 'fyrste'.

Forslag. Jeg må derfor forsøgsvis foreslå fölgende opfatning:

Ok fémildr konungr myrkmarkar hlóðynjar vildi freista at, við frost, þess morðalfs, es kom norðan.

Overs.: Og Danmarks gavmilde konge vilde, ved vinterens begyndelse, pröve den kriger, der kom fra norden.

[1] *myrkmarkar hlóðyn* bliver da ikke Norge, men Danmark; og *myrk* har da ikke hensyn til bladenes farve, men til den dybe skygge i skovenes indre. Jeg har angående dette spörgsmål henvendt mig til etatsråd Steenstrup, der mente, at *myrkm. hl.* passede endogså bedre på Danmark end på Norge.

[2] *morðalfr*, i betydn. 'kriger', er en kending af reneste vand.

[3] *við frost.* I dette udtryk lagde jeg betydningen 'ved vinterens begyndelse', egentl. 'på den tid, da frosten forestår' — måske endog 'i frostveirets tid'. Præp. *við* bruges også temporalt, skönt sjelden. For ex.: *við sólarsetr* (Hervar.). *við aptan* »ved Aftenstid« Grág. Kb. II 143^{12}. *við vetr sjdlfan* Fms. II 97_{13}. *við* (*um* B, A) *nótt* 'om Natten' 1 Sam. 28_8. Hertil kommer nu, at skjaldene undertiden tilföie tidsbestemmelser, f. ex. i Sighvats Nesjavísur *Fór ór vík á vári.* Men dette er alligevel netop det svage punct i min opfatning, da jeg ikke véd, om det virkelig var »ved vinterens begyndelse« at keiser Otto II (året 975?) rykkede mod Dannevirke.

Er. 18 b. *Þás valserkja veðrhirðir bað stirðan gram varða virki fyr Hagbarða hurða hlym-Njörðum.*

Overs.: Da krigeren (*vals. veðrh.*) bad den tapre (*stirðan*) fyrste (*gram*) forsvare volden (*virki*) mod krigerne (*Hagb. hurða hlym-Nj.*).

[1] *þás* også 14^5 19^5.

[2] *valserkja*, gen. plur., står i alle tre håndskrr. til Hkr. I alt 6 håndskrr. Men alle tre håndskrr. (også membraner) til Fms. have gen. sing. *valserkjar*, hvilket synes bedre. Der er mere liv — et mere centraliseret liv — i ental end flertal; hvorfor entallet her lyder kraftigere. Jeg læser altså *valserkjar.*

[3] *valserkjar veðrhirðir* må tages under ét, som om der stod *valveðrs serkjar hirðir* eller snarere: *vals veðrs serkjar hirðir* ɔ: 'krigeren'. Muligvis det oprindelige!

[4] *val* opfatter Lp. som stående i st. f. *Vala, Gallorum*. Men en sådan kending som *Vala veðr* vilde være höist påfaldende. Folkenavne brugte på denne måde synes aldrig at forekomme. Jeg tænker mig snarest, at *val-veðr* må være det 'veir, der frembringer faldne', altså 'kamp'; ligesom f. ex. *unda él* er det 'veir, der frembringer sår', altså ligeledes 'kamp'.

[5] *serkr* (*serkja-*) naturligvis samme ord som dan. *særk*. Men hvad *serkr* betyder, forekommer mig ikke klart.

[6] *valveðrs serkr* bliver 'brynje'. Og

[7] brynjens *hirðir*, ɔ: 'den der forvarer brynjen', 'mand, kriger'. Har. blåtand!

[8] *stirðr*, adj., 'stiv, hård'. Her 'tapper'.

[9] *gram* skulde her være jarlen (Håkon).

[10] *varða* (*-aða*) = *verja* (*varða*) forsvare. Verb. *varða* må være afledet af stammen *varðu-* (nom. sing. *vörðr*) 'vogter'.

[11] *virki* 'volden' (Dannevirke). Stamme *virkja-*; *virk* etymol. d. s. s. *verk*, og *ja* suffix.

[12] *fyr*, 'imod', egentl. 'over for'.

[13] *Hagbarða* gen. sing. af en *an*-stamme, nom. sing. *Hagbarði*, i st. f. det sædvanlige *Hagbarðr* (*Hagbarða-*), 'sökonge'.

[14] *hurð*, 'dör'. Jf. 14[2] *mjúkhurðum*. 1 Hkrhåndskr. (Fris.) har her det efter min mening urigtige »*hærða*«. De 2 andre Hkrhåndskrr. have *hurða* gen. plur.; men de 3 håndskrr. til Fms. have *hurðar* gen. sing., hvilket jeg foretrækker. Søkongens *hurð* 'skjoldet'.

[15] skjoldets *hlymr* 'kampen'. Med hensyn til *hlymr* se 15[5].

[16] *Hagb. hurða hlym-Njörðr* en 'kriger'.

Critik. Det synes ikke naturligt, at jarlen her kaldes *gramr*, men kongen derimod simpelthen *vals. veðrhirðir*. *Gramr* synes at være = *konungr* i den förste 'vh.'. — Jeg foreslår derfor fölg. opfatning: *þás gramr bað stirðan valserkjar veðrhirði varða virki fyr hagbarða hurðar hlymnjörðum.*

Hvorledes stille nu håndskrifterne sig til dette mit forslag?

Svar: De 3 håndskrifter have nominativ på begge steder; altså *veðrhirðir* (38 har *-harðr*!) og *gramr*: hvilket naturligvis ikke kan være rigtigt. 1 håndskr. (53) har accusativ på begge steder; altså *veðrhirði* og *gram*; hvilket naturligvis heller ikke kan være rigtigt. 2 håndskrr. (54 og 61) have det jeg har foreslået, nemlig *veðrhirði* og *gramr*.

Er. 19 a. *Vasat gengiligt at ganga í gegn her þeira, þótt geirrdsar garð-Rognir gorði harðan styr.*

Overs.: Det var ikke indbydende at gå (rykke frem) imod deres hær, skönt skjoldets Odin gjorde et heftigt angreb.

[1] *Vasat* (ligesom 2[1]) 'det var ikke', eller nöiagtigere '*non erat*'. Nemlig: Ligesom det hedder f. ex.: på tydsk *es war*, på dansk *det var*, sål. også på nyislandsk *það var*; — men i oldsproget blot *var*, ligesom i latin og græsk.

[2] *gengiligt. gengiligr meabilis* i den pass. betydn., ɔ: 'som man kan gå'. *gengiligt* '(ikke) til at gå'.

[3] *Vasat gengiligt.* 'Det var ikke indbydende'.

[4] *at ganga*, 'at gå, at marschere, at rykke frem'.

[5] *í gegn*, með dativ, 'imod'.

[6] *her* dat. sing.

[7] *þeira* 'deres hær', er det Nordmændenes hær? eller er det Tydskernes hær?

Antager man med udgiveren i C. N., at vers 19 har fulgt umiddelbart på vers 18, bliver *þeira* d. s. s. *hagbarða hurðar hlymnjarða*, ɔ: 'Tydskernes'.

Og fölgelig bliver *geirrdsar garðrögnir* 'Håkon jarl'; og sætningen *þótt .... styr* betyder enten 'skönt Håkon angreb tappert' (d. v. s. i nærværende tilfælde), eller måske snarere 'skönt Håkon gjorde en heftig kamp' (d. v. s. altid; altså 'skönt Håkon var en tapper kriger').

[8] *þótt* 'skönt'. D. s. s. *þó at.*

[9] *geirrdsar* ordret 'spydlöbets' ('spydflugtens'). *geir* forkortelse af *geira-* 'spyd' (9[6] 10[8]). (γαισός, γαῖσον). Fem. *rás* = engl. *race* 'löb'. (Et andet engl. *race* pleier at afledes af *radix*. Jf. det i dansk brugte *race*).

[10] *garð* forkortelse af *garða-* msc. 'vold'. Got. *gardi-*, lat. *horto-*, gr. χόρτο- ('indhegnet sted').

[11] *geirrdsar garðr* 'vold imod spydflugt' = *geira garðr* (8⁷⁻⁸) 'vold imod spyd', ɔ: 'skjoldet'.

[12] *rögnir* (2⁵) et af Odens navne. 'Skjoldets gud' = 'kriger'en; og den hele kending *(geirrdsar garðrögnir)* = *geira garðs hlóriði* 8⁷⁻⁸.

[13] *gerði faceret*. I fölge mit standpunct må jeg skrive *gerði* ikke blot i forestill. måde (som her), men også i fremsætt. måde.

[14] *harða-* got. *hardu-*.

[15] *styr* som 15⁴.

Er. 19 b. *Þás gunnviðurr fór sunnan með fylki Frisa, Frakka ok Vinda. vágs blakkriði kvaddi vígs.*

Overs.: da kampguden (krigeren — keiser Otto) rykkede frem fra syd med hære af Friser, Franker og Vender, fordrende kamp.

[1] *þás* da, ligesom 14⁶ 18⁵.

[2] »*gunn-Viðurr*« 'kampens Oden'. Stammen *gunnja-* 16¹. *viðurr* et af Odens navne (4⁶). Keiser Otto II.

[3] *fór* 'marscherede'.

[4] *sunnan* »fra Sønden«.

[5] *með* acc., da meningen er 'förende hære af Friser osv.'.

[6] *fylki* 15⁷. Her i en anden bemærk., nemlig 'skare' ('hærskare').

[7] *Frisa-* gen. af *Frisir*. (Urigtigt *Frisar* i registrene til: Ísll. Ann., Hkr. U, ÓTr. ⁵³).

[8] *Frakka* gen. til nom. *Frakkar*, her måske folk fra hertugdömmet Franken.

[9] *Vinda* = 15¹.

[10] *vágs blakkriði* formodentl. den tydske keiser.

[11] *vága-* her i gen. sing., men 11⁷ i dat. sing.

[12] *blakk* forkort. af *blakka-* (nom. sing. *blakkr*), poet. 'hest' (overhovedet, uden hensyn til lød). Formodentl. oprindelig et egennavn. Dict. nævner Diderik af Berns hest Blanka. Men hertil må dog bemærkes, at *Blakkr* forekommer som

egennavn SnE. I 484[3] (*Björn reið Blakki, en Bjárr Kerti* osv.); jf. SnE. I 480[16] *þegn knátti Blakkr bera.*

[13] *vágs blakkr* 'havhest' = et 'skib', og 'havhestens'

[14] *riði*, 'den der rider på havhesten', 'havhestens rytter' = en 'mand'. Jf. *einriða* 8[2] og *hlóriði* 8[8].

[15] *kvaddi* med gen. 'opfordrede til'. *kveðja* causativ til *kveða*. Således betyder *kveðja* egentlig 'bringe — eller söge at bringe — til at tale'; men dernæst 'hilse', 'opfordre', osv. Got. har *kviþan* (*qiþan*), 'sige, tale', = on.-isl. *kveða;* men intet causativ *kvaþjan.*

[16] *vígs* gen. af *víga-* 'kamp'. As. 11[7] *(víg)*. [*víg* kan ikke være afledet af √ *vag* (i vb. *vega*, frems. datid *vá* i st. f. *vag*)].

Er. 20 a. *Odda þrymr varð, es Þriðja logs leikmiðjungar lǫgðu saman randir. arngreddir varð andvígr.*

Overs.: Der blev et ordentligt våbenbrag, da hærene mödtes. Örnens spisemester veg ikke.

[1] *Odda* gen. plur af *odda-* (nom. sing. *oddr*) 'od' ('spids') på et sværd, et spyd, osv. Et got. *uzds* = ns. *oddr* findes ikke.

[2] *þrymr* nom. sing. msc., stamme åbenbart *þrymja-*, 'brag'. *þrymr* er åbenbart beslægtet med *þruma* 'torden'.

[3] *varð* 'blev, opstod'. Udtrykket er åbenbart emphatisk, så at meningen er 'der opstod en vældig våbenlarm' eller 'en vældig kamp' — ti *odda þrymr* kan betyde begge dele.

[4] *es* her tidspartikel da.

[5] *þriðja* gen. sing. *(þriðjan-)*, 'Oden' — formodentl. med hensyn til den mythe, der ligger til grund for Gylf. (især 2 fin.): *Hár, Jafnhár, Þriði.*

[6] *logs* gen. sing. *(loga-* ntr.), 'flamme', f. ex. lysets; 'blus'. Sværdet kaldes Odens lys, flamme, blus eller lignende i henhold til SnE. I 208 (Bragarœður cap. 1): »Om Aftenen ... lod Odin bære Sværd ind i Salen, der vare så blanke, at de gav Skin fra sig, og man behövede ingen anden Lysning«.

On.-isl. har ikke alene verbet *loga* svarende til det danske verbum at lue og subst. masc. *logi* (stamme *logan-*) svarende til dan. en lue; men også ntr. *log*, der ikke genfindes i dansk. I got. svarer intet til disse 3 ord (*loga, logi,*

log). Den oldn.-isl. √ er *log,* got. √ *lauh* (urgot. *luh*), lat. √ *lŭc* (f. ex. i *lŭcerna* & *lŭcesco;* — men med stigning i *lūcēre, lūcem,* &c.), gr. √ λυκ (ἀμφι-λύκ-η 'dagskær'), oldind. √ *ruk',* oprindelig √ *ruk* (hvilken √ *ruk* altså i on.-isl. er blevet til *log;* jf. norsk *logje* og svensk *låga* fem.).

[7] *leik* forkort. af *leika-,* msc., leg, men got. *laiki-* ('dans') (cf. oldind. *langh* 'springe' og λαγώς 'hare').

[8] *Þriðja logs leikr* 'leg med Odens lys' = *sverðleikr* 'sværdleg'.

[9] *miðjungar* msc. nom. plur. *(miðjunga-)* et jettenavn, betyder også 'væder' (*ărĭes*); men bruges som hovedord i en mandskending. Synes afledet af on.-isl. adj. *miðja-* ('værende i midten') = got. *midja-* = lat. *medio-* = oldind. *mádhja-* = gr. μέσσο- (i st. f. μέϑjo-), yngre μέσο-.

[10] *lögðu* jf. *lagði* 15[6].

[11] *saman* 14[8].

[12] *randir* fem. ap. 'skjolde' 3[8] 14[4].

[13] Udtr. *leggja saman randir* (sammenligner S. Eg. med lat. *conserere mănus.*

[14] *arngreddir* 'den der (ved at fælde sine fjender) vækker örnens grådighed'.

[15] *arn* forkortelse af *arnu-* ('örn'), hvor *ar* vistnok er den radicale del og *nu* (ligesom f. ex. i *björn, sunr*) suffix. Man har en oldind. √ *ar, ire,* og et oldind. adj. »*ara-*« 'hurtig'. Måske har √ *ar* fået bemærk. 'flyve'.

[16] *greddir* nom. ag. et ubrugeligt verbum **gredda* 'bevirke grådighed'. Peger hen til *grdðu-* 'grådighed' (got. *grēdu*) som sin kilde. Oldind. √ *gardh* 'være grådig'.

[17] *varð* betyder her 'viste sig at være' (ɔ: 'fjenden fandt, at han var').

[18] *andvigr,* adj., forekommer mig ikke at betyde »*cui haud resisti facile potest*« Lpoët., men 'som gör modstand'; altså *hann varð andvigr* 'fjenden erfor — fik at föle —, at han ikke smurte haser, men *hrökk við'* (som det hedder på islandsk). Udtrykket forekommer mig emphatisk. Vi må huske på, at den tydske keiser var den angribende.

[19] *and* den samme inseparable præp. som i *öndurt* 15[7] (lat. *ante,* gr. ἀντί, oldind. *ánti* 'overfor').

[20] *vigr (vigja-),* 'som kan kæmpe', 'som kæmper'. Vi har

foruden denne stamme også stammen subst. ntr. *víga-* 11[7] 19[7]. Disse stammer (*víga-* subst. ntr. og *vígja-* adj.) kunne ikke stå i virkelig etymologisk forbindelse med √ *vag* i verbet *vega* 'dræbe'; ti √ *vag* (got. og on.-isl.) er i virkeligheden etymol. = lat. *veh*, oldind. *vah*, 'bære'. Men en fremmed bemærkelse 'kæmpe & dræbe' er ligesom flyttet ind i √ *vag*. — Sagen er, at oldnord. vistnok oprindelig har haft et uafledet verbum **víga* ('kæmpe' osv.), svarende til got. *veihan (váih)* 'kæmpe', og böiet som *hníga, síga, stíga* osv. Til et sådant **víga (√ víg)* må da *víg* 'kamp & drab' og *vígr* 'der kæmper' have sluttet sig, rigtig nok, som det synes, på en lidt usædvanlig måde med hensyn til afledningsmåden.

Er. 20 b. *Sundfaxa sœkiþróttr kom Söxum á flótta. Þar's svát gramr með gumnum varði yrþjóðum garð.*

Overs.: Søkrigeren (Søhelten) jog Sachserne på flugt. Fyrsten med sine mænd forhindrede fjenden i at bemægtige sig volden.

[1] *Sundf. sœkiþr.* kan både være 'den der angriber et skib' (søkriger) og 'den der med kamp bemægtiger sig et skib' (søhelt). Hensigten med denne kending. Cf. t. ex. *fjölsnerrinn* 12[1].

[2] *sund*, ntr., her ikke 'svömning', men 'sund' (ɔ: 'havstræde').

[3] *faxi (faxan-)*, msc., poët., 'hest'; egentl. 'den der har man (ɔ: mankehår)'. Ags. *feax* 'hår'.

[4] *sundfaxi* 'sundhest' = 'skib'.

[5] *sœki* forkortelse af verbalstammen *sœkja-* 'søge at overvinde' også 'overvinde'. 11[4] 17[8].

[6] *þróttr* et af Odens navne, jf. 5[6], står i st. f. afledningsendelse. *sœkiþróttr* et fyldigere udtryk i st. f. *sœkir*. Jf.: *fellinjörðr* 21[2], *gœtinjörðr* 10[7], *rœkilundr* 3[4], *þrengvimeiðr* 16[3].

[7] *kom* trans. 7[1].

[8] *á* með acc. ligesom 4[1] 17[2].

[9] *flótti (flóttan-)*, msc., 'flugt' (= 'det at flygte').

[10] *þar es svá at* epitritos primus. Derfor *þars svát* spondeus. Disse 4 ord ('der er det således, at') danne ligesom en indledning til sætningen *gramr ... garð*, en indledning, der giver sætningen eftertryk, i det tanken synes at blive

'det kan man kalde at forsvare volden', nemlig 'det ikke at indskrænke sig til defensiven, men gribe offensiven, göre et udfald og jage fjenden pokker i vold'. En anden feltherre, mener vel skjalden, vilde være bleven stående på og ved Dannevirke.

[11] På dette sted bruges *gramr* om Håkon jarl. Ti her kan ingen misforståelse finde sted.

[12] *með gumnum* 'med (sine) mænd'.

[13] *guman-*, mand, got. og on.-isl., samme ord som lat. *homo* (Dan. brudgom). [Stammen *guman-* har i on.-isl. en dobbelt plural, nemlig: *gumar*, *guma*, *gumum*, der kan anses for det normale, og *gumnar*, *gumna*, *gumnum*, i det stammens udlyd (*n*) er på en uregelmæssig måde optaget i böiningen].

[14] *varði yrþj. garð* 'hindrede dem fra at erobre volden'. Dette *verja* er det got. *varjan*, oldind. √ *var* afværge (osv.). *Verja ehm eht* falder ikke i betydning ganske sammen med *verja eht fyrir ehm.*

[15] *yrþjóðum* jf. *yrþjóð* 13[8].

Når man tager er. 18—20 som det foreligger her, får man fölgende indtryk. Det har været enten ved begyndelsen af eller i selve den kolde årstid, at Håkon fik det hverv at sætte sig fast på Dannevirke for at forsvare det. Men han har formodentlig længtes efter at komme hjem til sit land, og i alt fald ikke haft lyst til at blive på Dannevirke måske den hele vinter og måske endnu længere. Han beslutter derfor at gjöre et udfald; hvilket han også udförer med et sådant held, at han slår Sachserne, der synes at have dannet avantgarden af keiserens hær. At opsætte angrebet til keiseren selv også var ankommen med sine Friser, Franker og Vender, vilde (i fölge er. 19) ikke have været rådeligt. (Muligvis er det Håkons anförte held, der har indgivet keiseren den overbevisning, at erobringen af Dannevirke, når det blev forsvaret af sådanne folk, vilde koste alt for meget blod, og at han derfor har forandret sin plan og forelöbig trukket sig tilbage for at trænge ind i Danmark ad söveien).

Det fölgende stykke, er. 21—23, handler om Håkons

tog igennem Götha-Rike eller Göthaland. (Håkons ærgrelse over at være bleven döbt).

Er. 21 a. ***Flótta fellinjörðr gekk til fréttar á velli. Heðins váða draugr gat dagráð dolga Ságu.***

Overs.: Helten forelagde oraklet spörgsmål — rådspurgte oraklet — på sletten. Krigeren fik en heldig slagdag.

[1] *flóttan-* 20[6] 'gerningen at flygte'; her (21[1]) 'de flygtende'.

[2] *felli-* forkortelse af den causative verbalstamme *fellja-* (i st. f. *fallja-*), 'fælde'. Da *fellja-*, forkortet *felli-*, også er stamme til nomen agentis, havde man blot behövet at tilföie nom. sing. suffixet *r*; altså: *fellir*, der ofte forekommer. Men *felli-Njörðr* giver et fyldigere billede, i det dette compositum ligesom fremstiller en gudlignende skikkelse. Desuden vinder man en plural: *felli-Nirðir* osv. Naturligvis vedbliver *felli* i denne sammensætning at være en verbalstamme helt igennem.

[3] *njörðr* 10[7].

[4] *gekk* ('gik') står i st. f. **geng*, og dette igen i st. f. **gēng*. At der i gotisk hertil må have svaret et senere forsvundet **gaigagg*, kan sluttes af oht. *giang*, mellemhöit. *gienc* (etymol. skulde denne datid på nht. skrives *gieng*). Etymologerne (— så vel de dristigere som de strengere —) ere i det hele enige i at anse forlyden i got.-nord. *ganga* (*g*) som svarende til et oldind. *g*, så at her altså ikke foreligger nogen fralyd ('lautverschiebung'). De antage således et meget nært slægtskab imellem det ved reduplication af √ fremkomne verbum *ganga* og verbet *koma* (*kuma*), hvis √ er *kvam* = oldind. *gam*.

[5] *fréttar* naturligvis gen. sing. Betyder [1]) 'spörgsmål', og således her; [2]) 'orakelsvar'; [3]) 'efterretning' som 'det der spörges'. Ligesom dan. *spörge*, og ligesom oldn. *spyrja*, således har også oldn. verbum *frétta* den dobbelte bemærk.: 'forlange at vide' og 'få at vide af fortælling'. — Subst. fem. *frétt* synes at bestå af to dele: [1]) √ *frah* (i den got.-urnord. form — med *h*) og [2]) det afled. suffix *ti*, hvilket er urjafetisk, gr.: μῆ-τι- ('forstand'), φύ-σι ('natur'), men står her i st. f. got. *þi* eller *di*, fordi *h* er en spirans. Altså har vi got.-urnord.

frahti-. Nu omlydes *a* ved *i*; altså *frehti-*. Nu assimileres *h* (altså *fretti*) medens assimilationen samtidig bevirker forlængelse af den foregående vocal; altså: *frétti-*. Suffixvocalen er allerede forsvundet i got., hvor nom. sing. af denne stamme formodentlig vilde hedde **frahts*, ligesom f. ex. *mahts* ('magt'). I övrigt bevirker det her omhandlede suffix ikke let omlyd.

[6] *velli* 12[8].

[7] *Heðins* 1[6], 13[8], 14[6].

[8] *váða* gen. plur. til nom. sing. *váð* fem. '*vestis*', ikke i got. men fex. oht. og mellemhöit og obsolet nht. *Wat* »*vestis*«. *váðir* 'klædningsstykker'.

[9] *draugr* i almlh. 'genganger', men som hovedord i kendinger, der betyde 'mand' skal det i fölge Lp. betyde »*truncus arböris arefactus*«; ligesom også Björn Halld. har: »*draugr* .... [2]) *arbor ărĭda, spec. abies*, en opstaaende, hentörret Træstamme, fornemmelig Fyr eller Gran«. Fremdeles SnE. II 497₁₅ (Ormseddu brot): ... »*fiorr ęða borr dravgr*«. (I övr. kender jeg ikke *draugr* i denne bemærk.).

[10] *gat*, 'fik, fandt', den samme betydning som dette verb også har i got. og engelsk. Formen *gat* er datid ental 1 og 3, og tillige √ både i oldnord. og got. Oldn. *get*, *gat* — *gátum*, *getinn*; men i got. kun med *bi-* (*bigita*, *-gat* — *-gētum* *-gitans*). Dan. *gide*, *gad*.

[11] *dagráð* as. af *dagráð*, ordret 'dagråd', ɔ: 'dagvalg' = 'valg af dag eller tid (til en handling)'. — Deraf: 'god leilighed', 'heldig stund', 'lykkelig stund'.

[12] *dolga sǫgu*. Det synes fuldkommen klart, at enten udtrykket *Heðins váða* eller udtrykket *dolga sǫgu* her betyder: 'kamp', 'slag'. Hvis *Heðins váða* skulde have denne betydning (nemlig: 'kamp', 'slag'), måtte *váða* være — ikke gen. plur., af fem. *váð*, *vestis*, men gen. sing. af msc. *váði* (*váðan-*) 'fare' (etymol. = dan. *våde*). Men jeg kender intet sikkert sted, hvortil en kending som *Heðins váði*, 'Hedens fare', i betydn. 'kamp' kunde støtte sig. [a]) Lex. poët. anförer *Högna vo* (ɔ: *Högna vá*) af Eb. 19, 11; men stedet er usikkert, og Eb. [2] har »*Högna vé*«. [b]) Lex. poët. anförer et sted af Háleygjatal (Hkr. U. pg. 157 v. 2), hvor Jomsvikingerne kaldes *meinvinnendr Yngvifreys*. Men dette udtryk

betyder måske 'de, der fortörne Yngvifreyr (nemlig ved deres vilde optræden). Jf. Yngl. 12: »I hans (ɔ: Freys) Dage begyndte Frodefreden, da var der og gode Aar over alle Lande: det tilskreve Sviarne Frey«. c) Lex. poët. anförer *Yngva angr* (Jórunn skaldmær Fms. IV 13_{4a}). Men hvis *Yngva angr* her betyder 'krig', så er det vel fordi man har tænkt sig, at krigen mishagede fredens gud. I alle tilfælde var Frey (*Yngvi, Yngvifreyr*) ingen søkonge. — I övrigt må jeg her fremhæve, at hvis en kending som *Heðins váði*, 'Hedens fare', i betydn. 'kamp' skulde forekomme, måtte *Heðins* (og lign.) opfattes ikke som genetivus objectivus (gen. passivus) men som gen. subjectivus (gen. activus); med andre ord: man måtte ikke tænke sig faren som gående ud over en til det poetiske apparat hörende helt, men som gående ud fra ham; med mindre man skulde have haft en fortælling om en berömt kamp, hvori helten var omkommen på en mærkværdig måde. Sagen er, at de gamle skjalde uden tvivl have holdt det for upassende at bruge kendinger, der i mindste måde kunde synes at antyde, at sådanne helte havde taget noget hensyn til faren. Og i almindelighed have også de hedenske vikinger uden tvivl betragtet döden i en kamp som en port, der förte ind til Valhals glæder. De have derfor sikkert med hensyn til dödsforagt lignet fanatiske muselmænd (i vor tid).

For nu at komme tilbage til udtrykket *dolga ságu*, opfatter jeg altså dette i betydningen: 'kamp', 'slag'.

Med hensyn til *dolga* bemærker jeg först, at got. nu kun synes at frembyde 1 beslægtet stamme, nemlig, *dulga-*, msc., nom. sing. *dulgs*, i betydn. 'skyld' d. v. s. 'geld'. Men dette *dulga-* afleder man af oldind √ *druh* (i st. f. et ældre *drugh)*, 'hade', 'söge at skade', *infestāre*. (Man finder undertiden, at fralyden af en eller anden grund ikke har gjort sig geldende i got. og oldn. Jf. t. ex. got. *grēdu-* [oldn. *gráðu-*] 'grådighed' med oldind. √ *gardh* 'være gridsk'). Altså got. *dulga-* afleder man af oldind. √ *druh* 'hade'. Denne afledning stemmer godt overens med oldnordisk. I oldnordisk betyder nemlig *dolgr* (*dolga-)*, msc., 'fjende', og *dolg* (*dolga-)*, der synes at være ntr., ['fjendtlighed'] 'kamp'. Her at tage *dolga* i betydn. *hostium* (altså som gen. plur. til nom. sing. *hostis*) synes ikke at gå an. »Fjenders gud-

inde« vilde, tror jeg, være en uhört kending for 'kamp'. Tager man derimod *dolga* i betydn. 'kampenes' eller 'slagenes', bliver *dolga sága* 'valkyrje'. At bruge et sådant valkyrjenavn som betegnelse for 'kamp', synes dog noget tvungent. Desuden er pluralen *dolga* påfaldende. Jeg i det mindste ventede ikke plur. af *dolg* i betydn. *pugna*. Naturligst vilde kendingen *dolga sága* falde, hvis det ord, her foreligger i pluralgenetiven *dolga* betöd et eller andet fjendtligt våben, d. v. s. angrebsvåben; da man har omskrivninger som: *sverða snót* (Hallfr. Fms. III 12_{6-5}) i betydningen 'kamp', samt, som det synes, *rifjunga sága* (Glúmr Geir. Fsk. 30_{11}). — I alle tilfælde synes nærværende *dolga sága* at betyde det samme som *dolga þrúðr* i Karlevi indskriften. At *dolga þrúðar* i denne indskrift danner en bestanddel af kendingen *dolga þrúðar draugr* medförer naturligvis ikke, at *dolga ságu* i vort digt (Vellekla 21 a) hörer sammen med *draugr*.

Jeg bemærker til slutning, at oht. *tolc* (ntr. eller måske msc.) betyder *vulnus, ulcus, livor*; ags. *dolg*, ntr., *vulnus;* oldfris. »*dolch, dulg, dolech, dulich*« »wunde, verwundung«. Men bemærkelsen 'sår' passer ingenlunde godt i forbindelsen *dolga sága*.

[13] *sága* må være den gudinde, om hvem det hedder Grímn. 7, at hun og Oden alle dage drikke i Sökkvabekkr glade af gyldne kar. Man opfattede *sága* som *saga*, indtil S. Eg. viste, at rodvocalen er lang; hvilket også senere er fremhævet af P. A. Munch og Bugge.

Er. 21 b. *auk hildar haldboði sá ramma hrægamma. sá teinhlautar týr vildi týna fjör Gauta.*

Overs.: Og krigeren (anföreren) så mægtige ådselfugle. Ofringernes mand vilde tilintetgöre Göternes liv (fordærve Göterne).

[1] Til den förste sætning svarer fölgende sted i Hkr. (P. A. Ms overs.): Da »han kom öster for Gauta-Skerene, lagde han til Land og gjorde der et stort Blot. Da kom der flyvende to Ravne og gole höit: Jarlen tyktes deraf at vide, at Odin havde modtaget Blotet, og at der var gunstig Tid for ham til at stride«.

[2] *hildar* gen. sing. af *hildja-* fem. [1]) egennavn: en af valkyrjerne i Valhal (Vspá. Grímn.). [2]) egennavn: den berömte hovedperson i Hjadningesagnet. [3]) appellativ: 'kamp'. Slutn. *dja* synes åbenbart at bestå af to suffixer; medens *hil* er radicalt og væsentlig identisk med √ *hjal* i verbet *hjala* 'tale'. Grundbetydn. i √ *hjal, hil* må være 'lyde'. Med *hildr* (nom. sing.) 'kamp' er *hjaldr* msc. 'kamp' åbenbart beslægtet. (καλ-έω?)

[3] *hald-* forkortelse af *halda-*, subst. ntr., 'gerningen at holde'; ligesom 4^5, hvor man bör læse *hald-viðurr* (i overensstemmelse med alle Hkrhåndskrr.).

[4] *boði* (*boðan-*) nomen agentis af √ *buð* i verbet *bjóða*. Sådanne nomina agentis af *u*-böining [og *i*-böining] have rodvocal til fælles med part. præt. Således *broti* 'en som bryder', *flogi* 'en som flyr', osv. Tydsk *bote*.

Verbet *bjóða* = got. *biudan*, got. √ *bud*, oldind. *budh*. Også her mangel på fralyd.

[5] *hildar haldboði* ordret »kampens holdbyder« ɔ: 'den der befaler at holde slag'.

[6] *sá* 13^6 'så' '*vidit*'.

[7] *ramma* 'stærk, mægtig'. Her 'af overnaturlig art'. Man har sikkert tænkt sig, at de to ravne var Odens egne ravne Huginn og Muninn.

To former: *ramma-* (som her) og *rama-*. Hovedformen er *ramma-* (ikke *rama-*, som det hedder i Dict. Henvisningen der beviser intet).

ramma- synes at stå i st. f. et ældre *hramma*. Det hedder nemlig SnE. II 104: »*um viðrlagning áblásningar verðr barbarismus, sem Starkaðr gamli kvað: Þann hefi ek manna | menzkra fundit | hringheyjandi!* (*hringhreytanda* 757, 748) *hrammaztan at afli*«. Skönt denne 'vh.' neppe er digtet af Starkad, er den dog sikkert meget gammel. *at* er vistnok senere indkommet. Jf. t. ex. *mikill vexti*.

[8] *hrægammr* 'ravn', ligesom *nás gammr* 16^2.

[9] *hræ-*, forkortelse af *hræva-*, ntr. 'ådsel', 'lig' (der ligger som ådsel). Til *hræva-* svarer oht. *hrêwa-* (og vistnok også got. *hraiva-* i *hraiva-dūbōn-* 'turteldue' qs. 'ligdue'). Sikkert er *hræva-* beslægtet med oldind. *krávja-*, ntr., 'råt kød', 'ådsel', gr. κρέας (ældre κρέϝας), osv.

[10] *sá*, 'den', svarer til: got. *sa* (med kort *a*), gr. art. ὁ (med ŏ μικρόν). Hvad er nu grunden til, at vocalen er lang i *sá* (oldn.)? Det synes at være den, at oldn. *sá* ikke ligefrem er = got. *sa* (og altså heller ikke ligefrem = oldind. *sa* og gr. ὁ); men at oldn. *sá* derimod er = got. *sah* (et forstærket *sa*), i det *h*-ets forsvinden er erstattet med vocalforlængelse. *h* i got. *sah* synes åbenbart at være et forstærkende pronominalsuffix, svarende til lat. *c* (f. ex i *hic*, nsm., 'denne her'). *h* i got. *sah* (osv.) har åbenbart tabt en vocal; jf. t. ex. lat. *hice* (nsm.) = *hic*.

[11] Vi komme nu til selve subjectet *teinhlautar týr*, der skal betyde: en 'mand, der forretter ofring(er)', egentlig: 'offertenens (stænketenens) gud' — i det sammensætningsleddene *hlautar* og *teins* antages at have byttet plads, så at *teinhlautar* skulde stå i st. f. *hlautar-teins, hlautteins*; hvorimod der i og for sig intet er at indvende, og det så meget mindre som et par membraner (53 »*tĕf*«, 54 »*teinf*«) have genetiven *teins*, så at her kunde have stået *teins hlautar* som 2 ord.

[12] *tein-* forkortelse af *teina-*, msc., samme ord som dan. *tén*, der også med hensyn til bemærk. (især i ældre dansk) er nær beslægtet med on.-isl. *teina-* og got. *taina-* (msc.) 'gren'. On.-isl. *teina-* betyder nemlig en 'tynd gren' eller 'noget, der har lighed dermed'.

[13] *hlautar* gen. sing. til nad. sing. *hlaut* fem. 'offerblod'. Men Ísll. [2] II 403 står *hlautinu* som den sandsynligste læsemåde. *hlautinni* Ísll. [2] I 336 er udgiverens. Erklæringen i Dict. under *hlaut* kan ikke afgöre sagen, der er usikker. Man véd således ikke, om *hlautar-teinn* kan gå an ved siden af den sikre thematiske sammensætning *hlautteinn*.

[14] Med hensyn til dette compositum, *hlautteinn*, bemærker jeg, at det ikke synes at have været en kost, da det kaldes *teinn*.

[15] *Týr* nom. sing. af *týva-* [også *tiva-* i en mere omfattende betydning, hvorfor vi også har *i* i dan. *tirsdag* og sv. *tisdag*]. Oprindelse: oldind. og urjafetisk √ *div* 'lyse, skinne'. Af denne √ *div* dannes i oldind. umiddelbart en betegnelse for 'himmel', en betegnelse, der f. ex. hedder [*div-am* i as.

og] *div-ds* i gen. sing. (*div-ds* = gr. Δι-ός i st. f. Διϝ-ός gen. sing. til nom sing. Ζεύς — altså er betegnelsen for 'himmel' her kommen til at betegne en guddom). Middelbar oldind. afledning af √ *div* ('skinne') er *dēv-d-s* en 'gud'. Etymologisk ét med dette oldind. *dēv-d-s* er lat. *dīv-o-s*, *dīv-u-s* 'guddom' (*Discite iustitiam moniti et non temnere divos* Aen. VI 620), altså stamme *dīvo-*. Til denne stamme svarer nu på oldn. ligefrem *tíva-* ('guddom'), hvilken stamme kendes fra den såkaldte ældre Edda (f. ex. Grimn. 5: »*Alfheim Freý* | *gáfo i ardaga* | *tivar at tannfę*«) og som vi se Carm. Norr. pg. 9 vers 1[4]. Stammen i *Týr* er imidlertid ikke *tíva-*, men *týva-*; hvilken afændring, efter min mening, er fremkommen derved, at *v* har virket omlydende på *i* (jf. t. ex. *singva* -> *syngva*). Altså: når Nordboernes Ἄρης eller *Mars* mentes, brugte man den omlydte stamme *týva-*. Dog har dette neppe været almindeligt over hele Norden, da man i Danmark siger *tirsdag* og i Sverrig *tisdag*.

[16] I fölge den måde, hvorpå *týr* almindelig anvendes som hovedord i omskrivninger, skulde nu *hlautteins týr* betyde en 'offerpræst'. Men jeg nærer nogen tvivl om, at en sådan omskrivning kunde bruges om landets fyrste, selv om han var en meget ivrig blotmand.

[17] *týna* (præs. inf.) 'fordærve' (ɔ: 'ødelægge'). Men det er meget påfaldende, at *týna* skal styre acc. hos en så gammel forfatter. Man ventede altså *fjörvi* ligesom 2[8], 6[4]. (Derimod AM. 580 A 4to: *týna sitt líf* &c. Cf. *perdo*).

[18] *fjör*. I anledning af dette ords forekomst her, skal jeg tillade mig at bemærke, at jeg nu er bleven opmærksom på det sted, hvor prof. Grundtvig har ytret sig om slægtskabet imellem on.-isl. *fjör* og got. *fairhvus* (overs. af κόσμος). Fordi jeg har givet mig så lidt af med den såkalde ældre Edda, havde jeg ikke tidligere læst Grundtvigs lange, interessante og skarpsindige anmærkning til Lokas. 19. Skönt jeg vel afviger i enkelte puncter, finder jeg ikke blot fuld anledning, men også dyb trang til at udtale, at også denne anmærkning viser, at nordens ældste kvad uden al tvivl vilde have vundet såre meget ved hans fortsatte behandling, så at det ikke alene er folkevisen, der har lidt et ubodeligt tab ved hans tidlige bortgang.

Foruden Grundtvig, kan jeg nu også nævne sprogforskeren Lorenz Diefenbach som den, der har antaget en etymologisk forbindelse imellem on.-isl. *fjör* og got. *fairhvus*. Jeg havde heller ikke lagt mærke til, at Diefenbach, i sit »Vergleichendes Wörterbuch der gothischen Sprache« (Frankfurt am Main. 1851) i det mindste antager etymologisk slægtskab imellem disse to ord. Jeg skal nu benytte leiligheden til nærmere at angive min mening om forholdet imellem de to ord (*fjör* og *fairhvus*). Jeg tör ikke give det, jeg nu skal tillade mig at ytre, for andet end en mening. Også en vildfarende mening kan undertiden indeholde et ubevidst vink i retning af det rette.

Hvorfor kunde got. *fairhvu-* ikke ligefrem gå over i oldnordisk?

[1]) Fordi got. *ai* foran *r* (ligesom også foran *h*) altid på oldnordisk er blevet til noget andet, i regelen (—jeg går ikke ind på enkeltheder—), altså i regelen enten til *e* (got. *bairan* = oldn. *bera;* got. *fraihnan* = oldn. *fregna*) eller til *ia* senere *ja* (got. gen. sing. *hairaus* = oldn. *hiarar*, *hjarar*).

Altså **fiarhvu-*, *fjarhvu-*! Men hvorfor har vi ikke en sådan stamme?

[2]) Fordi *h* i ind- eller udlyd forsvinder eller bliver til *g*.

Altså **fjargvu-*! Men hvorfor har vi ikke et **fjargvu-*?

[3]) Fordi *rgv* og *lgv* er en for hård consonantforbindelse for oldnordisk, skönt dette idiom har f. ex. *ngv*.

Altså **fjargu-* eller **fjarvu-* eller begge dele. Men hvorfor har man ikke disse former, enten den ene af dem eller dem begge?

[4]) Lydforbindelsen *vu* (osv.) er (som bekendt) ikke yndet i oldnordisk, der, så vidt jeg husker, heller ikke har nogen stamme på *vu*.

Altså fik man *fjarva-* og, i overenstemmelse dermed, *fjarga-*. Men hvorfor blev disse stammer ikke af hankön, ligesom got. *fairhvu-*?

[5]) Det lå måske i den forandrede bemærkelse. I alt fald er de i ags. (*»ferh, feorh, feor«*), olds. (*»ferah«*), oht. (*»ferah, ferh«*), mellemhöit. (*»verch«*) til got. *fairhvus* tilsynéladende svarende ord alle af intetkön. — —

Jeg mener nu, at got. *fairhvu-* genfindes i on.-isl i to lige gamle stammer, den meget hyppigt forekommende stamme *fjarva-*, *fjörva-*, og den sjeldne stamme *fjarga.*

Stammen *fjarga-* tror jeg foreligger:

α) i *fjarghús* Atlakv. 42[8] Grundtvig og ib. 45[4] Grundtvig. Jeg tror dette *fjarghús* er det samme ord som ags. *feorh-hūs*, ntr., »*domus vitae vel animæ, pectus, corpus*« Grein.

β) i *fjargvefr* i en 'vísa' af Þórðr Kolbeinsson (Bjarn. side 69), hvor *fjargvefr* synes at være = *guðvefr* (»A. S. *godweb; O. H. G. cotaweppi* and *gotoweppi*« Dict.).

γ) i nyisl. *fjargviðrast.*

[19] *Gauta* gen. plur. *Gautar* Göthafolket, indbyggerne i Göthaland eller Götha-Rike. *Gautr* [1] mandsnavn. [2] et af Odens navne. *Gauti* mandsnavn, afledet af *Gautr* (ikke omvendt). *Goti* [1] mandsnavn. [2] navn på en hest. *gotnar* poet. 'mænd'. Man har, så vidt jeg husker og (som jeg tror) med rette, allerede for temmelig længe siden afledet *Gautr* af verbet *gjóta*, altså egentlig af √ *gut*. Alt synes at före tilbage til *ghu* som den ældste form af denne √. (I Westergaard's »Radices linguæ Sanscritæ« finder jeg dog kun √ *ghū*, i fölge nogle *ghu*, 'commovere'). Græsk √ χυ (i χέω 'gyder' i st. f. χέϝ-ω, med den mindre stigning af selvlyden. χύ-σις 'gyden, gydning'). Græsk har nemlig intet *gh* og stiller derfor sit χ (ɔ: *kh*) over for oprindeligt *gh*. Latin har heller intet *gh*. Her er der langt större vaklen, end i græsk, i den måde, hvorpå *gh* gengives (*g, gv* [eller *gu*], *v, h, f*). Overfor opr. √ *ghu* og gr. √ χυ står i latin √ *fŭd* (i *fundo* — perf. *fūdi* [sikkert i fölge vocalstigning]). I *fud* har √ fået en udlyd *d* (da *fŭ* svarer til χυ). Til lat. *fud* svarer got. og on.-isl. *gut.*

[20] Det er allerede fremhævet, at tolkningen af den sidste sætning frembyder puncter, der ere mere end tvivlsomme. Man har derfor foreslået, at læse denne sætning på fölgende måde: »*tein- vilde þá týna | Týr hlauts fjørve Gauta*«. Meningen blev den samme. Hvis jeg kunde gå ind på denne ændring, vilde jeg foreslå at læse — ikke *tein-*, men *teins*, især da, som jeg för bemærkede, *teins*, *tens* findes i to membraner. Men jeg må göre et par ind-

vendinger imod denne læsning; nemlig: [1]) den, at *hlautteins týr*, brugt om en fyrste, forekommer mig at være en tvivlsom kending; [2]) at man ikke véd, om *hlauts* er en rigtig genetiv.

Er. 22 a. *Jarl háði hjörlautar hyrjar þing þars engi mannr und Sörla ranni kom at herja áðan.*

Overs.: Jarlen holdt et slag, hvori ingen mand under skjold havde været forhen for at hærge.

[1] *Jarl* på dansk 'jarlen'. Således endnu på islandsk, ofte med et vist comisk eftertryk. Men ikke her.

[2] *háði* datid til *heyja* 12[6].

[3] *hjör-*, ligesom 6[4] langt snarere forkortelse af *hjörva-*, end af *hjöru-*. Det er ikke engang sagt, at denne skjald har brugt *hjöru-*. Jf. *hjörs* 2[8] 4[1].

[4] *lautar* gen. sing. Nas. *laut*, fem., 'fordybning i jordsmonnet', lavning. Deraf i poesie 'jord eller land i almlhed'. 'Sværdets land' = 'skjoldet'. Oprindelig formodentl. af √ *lut* i verbet *lúta* 'bukke sig' (jf. dan: »Den skal lude, som har lave Döre« ordspr.).

[5] *hyrjar* gen. sing. af *hyrja-*, msc., poet. 'ild'. Etymol. = got. *haurja-* i st. f. **hurja-*, ntr., kul. *hurja-* (got.) = *hyrja-* (on.). Grunden til at *hyrja-* er msc., er måske den, at *eldr* er msc.

[6] *þing*, ting, forsamling. Stamme *þinga-* ntr. Gs. 14[6].

[7] Kendingen: sværdland-ildens ting = 'slag'.

[8] Kendd. { *hjörþing.* kennt { *hjörlautar þing.* tvíkennt { *hjörlautar hyrjar þing.* rekit

[9] *þars* egentl. 'der hvor'.

[10] *mannr* i sg. *a*-stamme (*manna-*), naturligvis nær beslægtet med got. *mana-* ('menneske') og got. *mannan-* ('menneske') — til got. *mannan-* svarer formelt tydsk plur. *mannen* 'krigere'. Afledn. af oldind. og urjaf. √ *man* 'tænke', on.-isl. √ *man* 'huske', lat. *memini*. 15[4] *mannfall*.

[11] *Sörla* gen. sing. af *sörlan-*, mandsnavn, vistnok den eddiske *sörli* (Goðrúnarhvöt & Hamðismál). Jeg tænker mig, at *sörlan-* måske egentl. betyder 'den, der bærer en rustning', 'den bevæbnede', altså 'kriger', samt at det er afledet af got. *surva-* (ntr., kun i plural), 'våben (plur.), rustning'.

sörlan- består da af to dele, nemlig: det radicale *sör* og det suffixale *lan*. Omlyden skyldes *v* i got. *sarva*, i det *sörlan-* står i st. f. det on. umulige **sörvlan-*. Denne min opfatning bestyrkes ved oht. *sarlinga* (plur.) 'krigere'. (Med *sarva* har har man sammenlignet lat. *servare*).

[12] *ranni* dat. sing. af *ranna-*, poet., ntr., 'hus'. Got. *razna-*, ntr. Nyisl. msc. *(rannur)*.

[13] Sörles hus = 'skjoldet'.

[14] *kom at herja* ordret 'kom at hærge' ɔ: 'for at hærge'.

[15] *dðan* 'tilforn', ligesom 9[5]. Altså = *dðr*. Dog kan *dð-an* ikke bruges foran *enn* med comparativ.

Er. 22 b. *Maðr bara lyngs-barða-loptvarðaðar randir enn lengra frá sæ. gramr vann of gengit allt Gautland.*

Overs.: Ingen mand bar (egentl.: Mand bar ikke) gyldne skjolde endnu længere op fra havet. Fyrsten drog (marscherede) igennem hele Götbaland.

[1] *maðr* = *mannr* ved indvirkning af *r* på *nn*.

[2] *bara* 'bar ikke', *a* (*at*, *t*) negtende.

[3] √ *bar* = got. *bar*, lat. *fer*, gr. φερ, oldind. og urjaf. *bhar*.

[4] *lyngs* gen. sing. af *lyngva-* ntr. (skönt comm. i dansk og *ljung* msc. i svensk). Ældre form *lyngva-*. I on. har *lyngva-* også plural.

[5] *barða* gen. sing. af *barðan-*, msc., 'væsen eller ting, der har *barð*'. *barð* (stamme *barða-*), ntr., = ty. *bart*, msc., om ting, der have en vis lighed med et skæg (også i betydn. 'skæg'). Her uden tvivl = *barðhvalr* en hval med store sidefinner.

[6] *lyngs barði* 'lynghval' = 'slange', især en sådan som Fafner.

[7] *lopt-* forkortelse af *lopta-*, ntr., der, som bekendt, både betyder 'luft' og 'loft'. Got. *luftu-*, msc., »Luft«. Her 'loft' som det sted, man ofte brugte som (sovekammer eller) sovested.

[8] 'slangens sovested', 'slangens leie' = 'guldet'.

[9] *-varðaðar* ap. fem. part. præt. af verbet *varða* (afledet af subst. *varðu-* [1]) 'bevogtning', 'vagt'; [2]) 'vogter') betyder: α) 'danne grænse'; β) 'bevogte'; γ) 'forsvare' (noget imod

x

noget). Det synes klart, at bemærkelsen 'omgive' har udviklet sig heraf, så at *lyngs-barða-loptvarðaðr* betyder i grunden det samme som *gollvariðr* Hund. II 45[5] Bugge, nemlig, 'beklædt med guld'. Men i Hund. er talen om en kvinde; her derimod om skjolde, der må tænkes at have været enten belagte med guldplader eller forgyldte. Rigtig nok hörer *variðr* (i *gollvariðr*) til √ *vas* i got. *vasjan* 'klæde' (verb.), medens *varðaðr* stammer fra √ *var* i got. *varjan* 'værge' (verb.). Men på grund af overgangen af *s* → *r* har oldn. opgivet forskellen imellem de to √√.

[10] *randir* 'skjolde'. Vi har haft dette ord 3[8] 14[4] 20[4].

[11] *enn*, adv., 'endnu' om graden. Om tiden 11[1].

[12] *lengra* as. ntr. af den adjectiviske comparativstamme msc. og ntr. *lengran-*, der består af 3 dele: [1]) *leng*, rest af stammen *langa-* = got. *lagga-* = lat. *longo-*; [2]) *r*, der står i st. f. *ir* = got. *iz*. Det er dette *i*, der har bevirket omlyden i *leng-*; [3]) et senere tilföiet suffixalt *an*, som vor gotiske sprogclasse meget ynder. I st. f. dette *an* har stammen i fem. *in* (altså *lengrin-*) svarende til got. *ein*.

[13] *sæ* dat. sing. ældre og fyldigere *sævi*, stamme *sæva-*, msc., 'sø, hav'. Hvis man har ret at sætte got. *saiva-* eller *saivi-*, msc., 'sø', og altså ligeledes on. *sæva-*, i forbindelse med oldind. *sava-*, ntr., 'vand': så er den store overenstemmelse imellem oldn. *sæva-* ('sø') og oldn. *snæva-* ('sne') secundair.

[14] *gramr*. Ligesom 1[4] 20[7] er *gramr* her Håkon, da han heller ikke her har nogen konge ved siden af sig.

[15] *vann of gengit* osv., omtr. 'han fik gennemdraget hele Göthaland'. Ordforbind. *vann* med partic. præter. antyder nogen vanskelighed. *lét* construeret på samme måde kan også antyde vanskelighed, men i en flottere tone, som om den handlende person var hævet over vanskeligheden. *vann* også got. √ af samme böining.

[16] *ganga alt Gautland*, altså med homogent object, ligesom f. ex. i latin: *ire viam, ambulare maria*.

Er. 23 a. *Fróða hríðar áss hlóð völlu valföllum. ragna konr varð at hrósa gagni. Óðinn hlaut val.*

Overs.: Krigeren (Håkon) belæssede sletterne med dynger af lig. Han fik seier, men Oden de faldne.

[1] Denne *Fróði* er måske identisk med den i 10[6], der skal have været så krigersk i sine yngre dage og undertvunget 200 konger.

[2] *hríð*, f., 4[2], 'uveir'. Frodes uveir = 'kamp, slag'.

[3] *áss* nom. sing. af *ásu-*, msc., en (hvilken som helst) af de 12 æser. *ásu-* i st. f. *ansu-*. Oprindelse, så vidt jeg véd, uvis. I fölge nogle beslægtet med on.-isl. *ása-*, msc., etym. = got. *anza-* eller *anzi-*?, msc. eller ntr.?, 'bjælke'.

[4] 'Frodes uveirs gud' en 'kriger' (her Håkon).

[5] *hlóð* frems. datid til præs. inf. *hlaða* (√ *hlað*). Dan. 'lade et skib'.

[6] *völlu* ap.; ds. *velli* 12[3] 21[2].

[7] *-föllum*, dat. plur. af *falla-*, ntr., 'fald'.

[8] *ragna*, gen. plur. 'gudernes'. Stamme *regina-*, ntr., kun i plur., etym. = got. *ragina-*, 'råd, beslutning' (hvoraf got. har et verbum *raginōn* 'regere'). Den oprindelige böining af oldn. *regina-* må have været: na. *regin*, g. *ragna*, d. *rögnum*. Na. *rögn* (skönt her 23[8]) må være yngre.

[9] *konr*, msc., 'slægtning'. 'Gudernes slægtning' ligesom *Yggs niðr* 12[4] (Yngl.-saga 9).

[10] *varð* 'måtte blive seierherre' nemlig efter de aflagte pröver på tapperhed.

[11] *hrósa* i oldsproget er egentlig ikke *laudare*, men *gloriari*. *hrósa gagni* egentl. *in victoriā gloriari* eller *victoriā gloriari*. Men kommer simpelthen til at betyde: 'blive seierherre'.

[12] *gagn*, ntr., dan. *gavn*, betyder også, som her, 'seier' både i poesie og prosa.

[13] *hlaut* fik (ofte med biforestilling 'som sin del'). √ *hlut*. Got. har *hlauta-* eller *hlauti-*?, msc., 'lod', d. v. s. i betydn. som ty. *loos*.

[14] *val* as. (nom. sing. *valr*) 'de faldne' på valpladsen. Vistnok, som f. ex. Lp. antager, af √ *val* 'vælge'.

Er. 23 b. *Hver if sé, nema goð stýra jöfra ættrýri? kveðk rammaukin ragn magna ríki Hákonar.*

Overs.: Hvad tvivl kan der være om, at guderne styre

kongeættens formindsker [ordret: 'konger(ne)s ætformindsker']? De vældige guder forlene Håkons magt styrke.

[1] *hver* npn. af *hverja-*, *hvarja-* = got., 'hvilken', når talen er om flere end to. ¿Tre bestanddele: *hva-*, *r* (gådefuldt), *ja-*?

[2] *if*, nom. plur. subst. ntr., 'tvivl', synes tydelig at være got. *ïba* (i st. f. *ïbai*) ligesom omdannet til et subst. On. *if* & *ef*, *ifi* & *efi*, *ifa* & *efa;* men kun *ef* i betydn. 'hvis', 'dersom'.

[3] *sé* forest. nutid flertal 3, got. *sijaina.*

[4] *nema* betyder her ikke 'med undtagelse af' som 10[6], men 'om, at'.

[5] *goð*, ntr. nom. plur., af *goða-* (got. *guda-* og *guþa-*). Én afledning af oldind. √ *djut* '*splendēre*' (altså skulde *g* i *guþa-* (*guda-*) være = oprindeligt *dj*!).

[6] *goð stýra* . . . jf. 8[7] *þeim stýra goð.*

[7] *stýra* (stamme *stýrja-*) er det got. *stiurjan* 'fastsætte', &c.

[8] *ætt* fem. (også *átt)* synes at være det samme ord som got. *aihts* (fem., nom. sing.) 'eiendom' af *aigan*, *aihan* 'eie'.

[9] *rýri* as. af *rýrja-*, nomen agentis, af *rýra*, 'formindske, forringe', got. *riurjan.*

[10] *kveðk* i st. f. *kveð ek* 'jeg siger'. *kveðk ragn* (acc.) *magna* (inf.) er egentl. blot en hyppig forekommende metrisk vidtlöftighed, der i virkeligheden udsiger det samme som *ragn.* (nom.) *magna* (præs. ind. pl. 3). √ *kvað* = got. *kvaþ.*

[11] *rammaukin* eg. 'stærkt forøget', om troldmænd og guder (om guder: [a] her; [b] Hyndl. 34 om Heimdallr).

[12] *ragn*, *rögn* må have udviklet sig af *ragna* (gen.) og *rögnum* (dat.)

[13] *ríki* as. af *ríkja-*, ntr., her 'herredömme, magt', ligesom i det foregående (3[3] 6[8] 10[4]). Got. *reikja-*, ntr., 'rige, herredömme'.

[14] *Hákonar.* Til 10[4] har jeg bemærket, at *hákunar* syntes at være ældre end *hákonar.*

Er. 24 a. *Hvar viti öld hjarl ok sextán jarla liggja svá und einum jarðbyggvi? Þat skyli herr of hugsa.*

Overs.: Hvor véd man et land og sexten jarler stå så-

ledes under én jordbo (én dödelig, én mand)? Det bör man betænke (det må man ikke glemme).

[1] *Hvar*. Den spörgende pronominalstamme *hva-* (i oldn. *hvat*, hvor *t* er endelse) og et suffix *r* = got. *hvar*. *r* er i fölge nogle en rest af et oldind. suffix *ra*. Usikkert.

[2] *viti*. Man lægge mærke til denne brug af forestillende nutid her og 23[5], hvor man nu i isl., ligesom i tydsk, bruger fremsætt. nut.

[3] *öld*, ligesom 6[7], i bemærk. 'folk, man'. Vistnok af √ *al* i *ala*.

[4] *hjarl*, ntr., poet., 'land'. Oprind. kender jeg ikke.

[5] *sextán* got. **saihstaihun* forekommer ikke.

Urjaf. 6 antages at have lydt *ksvaks* (i st. f. **ksva-ksva*), got. *saihs* (stamme formodentl. *sihsi-*).

tán synes ikke at stå i en direct forbindelse med got. *taihun*, der står i st. f. *tihun* (stamme **tihun-i-*) og svarer nærmest til on.-isl. *tíu*. Men *tán* synes at have mistet *j* og således at stå i st. f. *tján* (i *sautján*, *átján*, *nítján*). Urjaf. form af *tíu*, *tján*, *tán* synes åbenbart at være *dakan-*.

[6] *liggja* præs. infin., got. *ligan*, ligge, √ *lag*. Cf. λέχος.

[7] *svá*, så, synes ikke at være got. *sva*, men got. *svah*. Jf. til *sá* 21[7].

[8] *einum* dsm. af *eina-* (forkortet i *einriða* 8[8]), got. *aina-*, hvilket synes urjafetisk. I forclass. latin *oino-*, senere *ūno*. I oldn.-isl. *ei-na* synes *ei* (af en √ *i*) radicalt, men *na* suffixalt.

[9] *jarðbyggvi* 'jordbo, jordbeboer'.

jarð- (forkortelse af *jarða-*) svarer til got. *airþa-* som förste led i et comp. *byggvi* dat. sing. (og as.) af *byggvja-*, nom. agentis af verbalstammen *byggvja-* 'bebo'.

[10] *þa-t* (sål.) = got. *þa-ta* = oldind. og urjaf. *ta-t*. Man havde ventet got. *þa-þ* og on.-isl. *þa-ð*.

[11] *skyli*. Opmærksomheden henledes på denne hortative brug af forest. nutid.

[12] *herr* nom. sing. af *herja-*, her 'folket, hele folket' (ikke 'hæren').

[13] *hugsa*. Got. har *huga-*, msc., der i oldn. oprindelig er bleven til *hugi-*, msc., dan. *hu*. Af on. *hugi-* er afledet *hugsa (aða)* 'tænke'.

Er. 24 b. ***Þess lindar logskundaðar lofkendr Heðins reikar folkfúrs leikr riðr með fjórum endum himins.***

Overs.: Rygtet om den gavmildes berömte slag (heltegerninger) hæver sig ved alle fire himmelhjörner. Egentlig: Den gavmildes berömmelige kamp &c.

[1] *þess* gsm. (& ntr.) er i alt fald nær beslægtet med oldind. og urjaf. *tdsja*, gr. τοῖο (i st. f. *τοσιο).

[2] *lindar logskundaðar* kan skrives på to forskell. måder og opfattes på tre forskell. måder. — Skrives *lǫg* i st. f. *log*, bliver *lǫglind* et 'skib' (egentl.: havets lind[etræ], *maris tilia*) og 'skibets *skundaðr* 'mand' (som sömand). Beholdes skrivemåden, hvilket jeg foretrækker, bliver to opfatninger mulige: α) *lind* 'skjold', skjoldets lue (ild) = 'sværd', sværdets *skundaðr* 'den raske kriger'; β) *lind* en klar 'kilde', kildens (vandets) lue (ild) = 'guld', guldets *skundaðr* = den gavmilde mand. Den sidste opfatning synes at være den, der giver sætningen den fyldigste mening. Men denne opfatning bliver noget usikker derved, at det er usikkert, om *lind* i bemærk. kilde forekommer i oldsproget. *log* i gen. sing. 20[1]. *skundaðr* (nom. sing.) nomen agentis af verbet *skunda*, *-aða*, 'sætte i hurtig bevægelse'. *Lindar logsk.* 'en der giver guldet födder at gå på'.

[3] *lofkendr* vel 'der kendes af ros' altså berömt. *lof* = dan. *lov* (et og en) i *lov og pris* (dan. *lov* nok så stærk som oldn. *lof*) og *kendr* part. præter af *kenna* (*kennja-*) 'kende' (causativ til *kunna*). (√ *gan*, *gna*).

[4] *Heðins* bruges meget af denne skjald (1[6] 13[8] 14[6] 21[4] 24[6]).

[5] *reik*, fem., 'skilning'en i håret (»den linie, hvorefter håret lader sig udrede til to sider« Molb.). *Heðins reik* i st. f. *Heðins* hoved.

[6] *folk* må tages för end *fúrs*. Alle tre håndskrr. har *folk*. Men det kan ikke være rigtigt, da *folk* ikke betyder 'noget, der bedækker eller beskermer'. Hvis her stod *folg*, vilde man tænke på en afledning af √ *falg* (verbet *fela*). Man (— ikke jeg —) har gettet på *flík* 'klæde' (= et 'stykke töi'), hvilket vilde give en god mening. *Heðins reikar flík* 'hjelmen', hjelmens ild (*fúra-*) = sværdet, sværdets leg 'kampen'.

[7] *ríðr*, præs. ind. sg. 3, hæver sig, eller ligesom 'svæver i luften'. √ *rið (equitare &c.)*.

[8] *með* egentl. 'langs' [de linier, der danne de 4 himmelhjörner].

[9] *fjórum* dativ, got. dativ *fidvōrim* af en *i*-stamme *fidvōri-* (men *a*-stamme i on.-isl.). Oprindel. stamme antages at have været *katvar-* (oprindel. dat. plur. altså *katvarbhjams?*).

[10] *endum* dat. plur. Oldind. *ánta-*, msc. (Bopp også ntr.), 'ende, grænse, död'. Gotisk *andi-*, msc., 'grænse', og *andja-*, msc., 'ende'. Oldn.-isl. *endja-*, msc., og *endjan-*, msc., 'ende'.

[11] *himins*, gen. sing., af *himina-*, msc., både got. og on.-isl. Got. nom. sing. *himins*, oldn. *himinn*.

REKSTEFJA.

På navnet Rekstefja skal jeg ikke indlade mig her, men först ved er. 1[4].

Når Wisén i C. N. tillægger »Hallar-Steinn Herdísarson« dette kvad, så må dette efter min mening anses for usikkert. Henvisning til meninger og undersögelser om Hallar-Steinn findes SnE. I 408 note [15]. Man (S. Eg. 1829 og 1832; F. Magn. 1838) er kommen til det resultat, at Hallar-Steinn og Steinn Herdísarson er en og samme person. Men hvem er nu denne Steinn Herd.? Man véd om ham: [1] at han var datterdattersön af forf. til Vellekla (Landn. II 11); [2] at han har forfattet et digt (en 'flokkr') om sin frænde Ulv, Harald hårdrådes (Har. III) staller (— Ulv og Herdís, skjalden Steins moder vare nemlig næstnæstsøskendebörn —); [3] at han deltog i slaget ved Niså (i Halland) år 1062; [4] at han forfattede et digt om dette slag, nærmest vel til ære for kong Harald; [5] at han forfattede et drapa om kong Haralds sön, den norske konge Olav kyrre (Olav III), hvilket digt synes at være blevet til för 1085 (S. Eg.). Steinn Herd. levede altså i den anden halvdel af det 11. årh. Året 1062 er et fast punct, man kan holde sig til. Desuden ser man, at denne skjald, Steinn Herd., har levet endnu år 1067. Men videre tror jeg ikke man med bestemthed kan fölge ham på hans livsbane. Dog tör jeg intet påstå.

De omstændigheder, af hvilke man har sluttet, at denne skjald, Steinn Herd., var identisk med Hallar-Steinn, synes temmelig svage. Det vil imidlertid vistnok være det rigtigste

at opsætte at indlade sig på dette spörgsmål, indtil man har gennemgået digtet, som jeg derfor vil tillade mig at gå over til.

Er. I a. *Hers gnótt hǫlða sléttum*
hljóðs kveðk mér at óði.
randhvels rennu-Þundi
rekstefju tekk hefja.

Kveðk hǫlða hers gnótt mér hljóðs at sléttum óði. tekk hefja rekstefju randhvels⁀rennu-Þundi.

Overs.: Jeg opfordrer mændenes store mængde til at höre mit digt. Jeg begynder på et 'rekstefja' om en kriger.

[1] *Kveðk* egentl. »Opfordrer jeg« i st. f. 'jeg opfordrer', af *kveð ek* i st. f. *ek kveð*. Pron. *ek* findes i denne udg. af nærværende digt suffigeret (vedföiet) på denne måde på 13 steder ($1^{2.4.6}$ 5^{8} 8^{3} 10^{4} 24^{4} 25^{2} 26^{2} 28^{1} 29^{2} 32^{6} 35^{5}), måske ikke overalt med nödvendighed. Men ved dette spörgsmål skal jeg ikke opholde mig på nærværende sted.

Kveð er naturligvis præs. ind. sing. 1 af causativet *kveðja*, ikke af grundverbet *kveða* (der ikke betyder 'opfordre'); *kveða* betyder egentl. 'give en lyd fra sig'; men causativet *kveðja* 'få [noget] til at give en lyd fra sig', af hvilken bemærkelse betydningen 'opfordre' har udviklet sig.

[2] *hǫlða*, gen. plur. til nom. sing. *hǫlðr* (stamme *hǫlða-*), et ord, der i det norske lovsprog betöd 'odelsbonde' ('besidder af en grundeiendom, der besaddes med fuld eiendomsret'); men som i poesie og poetiserende prosa betöd (og endnu i islandsk betyder) en 'mand' i almindelighed, ligesom her.

[3] *hers* gen. sing. til nom. sing. *herr*, msc., (*herja-*, *harja-*). Hedder i gen. sing. også *herjar* (da det er en *ja*-stamme af hankön). Når en sådan genetiv som *hǫlða*, *manna*, *manns* tilföies, betyder *herr* 'mængde': *herr hǫlða*, *herr manna*, *herr manns*, 'en mængde mænd' ('mængde mennesker' — i fölge den almindelige regel, at betegnelser for hankönnet også repræsentere hunkönnet).

[4] *gnótt*, subst. fem., her as., '*copia*', 'overflod'. Altså *hǫlða hers gnótt* 'overflod af mændenes mængde'. Man bruger *gnótt* også med genetiver, der betegne 'mennesker', t. ex.: *leggr*

fyr órom eggjom | *Engla gnótt á flótta* 'Englændernes mængde flygter for vore våben (vore ægge)', i et digt fra begyndelsen af det 11. årh. (1016). Jeg kan også henvise til Vellekla 4[4] (C. N. pg. 27). Men *hǫlða hers gnótt* er et alt for stærkt og derfor et mistænkeligt udtryk. Hertil kommer nu, at det sidste er. i dette digt, Rekstefja, (er. 35), der til en vis grad indtager en parallel stilling til er. 1, indeholder fölg. sætning: *Herr prúðr hǫrvi kvæða* | *hafi gagn.* Det er altså kvinderne, forfatteren i særdeleshed ligesom tilegner (helliger) sit digt, noget som især for denne skjald synes at falde så naturlig. I fölge ShI. III 244 note [3] skal der i skindbogen, den såkaldte Bergsbók (Stockh. folio-nr. 1), stå som tredie ord i denne verslinie, ikke *hǫlða,* men omtrent *Hn̄vda,* hvilket S. Eg. tror at burde læse *hrunda,* hvori han vistnok har ret. Men så lider læsemåden (jeg mener ordene *Hers gnótt hrunda*) af en dobbelt feil, nemlig: [a]) den anförte overdrevne styrke i udtrykket (*hers gnótt* 'overflödig mængde'); [b]) af en 'hálfkenning' (*hrund).* Jeg formoder derfor, at *Hers* er en forvanskning af *Hǫrs,* og at *hǫrs hrund* er en kending i betydn. 'kvinde'; i det jeg henviser til: *herr prúðr hǫrvi* 'den linprydede mængde', 'kvinderne', til: *hafnar jörð hörvi drifin,* til: *lauka brims hrist hǫrvi glæst,* til: *hǫrskrýdd kona* (3 Sig. 51 Bugge); samt end videre til fölgende kendinger for begrebet 'kvinde': *hǫrbil* (*bil* anföres blandt asynjerne. Jf. SnE. I 56 [Gylf. cap. 11], hvor Bil, en jordisk pige, bliver rövet af Månen). *hǫrbrekka. hǫrfit. hǫrgefn* (Fafnismál næstsidste er. *Gefn* et af Freyjas navne). *hǫrgerðr. hǫrskorð* (*skorð* 'stötte' [»*destina*« S. Eg.]). *hǫrskorða. hǫrbeiðisif. hǫrstrengs jörð.* At man ikke finder kendinger med *hǫrs* (i stedet for den forkortede stamme *hǫr-* [af *hǫrva*]), anser jeg for aldeles tilfældigt. Jeg læser altså *Hǫrs gnótt hrunda* (ɔ: *hǫrs hrunda gnótt* 'kvindernes mængde', 'kvinderne').

[5] *mér* dat. sing. Dativen betegner her et interesse-forhold, er en dativus commodi.

[6] *hljóðs,* ntr., ligesom svensk *ljud.* *hljóðs* gen. (naturligvis gen. sing.), da caus. *kveðja* 'opfordre til (noget)', 'bede om (noget)', styrer gen. Stammen *hljóða-* betegner, ligesom dan. *lyd,* ikke blot *sonus,* men også 'taushed', 'stilhed' (*give lyd, slå til lyd*). Got. *hliuþa-,* ntr., betyder 'opmærksomhed', 'stil-

hed'. — (Til dan. 'bede om ordet' svarer isl. *biðja sér hljóðs*).

[7] *at* betegner her egentl. retningen henimod.

[8] *sléttum*, naturligvis beslægtet med dan. *slet* osv. Men man kan ikke se, om dette *sléttum* (ɔ: *sléttum* på dette sted) er adj. eller part. præt. af verbet *slétta*. S. Eg. opfatter det (nemlig dette *sléttum*) som part. Ligeledes opfatter han *sléttum* i forbind. *hróðri sléttum* (Leið. 25[5]) og *slétt* i forbind. *slétt óðar lag* (Leið. 3[2]), osv., som part. Fremdeles antager S. Eg., at *sléttan* hos Hallfr. (C. N. pg. 36 er. 17[7]) er part. Men det er i alle disse tilff. usikkert, om det, man har for sig, er part. eller adj. Er *sléttr* adj., betyder det egentlig glat, d. v. s., 'uden ujævnheder', ikke = 'flydende' (i 'et flydende vers' og lign.), men = 'uden feil', fremfor alt i formel henseende (ti på det formelle i deres kunst lagde skjaldene den allerstörste vægt). Er *sléttr* part., betyder det egentlig glattet, d. v. s., '(befriet —) renset for alle feil, navnlig alle formelle feil', der let fremkomme ved den förste stöbning. Og det er muligt, at dette er meningen, i det *sléttr* altså er participium. Ti skjaldene pleiede ikke at rose sig af deres genie, men af deres flid og deres kunst. Med de anförte former af stammen *slétta-* jævnföre man Geisli 50[3. 4] (C. N. 59) *sléttik óð bragar tólum* 'jeg glatter mit kvad ved digtningens redskaber (værktöi)'.

[9] *óði* dat. sing. til nom. sing *óðr (óða-)*, msc., synes Vspá 18 Bugge at betyde (just ikke 'forstand', som man har oversat det, men) 'de sjæleevner, der udmærke mennesket fremfor dyret'. Hyppigst betyder *óðr* et 'digt'; men bruges i denne bemærk. sjelden i prosa. — Oprindelsen synes dunkel. I gotisk finder man et subst. msc. *veit-vōd-s* (*veit* hörer til verbet *veitan* [√ *vit*] se) — dette *veitvōds* betyder vidne (d. v. s. *testis*). Med dette *vōd* (i *veitvōds*) skal *óðr* (msc.) i fölge Dict. være beslægtet. Men det er meget usikkert, om dette *vōd* ikke (som Bühler [Or. u. Occid. II 341 fg.] og Leo Meyer [ib. 730 fg.] have antaget) er et suffix svarende til oldind. *vant*, *vat* (gr. -ϝεντ-, f. ex. δολό-ϝεντ- [nsm. δολόεις], listig, egentl. 'havende list'. Men især må jævnföres gr. suffix for part. præt. act. ϝότ, f. ex. »λελοιπ-ότ-, nom. sing. λελοιπώς = *λελοιπ-ϝοτ-ς«).

[10] *tekk*, egentl. 'tager jeg', i st. f. 'jeg tager', d. e., 'jeg

begynder'. Jf. dan. 'tage', især med præpp. 'på' og 'til', f. ex. 'hun tog til at græde'.

[11] *hefja*, præs. infin. af √ *haf* (perfect. ind. *hóf*), samme ord som dan. hæve, men betyder også 'begynde'. Altså *tekk hefja* egentl. 'jeg begynder at begynde', d. e., 'jeg tager fat på begyndelsen (af)', isl. 'jeg fer að byrja' i st. f. 'jeg er að byrja'. Ganske nöiagtigt er udtrykket ikke.

[12] *rekstefju* as. til ns. *rekstefja*. Som S. Eg. (ShI. III) antager, synes dette ord at måtte betyde et 'drapa, hvor stevet (omkvædet) er oplöst således, at hver enkelt linie af samme slutter (afslutter) et 'erindi'. (Dette eftervises er. 9—23!). Hvorledes kommer nu ordet *rekstefja* til at betyde dette? *rek-* må være forkortelse af en stamme, nemlig, enten af substantivstammen *reka-* (n.-a. sg.-pl. *rek*) eller af præsens-stammen *reka-* (af √ *rak*, got. √ *vrak*, jf. dan. *vrag* og *vrage*). På grund af bemærkelsen tænker jeg snarere på præsens-stammen, altså på verbet. Fordi en, der driver noget foran sig, selv går bagved, har man fået et udtryk som *reka lestina*, hvilket udtryk, afset fra den spögende tone, svarer til det danske slutte rækken. **Rekstef*, ntr., hvis et sådant ord forekom, vilde altså betyde et 'stev, der slutter rækken (nemlig rækken af verslinier i et 'erindi')'. *-stefju* er adg. af *stefjan-*, fem.; hvilken stamme er dannet således, at man til stammen *stefja-* har föiet det suffixale *n*, der spiller en så stor rolle i vor sprogclasse (nemlig: den gotiske), en så stor rolle, ved at ligge til grund for hele den såkaldte svage nominalböining. Stammen *stefja* er ntr., og betegner 'omkvædet i et drapa', og er formodentlig, som Dict. antager, afledet af subst. msc. *stafr* (dan. *stav*, got. *stabi-* msc.).

randhvels⌒rennu⌒þundi oversatte jeg 'om en kriger'; men 'til ære for en kriger' udtrykker bedre, det der ligger i dativen *þundi*.

[13] *randhvels* gs. til n.-a. sg.-pl. *randhvel* (*randhvela-*), kending for et skjold. *rand* er en forkortelse af stammen — efter andre den hele stamme — i subst. fem. *rönd*, rand, stribe. *rönd* kan her være 'den yderste del af skjoldet'; jf. Bersærkerne »*bitu í skjaldar rendr*«. Men man tænker dog snarest på SnE. I 420 (Skskmál 49) »*Á fornum skjöld-*

um var titt að skrifa rönd, þá er baugr var kallaðr, ok er (*eru*, U, 748...) *við þann baug skildir kenndir* (*skiölldrinn kendr, 1eβ)«*, d. v. s., 'i gamle dage pleiede man på skjoldene at male en stribe, der kaldtes *baugr*, og efter denne stribe *(baugr)* benævnes skjoldene i kendinger (poetiske omskrivninger)'. Denne stribe kaldtes *baugr*. Den var altså ringdannet.

hvel, 'rund skive, hjul', på grund af skjoldets runde form. Dict. antager *hvél*, *»for in Þd. 6 hvél and hál form a half rhyme«*. Men dette beviser intet. Se. t. ex. C. N. pg. 31 er. 9[7] (*stop-hnisu*...). Imidlertid tror også jeg, at *hvél* har været den gamle form. Dels synes etymologiske grunde at tale derfor og dels skrives ordet påfaldende ofte med *æ*. Genetiven *randhvels* styres af genetiven

[14] *rennu*, nom. sing. (*rennan-*) samme ord som dan. *rende*, men bruges mindre concret, mere abstract, i bemærkelsen 'bevægelse', især 'hurtig bevægelse'.

randhvels renna 'angrebsvåbnenes — især skydevåbnenes — flugt imod skjoldene', 'kamp'. Kendingen *randhvels renna* står noget lavere end *brodda renna* hos en anden skjald.

[15] *Þundi* dat. sing. til nom. sing. *Þundr* et af Odens navne. 'Kampens Oden' = en 'kriger'.

Er. I b. *Skýrunn skjaldar linna*
skalk fríðum lof smíða,
þing-Baldr Þróttar, mildum
þeim es fremstr varð beima.

skalk smíða lof fríðum mildum skjaldar linna skýrunn þeim es varð fremstr beima, Þróttar þing-Baldr!

Overs.: Jeg skal udarbeide et (æredigt, eller blot) digt om en helt, der viste sig at være den förste blandt mænd, (du) kampens gud!

[2] *smíða*, som bekendt, ikke blot om smedearbeide, men i videste betydning om enhver forarbeidelse. Jf. dan. 'Hver mand er sin egen lykkes smed'.

[3] *lof*, ntr., egentl. rós. Deraf nærmest 'æredigt'; men bruges poet. i bemærk. digt overhovedet, ligesom f. ex. *hróðr*.

[4] *fríðum*. *fríðr* egentl. 'skön', eller nöiagtigere (når man

holder sig til den sædvanlige brug) **smuk**. (*fagr* er **skön**). Men her og i lignende forbindelser betyder *friðr* **herlig**; jf.: 5[2] 7[2]. 30[8] om et klædebon (en kappe).

[5] *mildum*. *mildr* her uden tvivl 'gavmild, rundhåndet', og ligeså 4[4] 13[7]; jf.: *fémildr* 9[1], *gollmildr* 11[3], — ligeledes subst. *mildi* 12[7]. Senere kom *mildr* til at betyde 'godlidende, godmodig' eller lignende.

[7] *linna*, gen. plur. af *linnr* (*linna-*) eller gen. sing. af *linni* (*linnan-*; jf. 18[2]). *linnr* (sjeldnere *linni*) **slange**. Jf. dan. *lind*(*orm*) og ty. *lind(wurm)*.

skjaldar linnr (linni) 'skjoldets slange' = 'sværdet'.

[8] *skýrunn* egentl. 'skybusk'. *ský* (*skýja-*), ntr., en 'sky'. 'Sværdets sky' atter 'skjold'. Skjoldets *runnr* (*r.* betyder 'busk') en 'mand', en 'kriger'.

skýrunn må være udgiverens gisning, da Bergsbók skal have det gale og meningslöse »*skurumst*«. Men er *skýrunn* en rigtig dativ? Jeg henviser til dat. *sigrþoll* 28[1] og *styrlund* 29[7].

[9. 10] *þeim es* 'den som' — 'den kriger (den helt) som'.

[11] *varð* giver ikke ganske den samme forestilling som *vas* vilde give. *varð* lader helten træde frem — lader ham vise sig — som den, der var

[12] *fremstr* 'den förste, den ypperste'. *fremstr* egentl. 'der befinder sig foran alle andre'.

[13] *beima*, gen., 'af mænd'. *beimar*, poet. og **kun i plur.**, 'mænd'. Skskmál 65 (SnE. I 530[1—2]): »*Beimar, svá hétu þeir, er fylgðu Beimuna* (*Beima*, U, Wb, H) *konúngi*«.

[14] *Þróttar* gen. sing. til nom. sing. *Þróttr*. Som fællesnavn 'kraft', som egennavn et af Odens navne. *Þróttar* (Odens)

[15]α *þing* 'kamp'. Kampens

[15]β *Baldr* (guden), en 'mand (som kriger)'. — Men hvem er denne mand, skjalden her tiltaler? Jeg bemærkede i den første time, at der var en vis parallelisme imellem er. 1 og er. 35. Denne parallelisme består i a) at disse to 'erindi' ligesom indeholde en tilegnelse (nemlig til kvinderne); b) at forf. i disse to 'erindi' henvender sin tale til en enkelt mand. I en enkelt improviseret 'vísa' vilde denne mand være en tilstedeværende. Men i et större digt, som det

nærværende, er det uden tvivl en, på hvis opfordring digtet er forfattet. Jf. er. 32.

Er. 2 a. *Vegmildr víðrar foldar*
vǫrðr þá fóstr í Gǫrðum;
vellbjóðr vísar dáðir
vann, sás hæst gekk manna.

Vegmildr víðrar foldar vǫrðr þá fóstr í Gǫrðum. Vellbjóðr, sás gekk hæst manna, vann vísar dáðir.

Overs.: Den ædelmodige fyrste blev opfostret (egentl.: modtog opfostring) i Garderige. Han, der overgik alle mænd, udförte vise (eller visse, uomtvistelige) bedrifter.

[1] *Vegmildr* overs. af SEg. ved '*gloriosus*' (SbI. I og III samt Lp.) og i Dict. ved '*glorious*' (echo!) — ordet *gloriosus* naturligvis taget ikke i bemærk. 'stortalende', heller ikke i bemærk. 'ærgerrig', men i bemærk. berömmelig. Det er vel så, at *vegr* betyder '*gloria*', men *mildr* svarer ikke til endelsen '*osus*'. Betydn. må være 'der gerne giver det der forhöier modtagerens anseelse', f. ex. ærefulde stillinger, men også ligefrem genstande af pengeværd. (En gulddåse i vor tid). Jf. udtrykkene: ty. *verehren*, dan. *forære*. Jf. 9[1] 11[3].

[3] *víða-*, 'vidt(ud)strakt', 'sannkenning' (epitheton), kan i almlhed bruges om *fold* (poet. = land), uden hensyn til om det pågeldende land er stort eller ikke i forhold til andre lande.

[4] *vǫrðr* her 'vogter'. Et lands vogter = styrer.

[5] *þá* 'modtog', 'fik'. √ *þag.*

[6] *Garðar* = *Garðaríki*, 'Garderige' (ɔ: »det nordvestlige Rusland S. for de store Indsöer Ladoga o. s. v. og især omkring Hovedstaden Nowgorod«).

[9] *vellbjóðr*. *vell*, ntr., pleier man at opfatte i betydn. guld (Björn, Lp., EJ., Möb., Dict. [*vell* ikke på sit sted i Fr.]). Jeg nærer nogen tvivl om rigtigheden heraf. *vell* forekommer mig snarere at betyde skat plur. skatte — hvilket rigtig nok i realiteten kommer ud på ét, da *vell* bruges i st. f. gods i almlhed. *vell* synes udelukkende poetisk. Men *vellauðigr*! Ja, i skjaldepoesien betyder dette adj. måske 'rig på skatte', 'rig på kostbarheder',

i hvilket tilf. det er sammensat af subst. *vell* og adj. *auðigr*. Men i oldsprogets prosa og i det senere sprog synes *vell* i *vellauðigr* ikke at være subst., men den forkortede præsensstamme af verbet *vella* (√ *vall*). Altså *vellauðigr* (i prosa og nu) vel egentlig 'hvis rigdom flyder over bredderne'. Fritzner (ordbog pg. 737) og Möbius (glossar pg. 505) står i st. f. samme »*velauðigr*«. Men jeg kender intet exempel på en sådan overgang af *l* til *ll*. Men i »Rettelser og Tillæg« (art. »*velauðigr*«) betænker Fritzner sig og mener, at *vellauðigr* »staar sandsynligvis i Forbindelse med Verbet *vella* (*vall*)«. »*velauðigr*« må være to ord og betyde 'havende en anselig formue'; *vellauðigr* er ét ord og betyder 'hovedrig'.

[10]—[13] *sás gekk hæst manna* egentl. 'den der gik höiest af mænd', ɔ: 'der (i udmærkede egenskaber) overgik alle andre'. Forestillingsmåden i dette gamle udtryk (*s. g. h. m.*) er væsentlig den samme som i *overgå* (*en*).

[14] *vann* udförte. Got. *vinnan* (*vann*), lide (jf. oldind. √ *van* »*petere, cupere; occidere, perdere*«).

[15]—[16] *vísar dáðir*. Også den nyeste udg. af dette digt (i *Corpus poët. boreale*) har *vísar*. SEg. oversætter dette *vísar dáðir* [a]) ShI. II 122 note [2] ved »*prudentia facinora*«; [b]) ShI. III 245 og Lp. art. *víss* 2 a *fine* ved »*nota facinora*». Men i oldn. poesie betyder *víss* neppe nogen sinde »*prudens*« uden for SæmE. Og på den anden side betyder *víss* ikke »*notus*«, men '*certus*'. Kort: *vísar* passer ikke til *dáðir*. Sagen forholder sig efter min mening på fölgende måde: *vísa dáðir* ('kongelige — fyrstelige bedrifter') er den oprindelige læsemåde, der endnu findes i 61 og 62. *vísa* er her gen. sing. til nom. sing. *vísi* (stamme *vísan*), 'fyrste, konge'. Men da de skindbb., hvori dette digt nu findes, bleve til, havde man forandret stammen *vísan-* til en *ja*-stamme (*vísja-*), gen. sing. *vísis*. Rekst. 13[4] har 53, 54 og Flat. således *vísir*. Altså fattede man ikke strax, hvad *vísa dáðir* skulde betyde; men forandrede det dels til *vísar* (Bergsbók [= kgl. bibl. Stockh. nr. 1 folio], Flat.), dels til *víða* (53, 54). Tanken i *vellbj. vann vísa dáðir* synes åbenbart at være, at 'Olav, skönt endnu ikke konge, og skönt meget ung, dog udförte kongelige bedrifter'.

Er. 2 b. *Blikruðr brigða miklum*
brátt réð hann þeims átti
allprútt éla Þróttar
Óláfr skipa stóli.

Er måske i C. N. opfattet: *Þróttar éla blikruðr, Óláfr, réð brátt allprútt brigða miklum skipa stóli þeims hann átti.*

Overs.: Krigeren Olav (ɔ: Den krigerske Olav) befalede snart med stor tapperhed (dygtighed) over en betydelig flåde, der tilhörte ham selv.

1—3 *blik* betyder her åbenbart ikke (som man oversætter det) »blink, glimt, skin, glands«, men en 'genstand, der blinker'. Det, der i særdeleshed blinkede i *Þróttar* (Odens) *él* (ilinger) = slagene, var sværdet. Dets *ruðr (runnr)* krigeren.

5 *réð* med dativ 'rådede — befalede — over'.

6 *brátt* 'snart'. (Det varede ikke længe inden han var eier af og anförer for en anselig flåde).

7 *allprútt* jf. 28[2] ('med mod og dygtighed').

8 *brigða* må være en adverbiel brugt gen. plur. af et af verbet *bregða* afledet subst. Dette subst. må have haft betydningen 'det, at man *bregðr ehu við*', 'fremhæver noget som ypperligt og usædvanligt'. Fölgelig skulde *brigða* egentl. betyde 'usædvanlig' eller lignende (*brigða mikill* 'usædvanlig stor'!). Men det synes at have fået en betydelig svagere bemærkelse (hvorfor jeg oversætter: 'en betydelig flåde', 'en anselig flåde').

10—14 *skipa . . . átti* 'flåde, som han eiede'.

I fölge denne opfatning er *Þróttar éla blikruðr* ikke en kending, men står i et appositionelt forhold til *Óláfr* ('krigeren Olav' = 'den krigerske Olav'). For mit vedkommende er jeg tilböielig, til at tage *Þróttar éla blikruðr* som tiltale til en mand, der har foranlediget digtets tilblivelse — ligesom *Þróttar þing-Baldr* (1 b) og *hóps hyr-Njǫrðr* (35 a). Denne opfatning findes også i Fms. XII.

Er. 3 a. *Óláfr allra jǫfra*
óttlaust, ok nam brjóta,
varghollr, Vinda borgir,
vestr hernað rak mestan.

Varghollr Óláfr rak óttlaust vestr mestan hernað allra jǫfra ok nam brjóta borgir Vinda.

Overs.: Den ulvvenlige Olav drev frygtløst i vesten störst krigsfærd af alle fyrster og bröd (indtog, erobrede) Vendernes borge. Eller med andre ord:

Olav, ulvenes frygtlöse ven, drev i vesten större krigsfærd end nogen anden fyrste...

[1] *vargholl\r*, »ulvhuld«, 'god i mod ulvene', 'der skaffer ulvene dygtig føde', 'krigersk'.

[3] *reka* (got. *vrikan* √ *vrak*) drive (agerbrug, handel, eller lign.).

[4] *óttlaust* adj. asn. som biord.

[5] *vestr*, som biord, 'i vesten', hvilket her vil sige 'i egne, der ligger vesten for Garderige, men dog i nærheden deraf' (Östersöens sydkyst — Tydsklands nordkyst — lå vestligere end Garderige).

[7] *hernað*, 'hærfærd', 'krigstog'. Ældre *hernuð (hernoð)*, da sådanne ord oprindelig have været *u*-stammer ligesom i gotisk (*vratōdu-*) og latin (*apparatu-*, *tribunatu-*).

[11—12] *nam brjóta* omskrivende i st. f. *braut.*

Er. 3 b. *Hrælinns hverju sinni*
hljómváttandi knátti
sóknbráðr sigri ráða
Svǫlnis dóms í rómu.

Sóknbráðr hrælinns hljómváttandi knátti hverju sinni ráða sigri í Svǫlnis dóms rómu.

Indhold: 'Hurtig til angreb seirede kongen (ɔ: Olav) i hvert slag' (nöiagtigere: 'hver gang i slaget').

[1] *sóknbráðr* 'hurtig til angreb' eller blot 'modig i slag'.

[2] *hrælinns* 'sværdets' ('spydets'). *hræ* forkortelse af *hræva-*, ådsel, også 'den faldnes legeme (der ligger som ådsel på valpladsen)'. Dets orm (slange, lindorm) = sværdet. Man kaldte sværdet *hrægagarr* (C. N. pg. 63 er. 6[3]), *hræklungr* (C. N. pg. 80 er. 21[6]), og lign., ikke fordi man brugte sværdet til dermed at gennembore de döde legemer, men formodentlig fordi sværdet ligesom frembragte *hræ* — eller fordi sværdet (spydet) har gennemboret legemet.

[3] *hljómváttandi.* 'Sværdets klang' (*hljómr)* i st. f. 'slag'.

ShI. III 271—2: ... »*pugna; hujus vâttandi, testis pugnæ, qui prælio præsens adest, pugnator*«. Men det er et spörgsmål, om *hræl. hljómv.* ikke betyder 'den der »leverer« (en) et slag'. (*vátta verð?*)

^{5}—^{6} *hverju sinni* 'hver gang'.

^{4} & ^{7} *knátti ráða* omskriv. i st. f. *réð.*

^{7}—^{8} *ráða sigri* betyder egentl. ikke 'seire' eller 'k o m m e i besiddelse af seiren'; men *ráða sigri* e r s t æ r k e r e og betyder 'v æ r e k o m m e n i besiddelse af seiren', 'v æ r e seirherre'.

^{9}—^{12} *í Svǫlnis dóms rómu,* 'i kampen', 'i slaget'. *rómr* »lydelig Røst som høres naar nogen taler« Fritzner. '(den menneskelige) stemme'. Deraf poet. *róma* v e l n æ r m e s t: en 'samling af stemmer'; »forvirret lyd af mange höiröstede Mennesker«; larm, tummel. Men en 'tummel, hvor Odens dom gör udslaget' er en 'kamp', et 'slag' — da Oden var krigens gud.

Denne 'vh.' har helrim i begge de ulige linier. Ligesom 2^{5} $4^{3.7}$ $5^{1.5}$ 6^{5} 8^{7} 9^{1} 12^{7} 14^{1} 16^{5} 17^{3} 20^{1} 21^{1} 22^{7} $23^{5.7}$ 25^{5} 27^{1} 30^{3} (31^{3}) 32^{5}. Men vistnok kun tilsyneladende: 27^{5} 34^{7} 35^{5}; derimod 13^{1}. — Er. 2 b og 3 (a—b) synes at svare til fölgende sted i Hkr. (P. A. M^{s} overs.): »Olav Tryggvessön var al denne Stund i Gardarike og nöd der den störste Ære af Kong Valdemar .... Kong Valdemar satte ham til Hövding over det Hærfolk, som han sendte til at verje Landet. ... Olav holdt nogle Slag der, og Hærstyrelsen gik ham vel fra Haande«. Hallar-Steinn synes derimod ikke at kende Olavs o p h o l d i Venden og hans giftermål med Geira, da er. 4 lyder: *senn ... síðan runnu ... ór Görðum* osv.

Er. 4 a. *Senn ǫll síðan runnu*
snekkjubǫrð ór Gǫrðum
hermǫrg, hála tjǫrguð,
hildings und gram mildum.

Hermǫrg snekkjubǫrð hildings, hála tjǫrguð, runnu síðan ǫll senn ór Gǫrðum und mildum gram.

Overs.: Kongens talrige snekker, höilig smykkede med skjolde, alle i forening, löb ud fra Garderige med den gavmilde fyrste.

¹ *hermǫrg* egentl. 'hærmange'. *her-*, forkortelse af *herja-*, brugt omtr. som lat. *per-* (f. ex. i *permultus*). Hvis »*hermǫrg snekkjubǫrð*« er stærkere end »*brigða mikill skipa stóll*« 2 b, har skjalden ment, at Olavs flåde imidlertid var bleven forøget. I övrigt er *hermargr* et yndlingsudtryk i dette lille digt. Det forekommer også 26⁵ 34¹. Men for resten (måske kun) i Bjarkamál (C. N. pag. 1 er. 5⁴).

² *snekkjubǫrð* egentl. 'snekkestavne', ɔ: snekker.

Nogle havde måske ventet *snekkna*, gen. plur., i st. f. *snekkju*. Men af *an*-stammer af hunkön bruges almindelig gen. sing. i st. f. den forkortede stamme (*in casu snekkjan-*) og fölgelig også hvor gen. plur. kunde bruges. *snekkja* synes at betyde et 'mindre langskib (måske oprindelig med et lille drageboved)', og at være afledet af *snákr (snáka-)*, slange, på en interessant måde. Det burde nemlig egentl. hedde *snækja*, men vocalens længde synes erstattet ved forlængelse af consonanten.

barð, stavn, især 'forstavn(en)'. [»Det svære sammensatte Tömmer, Midten af Skibets For- og Agterdeel, (Forstavn, Agterstavn) i hvilket Klædningsplankerne fastgiöres«].

³ *hildings*, 'kongens', 'fyrstens', er naturligvis afledet af *hildr*, fem., i bemærk. 'kamp', og betyder altså egentl. en 'kriger'.

⁴ *hála*, adv., svarer nærmest til dan. '*höilig*'.

⁵ *tjörguð* henfører Dict. til nsm. *tjargaðr* (part. præt.) og oversætter det ved *tarred* tjæret. Heri ligger, tror jeg, en dobbelt feil. ᵃ) At tjære (f. ex. et skib) hedder vel nu på islandsk *tjarga*, men i gamle dage *tjörga* (»*lèk eldrinn skjótt tjörgaða spónu í keraldönum*« Fms. I 128⁶⁻⁷, »Ilden fattede snart i de tjærede Spaaner, som vare i Karrene« = »*lek elldrinn skiott teorgada sponu jnnan j kerðlldunum*« Flat. udg. I 112₁₇. »*tjörgaðan við . . . tögg hann alt at ösku*« Völs. rr. 270). Sagen er, at i den nyere tid tænker man sig verbet i umiddelbar forbindelse med *tjara*, fem. (derfor *tjarga*); hvorimod *tjörga* er afledet af adj. *tjörugr*. ᵇ) Og for det andet vilde man ikke have forstærket et verbum af en sådan bemærkelse ved at tilföie et adv. af en så höi betydning som *hála*.

tjǫrguð er åbenbart en forvanskning af *tǫrguð*, hvilket man ikke har forstået. Forvanskningen *tjǫrguð* findes i: Bergsbók, 53, 62; medens Flat. udg. har det fuldstændig meningslöse »*urgut*«. Det rigtige (*tǫrguð*) findes i membrr. 54 (»*to?guð*«) og 61 (»*to?gut*« eller »*tò?gut*«?). Grundordet er *targa*, 'en art skjold', der forekommer temmelig ofte i oldn., og som i slette secundaire håndskrr. kan være forvansket til *tjarga* (Korm. udg. pg. 222 var. *g*). Endog i NgD. finder man pg. 83[19] »*tiarga*, et skiold« og pg. 84[14] »*tiarga*, *targa*, Skjoldet«. Ordet *targa*, 'skjold', findes i alle romanske sprog [it. *targa*, fr. *targe*, »sp. *tarja*, pg. pr. *tarja*, ... mit anlautender media sp. pg. *darga adarga* (in einer span. urk. aer. 1099 *adarca* Ducange), altcatal. *darga* ... urspr. grosser den körper deckender schild«] måske med undt. af valachisk (rumænisk). Det findes også i ags. (»*targe*«), engelsk (*targe*, jf. *target*), tydsk (*tart'sche*) — overalt uden spor af *i* (*j*). Lat. *tergum* 'hud' (*Taurino quantum possent circumdare tergo* Verg. Aen. I 368). Oht. *zarga*, 'værn'; nht. *zarge* 'indfatning'.

[6] *runnu* (√ *rann*) svarer her i betydning til: ty. *laufen*, dan. *løbe*. Forskel imellem *rënna* og *renna* om skibe. (Act.: 16[6] 20[5] 21[2] 28[3]).

[7] *síðan*, 'siden', 'længere hen i tiden'. ɔ: Nu komme vi til et nyt afsnit i Olavs historie.

[8—9] *ǫll senn* 'alle på én gang'. Hensigten med dette udtryk må vistnok være: at stille læseren for öie det imponerende syn af en stor samlet flåde, der ikke oplöser sig i afdelinger under bevægelsen'.

[10] *ór*, nyisl. *úr*, 'ud af' er ikke samme ord som ty. *aus* (egentl. *auss*), der er samme ord som dan. *ud*, oldn.-isl. *út*.

[11] *Görðum* er her og 2[2] (osv.) bleven misforstået i Oldnn. Sagaer som om det betöd »Indbyggerne af Garderige«. Men *Garðar* (osv.), plur. af *garða-*, brugtes meget almindelig i samme betydn. som *Garðaríki*.

[12] *und* egentl. under, d. v. s. med (ɔ: 'havende den gavmilde fyrste ombord på et af skibene').

Er. 4 b. *Vestrlǫnd, virða kindir,*
verfákum lét herjat

alldyggr arfi Tryggva
Áldfr, ok klauf stálum.

Alldyggr Áldfr, arfi Tryggva, lét herjat Vestrlǫnd verfákum ok klauf virða kindir stálum.

Overs.: Den ypperlige Olav, Tryggves sön, [eller: Olav, Tr^s ypperlige sön,] hærjede, med sine havheste (skibe), Vesterlandene og (»klövede« ɔ:) fældte menneskenes börn med våben af stål.

[1] *alldyggr.* Det er vistnok for dristigt af udgiveren af C. N., at han her har sat *all-*, da alle 6 membraner her have *al-*, altså *aldyggr.* Hvis *aldyggr* betöd 'fuldkommen i ypperlighed', måtte vi tage hensyn til, at dette digts forfatter sikkert ikke har været nogen geistlig person. Imidlertid tror jeg ikke, *aldyggr* betyder her 'fuldk. i ypperlighed'; jeg tror det betyder 'ypperlig i alle henseender'. At *al-* i en stilling som denne har en sådan betydning, tror jeg lader sig slutte af comparativen *alfríðri* (Ódr. Tr. 2[8]). Ti hvis *alfríðr* betöd 'fuldkommen herlig', kunde det strengt taget ikke have nogen comparativ (skönt man rigtig nok siger »fuldkomnere«!). Jeg tror derfor *alfríðri* (anon. Ódr. Tr. 2[8]) betyder 'herligere i enhver henseende', og jevnförer dette *alfríðri* med vort *aldyggr.*

Adj. *dyggr* (stamme *dyggva-*) betyder egentl. i det hele 'der duer'. Det er således afledet af √ *dug,* til hvilken det med hensyn til *gg* forholder sig som *liggja*: √ *lag, þiggja*: √ *þag, hyggja*: √ *hug.* Af adj. *dyggr* er *dyggð* (dan. *dyd*) afledet. Og i det ældste sprog bör man ikke alene på grund af denne oprindelse, men også på grund af den gamle udtale overalt skrive *dyggð.*

[2] *Áldfr.* At forfatteren har kunnet benytte denne obsolete form (*Ál.*) i st. f. *Óldfr* er klart og fremgår af 8[6]. Men jeg tror ikke, han har brugt den hvor han ikke trængte til den. Efter min mening har 4[8] oprindelig lydt *ǫldfr, ok klauf stǫlum.*

[3] *arfi,* m., prosa 'arving', poesie 'sön'.

[5—6] *lét herjat* 'lod vorde hærget'. *herjat* (som her) står i 5 membr., »*h⁊iað*« i 1 (ɔ: 62). Det rigtige er vistnok *herjað* = *herjǫð* apn., i det partic. præt. retter sig ikke blot i

casus, men også i kön og tal efter objectet, ligesom f. ex. i Vspá *þás forðum mik | fædda höfðu*. Her er objectet

[7] *Vestrlǫnd* 'Vesterlandene', ɔ: 'de vestlige lande i Europa'. Her tænker man på Storbritannien og Irland.

[8] *verfákum*, 'med søheste', 'med sine skibe', 'med sin flåde'.

ver, ntr., havet (man kan tænke på: oldind. *vāri-* 'vand'; eller på got. *visa-*, ntr., 'havblik'; eller?).

fákr (fáka-) 'hest' forekommer næsten kun i poesie og bruges der i st. f. *hestr* i almlhed [Jf. »Fag (en)« V. S. O.].

[10] *klauf* egentl. 'kløvede' (jf.: jeg »kløver dig ned i dine Hærder«). √ *kluf*.

[11] *virða* gen. plur. (også stamme), kun i plur. og kun i poesie og betyder: 'mænd', 'mennesker'. SnE. I 528_{10-9} (Skskm. 65) »*Virðar heita þeir menn, er meta mál manna*« er et forsøg på at etymologisere.

[12] *kindir*. *kind*, fem., 'afkom', 'slægt' osv.

[13] *stólum* 'med stålvåben'. Dette sprog besidder en betydelig rigdom i sine pluralformer (*goll*, *silfr*, *ísar*, *færðir* osv.).

Er. 5 a. *Fullsnart frœknu hjarta*
friðr þengill lét síðan
(hjǫr gall, hǫlðar fellu)
hefnd síns fǫður efnda.

Friðr þengill lét síðan frœknu hjarta fullsnart efnda hefnd fǫður síns. hjǫr gall. hǫlðar fellu.

Overs.: Den herlige fyrste lod derpå med modigt hjerte og stor kækhed hevnen for sin faders död blive fuldbyrdet i det sværdene klang og mændene faldt.

[1] *friðr* omtalt 1[6].

[2] *þengill* poet. 'fyrste'. Også 28[5] 33[1], og gs. 8[4]. Jeg tror ikke *þengill* er afledet af *þing*, men af *þang*, ntr., [dan. *tang* (*en*; men svensk *tång*, ntr.)], og at det oprindelig betyder det samme som *þöngull*, *Fucus digitatus*, »den störste og hårdeste af Tangarterne« (Mohr, Isl. naturh.). Altså *þengill* 'en mand, som forholder sig til andre mænd som *þöngull* forholder sig til andre tangarter'. Benævnelser for

almindelige mindre betydelige genstande have efterhånden hævet sig til höiere betydning. Jf. *jöfurr*.

[3]—[4] *lét síðan* 'lod derpå'.

[5] *fræknu*. Dette adj. kan vel her oversættes ved 'modig, uforfærdet'. Men i almlhed bruges dette adj. om individer (i deres helhed), især om mænd, for at betegne, at de 'i legemets bevægelser forbinde raskhed med styrke, navnlig overfor farer'. Stammen hedder både *frœkna-* og *frœkina-*. Den kortere stamme (*frœkna-*) synes bestemt at være den ældste; medens *frœkina-* synes opkommet senere, skönt temmelig tidlig, i Norge, og derfra at være indvandret til Island.

[7] *fullsnart*. *snart* er ikke tidsbetegnelse (dan. *snart*, ty. *bald*, engl. *soon*, isl. *brátt* 2[6]), men 'med raskhed'. *fullsnart* egentl. 'med den höieste grad af raskhed'.

...[8]—[11] *lét efnda hefnd fǫður sins* ordret 'lod sin faders hævn fuldbyrdet', ɔ: 'lod hævnen for sin faders drab blive fuldbyrdet', ɔ: 'opfyldte sit höitidelige löfte — eller sin hellige pligt — at hævne sin faders död'.

hefnd : *hævn* = *nefnd* : *nævn* (comité, nedsat commission).

[12] *hjǫr* i C. N. må være skriv- eller trykfeil i st. f. *hjǫrr* (poet. 'sværd').

[13] *gall*, datid af *gjalla* (√ *gall*), 'gjaldede, hven, klang'. *gjalla* er et stamverbum, men *gella* (*-da*) et deraf dannet causativ. *gjalla* og *gella* forholde sig altså i denne henseende til hinanden som dan. *falde* og *fælde*.

[14] *hǫlðar* omtalt 1[1]. Denne stamme forekommer også 9[7] 17[7].

[15] *fellu* 'faldt' (√ *fall*). Vocalforkortelsen i dette og lignende tilfælde formodentlig fölge af positionen.

Jeg bemærkede i næstsidste time, at omtr. $^5/_7$ af Rekst., nemlig 48 'vhh.' af 70, er optaget i Fms. Er. 1 er ikke optaget, fordi er. 1 ikke fremstiller noget factum henhörende til heltens liv. 5 a er heller ikke optaget. Og hvorfor ikke? Fordi Fms. ikke optage beretningen om, at Olaf har hevnet sin faders död, hvilken beretning den, der redigerede Fms., formodentlig har anset for upålidelig. Denne beretn. synes kun at forekomme her og anon. digt om Olav 5 b. SEg. (ShI. III 234—5) antager, at Olav måske har tilföiet

de to landflygtige konger Godrødr og Ragnfrødr et nederlag, ved hvilken leilighed R. måske er falden. Tryggves (Olavs faders) egentlige morder var nu rigtig nok Godr. (ikke Ragnfr.). Men alligevel kunde man tale om hevn, skönt kun R. var bleven dræbt.

Er. 5 b. *Blóðugr bragnings þjóðar*
brandr gall á Englandi;
ótrautt Enskrar dróttar
aldrspelli frák valda.

Den förste 'fjórð.', med andre ord: den förste sætning (*Blóð-.....-landi*), er rigtig. Men den anden 'fjórð.' (*ótrautt ...valda*) må være forvansket: i Bergsbók; i C. N.; og i den nyeste udg. Denne anden 'fjórð.' består nemlig af en sætn., hvor objectet er acc. cum inf. ('genstandsform med navnemåde'), men hvor accusativen (genstandsformen) savnes! Og 'acc. cum infin.' uden 'acc.' er ingen 'acc. cum infin.'! SEg. har allerede i 1828 (ShI. I 167) indset, at lin. [3] må hedde *oddrjóð Enskra lýða*. Denne læsem. findes i alle skindbb. med undt. af Bergsbók. Dog er *oddrjóð* forvansket i dem alle. 61 har »*oddꝛ ꝛoð*«, en meget let forvanskning! 54 har »*oddꝛꝛoðꝛ*«, nom. i st. f. acc.! 62 har «*oddiqꝛð*« (med forvanskning af stavelserimet). Osv.

Nu kan man ordne (ganske simpelt): *Blóðugr brandr þjóðar bragnings gall á Englandi. frák oddrjóð valda aldrspelli enskra lýða.*

Overs.: Fyrstens krigeres blodige klinge klang i England. Helten voldte Englænderes död.

[2] *brandr* 'klinge'.

[1] *bragnings* fyrstens. Medens *hildingr* fyrste egentl. betyder kriger, har man en fölelse af at *bragningr* fyrste egentl. betyder 'en udmærket mand (overhovedet)'.

[2] *á*. Det hedder nödvendig f. ex.: í *nóregi* 'i Norge', í *danmörk(u)* (dat.) i Danmark. Men foran sammensatte landsnavne, hvis sidste led er *land*, bruges ofte *á*; altså f. ex. á *englandi* (her i alle membrr.), i England, dog også í *englandi;* á *skotlandi* og í *skotlandi*. Dog synes brugen af *í* i disse tilff. mindre idiomatisk. — Altid á *íslandi*.

[8] *frák* egentl. '*audivi*'. Men f. ex. det poet. *frák hann*

þ

(acc.) *valda*, jeg har hört at han voldte, er dog i grunden kun et andet udtryk i st. f. *hann olli* 'han voldte'.

[9] *oddrjóðr* egentl. 'den der farver sværdsodden [eller] spydsodden [eller] pileodden rød.

[11] *aldrspelli*, 'skade på alderen', 'skade på livet', 'død'. *spell*, ntr., naturligvis beslægtet med dan. *spilde*. Jf. 30[1].

[12] *enskra* — fyldigere udtale og skrivemåde *engskra*. Jf. *engskt folk svia þrengvir* Óttarr svarti Fms. XI 189.

[13] *lýða* gen. plur. Dette ord, der synes identisk med ty. *leute*, bruges i sing. og plur. uden egentlig forskel i betydn. — — Havde man ikke læsemåden *oddrjóð* (Fms.), medens man dog önskede at bringe en tålelig ordforbindelse til veie, måtte man sætte *Blóðugr* og *brandr gall á Englandi* i parenthes, men forandre *þjóðar* til *þjóðir*. Man fik da fölgende sammenhæng: *frák þjóðir bragnings valda ótrautt aldrspelli Enskrar dróttar. blóðugr brandr gall á Englandi.* Overs.: Fyrstens folk voldte uden nølen engelske mænds død. Den blodige klinge klang i England.

Er. 6 a. *Ugglaust íra bygðir*
ókviðinn lét siðan
él-Freyr Ullar »kjǫla«
endr fíkula brendar.

Ókviðinn Ullar »kjǫla« él-Freyr lét siðan endr bygðir íra ugglaust fíkula brendar.

Overs.: Skjold-ilingernes uforfærdede Frø (guden) lod derpå fremdeles Irernes bygder uden mindste frygt blive ivrigt (»voldsomt«) afbrændte..

[1] *Ókviðinn* egentl. 'ubekymret over for de farer eller ubehageligheder, der enten virkelig forestå eller måske forestå', 'der ikke gruer for noget'. (Dog er grue et stærkere udtryk end *kviða*).

[2] *Ullar*. *Ulla-* en af Æserne. 'Skjoldet' kaldtes af skjaldene »Ulls skib«. Altså »*Ullar kjǫla*« 'Ulls skibes' = 'skjoldenes'. Men her (ɔ: i C. N.) står

[3] *kjǫla*! Hvorledes en mand med prof. Wiséns indsigt er kommen til denne form, forstår jeg ikke. Til nom. sing. *kjölr*, stamme *kjalu-*, må gen. plur. hedde *kjala*. Til nom.

sing. *kjóll*, stamme *kjóla-*, fartöi, må gen. plur. hedde *kjóla*, hvilken form, efter min mening, må indsættes her.

[4] *él-Freyr*. *él*, stamme *éla-*, ntr., betyder 'byge', 'iling', og er beslægtet med *iling*. 'Uls skibes iling' ('iling der overfalder skjoldene', der kaldes 'Uls skibe') = 'våbenbyge', 'våbenkamp'. Må jeg tillade mig en grammatisk bemærkning med hensyn til *él*? I et digt fra begyndelsen af det 13. årh. (Harms. 31[6]) forekommer af denne stamme gen. plur. på *ja*. Men en form *élja* (med lang vocal i förste stavelse) er umulig (naturligvis ikke absolut umulig — ikke umulig i fölge sprogenes almindelige natur; men umulig i dette sprog). Her (Harmsól 31[6]) må læses *elja* (med kort *e*). Og dette *elja* må være en forvanskning af *éla*, der må have været den oprindelige læsemåde. Denne forvanskning kan förest være indkommet efter at man havde forkortet *él* til *el*, og, ligesom til erstatning for forkortelsen, forandret stammeudlyden *a* til *ja* (med andre ord: forandret stammen *éla-* til stammen *elja-*).

På grund af guden Frøs stilling i den nord. mythologie, bliver *Ullar kjóla él-Freyr* nærmest en 'krigsfyrste', en 'hærkonge'; hvilken betydning denne kending også i virkeligheden har på nærværende sted — hvilket ikke forhindrer, at den kan udvides til at betyde 'kriger' i almindelighed.

[6] *síðan* 'derpå'. Denne læsemåde kunde gå an, hvis *endr* ('fremdeles') ikke var. Men nu har vi her *endr*, der står så fast som en klippe. Og vi må udskyde *síðan*, der kun findes i Bergsbók, men indsætte *víða*, efter alle membr. til Fms. Altså: 'han lod Irernes bygder blive afbrændte vidt omkring'.

[8] »*bygðir*«, med ét *g*, en urigtig skrivemåde, der strider [a] imod oprindelsen og [b] mod den gamle udtale.

[10] *ugglaust*. *uggr* [a] 'let frygt'; [b] 'tvivlrådighed'.

[11] *fikula* egentl. 'begerlig' (som adv.). Jf. dan. *nyfigen*.

Er. 6 b. *Skotland skǫrpum brandi*
skjaldfryðr of nam ryðja;
oddr beit (úlfar sǫddusk)
ódeigr Skota feiga.

Skjaldfryðr of nam ryðja Skotland skǫrpum brandi. ódeigr oddr beit feiga Skota. úlfar sǫddusk.

Overs.: Krigeren blottede med den skarpe klinge Skotland for indbyggere. Den skarpe od gjorde det af med de til döden indviede Skotter. Ulvene mættedes.

[1] *Skjaldfryðr*! 53 »*ſkıall*ᵭ *Frydı*« (*y* = *y*). 54 »*ſkialld Frýdı*« (snarere som 1 end som 2 ord). 61 »*ſkıalld Frýdı*« (i 2 ord). 62 »*ſkıallprydı*« (*y* vistnok = *y* eller *ý*). I Bergsbók skal der stå »*skjaldprúðr*« (i fölge ShI. III 248[4]). Flat. udg. I 120[10] »*skiotfrodr*«. — 53, 54, 61 rigtigt med hensyn til formen, hvis *yd, ýd* opfattes som her i C. N. (nemlig som *yð*); men, så vidt jeg kan se, meningslöst. 62 (hvis her menes *skjallprýddr*) og Bergsbók umulige med hensyn til formen og ikke heldige med hensyn til udtrykket. Flat. uheldigt(?) udtryk, men rigtigt rim (da denne bog har »*rioda*« i st. f. *ryðja*). — Jeg vover, skönt ingenlunde uden betænkelighed, at foreslå *skjaldbjóðr*, ɔ: 'den der tilbyder — skænker — skjolde', en kending af samme art som *hringbjóðr* (hos Einar Gilsson Bp. II 18[2]); *vellbjóðr* 2[3]; *stafna elgbjóðr* (det anonyme digt om Ól. Tr. 15[2]), der i fölge Rekst. 12[5—6], snarest betyder 'den der bortskænker skibe'. Jeg vover gisningen *skjaldbjóðr* nærmest i henhold til 12[2]. I övrigt var det meget almindeligt at en gave bestod i et skjold.

[2] *of* kun i Bergsbók. Derfor *ok* 53, 54, 61, 62. Flat. har intet i st. f. *of* eller *ok*, og forvansker således metrum. Det rigtige er åbenbart *ok*, også, der svarer til *endr* i förste 'vh.' (6[4]).

[3] *nam* (frems. fortid af og √ i verbet *nema* 'tage') med infin. præsens er ligefrem omskrivende: *nam ryðja* = *ruddi*. Men

[4] *ryðja* synes ikke at kunne være rigtigt på dette sted, skönt det står her i 5 membrr. (Bergsbók, 53, 54, 61, 62). Flat. har, som jeg för bemærkede, *rjóða* 'farve rödt', 'farve i blod'; hvilket jeg indtil videre må foretrække. Meningen: 'den gavmilde fyrste farvede også Skotland i blod'. Et sådant udtryk synes ofte at forekomme. Således i slutningen af 2 Sigkv. (nemlig er. 26. SæmE. Bugge side 218) »*engr var fremri* | *sá er fold ryði*«.

[6] *skǫrpum* Bergsbók; *skǫfnum* 53, 54, 61; *skǫmmum*

(**kort**) 62 og Flat. *skǫmmum* synes afgjort forkasteligt ('korte sværd'!). *skǫrpum* er en god læsemåde; men *skǫfnum*, 'polerede', er dog vel snarest det oprindelige.

[8] *ódeigr* 'ikke blød'. *deigr*, 'blød', bruges blandt andet om skærende redskaber, der mangle den nödvendige hårdhed.

[10] *beit* egentl. bed. √ *bit* = lat. √ *fid* i *findo*.

[11] *feigr* ['bestemt til at dö snart'] 'hvis bestemmelse er at dø snart (især på en uventet måde)'. Således også i dansk: 'De dø alle, som feie ere'. Ligeledes i flere andre gotiske sprog.

[14] *sǫddusk* 'bleve mættede' eller 'mættede sig'. Verbet *seðja* er afledet af adj. *saðr* mæt. Stammen er *saða-*, got. *sada*. √ *sað*, lat. *săt* (i: *sătis*, forkortet *sat;* osv.).

Er. 7 a. *Frónbands færi-ǫndrum*
friðr til Nóregs síðan
sker-Baldr Skǫglar elda
skjaldbúnum lét haldit.

Friðr Skǫglar elda sker-Baldr lét síðan haldit skjaldbúnum frónbands færiǫndrum til Nóregs.

Overs.: Den herlige skjoldgud stævnede derpå til Norge med havets skjoldprydede skier.

Denne 'vh.' kun i Bergsbók.

[3] *Skǫgul* egentl. en valkyrje; men snarere 'kamp', i udtryk som dette.

[3] *eldr* 'ild' (her gen. plur.). 'Kampens ild', ɔ: sværdet.

[4] *sker-Baldr* ordret 'skær-Balder'. 'Sværdenes skær' kaldes 'skjoldet', på grund af den modstand, sværdet möder i skjoldet, ligesom skibe, bölger osv. i skærene (klipperne). Sværdbölgen bryder på skjoldene, ligesom söen på skærene.

[6. 7] *lét* med *haldit*..., egentl. 'lod skibene blive styrede til Norge', er samme ordforbindelse med *láta* som 4[6] 5[2] 6[2] — samme ordforbindelse med *láta*, på det nær, at part. præt. her i ingen henseende (hverken i casus, kön eller tal) kan rette sig efter objectet, da verbet (her *halda*) ikke styrer acc. — — I dansk bruges *holde* om at 'styre med vogn og

heste i den eller den retning'. Men på isl. *halda* om enhver lignende bevægelse til fods eller til hest eller til søs.

[6] *síðan*, 'derefter', svarer til: *ok* 6^6, *endr* 6^4, *síðan* 5^2, *síðan* 4^1. Man ser, hvorledes forfatteren, efter at have brugt *síðan* to gange i begyndelsen (4^1 og 5^2), undgår at gentage det strax, og varierer udtrykket med *endr* og *ok*.

[8] *skjaldbúnum* 'skjoldsmykkede'. Part. præt. *búina-* af verbet *búa* i bemærkelsen 'pynte'. *skjaldbúin (skip)* lidt fyldigere i betydning end *skjǫlduð* (*skip*). *skjaldbúin* svarer til *hála tǫrguð* 4^8, i det *búin* svarer til *hála*, men er svagere.

[9] *frónband* af *frón*, *terra*, og *band* bånd. Havet kaldes poet. *frónband* fordi det omslutter — ombælter — landene. I övrigt beror *frónbands* på en af S. Egilsson's mangfoldige heldige og nödvendige rettelser. Membranen, Bergsbók, har *frónbrandr*, landild!, i nominativ, — en af de næsten utallige pröver på, hvor dårlig afskriverne have forstået det gamle skjaldskab.

[10] *færiǫndrum*, dat. plur., 'flyttelige skier'. Det sidste led i sammensætningen er *ǫndurr* nsm. (stamme: *ǫndura-*, *andura-*), nynorsk *ånder* (næsten udtalt som én stavelse), »Skie at løbe med på Sneen«. 'Jordbåndets (havets) ski' er en god kending for et skib. Men *færi-* (den forkortede stamme af verbet *færa* [i st. f. **færja*] 'flytte'), i bemærkelsen 'flyttelig', synet meget mat. I fölge den almindelige regel burde denne 'sannkenning' (som det kaldes på islandsk), dette epitheton, der her optræder i verbalstammen *færi-*, — den burde fremhæve noget, hvori en ski er anderledes end et skib. Men både et skib og en ski ere genstande, der lade sig flytte. Jeg tör imidlertid ikke foreslå nogen ændring.

[12] *Nóregs*. Denne udtale (med *ó*) er sikret både ved rim og metrum.

Er. 7 b. *Heiðinn heiman flýði*
hildingr, né þar vildi,
dǫr, enn Óláfs bíða
jarl, af sinu hjarli.

Heiðinn hildingr flýði dǫr heiman af hjarli sinu, né jarl vildi þar enn bíða Óláfs.

Overs.: Den hedenske fyrste römmede i forveien ud af sit land, i det jarlen ikke havde lyst til at oppebi Olavs komme.

[1] *heiðinn*, 'hedensk', 'den hedenske'. Denne stamme også 9[4]. Naturligvis svarer adj. *heiðinn* ikke formelt til dan. *hedensk*, men til dan. *heden* ('at begraves i heden jord'), hvoraf *hedenskab*, *hedenold*, osv.

[2] *hildingr* allerede 4[4]. Det må være Håkon jarl, her menes.

[3] *flýði* 'flyde'. Jf. 17[7].

[4] *dðr*, adv., 'för', 'i forveien'.

[5] *heiman*, adv., 'hjemme fra'.

[7] *hjarl*, ntr., poet., 'land', ('rige').

[9] *né*, conj., 'og ikke'; men her nöiagtigere 'men ikke'. 'Men jarlen vilde ikke der endnu bie på Olav'.

[12] *þar* 'der' (i Norge).

[13] *enn*, 'endnu', er noget påfaldende. Tanken synes at være: Jarlen havde længe nok opsat at flygte. Men da han også havde hört fortællingen om Olavs bedrifter i Skotland, turde han ikke endnu ('endnu længere') opsætte at römme landet.

[14] *bíða*, stamverbum, bie, vente. Til 'bie på', 'vente på', svarer *bíða* med genetiv; ligesom også det med *bíða* etymologisk identiske gotiske *beidan* (*baid*, *bidans*) styrer genetiv. Det isl. verbum *bíða* har én uregelmæssighed, nemlig den, at part. præt. ikke hedder *biðina-* (ligesom f. ex.: *liðina-*, *riðina-*), men *beðina-*, formodentlig ved forblanding med part. præt. af verbet *biðja* (√ *bað*) bede.

7 a er udeladt i Fms., fordi man har ment, at Olavs ankomst til Norge ikke trængte til noget bevis. 7 b er derimod udeladt i Fms., fordi det strider imod Kongesagaernes fremstilling. Beretningen i 7 b findes, så vidt jeg husker, kun her og i det anon. digt om Ól. Tr. 9 a.

Er. 8 a. *Haukjóðs harða víða*
(hótt) Norrœnar dróttir
Þund-regns (þeim of vandak)
þengils á bý gengu.

Norrœnar Þund-regns dróttir gengu harða viða á hauk-jóðs bý þengils. þeim of vandak hótt.

Overs.: Norske krigere hyldede [på mangfoldige steder, ɔ:] vidt og bredt omkring den konge, om hvem jeg udarbeider et kunstigt æredigt.

[1] *norrœnar* her 'norsk' i strengeste forstand. *norrœnn* ('nordisk', eller nöiagtigere) 'nordlig', da det åbenbart står i st. f. *norðrœnn*, der også forekommer om vinden (*þá var á norðrœnt* Fms. IX 42_{18}). Ligesom man har *norrœnn* ('nordlig'), således har man også *austrœnn, sunnrœnn* (Fms. VIII 206_{18} Máni skáld) og langt hyppigere *suðrœnn, vestrœnn,* og desuden f. ex. *hérrœnn* (svarende til ty. *hiesig*) og *fjallrœnn* (fra slutn. af det 10. årh.). Skriver man, som her, *norrœnn* med *rr* er det korte *o* i sin orden. Men skriver man dette adj. med ét *r*, bliver *o* langt (*ó*), ligesom i *Nóregr*. Således finder man »*nórœɴ*« i det i længdetegnenes anvendelse nöiagtige kongelige håndskrift af Grågåsen (udgaven II 25^{14}). At man så ofte finder *suðrœnn* ('sydlig') i st. f. det mere correcte *sunnrœnn*, kommer deraf, at *r* i oldn.-isl. holder meget mere af et foregående *ð*, end af foregående *nn*. At dele således: *suðr-œnn* er forkert. Ti det andet led i sammensætningen er *rœnn* (ikke *œnn*), hvilket ses blandt andet af *fjallrœnn* og *einrœnn*. Dette *rœnn* fungerer som endelse, og hviler på en *ja*-stamme (*rœnja-*). Ellers vilde det lyde *rónn* (ikke *rœnn*).

»*nordroni, septentrio*« Graff. »*ostroniuuint, subsolanus*, Ostwind« Graff. (Og flere ord hos Graff, i det mindste i I og II. Han har både *-roni* og *-runi*).

[2] *Þund-regn* må betyde 'kamp', ligesom f. ex. *Gauts regn* (Þórleikr fagri, Fsk. 123^{21}). Med hensyn til forbindelsen med *dróttir* må jeg bemærke, at *drótt* vel oprindelig har betegnet en 'samling af krigere', da det åbenbart er nær beslægtet med got. *drauhti-* (msc.) 'kriger' (i *drauhti-vitōda-* 'krigstjeneste'; jf. *gadrauhti-* 'krigsmand') af √ *drug* (der haves i *drjúgr* adj.), og da det også hedder Yngl.-saga 20: »Dyggve blev först blandt sine Ætmænd kaldet 'Konge'; forhen kaldte mand dem »Drottner«, men deres Koner 'Drottninger' og Hirdfolket 'Drott'« (Munch's overs.) — vel egentlig 'de krigere, der omgave drotten (fyrsten, kongen)'. Men ordet

(— *drótt* —) opgav tidlig denne bemærkelse og kom til at betegne 'folket (i almindelighed)'. Man finder *drótt* som sidste led i nogle composita, som jeg skal anföre. 2 Godr. 15, i det interessante sted, der minder så levende om Bayeux-tapetet (der skal være broderet af Mathilde, Vilhelm erobrerens hustru), forekommer *hjördrótt, hjalmdrótt* (som 1 verslinie). Og her kunde være tale om afdelinger af *drótt* i den gamle betydning. — I det 10. årh. synes Glúmr Geirason, Fsk. 35_{15}, ganske bestemt at bruge *geirdrótt* (ikke som egentlig kending i betydningen 'mænd' eller endog 'mennesker i almindelighed', men) i bemærkelsen 'krigere'. Imidlertid turde den sætning, hvori *geirdrótt* forekommer, for en del være forvansket. (Den er i det mindste beheftet med nogen tvivl). — SnE. II 499 $^{6\,a}$, i en 'vh.', der tilskrives en Bjarni, findes *ýdróttum* (dat. plur.), som det synes, ikke i betydn. 'mænd eller mennesker overhovedet', men i betydn. 'bueskytter' (måske, ved en art metonymie, i st. f. 'krigere [i almlhed]' — så meget mere som en gammel nordisk kriger i almlhed synes at have brugt buen afvexlende med andre våben). — Sturla Þórðarson († 1284) har: *svanteigar herdróttum* (C. N. 86 er. 11^{6-8}) om 'søkrigere' (ɔ: 'krigere der — tilfældig — tjene på en flåde'). — Hávamál 100 Bugge & Grundtvig, Snorri Sturl. (Háttatal 16^{2}), Sturla Þórð. (C. N. 85 er. 2^{2}) *vígdrótt* (og i plur. *vígdróttir*) = 'krigere' (ikke 'mænd — mennesker — i almlhed'). Hertil slutter sig *víga drótt* hos Sturla Þórð. (C. N. 83 er. 8^{6}).

Det synes nu at fremgå heraf, at man kan forbinde *Þund-regns* med *dróttir* og opfatte *Þund-regns dróttir* — ikke som kending i betydn. 'mænd — mennesker', men ligefrem som betegnelse for 'krigere', i det *Þund-regns dróttir* synes at slutte sig meget nær til *vígdrótt, vígdróttir*. Vel synes det noget ensidigt kun at fremhæve at norske krigere hyldede Olav; men jeg tör ikke lægge megen vægt herpå. Alligevel har jeg en mistanke om, at *Þund-regns* ikke er oprindeligt på nærværende sted, men har fortrængt en kending for 'skjaldskab'. I st. f. *Þund-regns* har her måske stået *Þundfengs*, da jeg antager at stammen *fengja-* i gen. sing. har haft ikke blot *fengjar*, men også *fengs*. Stammen *fengja-* betyder: 'fangst', 'bytte'. Og 'Odens fangst' eller

'Odens bytte' er kending for 'skjaldskab' (i henhold til Bragarr. 58 [SnE. I 218—224]). Eller her kunde have stået *Þund-vins* eller noget lignende. Men *Þundfengs* eller *Þundvins* eller et andet ord af lign. bemærk. måtte indsættes i parenthesen og forbindes med *hótt* til betydningen (= i det det hele så kom til at betyde) 'versart', 'vers-lag'.

[4] *gengu*, ginge (d. v. s. 'gik'), rimer her på *þengils* og har altså *e*; men lyder ellers ofte *gingu* (altså: *ging-um -uð -u*).

[5] *harða*, adv., 'meget, særdeles, såre', falder phonetisk sammen med adj.-stammen *harða-*, ligesom det her umiddelbart fölgende adv. *víða* ('vidt omkring', 'på mange steder') falder phonetisk sammen med adj.-stammen *víða-*. Naturligvis må man ikke deraf slutte, at adj.-stammerne ere blevne brugte som biord. Men *harða* (adv.) og *víða* (adv.) og *illa* (adv.) ere uden tvivl ældgamle ablativer, i det de svare til gotiske biord på *ō* (der er temmelig talrige. Exempel: *missō* 'gensidig'). Disse gotiske biord på *ō* ere nemlig uden tvivl, for så vidt udlyden *ō* angår, identiske med latinske adverbia på *ō* (jeg anförer som exempler: *tūtō, falsō, primō, sĕcundō*). Efter det lat. *ō* f. ex. i adv. *tūtō*, efter det got. *ō* f. ex. i adv. *missō*, efter det oldn.-isl. *a* f. ex. i adv. *víða* er der altså forsvundet en dental, der oprindelig var *t* (nemlig: det til ablativsuffixet *at* hörende *t*), men i latin var bleven til *d* (ex.: *in altōd marīd* Col. Rostr.), der senere forsvandt. I gotisk vilde man, hvis dentalen var beholdt, snarere have havt *þ* end *d*. Og i oldn.-isl. vilde man, hvis dentalen var beholdt, have havt *ð* (altså f. ex. *víðað* i st. f., som nu, *víða*).

[8] *haukjóðs*, gen. sing., er sammensat af *hauk*, en forkortelse af *hauka-*, msc., høg (den bekendte fugl), og *jóðs*, gen. sing. af *jóða-*, ntr., poet. barn ('sön eller datter'). 'Høgens barn' er naturligvis også en 'høg'.

[9] *bý* as. af *býja-*, msc., naturligvis af √ *bú* i vb. *búa* (bo &c.). Denne stammes (*býja-*) ældste bemærk. i oldsproget synes at være 'bygd' (Lp. anförer det endnu brugelige *um breiðan bý*). [b]) 'gård på landet'. [c]) 'gård eller hus i en by'. [d]) 'by'. På hvilken af disse bemærkelser forfatteren tænker, ser jeg mig i dette öieblik ikke i stand til at sige.

Men det hele udtryk *haukjóðs bý* er en omskrivning af (en kending for) *hönd*, der betyder: [a]) hånd; [b]) 'hele armen med hånden'. Udtrykket '*ganga á hönd* med fölg. dativ' betyder 'gøre sig til ens håndgangne mand', 'hylde en'. At her står præp. *á* (og ikke præp. *í*) foran *bý*, har vistnok ene og alene sin grund i, at *ganga á haukjóðs bý* blot er en omformning af *ganga á hönd* (og at man ved *haukjóðs bý* ligefrem tænker på *hönd*).

[10] *þengils* genetiv. Det hedder, som jeg nys bemærkede, '*ganga á hönd* med fölg. dativ'. Men her står genetiv! Måske har her også oprindelig stået dativ; skönt gen. ikke kan siges at være urigtig og skönt udtrykkets omskrivning måske kan have havt nogen indflydelse på ordforbindelsen.

[11] *þeim*, dsm., 'den' i st. f. 'ham'.

[13] *vandak* naturligvis i st. f. *vanda ek*. *vanda eht* 'göre sig umage med noget (man har under arbeide, arbeider på)'.

[14] *hótt*. Omlyden hidrörer fra stammens udlyd. Stammen (der er msc.) lyder *háttu-*. Den betyder 'måde', her (når intet tilföies) 'versets måde', 'versart' (ligesom Htal 100). Stammen *háttu* synes åbenbart dannet af stavelsen *hag*, forkortelse af stammen i *hagr*, msc., 'stilling, omstændigheder', og afledningssuffixet *tu* (lat. *tu*, f. ex. i *stă-tu-s* 'tilstand'). Den egentl. isl. form af dette suffix er naturligvis *ðu* (f. ex. i *fögnuðr* 'fryd'). Men *g* i stavelsen *hag* behandles som om det egentlig var et gammelt *h*, og som fölge heraf lyder suffixet *tu*.

Er. 8 b. *Órdð illri þjóðu*
Áláfr of galt dála;
vígrunnr velja kunni
víkingum hlut slíkan.

Áláfr of galt dála illri þjóðu órdð. Vígrunnr kunni velja víkingum slíkan hlut.

Overs.: Olav straffede strengt onde menneskers vrange opförsel. Røvere forstod han at behandle på en lignende måde.

Denne 'vh.' findes kun i Bergsbók.

[2] *of*. Det expletive *of* danner her den fjerde stavelse fra enden.

[3] *galt* frems. fortid af stamverbet *gjalda*, der er samme ord som dan. *gelde*, og hvis √ er *gald* (ligesom i gotisk). *galt* 'gengeldte' her = 'straffede efter fortjeneste'.

[4] *ddla*, adv. (*la* endelse). Det kan oversættes noget forskellig efter omstændighederne. Jeg oversatte det her ved 'strengt'. Men det bedste danske udtryk, her falder mig ind som oversættelse, er 'grundig', 'til gavns', ('Olav gengeldte grundig alle onde mennesker...'). Jeg tillader mig at henvise til C. N. 67 er. 12[5] ('Erik blottede skibene grundig for alt mandskab' — ikke: *grăvĭtĕr, mĭsĕrē*, som man har oversat det).

[5]—[6] *illri þjóðu, þjóðu* også i gammel prosa Pr. 458[2], 'det onde folk', 'onde mennesker'. Her menes formodentlig de [stakkels] hedninger, der på ingen måde vilde give slip på deres religion, og som Olav behandlede grusomt, dels menes måske også de mange hedenske troldmænd (Eyvindr kelda).

[7] *órdð* 'uråd' her om sådanne menneskers 'fremturen i deres vildfarelser'.

[8] *vígrunnr* simpelthen 'manden' (egentl. 'krigeren').

[9] *kunni* ikke omskrivende. Med andre ord: *kunni velja* er ikke ganske = *valði*. '*kunna* med infinitiv' svarer nogenlunde til dan. 'vide eller forstå med infin.'.

[10] *velja* egentl. vælge; men bruges ofte således, at det næsten betyder 'give, skenke, tildele'. Det hedder: '*velja gjafar* med dat. af pers.' egentl. 'vælge gaver til en'; '*v. hnossir* dat. pers.' egentl. 'vælge (udvælge) kostbarheder til en'; '*v. hæðileg orð* dat. pers.', egentl. 'udtænke spottegloser til at forhåne en med'.

[11] *víkingum* her 'de der hærje indenlands (inden for Norges grænser)'. Olav havde (som vi har set) selv været viking; men han havde ikke hærjet sit eget land.

[12]—[13] *slíkan hlut* 'en sådan lod', 'en lignende skebne'. — *slíkr (slíka-)* er det got. *svaleiks (sva-leika)*. — Subst. *hlutr*, dan. *lod* er naturligvis afledet af √ *hlut* i verbet *hljóta*, 'få' (som sin lod).

Er. 9 a. *Fémildr fylkir vildi*
firna mǫrg ok hǫrga

blóthús brenna láta;
bað hann heiðin goð meiða.

Fémildr fylkir vildi láta brenna firna mǫrg blóthús ok hǫrga; hann bað meiða heiðin goð.

Overs.: Den gavmilde fyrste vilde lade afbrænde overmåde mange offerhuse (afgudstempler) og lignende hedenske helligdomme. Han befalede at lemlæste de hedenske guder (gudebilleder).

[5] *fylkir*, 'fyrste', er uden tvivl oprindelig nomen agentis afledet af verbet *fylkja* 'fylke' = 'opstille i slagorden'. Dette frembæves også SnE. I 512_{14-18} »*Fyrir því er fylkir kallaðr konúngr, at hann skipar í fylkingar herliði sínu*« — af hvilket sted man i övrigt ikke må slutte, at *fylkir* betyder 'konge'. Det er mere omfattende.

[6] *firna*, gen. plur., kan både höre til *firn* ntr. plur. og til *firnar* fem. plur.; men hörer snarest til *firn* ntr. plur., da det er hyppigere (end *firnar*). Gen. plur. *firna* bruges på en måde både som adv. og adj., og svarer da temmelig nöie til dan. uhyre, adv. og adj. *Firna mǫrg* betyder egentlig 'uhyre mange' (*firna* som adv.). Derimod f. ex. *firna fjöldi* 'en uhyre mængde' (*firna* i st. f. adj.). Substantiverne *firn* og *firnar*, når de ikke bruges på disse måder, udtrykke i övrigt, sædvanlig forstærkede ved en eller anden tilföining, omtrent det samme og göre omtrent det samme indtryk, som det fremmede og fuldtonende 'scandale' i daglig tale, f. ex.: 'det er scandale, at nogen tör tillade sig sligt', '... at sligt skal være tilladt'. Som förste led i et par sammensætninger finder man *firin-* i st. f. stavelsen *firn*. I Dict. henföres *firn* rigtig til got. *fairinā-*, subst. fem. (*ai* i fölge almindelig antagelse udtalt *ĕ*). Dette got. ord betyder 'beskyldning'; men svarer i övrigt i bemærkelse til det danske ord *skyld*, for så vidt som dette danske ord både betyder 'brøde' og 'årsag'. Men det er den i *fairinā-* liggende bemærkelse 'bröde, forbrydelse', hvortil så vel oldn.-isl. *firn* og *firnar* som tilsvarende udtryk i andre gotiske sprog slutte sig. Sådanne udtryk findes f. ex. i: oht., oldsax., ags., oldfrisisk.

[8] *blóthús*. Det sædvanlige udtryk er ikke *blóthús ok hörgar*, men *hof ok hörgar*. *blóthús* står her i st. f. *hof* af

tre grunde: for versemålets skyld; for bogstavrimets skyld; for linierimets skyld. √ *blót* bruges i oldn.-isl. ikke så omfattende som i gotisk, men kun om afgudsdyrkelse.

[10] *hǫrga*, agp. og stamme, subst. msc.; nom sing. *hǫrgr*. Hvad betyder nu dette ord i den gamle litteratur? Hvori var en *hǫrgr* forskellig fra et *hof*, et *blóthús*? Man forsikrer os, at forskellen bestod [1]) deri, at *hǫrgr* var uden afgudsbilleder; »ti«, tilföier man, »*hǫrgr* blev selv bestænket med offerdyrenes blod«. Og man synes heraf at udlede den slutning, at *hǫrgr* selv har været enten en art guddom eller en repræsentant for en sådan. Men en sådan slutning holder ikke stik. Vi finde nemlig Hkr. Hák. góð. cap. 16 fölg. sted, hvor talen er om *blót* (de hedenske ofringer): »Fremdeles blev der dræbt alskens Smaler og Heste. Alt det Blod, som deraf randt, kaldtes Laut, og Lautboller de, hvori Blodet stod; Lautteiner kaldtes Redskaber, der vare gjorte som Stænkekvaste til Vievand; dermed skulde man bestryge alle Stallerne og Hovets Vegge uden og indentil«. Det ses heraf, at ikke blot *hǫrgar*, men også *hof* (*blóthús*) bleve bestrøgne med offerblodet. Man forsikrer os, [2]) at *hǫrgr* var i nogle tilfælde et alter, i andre tilfælde en dysse. Men det hedder i kong Sverrers Christenret cap. 79 (NgL. I 430): »Hvis man opförer höie (ɔ: 'offerhöie, blothöie') eller bygger et hus og kalder det *hǫrgr* osv., så har han forbrudt hele sin formue (boslod)«. Heraf ses, at *hǫrgr* var, eller kunde være, et 'hus'. Man forsikrer os [3]) at *hǫrgr* var opfört af sten, medens *hof (blóthús)* var en tømmerbygning. Hyndl. 10 (i Bugge's og Grundtv^s. udgg.) omtales rigtig nok en stenbygget *hǫrgr*. Men deraf fölger ikke, at alle *hǫrgar* vare opförte af sten. De må vel undertiden have været af tømmer. Det hedder nemlig Vspá 7 Bugge om Æserne, at de »*hörg ok hof hátimbruðu*«, 'hörg og hov höitömrede', 'opførte höie hov og *hǫrgar* af tømmer'. Ikke alene *hof*, men også *hörg*, er her object for verbet *hátimbruðu*. Og det synes noget unaturligt her at tænke på bygninger af andet materiale end tømmer. Grímn. 16 hedder det om en af Æserne (Njörðr): »*hatimbroþom hœrgi rę̨ðr*«, 'råder for (er i besiddelse af) en høitømret *hǫrgr*'. Jeg véd ikke, om oldn. verbum *timbra* har kunnet betegne den handling, 'at opføre

en bygning af sten'. Men at *timbra* har haft en sådan bemærkelse, tör neppe sluttes af sådanne udtryk som: »*timbruðum vér himna konungi stirnt hdsæti*« (Sksjá [2] 137^{16-17}); »*sa lofsæle droten, er timbrar hina hælgu borg*« (Norsk Hom. 146^{10-11}); »*af þessum grundvöllum timbrask enar mestu höfuðúgæfur*« (Sksjá [2] 7^{21-22}); »*Olafs ... er þa cristni timbraþi vpp oc fegrðe*« (ÓTr. 1853 side 1^{6-7}). Jeg skal imidlertid lægge mere vægt på fölgende udtryk. Fas. II 287_2 288^2: 'Uden for byen var der *hof* og *hǫrgar*; men Od lod stikke ild derpå og lod afbrænde alt (fölgelig også *hǫrgar*!) hvad der var i nærheden af byen'. Og så hedder det strax neden for: »*hof sviðnuðu, hörgar brunnu*«, '*hof* sviedes, *hörgar* brændte' (man kan ikke engang forandre dette til: *hof brunnu, hörgar sviðnuðu*! Her kunde altså *hof*, snarere end *hörgar*, antages at være af sten!). Fms. II 41^{3-5} siger helten i Rekstefja om sig selv: »jeg har i mange Maader vanæret Guderne ..., sönderbrudt deres Billeder, brændt« *hof* og *hörgar*. Og endelig har vi nærværende sted i Rekstefja. Jeg tror derfor, man nødes til at antage, at *hǫrgr* [har været (ligesom *hof*) et til afgudsdyrkelsen indviet h u s, der] ikke sjelden har været bygget af tømmer. Disse gamle forfattere vilde formodentlig ikke have brugt udtrykket *brenna hǫrga*, hvis de havde trót, at *hǫrgar* for en væsentlig del vare (havde været) opförte af et materiale, ilden ikke kunde få bugt med. — Imidlertid er det hele ikke tilstrækkelig klart. Og i alle tilfælde kan *hǫrgr* måske være bleven brugt om flere arter af hedenske helligdomme.

[12] *bað*. *biðja* udtrykker her og mangfoldige andre steder i virkeligheden ikke en 'bön', men 'bud', 'befaling'.

Ordene *bað hann* i verslinie 4 må udtales *băð ann* (som en iambus). Den förste fod bliver således bacchius (som så mange andre steder).

[13] *meiða*, beskadige, lemlæste, uden tvivl samme ord som got. *maidjan* 'forandre, forfalske', der anses for at være, og måske er, i det væsentlige identisk med lat. *mūtare*.

Er. 9 b. *Siðvandr siðan kendi*
sannfróðr trúu góða
herlundr hǫlða kindum.

Stevet forbigår jeg til vi komme til slutn. af er. 11.

Sannfróðr siðvandr herlundr kendi siðan hǫlða kindum góða trúu.

Overs.: Den kyndige nidkære mand lærte derpå menneskenes börn en god tro (= den rette tro, den saliggörende tro).

[1] *sannfróðr* betyder i almindelighed 'vel underrettet' og danner i betydn. en modsætning til det sammensatte adj. *ljúgfróðr* 'feil underrettet', 'ført bag lyset'. Jeg bemærker dette, fordi man pleier at opfatte og oversætte *ljúgfróðr* forkert (år 1848 »som forstår sig på, driver på Lögn«; år 1867 »lögnagtig«; år 1871 'fuld af usandhed, falskhed'; osv.). Hvad *sannfróðr* angår, betyder det her åbenbart: 'der véd, hvilken tro der er den sande' (i modsætning til de hedenske Nordmænd).

[2] *siðvandr. sið-* er forkortelse af stammen *siðu-*, subst. msc., der betyder både 'sæder' og 'tro' ('religion'). *vandr*, adj., 'nöie regnende, nöie seende, streng'. Tage vi *siðvandr* i sin alsidige betydning, udtrykkes derved: 'streng i sine fordringer både med hensyn til moralitet og religion så vel over for sig selv som over for andre'. Men meget mulig har digtets forfatter her kun tænkt på Olavs nidkærhed for christendommens indförelse.

[3] *herlundr* simpelthen 'kriger', d. v. s. mand.

[4] *kendi. kenna ehm eht* 'lære en noget'. Verbet *kenna dŏcēre*, er afledet af √ *kann*, og således causativ til verbet *kunna* 'kunne (= kende)' noget.

[5] *trúu.* Med hensyn til denne grammatiske form må jeg göre en bemærkning angående læsemåder. Dette er. findes i 4 membraner: Bergsbók i Stockh.; 54 og 61 i AM.; og Flat. på Kg[s] bibl.

I st. f. *sannfróðr siðvandr* skal Bergsb. have *sannhróðigr sigrbans. sigrbans* giver ingen mening. Nu opstår det spörgsmål, om man kunde læse *sigrbands* og tage dette ord i bemærkelsen guds? Man måtte da forandre den orden, jeg har opstillet, derhen, at man satte *sannhróðigr* i stedet for *sannfróðr*, udslettede *siðvandr*, men ændrede *trúu* til *sigrbands trú*. I den derved fremkomne sammenhæng (med andre ord: i sætningen *sannhróðigr herlundr kendi siðan*

hǫlða kindum góða sigrbands trú) vilde *sannhróðigr* betyde 'i sandhed berömmelig', hvorimod intet var at indvende; medens *góða sigrbands trú* måtte opfattes som 'seiergudens gode (ɔ: sande og saliggörende) tro'. Udtrykket 'seierguden' vilde da betegne 'den eneste sande gud' som den, der igennem christendommen havde beseiret de falske guder. Men en sådan betegnelse i en sådan betydning har, efter min mening, forfatteren til Rekstefja umulig kunnet bruge. Den lyder så hedensk. [1]) vilde udtrykket 'seiergud' synes at involvere, at der også var andre guder. Men den gamle christelige litteratur betragtede hedenskabets guder dels som troldkyndige bedragerske mennesker, dels som onde ånder. [2]) vilde et 'seiergud', »*sigrband*«, minde om Oden. [3]) vilde den gamle forfatter ikke om christendommens gud have brugt en sådan betegnelse i intetkön. *Sigrband* ntr. vilde göre samme indtryk som *sigrgoð* ntr.! Men det ligger i den grad — med en sådan nödvendighed — i christendommens væsen at tænke sig gud som msc., at man, så at sige med vold, forandrede det hedenske neutrum *goð* til det christelige masculinum *goð*, uanset at man derved fik en aldeles anomal — næsten monstrøs — böining, eftersom man på den anden side ikke kunde bekvemme sig til at forsyne det nye msc. med det flexions-suffix i nominativ, grammatiken fordrer (intet *Goðr*!). — Det er sikkert, blandt andet, disse betragtninger, der have afholdt S. Egilsson fra at foreslå »*sigrbans*« rettet til *sigrbands* blot ved at indskyde *d*. Hans forslag er, at man skal læse *sigrbrands*. Min opstilling (nemlig: '*sannfróðr siðvandr herlundr kendi siðan hǫlða kindum góða trúu'*) blev da ændret således, at man i stedet for de to förste ord, *sannfróðr siðvandr*, fik *sannhróðigr sigrbrands*, og at man i stedet for det sidste ord, *trúu*, fik den sædvanlige form *trú*. *Sigrbrandr* skulde betyde enten 'sværd' (egentlig: 'kampild', *sigr* + *brandr*) eller 'seierklinge' (= 'seierrig klinge'). Og det hele (*sannhróðigr sigrbrands*) skulde betyde enten 'med rette stolt af sit sværd' eller 'med rette stolt af sin seierrige klinge'. Indvendinger: [1]) Jeg betvivler, at nogen skjald vilde have brugt et sådant udtryk (udtrykt sig på en sådan måde). [2]) Det er meget tvivlsomt, om *hróðigr* kunde styre genetiv. [3]) *sann-* i et compositum af

denne art betyder ikke 'med rette', men 'i sandhed'. Og efterser man Lp., vil man finde, at kun på dette ene sted er *sann-* gengivet ved *»jure«*.

I AM. 54 og 61 står *sannfróðum* i st. f. udgavens (ɔ: C. N.[s]) *sannfróðr* og *trú* i st. f. udgavens *trúu*. Men *sannfr.* brugt, om hedningerne, i denne sammenhæng, er meningsløst, og hidrører uden tvivl fra en metrisk rettelse, da verslinien *sannfróðr trú góða* er en stavelse for kort. Flat. har imidlertid *sannfróðr trú góða;* og man har nu valget imellem denne verslinie på 5 stavelser og læsemåden i vor udgave: *sannfróðr trúu góða.* Hvad nu den herskende islandske betegnelse for begrebet 'religion' angår, så har den nu i omtr. 600 år været en *a*-stamme, der i nad. sing. lyder *trú,* men i gen. sing. *trúar.* Tidligere derimod var denne betegnelse en *an*-stamme, der lød *trúa* i nom. sing., og derfor sandsynligvis oprindelig må have lydt *trúu* i de andre casus, hvilket *trúu* naturligvis blev sammendraget til *trú,* ligesom præs. ind. plur. 1 af verbet *trúa* både lød *trúum* og *trúm ('credimus')*. At *trúu* som adg. sing. af stammen *trúan-* neppe forekommer i de ældste membraner, turde hidröre fra, at de ældste membraner ikke ere gamle nok. Nærer man i övrigt en uovervindelig antipathie for *trúu,* har man den udvei at læse *sannhróðigr,* 'i sandhed berömmelig', i st. f. *sannfróðr.* Men rigtig nok har jeg en mistanke om, at også *sannhróðigr* (— skönt en 100 procent bedre læsemåde end *sannfróðum* —) er indsat af en afskriver for at hjelpe på versemålet.

Er. 10 a. *Þjóð lǫnd þremja skyndir*
þrenn kristnaði ok tvenna:
hildings hǫppum valda
hans ríki frák slíkum.

Den i ShI. III antagne orden: *Þremja skyndir kristnaði þrenn lǫnd ok tvenna þjóð. ek frá hans ríki, hildings, valda slíkum hǫppum.*

Det måtte oversættes: Han (egentl.: Krigeren) christnede (ɔ: omvendte til christendommen) tre lande og to folk (folkefærd, folkeslag, nationer). Sådanne heldbringende (velgörende) bedrifter skyldtes hans, fyrstens, magt.

Men dette »tre lande og to folk« forekommer mig for kunstigt. Jeg tror man må læse *tvenni* i st. f. *tvenna,* en gisning, der også er optaget i den nyeste udgave. End videre tror jeg ordene i den anden sætning bör stilles noget anderledes. Og jeg foreslår i det hele følgende ordning:

Þremja skyndir kristnaði þrenn ok tvenni þjóðlǫnd. frák ríki hildings valda slíkum hǫppum hans.

Overs.: Han omvendte til christendommen (3 + 2 =) fem lande (Han omv. fem lande til christend.). Kongens magt (voldte ɔ:) frembragte disse hans heldbringende bedrifter.

[1] *Þremja* forekommer temmelig hyppig, blandt andet også her 21[4]. Man ser strax at *þremja* er genetiv. I fölge SnE. I 568[3] og tilsvarende steder må *þremja* höre til en stamme af hunkön, der kun bruges i plur. (na. *þremjar* osv.). Dette ord, d. v. s. *þremja-*, synes beslægtet med *þramu-* (nom. sing. *þrömr*), 'rand, kant', og synes at måtte betegne en del af et sværd, og her, såvel som 21[4], at stå metonymisk (pars pro toto) for 'sværd'.

[2] *skyndir* (også f. ex. her 11[1]), 'en der sætter noget i rask bevægelse', nomen agentis af *skynda* (dan. *skynde*). *Þremja skyndir* 'den der svinger sværdet med kraft'.

[3] *kristna* 'bringe til at antage christendommen'.

[4]—[6] *þrenn ok tvenni* = *fimm*, fem. En sådan opløsning af tallet er en hyppig (og tilladelig) poetisk frihed. Plural af *tvennr* og *þrennr* bruges i dette digt ganske som hovedtal (grundtal), til dels på en noget påfaldende måde. Former som *tvenni* ikke ganske sjeldne. I det anon. digt om Ól. Tr., der synes ældre end Rekstefja: 20[4] *fjör þrenni.*

[7] *þjóðlǫnd.* Det anon. digt om Olav har her kun *lǫnd* = dan. lande, i det man også regner en øgruppe for et land. Forfatteren til Rekst. har fundet det fyldigere at sige, at 'Olav indførte christendommen i fem lande, af hvilket ethvert var beboet af et helt folk', med andre ord, at 'Olav omvendte fem nationer til christendommen'. Ordet *þjóðland* må i følge sin sammensætning betyde et 'land, der er bebot af et helt folk'.

[8] *frák* omtalt ved 5[8].

[9] *ríki*, ntr., (*ja*-stamme; dan. *rige*) kan betyde 'magt' eller 'energisk (kraftig) optræden' eller begge dele.

[11] *valda*, egentl. 'volde, forvolde', har, som bekendt, et meget uregelmæssigt perfectum (*volda, olda; volla, olla*), der vel må hidrøre fra en forstyrrelse; ti de beslægtede sprog vise, at dette verbum har oprindelig haft samme böining som verbet *halda*.

[13] *happ* bruges ofte om en 'handling, der har lykke eller velsignelse til følge'.

Er. 10 b. *Mærings mǫnnum skýrisk*
merki fremðar verka
eggmóts eigi lítil.

Eggmóts mǫnnum skýrisk eigi lítil merki fremðar verka mærings.

Dette måtte nu oversættes omtrent således: For kampens mænd vorde (nu) fremstillede ikke små tegn på ædlingens berömmelige bedrifter.

[1] *eggmót*, 'sværdsæggenes møde', kan kun betyde 'kamp'; og *eggmóts menn*, 'kampens mænd', kan kun betyde 'krigere i streng forstand'. I vor tid vilde *eggmóts menn* være = 'krigerstanden'. I Rekst. vilde dette udtryk betyde 'mænd, der for öieblikket havde den bestilling og opgave at føre krig'. Men i den her foreliggende sammenhæng var det meningsløst at henvende sig udelukkende til sådanne. Sagen er uden tvivl den, at *mǫnnum* er en falsk læsemåde i st. f. *meiðum*. *eggmóðs meiðr* er en sædvanlig kenning i betydningen 'mand — menneske'.

[3] *skýrisk*, med *ý*, er rigtigt, og er skindbogens læsemåde; men *skírisk* er her en falsk lydform. *skýra* her 'fortælle om, fremstille'.

[6] *merki*, ntr., (*ja*-stamme; dan. *mærke*), betyder egentl. 'mærke, tegn', men synes her brugt på en noget uklar måde, så at det næsten ser ud som om *merki fremðar verka* var = *fremðarverk*. Men måske *merki* betyder 'det udmærkede', altså *merki fremðar verka* = 'bedrifter, der ere berömmelige i en udmærket grad', 'höiberömmelige bedrifter'.

[7] *fremð* (af *framr*; jf. *lengð* af *langr*), fem., egentl. 'det at være stillet foran (have sin stilling foran)'.

[9] *mæringr* kan både oversættes 'ædling (= en ædel mand)' og 'fyrste'.

Den nu gennemgåede 'vh.' (10$^{5-7}$) danner en art indledning til er. 11.

Er. 11 a. *Ísland éla skyndir,*
ítr lista, vann kristnat
gollmildr Grœnaveldi,
Gǫndlar þeys, ok Eyjar.

Gollmildr, lista ítr, Gǫndlar þeys éla skyndir vann kristnat Ísland, Grœnaveldi ok Eyjar.

Overs.: Den gavmilde ved (mange) færdigheder udmærkede helt omvendte Island, Grönland og Øerne til christendommen.

[1] *Gollmildr* ligesom *fémildr* 9[1] og *vegmildr* 2[1]. (Ved *vegmildr* henviste jeg til *gollmildr*). Lp. anfører ikke mindre end 24 ægte composita (naturligvis adjj.) med *mildr* som sidste led.

[2—3] *lista ítr* 'udmærket i færdigheder'. *list* omtr. = *íþrótt*. De *listir*, forfatteren her tænker på, er vel (nærmest i al fald) de færdighh., der omtales er. 25.

[4] *Gǫndlar.* *Gǫndul* en af valkyrjerne.

[5] *þeys* gen. sing. af *þeyja-*, msc., dan. *tø*. *gǫndlar þeyr* 'kamp', ligesom f. ex. *gǫndlar veðr* (Vellekla 1[8]: C. N. pag. 26).

[6] *éla* 'ilingers'. [Man må ikke urgere forbindelsen *þeys éla*]. 'Gönduls tø-ilinger' = 'de momenter, når kampen raser med forøget heftighed'.

[7] *skyndir* havde vi 10[1]. *G. þ. é. skyndir* 'den der (— ved sin tapperhed nemlig —) bidrager til at kampen bliver heftig'.

[8—9] *vann kristnat.* I denne omskrivning med *vann* ligger, at omvendelsesarbeidet ikke har været ganske let.

[11] »*Grœnaveldi*« [er lidt påfaldende skrevet således (som ét ord)]. *veldi* bruges af digtere undertiden enstydig med *land*. Således *Flæmingja veldi* Krák. 10[4] (C.N. pag. 63) = *Flæmingjaland;* 'det land hvor man talte flamsk' (da *Flæmingjar* betyder 'det folk der talte flamsk') Flandern. Jf. *skota veldi* i st. f. Skotland. *Grœnaveldi* altså = *Grœnaland* (ikke sjeldent, og, som det synes, ældre end *Grœnland).*

[11] *Eyjar* 'øerne'. I og for sig kunde betegnelsen *Eyjar* her tænkes at omfatte de tre nordbritiske øgrupper, Hebriderne og Orknøerne og Shetlandsøerne. Men dette er umuligt, da Shetland *(Hjalta grund)* anføres 11 b. Man har ment, at *Eyjar* her betegnede 'Orknøerne og Færøerne'. Men hvorledes skulde man være falden på at tage disse to øgrupper under ét, som ét land? Der er större afstand imellem Færøerne og Orknøerne, end imellem Færøerne og Shetlandsøerne! »Men«, vil man sige, »Olav indførte christendommen også på Færøerne; og hvis Færøerne på nærværende sted (Rekst. 11[4]) ikke er indbefattede i udtrykket *Eyjar*, har forfatteren overset denne bedrift«. Hertil må svares: 'Dette er en misforståelse. Færøerne hørte fra først af til Norge og de hørte til Norge i Olav Trygvesöns regeringstid. Færøerne må være indbefattede i udtrykket *Nóregs manna* 11[6]'. Og med *Eyjar* kan her og anon. digt om Olav (12[2]) kun menes 'Orknøerne'. *Eyjar* har altså her samme bemærkelse som i udtrykket *Eyja-jarl* (ɔ: 'jarl over Orknøerne'). *Magnús Eyjajarl* står endnu i den isl. almanak ved den 16. april. Han blev dræbt 1110.

Er. 11 b. *Handvist Hjalta grundar*
hann, sem Nóregs manna
háttu hilmir bætti.

Hann, hilmir, bætti handvist háttu Hjalta grundar sem Nóregs manna.

Overs.: Det er hævet over al tvivl, at han, kongen, forbedrede Shetlændernes sæder så vel som Nordmændenes.

[1—2] *Hann, hilmir*, 'Han, kongen'. Det synes fuldkommen klart, at enten det ene eller det andet af disse to ord *(Hann, hilmir)* er fyldekalk. Noget lignende kan også forekomme hos andre skjalde. Man henviser således til den yngre Tjodolvs 'han, den femtenårige prins' om Har. hårdr. (Hkr. Har. harðr. cap. 1). Men her mærker man strax en forskel. Og ser man på sammenhængen hos Tjodolv, vil man finde, at hans dvælen ved subjectet falder naturlig og har sin æsthetiske berettigelse. Sammenhængen hos Tjodolv er nemlig følgende. 'Efter at have kæmpet som en mand ved sin (levende) broders side, forlod han, den femtenårige prins,

[höist] ugerne den døde'. Tilföiningen 'den femtenårige prins' er ikke overflødig. Den indeholder, for det første, en historisk oplysning om Haralds alder. Den viser os, for det andet, at Harald, skönt endnu næsten et barn, allerede var en helt, der, heller end at forlade sin døde broder, vilde have trodset den visse død, hvis det havde været til nogen nytte. Men her i Rekstefja! hvad vinder man her ved, at *hilmir* er föiet til *hann*? Ingen kunde tvivle om, hvem der menes, enten her stod *hann* alene eller *hilmir* alene! Noget kan der dog måske anføres til en art forsvar for denne pleonasmus. Som bekendt, bruger man på Island (— ligesom også i Norge [skönt der på en lidt forskellig måde] —), i daglig tale, at sætte et på en måde overflødigt *hann*—*hún* dels foran personnavne i visse tilff. (*hann Ólafur)*, dels foran visse fællesnavne, der betyde personer, (ex.: *hún systir min* 'min søster'). Det er nu ikke umuligt, at pleonasmer som *hann hilmir* stamme fra en vis vaklen i en sådan talebrug i dens begyndelse. Men forsvaret ophæves derved, at et sådant phænomen ikke burde have præsenteret sig i et skjaldedigt.

[3] *bætti*, 'forbedrede, bedrede'. *bæta* et. = dan. *bøde.*

[4] *handvist.* Adj. *handviss* er uden tvivl rigtig opfattet af Fritzner, der oversætter det ved »aldeles sikker, utvivlsom (som om man havde det i Haanden)«. I de senere århh. er., så vidt jeg véd, *handviss* især bleven brugt om det, der tilhører fremtiden. Tidligere derimod også dels om fortiden, som her, og dels hvor tanken ikke sætter nogen tidsbestemmelse. *handvist,* acc. sing. ntr., står her som biord.

[5] *háttu* bör, som tidligere bemærket, sikkert skrives med omlyd, *hóttu. hóttu* er her sikkert ikke forskelligt fra *siðu,* og betegner derfor sikkert ikke så meget 'sæderne' i almindelighed, som de sæder og skikke, der ere knyttede umiddelbart til trósbekendelsen.

[6] *Hjalta.* En 'Shetlænder' hedder på islandsk [a]) sjelden *Hjaltr* (Sturl. [1] II $44^{8.18}$ = Sturl. [2] I $234^{6.11}$. Sturl. [2] I 74^{14}), altså gen. plur. *Hjalta,* som her; [b]) *Hjaltlendingr* (hyppigere).

[7] *grund,* fem., i almlhed 'slette' (»græsbevoxet Slette med haard Jordbund« Oldnord. Ordb.). Poet. *tellus* ('jord, land').

Hjalta grund 'Shetlændernes land', ɔ: 'Shetland' = 'Shetlandsøerne'. Det er muligt, at forfatteren mener *hóttu Hjalta grundar manna*, 'Shetlændernes', i det *manna* er underforstået fra *Nóregs manna*. Men det er ingenlunde nødvendigt, som man ser af 11 a, hvor *Ísland* står i st. f. 'Islands befolkning', osv.

[8] *sem*, egentl. sammenlignende, ligesom; men får derigennem en copulativ function, så at det svarer temmelig nöie til så vel som. Denne brug finde vi også Geisli 61[8] (C. N. pag. 60), hvor sammenhængen er: *Leyfðr 'es gramr, sás lét ítran* (Flat.) *þegn njóta lamiðs fótar ok stýfðrar tungu sem út stunginna augna.* Kun er der den forskel, at her forbindes tre led med hverandre. Et andet sted også tre led, nemlig anon. digt om ÓTr. 12 a: »*Hraustr stýrir hlífar þeys støkkvifýra stalls vann kristnat Hjaltland och* (!) *Eyjar sem allan Noreg*«. Ligeledes tre led Hkr. ÓTr. 40 er. 2: *mjök margar snekkjur ok skeiðar sem knörru.* Ligeledes tre led Hkr. U. ÓTr. 21 hos Hallarsteinn.

Stef. *Hann's ríkstr konungmanna*
Óláfr und veg- sólar
Hǫll ok -fremstr at ǫllu.

Udgiveren af C. N. har sikkert tænkt sig følgende sammenhæng: *Hann, Óláfr, es ríkstr ok vegfremstr konungmanna at ǫllu und sólar hǫll.*

Overs.: Han, Olav, er den mægtigste og i alt hvad der er ærefuldt første konge under solen.

[1—2] Her har vi den samme, eller en lignende, pleonasmus som i 11[6—7] (*hann, hilmir).*

[2] *es* kan sikkert ikke være rigtigt, da Olav ikke mere var iblandt de levende, da digtet blev til (jf. 33[1—8]). De københavnske membraner have samtlige *er* (d. v. s. *es*), medens Bergsbók har *var* (d. v. s. *vas*). Men selv om alle håndskrifterne havde nutid, vilde det, efter min mening, ikke forandre sagen. Spörgsmålet bliver kun, om man skal læse *vas* uden vocal, som man har foreslået med hensyn til andre steder; eller om man skal scandere den förste linie

hann vas | ríkstr konung | manna,

altså antage, at den anden fod (mellemfoden) er en creti-

cus (—⏑—). På denne sag tör jeg ikke her indlade mig, da hele det spörgsmål, om *vas* nogen sinde må læses udex vocal, bör tages under ét.

[4] *ríkstr* 'mægtigst'.

[6] *vegfremstr* egentl. 'den første i ære'. *framr, fremri, fremstr* udtrykker temmelig nöie den samme forestilling og betydning som lat. *praestans, praestantior, praestantissimus. vegfremstr at ǫllu* egentl. 'den første i ære i alt (i alle henseender)'. *at ǫllu* egentl. 'med hensyn til alt', 'for så vidt angår alt'.

[7] *konungmaðr*, egentl. en 'mand der er konge', altså 'en kongelig herre', bruges også i prosa, f. ex. Eg. cap. 62 *hvar viti menn slíku bellt við konungmann?*, hvilket N. M. Pet. oversætter ved: »Naar saae man nogensinde saa megen Frækhed övet mod en kongelig Herre?«.

[10] *und* passer ikke til *hǫll*. Lige så lidt som på dansk, lige så lidt hedder eller hed det på islandsk 'under hallen'! Men *und* passer til *sólar hǫll*, fordi *sólar hǫll* betyder 'himmelen'.

Er. 12 a. *Hafglóð hilmir sáði*
hjaldrríkr ok gaf skjaldu,
(stétthrings stǫfnum veitti
stikka) vápn ok skikkjur.

Orden i fölge C. N. og SEg.: *Hjaldrríkr hilmir sáði hafglóð ok gaf skjaldu, vápn ok skikkjur: veitti stétthrings stǫfnum stikka.*

Overs.: Den i krigen vældige fyrste uddelte guld og bortskænkede skjolde våben og kapper — givende mændene stof til sange.

[1] *Hjaldrríkr. hjaldr-* forkortelse af stammen *hjaldra-*. Altså *hjaldrríkr* egentl. 'kampmægtig', ɔ: 'mægtig — vældig — i krig'.

[3] *sáði* egentl. ikke 'uddelte', men såde. Udtrykket *sáði* synes valgt med hensyn til sagnet om, hvorledes Rolf krake udstrøde guldet på »Fyrisvall«, da han blev forfulgt af sin stedfader kong Adils (Sagnet findes SnE. I 396—398). *sáða* osv. en forholdsvis ny form i st. f. det ældre *søra* &c.

[4] *hafglóð* ordret 'havglød' = f. ex. *ægis eldr*, 'Æges ild' = guld, i henhold til Skskmál 33, der beretter, at denne

havjette (*Ægir*, Æge) i sin sal brugte »det lyse guld i steden for ild«, så at der ikke behøvedes anden belysning.

[6] *gaf* 'gav, skenkede'. Tanken upoetisk udtrykt: 'hans gaver bestod f. ex. i'.

[7] *skjaldu* 'skjolde (ap.)'. Denne form har i membranerne undergået en characteristisk og ganske naturlig forvanskning. Da de membraner, hvori Rekst. nu findes, bleve til, var nemlig formen *skjaldu* en umulighed. D. v. s.: bevidstheden om den var forsvundet, og man anså et *a* foran et *u* i næst følgende stavelse i samme ord for en umulighed. Nu delte meningerne sig. Nogle afskrivere antog, at forfatteren havde rimet galt. Og disse afskrivere indsatte, uden videre, det nyere *skjöldu*. Denne læsemåde foreligger i (de) to (yngste) membraner: Bergsbók og Flat. Andre afskrivere var derimod af den rigtige mening, at man ikke kunde tillægge forfatteren en så grov feil. Altså måtte hovedstavelsen *skjald* være rigtig, medens den anden stavelse, *u*, naturligvis(!) måtte have sin grund i forvanskning. Dette førte til følgende læsemåder: »*ſkalldar*« AM. 53; »*ſkalldʳ*« (det samme, blot forkortet) AM. 54; »*ſkalld*⌐ (⌐ noget utydeligt)« AM. 61 (ɔ: *skjalder*, *skjaldir*). Disse tre læsemåder forudsætte altså en stamme *skjalda*-, subst. fem., der sikkert aldrig har existeret.

[8] *vápn*, 'våben', d. v. s. 'angrebsvåben' (ɔ: sværd, spyd, øxer, muligvis også buer og pile). Læs *vópn*, da det står i plural.

[10] *skikkja* 'en kappe'.

[11] *veitti*, 'gav, ydede'. *veita* er et causativ til verbet *vita*, hvis √ er *vit*. Altså *veita* egentl. 'give noget en vis retning'. At *veita* skulde være etymol. = dan. *yde*, synes umuligt. Dan. *yde* må komme af *ud* og svare til oldn.-isl. *ýta*.

[12] *stétthrings* antages at stå — og står vistnok — i st. f. *hrings stéttar*. *hringr* betyder blandt andet både 'sværd' og 'slange'. *stétt*, subst. fem., (i den gamle tid også *stéttr*, subst. msc., i visse bemærkelser), synes at være det samme ord som dan. *stænte*, 'trin i et gerde', der også skal hedde *stætte* både i Sæland og Jylland. Subst. *stétt* betyder egentligst en 'forhöining til at træde eller stå eller gå eller overhove-

det færdes på'. Hvis nu *hringr* betyder 'sværd', så betyder *hrings stétt* 'skjoldet'. Men hvis *hringr* betyder 'slange', så betegner *hrings stétt* 'guldet'. Begge dele passer i en kending der betyder 'mand'. Men

[13] *stǫfnum* synes aldeles ikke at passe.. At kalde en mand 'skjoldets' eller 'guldets stavn' vilde lyde höist besynderlig! *stǫfnum* står dog i det mindste i 3 af membranerne, og synes at stå i dem alle, med undtagelse af 54, der har »*ſtoꝼnum*«, hvilket egentlig intet beviser imod *stǫfnum*, da *o* bruges umådelig hyppig i st. f. *ǫ*. Subst. *stofn*, msc., betyder stub (d. v. s. 'rodende efter et fældet træ'); men synes undertiden tydelig at betegne 'roden tillige med hele bullen (hele stammen) på et træ', ja endogså 'et helt træ, når blot én gren er afhugget'. Man finder derfor, skönt nu rigtig nok kun på et enkelt sted, *stofn* brugt som hovedord i en kending, der betyder 'mand'. Den kending, jeg sigter til, er *hlakkar stofn*, 'kampens stamme', en 'mand' (— *hlǫkk* 'valkyrje' og deraf 'kamp' —). Denne kending findes SnE. II 497 (i »Wb«). I henhold hertil har man villet læse på nærværende sted *stétthrings stofnum*, hvilket synes at være en correct kending for 'mand' (i dat. plur.). En anden gisning er *stétthrings stǫfum*, hvilket vilde lyde langt mere sædvanlig, da *stafr*, egentl. stav, bruges meget almindelig som hovedord i mandskendinger.

[14] *stikki*, stamme *stikkan-*, subst. msc. Oprindelsen kender jeg ikke. Jón Ólafsson — NgD. (Kh. 1786) pag. 248 § 11 — er tilböielig til at sætte dette ord i forbindelse med gr. [στίχη eller] στίχος, der betyder α) 'række'; β) 'linie (i en bog)' især en 'linie, der danner et vers'. *stikki* måtte da være et låneord, hvilket JÓ. også antager. Hvis der nemlig var oprindeligt slægtskab imellem *stikki* og gr. στίχος, vilde *stikki* have (blødt) *g* i st. f. *kk*; ligesom oldn. √ *stig* svarer til gr. √ στιχ. (Med gr. στίχος vilde et oldnord. **stigr* være fuldkommen identisk i etymol. henseende). Hvad bemærkelsen angår, er så meget vist, at *stikki* var et navn, der tillagdes visse digte. Og man får uvilkårlig det indtryk, at *stikki* har betegnet et kortere digt (lad os sige 10 til 20 err.!), med korte verslinier (d. v. s.: med verslinier, der ere kortere end i 'dróttkvætt'; altså kortere end dem, vi f. ex. har for os i Rek-

stefja). Denne mening om den bemærkelse, ordet *stikki* har haft, bestyrkes på en måde ved følgende omstændigheder. [1]) Flat. udg. I 277—8 omtales et digt *Sörla-stikki*, hvis versart er 'Haðarlag' (Htal 79, Hlykill 27), der kun har 5 stavelser i linien. [2]) Fms. VI 408 citeres et digt kaldet Haraldsstikki, hvis versart er regelmæssigt 'fornyrðis-lag', der kun har 4 stavelser i linien. [3]) Den prosaiske bemærkning til Htal 97 beskriver en versart, den kalder 'stikka-lag', og denne versart hører til 'fornyrðis-lag' i vidtløftigere forstand. At benævnelsen 'stikka-lag' synes vilkårlig dannet, i det bemærkelsen af *stikki* er vilkårlig indskrænket, er uden al betydning med hensyn til den mening, jeg har fremsat angående bemærkelsen i ordet *stikki*. Men det er nødvendigt at tilföie, at 'stikka-lag' åbenbart ikke kan være = 'málaháttr' (Htal 95) og heller ikke »omtrent = *hálfhneppt*«; men at det er den ægte benævnelse på Htal 98, hvorimod 'starkaðarlag' er den uægte, senere tilföiede. Dette har jeg allerede for mange år siden mundtlig fremhævet ved at gennemgå Htal. Og det rigtige findes hos Möbius i hans udgave af Háttatal.

På det sted, vi her har for os, Rekst. 12[4], kan acc. *stikka* imidlertid ikke betyde 'digt', men må i følge sammenhængen betyde 'stof eller anledning til et digt'. Der anføres dog, så vidt jeg véd, hverken i ordbøgerne eller andre steder, noget exempel på *stikki* i en sådan bemærkelse. Et sådant exempel kunde synes at forekomme. Fms. XI 222 frembyder Knytlinga en 'vísa', der i følge ordlyd og sammenhæng synes at måtte være digtet i Danmark i Harald heins korte regeringstid og da snarest i året 1076 kort efter Svend Estridsöns død. Jeg skal indføre begyndelsen og slutningen i grundsproget, men resten i den danske oversættelse. Den förste linie lyder i grundsproget *Stundu(m) vér til stikka.* Herpå følger i den danske oversættelse: »Voxer i Danmark Ufred, | Ikke Svends Sönner enes | Efter Faderens Afgang; | Harald skal med megen | Möie Riget forsvare | Imod elleve Brödre«. Og så slutte vi med verslinien *þá 'er veltamiðr stikki.* Den förste verslinie *(stundu vér til stikka)* er i den danske oversættelse gengivet: »Vil en Vise vi digte«, og i den lat. overs.: »*Meditamur carmen*«, hvori

tanken vistnok er 'jeg studerer på et digt', ɔ: 'jeg pønser på at udarbeide et digt'. Men hvis dette var meningen, og hvis *stikki* følgelig betød 'digt' eller 'vise', tror jeg her vilde have stået — ikke *Stundu vér til stikka*, men — *Stundu vér á stikka*. '*Stunda til* noget' betyder 'søge at opnå noget; men jeg i det mindste kan ikke huske at have set *stunda til* i betydn. 'studere på'. Jeg har fået det indtryk, at *stikki* her betyder — ikke 'begivenheder, der nok kunde give anledning og stof til digt eller digte', 'begivenheder, der nok ville blive besungne, eller i det mindste fortjene at blive det', — men at *stikki*, digt, står her, i en overført betydning, som en skemtsom betegnelse for selve begivenhederne. Verset synes digtet i munter tone. Det hedder nu på dansk 'natten stunder til'. Men i litteraturen finder man også udtryk som: »Tid efter anden stunde vi nærmere og nærmere til döden«, ligesom det hedder i oldsproget *stundu vér til strandar* ('vi stunde til strandbredden' eller) 'lad os stunde til strandbredden'. Meningen af *stundu vér til stikka* forekommer mig derfor at være 'Vi stunde til muntre(?) begivenheder', 'muntre(?) begivenheder stunde til', '...ere i vente'.

Og nu det andet 'vo.', jeg anførte i grundsproget, *þá 'er vel tamiðr stikki*! Det oversættes på ét sted (ShI XI 209): »*tum bene carmen habet*«; men på et andet sted (Lp. *stikki*) gengiver samme oversætter *vel tamiðr stikki* ved »*bene compositum carmen*«, altså 'et godt digt'. Men den danske oversættelse lyder: »Vel maa han da kæmpe«.

Rekst. 12[4] antages *stikki* således at stå i en betydn., som det ikke vides at have. Og i det hele taget tör jeg ikke ytre nogen endelig mening — fremsætte nogen bestemt opfatning — af sætningen *veitti stétthrings stǫfnum stikka*.

Er. 12 b. *Stórráðr steinda knǫrru*
stillir fekk ok ekki
hildings hæfði mildi.

Stórráðr stillir fekk steinda knǫrru ok ekki hæfði mildi hildings.

Overs.: Den storrådige konge gav malede skibe, og intet var stort nok for hans gavmildhed.

[1] *Stórráðr.* Grundbetydningen i dette adj. må være 'der fatter store planer'.

[2] *stillir*, 'fyrste', forekommer 6 gange i dette digt. Det svarer i sin grundbetydning temmelig nöie til lat. *moderator*, i det *stillir* vistnok er et nomen agentis af verbet *stilla*.

[3] *fekk* må enten betyde 'tog (for at give)' og da være at sammenligne med *velja* (13[5]) eller også ligefrem 'gav'. Usædvanligt!

[4] *steinda* 'malede'. *steinn*, sten, betyder blandt andet 'malerfarve'. Deraf verbum *steina*, 'male' (ɔ: 'overstryge med farver'). Dette verbum *steina* forekommer hyppigst, som her, i part. præt. Det tilföiede *steinda* har måske hensyn til en bestemt gave.

[5] *knǫrru*, stamme *knarru-*, msc., 'handelsskib'.

[7] *ekki*, 'intet', d. v. s. 'ingen gave fra hans hånd'.

[8] *hæfði* oversættes ved 'kunde sættes ved siden af'. Men en sådan bemærkelse har dette verbum ikke, skönt den kunde passe på dette sted. *hæfa* med dativ betyder 'passe for', 'passe til', eller 'passe uden præp.' (f. ex. om klæder). Det hedder her i virkeligheden, at Olavs gavmildhed har været så stor, at han ikke har anset noget som helst for betydeligt nok til at tjene som gave fra ham. Hvilket i övrigt turde være en overdrivelse.

[9] *mildi*, stamme *mildin-*, kun i sing. og uden böining som andre stammer af selvsamme art. Betydningen er her 'gavmildhed'.

[10] *hildings* i st. f. *hans*. Det gelder i det hele taget som regel hos skjaldene, at de, hvor det med lethed lader sig göre, foretrække substantiver for de personlige pronomina; fordi substantiverne ligesom svulme af indhold — svulme af betydning, og fremstille personerne i en bestemt belysning, medens (de personll.) pronomina ere væsentlig blot orienterende og mangle det liv, der ligger i betydningen.

Er. 13 a. *Húns nótt hverja knáttu*
hirðmenn konungs spenna
gyld horn; græðis meldrar
glaðr vísi drakk þaðra.

Hirðmenn konungs knáttu spenna gyld horn hverja húns nótt; vísi, glaðr græðis meldrar, drakk þaðra.

Overs. i henhold til den ældre opfatning så vel som til den her foreliggende interpunction: Hver vinter tömte kongens hofsinder gyldne horn. Og kongen, glad ved guldet, deltog i drikkelaget.

[3] *knáttu* blot omskrivende. Altså: *knáttu spenna* = *spentu*. Læs *knóttu* i st. f. *knáttu*.

[4] *spenna* (*-ta*), 'omspænde med hånden', 'holde (hornene) i hånden (medens man drikker af dem)'.

[7—9] *hverja húns nótt* 'hver vinter'.

[8] *húnn* (*húna-*) 'björneunge'.

[9] *nótt.* 'Vinteren' kaldes 'björnens og björneungens nat', fordi den går i hi (vinterleie) om efteråret og sover om vinteren.

Vi komme nu til den anden sætning.

[10] *vísi* (*vísan-*), subst. msc., 'fyrste'.

[11—13] *glaðr græðis meldrar*, der skal betyde 'glad (glædende sig) ved guldet', er meget mistænkeligt. [1]) Det er meget tvivlsomt, om *glaðr* forbindes med genetiv. I fölge Lp. (adj. *glaðr*) og Lund's 'ordföiningslære' (side 183^{15-16}) skal der forekomme et »*glaðr armgrjóts*«, 'glad ved guld(et)'. Men dette synes bestemt at bero på en misforståelse. (*armgrjóts* styres af *ógræðir*). [2]) *græðis meldr* synes umulig at kunne betyde 'guld'. *græðir* er 'hav'et, og *meldr* er 'mél'. Men hvorledes kan man sætte 'havets mél' i st. f. 'havets ild'? eller med andre ord 'mél' i st. f. 'ild'? alene af den grund, at mél pleier at have en lys farve? [3]) Den characteristik af den (i følge 12^{6-7}) i höieste grad gavmilde Olav, at han glædede sig ved guldet, falder ikke naturlig. Man kunde falde på at sige: Han glædede sig ved eller over guldet, i det han tænkte på, hvorledes han vilde uddele det. Men en sådan forklaring vilde være tvungen, i det den ikke synes at stemme overens med skjaldenes tankegang. De rose uafladelig fyrsterne og i det hele taget alle mænd som guldets foragtere. Dette er fast indgroet i skjaldepoesien.

[15] *þaðra*, adv., kan oversættes dels ved d e r og dels ved h i s t. *þaðra* svarer i betydning temmelig nöie til ty. d o r t og d o r t e n; men er etymol. = got. *þaþrō* og uden tvivl en

gammel pronominel ablativform (der altså har mistet en sluttende tandlyd). Heraf synes at fremgå, at betydningen i got. *þaþrō*, nemlig 'derfra', er oprindeligere end betydn. i det nord. *þaðra*, nemlig der (osv.).

Jeg må nu vende tilbage til denne 'vh.', og forsøge en anden opfatning, der synes lidt bedre, skönt den ikke er ganske tilfredsstillende. Jeg må da foreslå følgende orden.

Hirðmenn konungs knóttu spenna gyld meldrar græðis horn hverja húns nótt. vísi drakk glaðr þaðra.

Overs.: Kongens hofsinder drak öl af gyldne horn hver vinter, og kongen deltog muntert i drikkelaget.

[6] *meldr (meldra-)*, subst. msc., mél, synes her at stå [metonymisk eller] ved en art metonymie i st. f. korn eller malt, i det man har holdt sig til den omstændighed, at det stof, hvoraf mélet består, også findes i korn og malt. »*alt var malti Menju prýtt*« Konr.-rr. VI 33[3]. Melets eller kornets

[7] *græðir*, hav, bliver 'öl'let, der for en væsentlig del har sit udspring fra kornet. Hermed kan man sammenligne sådanne kendinger for 'øl', som: *jastrín (jast* er forkortelse af en stamme, der betyder gær, ɔ: 'stof der frembringer gæring'; og *rín* er Rhinen [den bekendte flod]. Altså 'gæringsvækkerens — gærens — flod'). *jastar röst (jastar* gen. sing. af en stamme, der betyder gær; og *röst* 'ström i havet', også poet. 'havet i dets helhed'. Altså 'gærström' eller 'gærhav'). *dreggjar brim* (*dregg* her gær; *brim* brænding, også poet. havet. Altså 'gæringsvækkerens — gærens hav'). *Meldrar græðis horn* bliver det samme som *ölhorn* (hvilket compositum findes i oldsproget Landn. IV 9 [i Ísl. [2] I 261$_{11}$, Fms. II 191[7]]). Men *ölhorn* har en dobbelt bemærkelse. Det betyder [1]) 'ølhorn', ɔ: 'horn til at drikke öl af', og [2]) 'horn hvori der er øl'. Og denne dobbelthed er ikke blot nyislandsk; den er også oldislandsk og oldnorsk. Jeg skal anføre et (klart) exempel fra oldislandsk. I en bearbeidelse af bibelens historiske bøger, en bearbeidelse, der antages at stamme fra første halvdel af det 13. årh., hedder det om Samuels moder (1. Sam. 1, 24): »Saa tog hun ham op med sig, da hun havde vant ham fra, og tre Oxer, een Epha Meel og een Bimpel Viin, og bragte ham til Herrens Huus

i Silo«. Til dette »een Bimpel Viin« svarer nu i den gamle isl. bearbeidelse *víntunnu*. Naturligvis betyder nu *meldrar græðis horn* 'horn hvori der er øl', og er altså = *ölhorn* i bemærk. [2]. I övrigt kunde man måske også stille ordene således: *horn meldrar⁀græðis*, hvilket bliver = *horn öls*. Ti skönt drikkehornene neppe have haft en bestemt störrelse, kunde man dog sikkert meget godt sige f. ex.: *drekka mörg horn öls* ('drikke mange horn øl').

Er. 13 b. *Víðfrægr velja tæði*
vín húskǫrlum sínum
allvaldr einkar mildum.

Víðfrægr allvaldr tæði velja vín einkar mildum húskǫrlum sínum.

Overs.: Og den vidt berömte hersker forsynede sine meget rundhåndede huskarle med vin.

[3] *tæði* omskrivende. Altså *tæði velja* i st. f. *valði*. Præs. infin. og verbalstamme er *tæja*, en anden form i st. f. *týja*. [Jf. *ben tæði blæða*].

[4] *velja*. Jeg henviser til er. 8[7] angående *velja*.

[5] *vín*, ntr., ligesom til dels endnu i norske mundarter; ligesom endnu i svensk; ligesom f. ex. i gotisk; ligesom i latin.

[6] *einkar*, 'meget', 'særdeles'.

[7] *mildum*. Også en konges huskarle (hofsinder) vare store mænd, og måtte altså uden videre antages at være gavmilde.

[8] *húskǫrlum* står her ikke i noget håndskrift; men er en smuk gisning, for at undgå gentagelse. Rigtig nok kan en gisning være for god; d. v. s.: den kan gå over den forfatters horizont, i hvis arbeide den indsættes (eller tænkes indsat). Men det er ikke usandsynligt, at forfatteren til Rekstefja har kendt så meget til Nordens ældre historie, at han har kunnet give udtrykket afvexling ved at sætte *húskarlar* i st. f. *hirðmenn*.

För jeg forlader dette er. (er. 13), må jeg bede Dem kaste et blik på er. 12, for at se, hvorledes i er. 12 den første 'vh.' anfører de mindre gaver (skjolde, våben, kapper), medens anden 'vh.' nævner de större (som skibe). Ganske

på samme måde stiger er. 13 fra øl til vin, hvis min opfatning af 13 a er rigtig. Den nyeste udgave interpungerer 13 a som jeg. Men *græðis meldrar* forbigås i oversættelsen, og der viser sig følgelig ingen modsætning imellem øl og vin. Jeg skal anføre et sted til sammenligning med Rekstefja 13. I Snorres Háttatal 25 hedder det, at man ved den norske konge, Hakon IVes hof (— han blev konge 1219 —) drak: øl, *bjórr* (bier), mjød og vin. Man ser, at culturen er stegen i de 219 år, der var imellem Olav Tr.[s] og Hakon IV[s] regering.

Er. 14 a. *Morðlinns mǫrgu sinni*
móðþrútinn bjó úti
(húfr svall, hrannir fellu)
hvessimeiðr á skeiðum.

Móðþrútinn morðlinns hvessimeiðr bjó mǫrgu sinni úti á skeiðum. hrannir fellu. húfr svall.

Overs.: Den af mod svulmende kriger lå jevnlig ude på krigsskibe, medens voverne steg og sank og vandet gennemtrængte skibenes sider.

[1] *Móðþrútinn.* Jeg oversatte dette ord som om *móða-* (nom. sing. *móðr*) betød 'mod'. Og i poesie synes ordet enkelte gange at have denne bemærkelse. Men dog er det et spörgsmål, om det på sådanne steder ikke betyder: 'begeistret virkelyst' eller lignende. — *þrútinn,* adj., bruges ofte i bemærk. 'ophovnet, opsvulmet'. Adj. *þrútinn* vistnok beslægtet med verbet *þrjóta,* √ got. og isl. *þrut,* der, trods den store forskel i bemærk., synes beslægtet med lat. *trūdere.*

[2] *morðlinns.* *morð* poet. 'kamp'; *linnr* 'slange'. *morðlinnr* 'kamp-slange' = 'sværd'. I sagaen om Didrik af Bern pag. 167[20] forekommer *linnormr* = dan. *lindorm* = ty. *lindwurm.* Disse tre ord betyde egentlig 'slangeorm', d. v. s., 'orm, der ikke er orm i egentlig forstand (ikke er hvirvelløs — ikke er *vermis),* men som er slange'.

[3] *hvessimeiðr.* Adj.-stamme *hvassa-* er ikke blot oldn.-isl., men har også været gotisk, hvilket ses af afledninger. Af adj.-stammen *hvassa-* afledes i oldn.-isl. verbalstammen *hvessja-* ('hvæsse'). Når denne verbalstamme skal, som her, optræde

som første led i en sammensætning, bliver den forkortet til *hvessi-*, i det *a* bortkastes og *j* vocaliseres. *meiðr* (*meiða-*), poet. træ. D. v. s.: enhver bøg, enhver lind, enhver eg, og så fremdeles, kunde, som det synes, kaldes *meiðr* i skjaldesproget. Den påstand, at *meiðr* aldrig kan betyde »et levende træ« (»*a living tree*«), synes vilkårlig. [1]) I Vspá kaldes misteltenen *meiðr*. [2]) *Yggdrasill*, verdenstræet, det störste og ypperste af alle træer, hvis grene brede sig over hele verden og rage op over himlen, i hvilke grene der løbe 4 hjorte og afbide knopperne; dette træ, der bæres af tre rødder, og som står evig grönt over Urds brønd: også dette træ kaldes *meiðr* Grímn. 34, og skulde derfor være bleven betragtet som et »dødt« træ? »Ja«, mener man, »formodentlig som Odens galge«. Oden siger nemlig selv i Hávamál (138 Bugge & Grundtvig): »Jeg véd at jeg hang på det vindige træ hele nætter ni, med spyd såret og givet til Odin, selv til mig selv, på det træ, hvorom ingen véd af hvis (eller hvilke) rødder det udspringer« (N. M. Pet.s overs.). Her nævnes ikke *Yggdrasill.* Lad os imidlertid antage, at det »vindige træ« er Yggdrasill, og at Oden har hængt på Yggdrasill i ni nætter. Men om egentlig hængning synes her ikke at være tale. Og jeg tror ikke det vilde være correct at sige, at »Oden hængte sig i Ygdrasel«. Og desuden: ved at benyttes som galge bliver et træ ikke til en galge og svinder heller ikke ind til den del af sig selv, der tjener til technisk materiale. [3]) Et træ, hvis grene brede sig om alle lande, og om hvis rødder og kviste der desuden er tale, kaldes *Mímameiðr* i Fjölsvinnsmál, et digt, der rigtig nok kun findes i papirafskrifter, men hvis tone vidner om höi ælde. Og der er slet ikke tale om, at nogen har hængt sig på eller i dette træ; med mindre det »vindige træ« i Hávamál skulde være *Mímameiðr.* Men så vilde den indvending bortfalde, der er gjort med hensyn til Yggdrasill. At gå nærmere ind på den påstand, at *meiðr* aldrig kan betyde »et levende træ«, vilde her blive for vidtløftigt. I prosa bruges *meiðr* ikke om »et levende træ«.

Oldn. *meiðr* (*meiða-*) vilde på dansk være bleven til *méd.* Som jeg vistnok har bemærket til Vellekla 16[3] (i forrige semester), synes dan. *mede* at forudsætte et oldn. **meiði*

(**meiðan-*). Dog kan det sikkert også have udviklet sig på anden måde.

hvessimeiðr = ***hvessir*** 'en der hvæsser'. Selv krigere af höi byrd have neppe anset omsorgen for deres våben for at være under deres værdighed.

[4] *bjó. búa* brugtes i den gamle tid meget på denne måde.

[5—6] *mǫrgu sinni*, dativ, jevnlig, egentl. 'mangen en gang' eller nöiagtigere 'mangen gang'.

[9] *skeiðum. skeið*, fem., 'krigsskib'. Der omtales en *skeið* med 32 rorbænke.

[10] *hrannir* 'bølger'. Sing. nad. *hrǫnn*, poet. Dette sprog besidder 3 almindelige prosaiske betegnelser for bølge, nemlig: [1]) *alda;* [2]) *bára*, i det tydske søsprog *baare;* [3]) *bylgja*, dan. *bølge;* — men desuden 7 andre ikke sammensatte, foruden sammensætninger, og foruden kendinger.

[11] *fellu* om de synkende bølger. Ved *fellu* tænker man her uvilkårlig på, at de skylle ind over skibene — overskylle dem.

[12] *húfr* (msc.), meton. ofte 'hele siden på et skib'. Her tænker man nærmest på den del deraf, der er under vandgangen, hvilket falder så meget naturligere, som *húfr* egentlig betegner den tredje og fjerde plankerække fra neden.

[13] *svall* 'bulnede ud (ved at blive gennemtrukket af vandet)'. Også gotisk må have haft et uafledet verbum *svillan* med *svall* som fortid og √.

Er. 14 b. *Gylt hlýr (gnǫpðu skoltar)*
gunnfíkinn lét blíkja
herruðr hǫfnum fjarri.

Gunnfíkinn herruðr lét gylt hlýr blíkja fjarri hǫfnum. skoltar gnǫpðu.

Overs.: Den kampbegerlige kriger lod de gyldne stavne blinke og skibssnuderne (dragehovederne?) rage frem fjernt fra havne.

[1] *Gunnfíkinn* egentl. 'kampfigen' (ligesom 'nyfigen'! Man har tidligere ment, *figen* i *nyfigen* var det isl. *feginn* 'glad'. Men det er naturligvis urigtigt). — Vellekla 13[2] (C. N. 28 a [2]) havde vi *morðfíkinn*. Rekst. 6[4] har vi *fíkula*, hvor *fík* sy-

nes at være √ i *fikinn* og *u* bindevocal, ligesom *u* i *ríkula* ('med magt').

[3] *herruðr. ruðr* = *runnr* (egentl. 'busk'). *herruðr* betyder simpelthen 'kriger, mand'.

[4] *gylt* 'gylden (i forhöiet betydning)', d. v. s. 'forgyldt'. Part. præt. af *gylla* 'gylde' ('forgylde') hed både *gyldr* (13[3]) og *gyltr* (som her). Det ældste sikre exempel på *gyltr*, jeg kender, findes i et vers af Sighvatr, hvor *gylta* (asf. *auratam*) rimer på *fult* (asn. *plenum*).

[5] *hlýr*, ntr., [a]) 'kind'; [b]) 'side(n på en öxe)'; [c]) (her og mange andre steder) 'et skibs bov' (ɔ: »den bugede Deel af et skib paa begge Sider af Forstavnen« Molb. = VSO.), på isl. også *kinnungr*.

[6] *blíkja*, 'blinke', et uafledet verbum, [der böies som *svíkja* (det vil da sige: i det væsentlige), og] hvis √ er *blík*.

[7] *fjarri*, adv., brugt som præp. i betydn. 'fjernt fra', styrer dativ, ligesom lat. *prŏcul* ofte styrer ablativ.

[9] *skoltar. skoltr* betyder 'snude' — på en hest, på en flodhest, [og (med ringeagt?) om menneskets ansigt] osv. Brugt om skibe må det vistnok betyde: 'gallion'; 'skibssnude'; og hvor talen er om den gamle tids krigsskibe, menes vel snarest en skibssnude (en forstavn), der er forsynet (prydet) med et dragehoved som gallionsfigur. Angående dette ords skrivemåde må jeg gjöre en bemærkning. [1]) Det er skrevet som her i AM. 61, hvorefter texten i Fms. er trykt. Ligeledes i Flat.; kun at der i Flat. står ‖*t*, i overenstemmelse med, at det overveiende flertal af de gamle skindbøger følge den regel, at fordoble *l* foran *t*, hvor *l* og *t* støde sammen i en stavelses udlyd. [2]) AM. 53 er den første stavelse skreven »*ſkolpt*r«. [Og dette synes at have været den sædvanlige — den herskende — skrivemåde]. [3]) I AM. 54 står »*ſkalpt*r«, og, efter hvad jeg kan slutte mig til, ligeledes i Bergsbók. Skrivemåden i 61 og Flat., optaget i C. N., stemmer overens med den nuværende udtale, der, *mutatis mutandis*, også har været den gamle forfatters. Skrivemåderne *skolptar* og *skalptar* synes at bero på etymologiske hensyn.

Jeg brugte udtrykket '*mutatis mutandis*'. Det står nemlig klart for mig, at der er foregået en forandring i udtalen af

lydforbindelsen *lt*. De gamle skjalde have udtalt *lt* som *lt* (f. ex. *valt*), medens vi nu udtale *lt* som *llt* (*vallt*). Kun hos én af vore samtidige har jeg lagt mærke til en afvigelse.

[10] *gnǫpðu*. Dette verbum hedder i præs. ind. sing. 1: *gnapi*. Det hører altså til den conjugation, der svarer til den latinske på [*ēre* i præs. infin. (*monēre*)] *ĕo* (*mŏnĕo*) og den græske på *έω* (*φορέω* 'jeg bærer') i præs. ind. sing. 1.

Verbet *gnapa* er i Fms. (XII) og ShI. (II og III) og i Oldnn. Sagaer (II) bleven opfattet i betydningen 'gabe', hvilket er urigtigt. Det betyder på nærvær. sted: 'springe frem i nogen afstand fra havets (vandets) overflade og i en nogenlunde horizontal retning, der dog snarere kan tænkes noget ludende end omvendt'. Htal 83[1] siges skibe, der stå på et underlag af svære tømmerstokke, at *gnapa*; hvilket også er malerisk nok, i det man ser begge deres ender springe frem, i en vis afstand fra jorden.

Er. 15 a. *Örbjóðr átta skeiðum*
efsta sinn ok þrinnum
(byrr varð) beita þorði
(brynn) ór Þrándheims mynni.

Örbjóðr þorði beita átta ok þrinnum skeiðum efsta sinn ór Þrándheims mynni. brynn byrr varð.

Overs.: Meningen synes at være: Den gavmilde fyrste vovede sidste gang at krydse med elleve krigsskibe (snekker) fra Trondhjemsmunding; hvorpå han fik god bør (gunstig vind).

[1] *ǫrbjóðr*, msc., sammensat af *ǫr*, en forkortelse af stammen *ǫrva-* (pil, *sagitta-*), og *bjóðr* 'en der tilbyder noget', skulde betyde 'en der viser sin gavmildhed ved at tilbyde pile som foræringer', og deraf 'en der forærer pile' og deraf 'en mand'. Men denne fattige kending findes kun i Bergsbók. — 1 membran (AM. 53) har, som det synes, »*anðꝛioðꝛ* (*n* noget forskrevet og betegnelsen for *ð*ets blødhed af en noget usædvanlig beskaffenhed)«. Hvis vi — hvad der ligger meget nær — her tör læse *auðrjóðr*, har vi en fortrinlig læsemåde, nemlig, et compositum af *auð*, forkortelse af stammen *auða-*, og *rjóðr* i st. f. *hrjóðr* (*h* udeladt

på grund af stillingen i indlyd), en afledning af verbet *hrjóða* (√ *hruð*), her i bemærkelsen 'bortrydde'. *Auðrjóðr* altså en mandskending, hentet fra gavmildheden, som så mangfoldige andre. — Den læsemåde, der har majoriteten for sig, da den findes i tre membraner, er imidlertid *ǫrrjóðr*, 'den der farver pilene røde', ɔ: 'den der kæmper som bueskytte', hvilket især passer på fyrsterne (hvilket jeg har bemærket til Vellekla 2[1]. Her henviser jeg særlig til nærvær. digt 19[8] og 23[1—2]). *ǫrrjóðr* er da en kending af samme art som *ǫrslęngvir* (Harms. 37), *ǫrstiklandi* (Þormóðr kolbr. för slaget på Stiklestad), *ǫrvdfaðr* (Einarr skálagl. för slaget med Jomsvikingerne ¿år 995?).

[8] *beita* 'krydse'. *beita* causativ til *bíta* ('bide') √ *bit*. '*beita* her med den fölgende dativ' betyder egentlig at 'lade handlingen, i det den bruger flåden som redskab, bide (ɔ: kløve) bølgerne og luften'. √ *bit* = lat. *fĭd* (i *findo*) 'kløver'.

[8] *efsta*. *øfri*, *øfstr* 'øvre, øverst'. Superlativen betyder også 'sidst', ligesom lat. *suprēmus* og *summus*. Altså *efsta* (*öfsta*) *sinn* 'sidste gang'.

[12] *mynni*, subst. ntr., 'munding', er afledet af *munna*-msc. Ikke alene i det danske ord *minde*, 'munding', (Kerteminde), men også allerede i oldsproget, står, som bekendt, *i* i st. f. *y*. Også på nærværende sted, hvor rimet dog med nødvendighed fordrer *mynni*, have tre af fem membraner *minni*. Jeg kan ikke godt forestille mig, at her foreligger en virkelig overgang af *y* til *i*. Snarere synes man her at have for sig en forvexling af ord, eller, om jeg så må sige, en ordforvildelse.

[18] *brynn*. At *brynn* har en kort vocal, må hidrøre fra positionen. *brýnn* hviler på en *ja*-stamme, der er afledet af *brún*, fem., 'kant', således, at suffixet er föiet til stavelsen *brún*. Derved fremkommer adj.-stammen *brúnja*-, der ved omlyd bliver til *brýnja*-, hvilken adj.-stamme egentlig betyder 'havende en skarp kant' — deraf 'bestemt', 'klar', og lignende. *brýnn byrr* en 'afgjort gunstig vind'.

Hvis man tænker sig, at denne gunstige vind har indfundet sig da flåden forlod Trondhjemsfjordens munding, må man antage, at *beita* betyder — ikke 'krydse', men 'styre'. Grundforestillingen i *beita* bliver dog uforandret.

Er. 15 b. *Ormr skreið (drar knýði)*
ǫlna vang enn langi
(hirð prúð), hilmir stýrði.

Ormr enn langi skreið ǫlna vang. prúð hirð knýði drar. hilmir stýrði.

Overs.: Ormen hin lange skred over fiskenes vang. Den prude hird brugte årerne med kraft, medens kongen stod til rors.

[1]—[3] *O. e. l.* Olavs bekendte skib, der havde 34 rum (altså 34 rorbænke).

[4] *skreið.* Verbet *skríða* (√ *skrið)* bruges både om skibe og slanger (foruden at det også bruges om andet), passer altså dobbelt.

[5] *ǫlna* af en stamme *ǫluna-*; men man kan ikke bestemt se, om ordet har været fem. (altså nom. sing. *ǫlun*) eller msc. (altså nom. sing. *ǫlunn*). Et slags fisk. Fritzner har gettet på 'makrel'.

[6] *vang. vangr (vanga-).* msc., dan. *vang* det samme ord. På dansk er *vang* et 'indhegnet stykke af jordens overflade' (være sig mark eller eng eller ager). Og denne forestilling om indhegning synes at stamme fra en meget gammel tid, eftersom *vaggs* (*vagga-*) i gotisk bruges om »paradiset« (2 Cor. 12. 4). Men jeg tror ikke en sådan bemærkelse lader sig påvise i den gamle litteratur. Ti af sammenstillingen *véum ok vöngum* (Lokas. 51 Bugge & Grundtvig) kan den ikke med mindste sikkerhed udledes. I almindelighed synes oldn. *vangr* at betyde 'fri og flad mark', med andre ord 'mark (i den mest omfattende betydning) som modsætning til skov og fjeld'. Og denne bemærkelse er vistnok den, der afspeiler sig i kendingen *ǫlna vangr.*

[7] *prúðr*, adj., 'pyntelig, stadselig' (måske forhöiet ved biforestillingen 'med smag').

[8] *hirð*, subst. fem., 'samlingen af de mænd, der hørte til hoffet'.

[9] *knýði. knýja* her 'bruge sine kræfter til at flytte eller bevæge' (noget).

[12] *stýra* har bl. a. den specielle bemærkelse at stå eller sidde til rors (ɔ: stå eller sidde ved roret for at styre skibet). I den gamle tid synes man i almindelighed at

have siddet ved roret. (»*Þar sitr hann selsbani við styrit*« Óh.[58] 124₂₀. Jf. Eg.[56] pg. 136₁₃).

Er. 16 a. *Raunskjótt ræsir hitti,*
rít (vasa friðr at líta)
sól rauð Svǫlnis éla,
senn dǫglinga þrenna.

Ræsir hitti raunskjótt þrenna dǫglinga senn. vasa friðr at líta. Svǫlnis éla sól rauð rít.

Overs.: Kongen traf ret snart trende fyrster samlede. Der var ingen fred at opdage. Odens ilingers sol farvede skjoldene røde (ɔ: Det kom nu til kamp, nu begyndte kampen).

[1] *Ræsir* 'fyrste'. Her Olav Trygveson. Jeg skal tillade mig en etymologisk bemærkning med hensyn til *ræsir*. [1]) Man har henvist til ags. *ræsva*, der væsentlig betyder det samme. Men en jevnførelse overlader dommen til læseren. [2]) To ordbb. (Grein og Dict.) synes at identificere oldn. *ræsir* og ags. *ræsva* med hinanden. Det er ikke *v* i *ræsva*, der er i veien herfor; men stammerne afvige fra hinanden (*ræsir* = *ræsva* ved lån?). [3]) Snarest synes det at være et nomen agentis til verbet *ræsa* (af *rás*, f.). Oldn. *ræsir* bruges virkelig som nomen agentis.

[2] *hitti* 'traf'. *hitta* dan. *hitte*, engl. *to hit*.

[3] *raunskjótt*. *raun* bliver her 'pröve der göres for at erfare, hvorledes noget forholder sig i virkeligheden'. I *raunskjótt* og andre forbindelser (sammensætninger) af samme art betyder *raun-* egentlig 'i virkeligheden'; og heraf udvikler sig en forstærkende betydning: 'meget'. *skjótt* er en adjectivisk asn. brugt som adv., her i bemærk. 'snart'.

[5] *dǫglinga* ap. & gen. plur. & stamme. Locus classicus SnE. I 522. *dǫglingr* anses nemlig for (— og er formodentlig —) et patronymikon, i betydn.: 'en fra *Dagr* nedstammende fyrste'. Deraf har så betydn. 'fyrste (i almindelighed)' udviklet sig; ligesom f. ex. *skjöldungr* (dan. *Skjoldung*) egentlig betyder en fra kong Skjold nedstammende fyrste, men secundairt 'fyrste (i almindelighed)'. Men lydformen *dǫglingr* er påfaldende. Man ventede enten **dǫglungr* eller *døglingr*. På den anførte locus classicus har Reg. (til

SnE.) lydformen *daglingr*, der enten må være en skrivfeil af den i denne codex sædvanlig art eller et forsøg på at skrive etymologisk.

[6] *senn*, adv., egentl. 'på én gang'.

[7—10] *vasa friðr at líta* ordret 'var ikke fred at få öie på' omtr. = 'mindste glimt af fred viste sig ikke'. Olav opdagede (indså) nemlig snart, at han her befandt sig over for sine tre hovedfjender: den danske konge Svend tveskæg; den svenske konge Olof skötkonung; og den norske jarl Erik (sön af Håkon jarl).

[11—15] *Svǫlnis éla sól rauð rít*, ɔ: 'og nu brød det løs'.

[11] *Svǫlnir* 'Oden' (også 3[8]).

[12] *él*, ntr. 'iling'. Også 2[7] 6[8] 11[1]. *Svǫlnis él*, 'kamp, slag', ligesom *Þróttar él* 2[7].

[13] *sól*. Sværdet kaldes 'slagenes sól' fordi det skinner — egentlig lyner — i kampen.

[14] *rauð* frems. fortid af et uafledet verbum *rjóða* √ *ruð* 'farve rød'.

[15] *rít*, subst. fem., poet. 'skjold'.

Er. 16 b. *Fimtán fjǫrnis mána*
fleygjendr at gram rendu
Ekkils ýtiblǫkkum.

Fjǫrnis mána fleygjendr rendu fimtán Ekkils ýtiblǫkkum at gram.

Overs.: Mændene (her: de svenske) drev femten skibe frem imod kongen (ɔ: for at angribe ham).

[1] *fjǫrnis*, gen. sing. til nom. sing. *fjǫrnir* af en stamme *fjǫrnja-*, der på ét dunkelt sted (SnE. II 162) antages at betyde 'søkonge' (altså at have været et søkongenavn), men som ellers betyder 'hjelm', hvilket jeg antager også at være tilfældet her. Stammen *fjǫrnja-* (uden omlyd *fjarnja-*) synes at bestå af tre dele: 1) *fjǫrva-* (liv) forkortet til *fjǫr-*; 2) et suffix *na* forkortet til *n*; 3) et suffix *ja*, der, for så vidt det ikke helt bortfalder i böiningen, bliver til *i*. Den således fremkomne stamme, *fjǫrnja-* (nom. sing. *fjǫrnir)* synes at betyde 'livbeskærmer'.

[2] *mána*. Det synes aldeles klart, at månen som skinnende står her i st. f. ilden som skinnende. Således-

er *hræmáni* (Grímr Dropl.) ingenlunde = et 'skjold', men en kending for 'sværdet', af samme art som Sturla Þórðarson's *hræleiptr* (qs. 'ligblink') og *munins tuggu eldr* (qs. 'ravnefødens ild') hos Þórarinn máhlíðingr, osv. Også kaldes 'sværdet' *viðris máni* i st. f. *viðris eldr* Nj. c. 77 v. 2. Men *fjǫrnis máni* 'hjelmens ild', er en kending for 'sværdet'.

[3] *fleygjendr* egentlig 'kastere' d. v. s. 'de der kaste'. Jeg bemærkede, at *fjǫrnis máni* må være en kending for 'sværdet'. Men da man — i alt fald kun undtagelsesvis kan antages at have kastet sit sværd på fjenden (f. ex. når man var såret og ikke kunde reise sig): så synes *fjǫrnis máni* her snarest at betyde 'kastespyd'. Men rigtig heldig synes kendingen *fjǫrnis mána fleygjendr* ikke at være, da man vistnok i regelen har sigtet med sit kastespyd — ikke efter hjelmen eller hovedet, men på centrum af sin fjendes krop (eller *truncus*). Imidlertid må dog det tilfælde ofte være indtruffet, at et kastespyd har rammet hjelmen.

I anledning af den aldeles correcte stavemåde *fleygjendr*, med *j*, må jeg tillade mig en bemærkning. Alle skindbøgerne har her *fleygendr*, uden *j*, med undtagelse af Bergsbók, hvis den, hvad der synes grund til at antage, virkelig har *j*. Naturligvis findes der ikke få undtagelser. Men en sådan udeladelse af *j*, som den i de københavnske membraners *fleygendr* på nærvær. sted, forekommer dog meget hyppig i den gamle isl. orthographie. Den har sikkert aldrig haft sin grund i udtalen, men skyldes uden tvivl ene og alene afskrivernes uklarhed. Verbet *fleygja* (egentlig 'sætte i en flyvende bevægelse') er causativ til verbet *fljúga* ('flyve'). Og man sammenligne nu med hinanden de to participia: *fljúgandi* (d. v. s. 'flyvende') uden *j* efter *g* og *fleygjandi* (d. v. s. 'kastende') med *j* efter *g* — hvilket *j* går igennem hele böiningen. Jeg skal henlede opmærksomheden på et andet tilfælde. Geisli 68[6] har udgaven i C. N. (s. 61) det rigtige *veljendr*. Men hvad har nu membranerne? Bergsbók har i følge Cederschiöld det vanvittige »*velivndr*«! medens Flateyjarbók har »*velendr*«; altså en jambus som første fod! Og tror nogen virkelig, at skriveren har sagt *velendr*? eller at den, der skrev Bergsbók, har sagt *veljundr*?

[4] *rendu* fortid af *renna* (i st. f. **rennja*, **rannja* — got.

rannjan i *ur-rannjan*) causativ til *renna* (ældre *rinna* — got. *rinnan*). Som et verbum, der betyder at sætte i bevægelse, styrer causativet *renna* dativ *blǫkkum*).

[6] *Ekkill* en af de mange søkonger, hvorom man i middelalderen (d. v. s., i) nordens oldtid, må have haft sagn og fortællinger. Navnefortegnelsen i Edda kender endnu i alt fald over 100 (i det hele 131?) søkonger (afset fra varianter i navnene).

[7] *ýtiblǫkkum*. *blakkr*, 'hest', har vi haft i Vellekla 19[8]. *Ekkils* 'hest' = 'skib'. *ýti*, det første led i sammensætningen *ýtiblǫkkum*, er en forkortet verbalstamme. Denne stamme er dannet på fölgende måde. Til biordet *út* föier man et suffix *ja*; altså *útja-* verbalstamme. Men *j* omlyder *ú*; altså *ýtja-*. Og i denne stilling kan *j* umulig beholdes. Når *a* beholdes, bortfalder *j*; altså f. ex. præsens infin. *ýta*. Hvor *j* ikke bortfalder, bliver det til *i*. Således står *ýti* i *ýtiblǫkkum* i st. f. *ýtja*. *ýta* betyder egentl. 'lade (noget) bevæge sig ud'. Her er *ýta* dan. skyde i udtrykket 'skyde båden i vandet'. *ýtiblakkr* er således en 'hest der skydes i vandet'. Og *ýti* fungerer som et epitheton, der passer — ikke til *blakkr*, men til den hele kending *Ekkils bl.*

[8] *at* her, som ofte ellers, i fjendtlig hensigt. Forestill. om det fjendtlige ligger dog ikke i selve præp.

Er. 17 a. *Grár reif, gørðu drífu*
(gall brandr við slǫg) randa,
trolls marr trýni sollinn,
tveir nafnar, hræ jafnan.

Tveir nafnar gørðu randa drífu. brandr gall við slǫg. grár trolls marr, sollinn trýni, reif jafnan hræ.

Overs.: (meningen:) De to navner kæmpede med hinanden. Sværde og andre stålvåben stødte bragende imod hverandre. Den grå troldhest sønderrev uafladelig de døde kroppe.

[1—2] *Tveir nafnar*. 'De to navner' er den norske og den svenske konge, der begge hed *Óláfr*. Jeg formoder, at navnet den gang har lydt ens i Norge, Sverig og Danmark. Snorri Sturluson (Heimskringla) lader ikke den svenske, men den danske konge, Svend tveskæg, være den, der først an-

greb Ormen lange. Og dette er det sandsynligste. Svend var den ældste af den norske konges tre hovedfjender og var desuden gift med den svenske konges moder (Sigrid storråde).

[4]—[5] *randa drífa* 'kamp', egentl. 'skjoldes fog'. *drífa (drífan-)*, subst. fem., hedder nemlig 'det, når noget — især sne — fyger for vinden'. (Det danske subst. *drive*, plur. *driver*, hedder på oldnordisk *skafl*, der kommer af verbet *skafa* skrabe, fordi vinden ligesom skraber sneen sammen i dynger. *skaf* er √ og *la* er suffix).

[6] *brandr* egentl. 'klinge'. Vi har haft det 5^{6} 6^{5}, og får det igen 29^{7}.

[7] *gall* 'klang' — også $5^{3, 6}$.

[8] *við*, præp., egentl. ved, ɔ: 'under sammenstødet med' andre stålvåben.

[9] *slǫg*. Dette ord forekommer ikke ganske sjelden. Men det forekom ikke i Vellekla. Og i Rekstefja kun her. Synes ligefrem at være plural til singularen *slag* 'gerningen at slå'; i det man går over fra gerningen til 'det, hvormed gerningen iværksættes'. Altså *slǫg* egentl. 'redskaber til at slå med', ɔ: 'angrebsvåben (som: sværd, spyd, øxer; men neppe pile)'.

[10] *grdr* om ulven, hvis farve i regelen er 'grå'.

[11]—[12] *trolls marr* 'troldens hest' = 'ulven'. Det synes meget tvivlsomt, om ulven kan kaldes 'jettens hest'; men den kaldes 'jettekvindens hest'; og den kaldes 'troldens hest', fordi trold *(troll)* er fællesnavn for begge kön og altså indbefatter jettekvinder. Én grund til at ulven kaldes 'jettekvindens hest' finder man i mythen om Balders bålfærd (Gylf. 49, SnE. I 176): »Aserne toge Balders lig, og førte det til søen. Hringhorni hed Balders skib, det största skib der var til. Guderne vilde sætte det ud, for på det at anstille Balders bålfærd; men det vilde på ingen måde gå frem. Da blev der sendt bud til Jötunheim efter den gyge, der hed Hyrrokin (den rygende ild); og da hun var kommen, ridende på en ulv med huggorme til tömme, sprang hun af sin hest« osv. (N. M. Pet. Myth. side 265_{12}...). I Hyndluljóð finder man ligeledes, at jettekvinden Hyndlas heste ere ulve.

Læsemåden *trolls marr*, i to ord, synes at mangle et critisk grundlag. Den findes i intet håndskrift. AM. 53 har »*rll mr*«; Flat. udg. har »*tróllmaarr*« (i overenstemmelse med den nyere udtale)(¹), Bergsbók skal have »*troll matr*«, hvilket også taler for *trollmarr*. Og endelig har AM. 54 det meningsløse »*traullan*«. I flere håndskrifter synes denne 'vh.' ikke at forekomme. Man må altså læse *trollmarr*.

[13] *sollinn*. *sollinn trýni* (oversættes eller) er bleven oversat ved 'våd om snuden' og lignende. Men *sollinn* betyder ikke 'våd'. *sollinn* er part. præt. af *svella* (√ *svall*), 14[8], 'svulme, opsvulme'. Og *sollinn trýni* må vel betyde 'med opsvulmet snude'; hvilket så vistnok må være en art poetisk overdrivelse, i det forf. vel har tænkt sig ulven som havende rodet i ådsler til dens snude var ophovnet.

[14] *trýni*, stamme *trýnja-*, subst. ntr. *trýni* er her hen synets forholdsform, der svarer til lat. abl. i sådanne udtryk som *quĭētŭs ănĭmō*. *trýni* betyder — ikke egentlig 'tryne' (svinets, muldvarpens), men — snude, og bruges især om hunden [dog også om björne]. Og her er netop tale om ulven, der hører til hundeslægten. — Grunden til, at dan. *tryne* er af fælleskön, medens isl. *trýni* er af intetkön, må efter min mening søges deri, at dan. *tryne* er etymol. = oldn.-isl. *trjóna* (men ikke = isl. *trýni*). Medens dan. *tryne* er det samme ord som *trjóna*, er isl. *trýni* afledet af *trjóna* (hvilket rigtig er angivet i Björn Halldórsson's Lexicon, og ligeledes i Dict.).

[15] *reif* 'sønderrev'. √ *rif*. On.-isl. *rífa* og dan. *rive* er uden tvivl samme ord som ty. *reiben*.

[17] *hræ* har vi haft 3[5] (i *hrælinns*) og Vellekla 21[6] (i *hræ-gamma*). Det er en *va*-stamme (*hræva-*). Man kan her sikkert opfatte *hræ* som plural, så meget mere som *hræ* ofte står i plural hvor talen kun er om et enkelt lig.

[16] *jafnan* hører snarest til sætningen *brandr gall við slǫg*. Biordet *jafnan* minder nærmest om dan. 'jevnlig', og kan også betyde 'jevnlig'; men det betyder ofte dels altid dels

(1) Forf. til dette digt har sikkert haft den ældre udtale (*troll*). Den nyere udtale (*tröll*) synes at forekomme i Grett.² pg. 6₈: *tröll(in) steypi þeim öllum*.

(som her) 'stadig, uafladelig'. Altså: 'Sværd og andre stålvåben stødte uafladelig (uden ophør) bragende mod hverandre (d. v. s.: så længe kampen imellem de to navner varede)'.

Er. 17 b. *Sænskr herr sigri þorrinn,*
sverð beit, en fló peita,
hríð óx, hǫlðar flýðu.

Sverð beit, en peita fló. hríð óx. hǫlðar flýðu. sænskr herr (vas) þorrinn sigri.

Overs.: Sværdet bed, men spydet flöi. Kampen voxede. Mændene flygtede. Den svenske hær var gået glip af seieren.

[4] *peita.* [1]) Således kaldte Nordmm. og Islænderne (og formodentlig Nordboerne i det hele) den gamle franske provins Poitou. [2]) betyder *peita,* her og ikke få andre steder, et spyd, uden tvivl oprindelig 'et i Poitou forfærdiget spyd'. Således er der også (hos skjaldene) tale om hjelme fra Poitou.

[5] *fló.* Uafledede *u*-verba (— således kalder jeg de stærke eller uafledede verba af den 5. classe hos Wimmer, fordi de alle, og blandt de stærke verba kun de, have *u* til rodvocal —): altså uafledede *u*-verba, hvis √ har *g* som udlyd, (som: *fljúga* √ *flug, ljúga* √ *lug, sjúga* √ *sug, smjúga* √ *smug*), ende i det gamle sprog i frems. fortids ental (perf. ind. sing.) ofte på *ó* i st. f. det *aug* man ventede; altså *fló* hvor man havde ventet *flaug.* Former som *flaug* have i det nyere sprog vundet uindskrænket herredömme.

[6] *hríð,* subst. fem., 'ondt veir med snefog', bruges meget som hovedord i en kending for 'kamp' (f. ex. *hjǫrs hríð* Vellekla 4^{1-2}, *fróða hríð* Vellekla 23^{3-4}), men anføres også i Eddas versificerede navnefortegnelser ligefrem i betydn. 'kamp'.

[8] *hǫlðar* her (ligesom f. ex. 5^3) i den almindelige poet. bemærk. 'mænd' — ikke i den legale, som jeg omtalte i anledning af 1^1.

[10] *sænskr* 'svensk'. Vocalen, *æ*, er mærkværdig, men sikret ved rim hos skjaldene, f. ex. Geisli 44^4 (C. N. 58). *n* minder om det gamle latinske navn *Suiones* (Tac. Germ.).

[12] *þorrinn* part. præt. af det stærke verbum *þverra* √

þvarr. Dette *þverra* betyder 'tage af, formindskes', men kan også betyde 'formindskes i den grad at intet bliver tilbage'. Holder man sig til den første betydning, bliver meningen: 'den svenske hær var reduceret med hensyn til seier (og tanken tilföier: så reduceret, at den måtte trække sig tilbage)'. Holder man sig til den anden betydning, bliver meningen: 'den svenske hær var fuldstændig reduceret med hensyn til seieren, ... var seierløs, ... havde tabt slaget'. Her er kun tale om den afdeling af den fjendtlige flåde, der under den svenske konges anførsel angreb Ormen lange.

[13] *sigri* er hensynets dativ, ligesom *trýni* lin. [8] (ɔ: 17[8]). Dativen *sigri* svarer altså nöie til ablativen *victoria*, når vi oversætte *sigri þorrinn* ved *dēstitūtus victōriā*.

Sætningen *Sænskr herr sigri þorrinn* — uden verbum — synes umulig. Det synes höist usandsynligt, at disse ord skulde være et udråb. Det hele erindi findes kun i 4 membraner, af hvilke 3 savne *var*. Men AM. 54 har ... *var sigri þorrinn*, hvilket synes metrisk umuligt. Jeg ser ingen anden udvei end læse *sænskr herr vas sigrþorrinn* — *sigrþ*. som ét ord, men ganske i samme betydning som *sigri þorrinn*.

Er. 18 a. *Örbragðs ærir lǫgðu*
annat sinn at linna
(grimt varð Gǫndlar borða
gnaust) sex tegum flausta.

Örbragðs ærir lǫgðu annat sinn sex tegum flausta at linna. Gǫndlar borða gnaust varð grimt.

Overs.: (meningen): Man førte nu tresindstyve skibe mod Ormen. Kampen blev voldsom.

[1] *Örbragðs*. *ǫr-* forkortelse af stammen *ǫrva-* ('pil, *sagitta*'), ligesom 15[1]. *bragðs*, gen. sing. af *bragða-*, ntr., hvis grundbetydning synes at være 'kort og hurtig bevægelse'. *ǫrbragð* er vel nærmest 'den bevægelse, hvorved man bringer pilen i berøring med buestrængen'.

[2] *ærir* nom. plur. af stammen *dru-* — hvilken stamme vi har haft i apl. *dru* Vellekla 9[7]. Det er formodentlig den samme stamme som got. *airu-* 'sendebud'. Den oldn. stamme *dru-*, nom. sing. *drr (órr)*, bruges ofte som hovedord i ken-

dinger der betyde 'mand'. — Disse *qrbragðs ærir* er de danske.

[3] *lǫgðu* ... 'lagde sexti skibe til Ormen'.

[4—5] *annat sinn* 'anden gang'. Det vil sige: Nu blev Ormen lange angrebet for anden gang. Men det var ikke anden gang den blev angrebet af 60 skibe; ti første gang blev den angrebet af femten. Med andre ord: *annat sinn* har kun hensyn til angrebet, men hverken til angriberne eller til antallet af de angribende skibe.

[6—7] *sex tegum*, 'med sex decader (tiere?) (af skibe)', er en dativus modi (»ledsagelsens, beskrivelsens, mådens hf.«) svarende til latinens ablativus *modi* (f. ex.: »*Profectus in Siciliam est triginta navibus longis*« Livius). I græsk bruges dativ på lignende måde (τούτῳ τῷ τρόπῳ 'på denne måde').

tegum (δεκάσι[ν], *decuriis*) er en *u*-stamme af hankön, *tegu-*, ligesom got. *tigu-*. *tegu-*, med *e*, er en god og sikker form. Men i st. f. dens *e* frembyde de gamle håndskrr.: 1) *ö* (altså stamme *tǫgu-*); jeg formoder (det er kun en formodning!) at *ǫ* er en variation af *e*. 2) *i* (altså stamme *tigu-*, ligesom i gotisk). 3) *o* (altså stamme *togu-*). 4) *u* (altså stamme *tugu-*). Altså 5 lydformer. Formen med *u* er den herskende i nyere islandsk. Grunden til, at udg. af C. N. har foretrukket *tegu-* (med *e*!), er formodentlig den, at *e* står så nær ved *a* i det urjafetiske *dakan-*, ti (så vel som i et yngre *daku-*, hvortil stammerne i gotisk og oldnordisk vise tilbage — nemlig stammerne: *tegu-*, *tǫgu-*, *tigu-*, *togu-*, *tugu-*. Man kan hertil föie en stamme *tøgu*. Men det blev kun en graphisk stamme, der omfattede *tegu-* og *tögu-*).

[8] *flaust*, subst. ntr., poet. betegnelse for 'skib', er i nyere isl. poesie bleven til *flaustur*; hvilket har foranlediget, at man finder *flaustr* urigtig indsat i gamle digte i st. f. det rigtige *flaust*. *flaust* betegner ikke en særegen art af skibe, men et 'skib' i almindelighed, ligesom: *beit*, *fley*, *lið*, *lung*, *regg* — for blot at nævne nogle få neutra, der have været i hyppig brug.

[9] *at* her af samme art som 16[2]. Afset fra enkelte tilff., der endnu ikke ere opklarede, styrer *at* altid dativ, når det ikke bruges om tiden i bemærk. efter osv.

[10] *linna* alle skindbøgerne, skönt man havde ventet *linni*, da nom. sing. *linni* (stamme *linnan-*) er langt sjeldnere og tillige synes yngre end nom. sing. *linnr* (stamme *linna-*), skönt ikke blot *linnr*, men også *linni*, anføres i Eddas versificerede navnefortegnelser. *linna* står her i st. f. *Ormi*, da Ormen lange menes. Jf. 21[4] (og 19[4]).

[11] *Gǫndlar* (gen. sing.) betegner valkyrjen 11[4] og 25[8]; men kan på nærvær. sted (18[3]) meget godt stå som appellativ og betyde 'kamp'.

[12] *borð* betyder her 'bræt', ligesom 29[4]. 'Valkyrjens eller kampens bræt' = 'skjoldet'.

[13] *gnaust*, subst., ntr., 'brag', og *gnaustan*, subst. fem., 'bragen'. *gnaust* : *gnaustan* = brag : bragen. Et verbum **gnausta*, 'brage', synes ikke at forekomme. *Gǫndlar borða gnaust*, 'skjoldeklang' eller 'brag af bristende skjolde' = 'kamp'.

[14]—[15] *varð grimt* ordret 'blev grumt'. Meningen: 'kampen blev yderst heftig'.

Er. 18 b. *Dǫnskr herr dýran harra,*
drótt hné mǫrg, þars sótti;
hirð fell, hrafnar gullu.

Mǫrg drótt hné, þars danskr herr sótti dýran harra. hirð fell. hrafnar gullu.

Meningen: Mange mænd segned, medens den danske hær søgte at overvinde den herlige fyrste. hirden faldt. ravnene skreg.

[2] *drótt* har vi haft 8[2]. Det falder her uden tvivl ikke sammen med *hirð* (der er subject i den umiddelbart følgende sætning), men betyder sikkert 'mænd', 'folk' (i almindelighed). 8[2] har jeg gjort opmærksom på den formentlig oprindelige bemærkelse (en 'samling af krigere' — vel dernæst 'de krigere der omgave en drotten [en fyrste] og udgjorde hans hird').

[3] *hné* perf. ind. sing. 1 og 3 af *hniga* √ *hnig*. Et smukt verbum, der i betydning væsentlig falder sammen med dan. segne. For at udtrykke denne bemærkelse, har det gamle sprog ikke alene *hniga*, men også det sjelden forekommende *signa*, grundordet til dan. *segne*. Man har ikke kendt oldn.-

oldisl. *signa*, og derfor henvist til *siga*, hvoraf *signa* er afledet således, at det i oldn.-isl. væsentlig inchoative suffix *na* er föiet til √ *sig* i *siga*. — Nu for at vende tilbage til *hniga*: causativet til dette uafledede verbum er *hneigja* = dan. *neie* (også = ty. *neigen*. Både dansk og tydsk have, i det mindste i bogsprogene, tabt grundverbet *hniga*). Man ser, at formen *hné* i st. f. *hneig*, har en vis analogie med *fló* i st. f. *flaug* (17[6]). Jeg skal tilföie den bemærkning, at medens *fló* og lign. former ere forsvundne af det islandske sprog, er det samme ikke tilfældet med former som *hné*.

[4] *þars*, i st. f. *þar es*, 'der hvor'.

[5] *danskr*. Jeg skal blot henlede opmærksomheden på mangelen af omlyd. Suffixets ældste form synes dog åbenbart at være *iska*. I modsætning hertil f. ex. *-lenzkr* af *-landiskr* (*hérlenzkr* 'hørende til dette land' osv.). *danskr* og lignende synes (for så vidt man ikke har med blotte analogier at göre) at stamme fra en tid, da *i*-omlyden ikke var indtrådt; *-lenzkr* og lignende derimod at være yngre.

[7] *sótti*. *sækja* (etymol. dan. *søge*) her om 'vedvarende angreb'.

[8] *dýran* 'den herlige'.

[9] *harra* 'fyrste'. *harri (harran-)* formodentlig beslægtet med *herra (herran-)*.

[10] *gullu* perf. ind. plur. 3. Om sværdklingen 5[8, 6] 17[2]. Her om ravnen.

Er. 19 a. *Strǫng (varð) stálin sungu*
(sterkligt jǫfurs merki);
gramr skaut; gørðisk rimmu
gangr umb Orm enn langa.

Strǫng stálin sungu. merki jǫfurs varð sterkligt. gramr skaut. rimmu gangr gørðisk umb Orm enn langa.

Overs.: De strenge stålvåben sang. (men) Kongens banner stod fast. Kongen skød. Kampens bølger rasede omkring Ormen lange. Overs. i Oldnn. Sagaer lyder: »Haarde Vaaben løde, | Fast stod dog Herskerens Banner, | Kongen skød, men Striden | Skarpt mod Ormen raste«.

[1] *Strǫng* brugt om våben lyder usædvanlig, men lyder dog ikke umulig.

[2] *stálin.* De ser, hvorledes betegnelsen for begrebet 'stål' kan optræde i plural. Det sker ofte i denne litteratur, ikke blot i poesie, men også i prosa.

[3] *sungu* naturligt. Jf. »Munkens messe...«.

[4] *merki* (ntr.) må vel her antages at betyde 'banner' eller 'fane' eller 'flag'.

[5] *jǫfurs* 'kongens (Olav Trygvesöns).

[6] *varð* egentl. 'blev'; deraf 'viste sig at være'.

[7] *sterkligt* i C. N. er udgiverens gisning i st. f. *sterklig*. *sterkligr* egentl. 'der ser ud til at være stærk'; men skulde her betyde 'stærk'. Det hele udtryk for det formentlige »Fast stod kongens banner« falder unaturlig. Jeg kan i alt fald ikke slutte mig dertil.

Jeg må derfor fremhæve en anden læsemåde for de to første versliniers vedkommende.

Stǫng reið stálin (ɔ: *stólin*!) *sungu*
sterklig jǫfurs merkis.

Stólin sungu. sterklig merkisstǫng jǫfurs reið.

Overs.: Stålvåbnene klang. Kongens stærke flagstang(?) (eller fanestang?) svævede i luften.

Denne læsemåde findes i Flat. og i det væsentlige også i AM. 53 (kun at 53 har »*m'ki*« i st. f. *merkis*). Den synes unegtelig langt bedre. Man slipper for *strǫng* som attribut til *stólin*. *sterklig* passer bedre i denne forbindelse. Forfatteren synes at have forestillet sig fanestangen eller flagstangen som svaiende lidt hid og did i en fanebærers hånd. C. N. 67 er. 9[6] er et parallelsted for så vidt som *gyld vé* ('gyldte [forgyldte] bannere') også her omtales som brugte i et søslag. Jeg formoder, at forvanskningen har begyndt med, at *Stǫng reið* er bleven til *Strǫng reið*.

Jeg går nu over til den anden 'vísufjórðungr'.

[8—9] *gramr skaut.* Jf. t. ex. 23[1—2].

[10—11] *rimmu gangr. rimma* 'kamp, slag'. *gangr* har her væsentlig samme betydning som dan. 'gang' i 'søgang'. *rimmu gangr* altså 'voldsom kamp' (ligesom i bølgende bevægelser).

[12] *gørðisk* 'opstod'.

[13] ... *umb* 'omkring'. Der var er. 18[4] tale om 60 skibe, hvoraf kun en del behøvedes til at omringe Ormen lange.

Er. 19 b. *nýtr herr Nóregs gætis*
nær vasa trauðr at særa
orðprúðs Jóta ferðir.

nýtr herr orðprúðs Nóregs gætis vasa nær trauðr at særa Jóta ferðir.

Overs.: Den berömte norske konges brave hær var ingenlunde uvillig til at såre Jydernes skarer.

[1] *nýtr* egentl. 'brugbar'; 'nyttig'. Når dette adj. bruges om personer, kan dets betydning hæve sig meget höit. Her vel: 'brav', 'tapper'.

[3] *orðprúðs.* Jeg véd ikke, om dette adj. betyder 'der udtrykker sine tanker på en smuk (»prud«) måde' eller 'berömt'. S. Eg. oversætter *orðprúðr* ved *disertus* i ShI. II & III; men i Lp. ved *fama inclŭtus.* I første tilf. har *orð-* samme bemærkelse som i: *orðfimr* («begavet med Talefærdighed«), *orðfærr* (»dygtig til at tale for sig«), osv. Men i sidste tilf. har *orð-* samme bemærkelse som f. ex. i *orðsæll* 'der omtales fordelagtig'. Jeg er tilböieligst til at slutte mig til Lp.

[5] *gætis.* 'bevogter; beskytter, beskermer'. Og 'Norges beskytter' er 'Norges konge'.

[6]—[8] *vasa nær trauðr* synes ordret at hedde 'var ikke nær uvillig' = 'var ikke nær ved at være uvillig' = 'var langt fra ikke uvillig', eller 'var intet mindre end uvillig'. — Dog kunde man tænke sig, at *nær* betød 'i håndgemæng' lat. *comminŭs.*

Er. 20 a. *Myrkt hregg mækis eggja*
meinilla gekk Sveini;
drótt hné dreyra þrútin,
Danir skunduðu undan.

Myrkt mækis eggja hregg gekk Sveini meinilla; drótt hné dreyra þrútin, Danir skunduðu undan.

Overs. af den hele 'vh.': Den heftige kamp faldt uheldig ud for Svend. Mændene segnede opsvulmede af blod. Danerne trak sig hurtig tilbage.

[1]—[4] *Myrkt mækis eggja hregg* 'den mørke sværdsæggenes sludstorm' = 'den heftige kamp'. Jo stærkere en byge er, jo mørkere bliver det.

[3] *mækis*, nom. sing. *mækir*, stamme *mækja-*, synes at have været et slags kort sværd. Stamme *mækja-* må være identisk med got. *mēkja-*, der oversættes μάχαιρα 'en (stor) slagterkniv'. Formodentlig er derfor *mækir* et 'sværd der har en vis lighed med en slagterkniv'. Men her (Rekst. 19[1]) bruges *mækir* poet. i st. f. 'sværd' i almindelighed.

[4] *hregg*, ntr., stamme *hreggja-*, 'storm og slud'.

[5] *gekk*. Det hedder her ordret: 'kampen gik ham meget uheldig'.

[7] *meinilla*. Dette biord er sammensat af *mein*, samme ord som dan. *mén*, skönt det er ntr. i oldsproget og endnu i isl. I denne forbindelse er *mein* forstærkende. Dette stærke udtryk hænger formodentlig sammen med at dette digts forfatter lader Svend angribe med 60, men den svenske konge kun med 15. — Hkr. kender slet ikke disse tal; men beretter i almindelighed, at de tre forbundne fyrster »havde ... alle tilsammen en utallig hær« (P. A. M.[s] overs.).

[8] *drótt*, fem. sing., samlingsord, 'mændene, krigerne, krigsfolket'.

[9] *hné* segnede (ligesom 18[6]).

[10—11] *dreyra þrútin* 'opsvulmet af blod' — ¿formodentlig enten fordi blodet på grund af den ved sårene forstyrrede circulation havde samlet sig på enkelte steder i legemet eller fordi det udströmmede og størknede blod havde dannet en tyk skorpe uden på legemet? *þrútinn* 'opsvulmet'. *dreyra*, dat. sing. af *dreyran-* msc., en *dativus causae moventis*, ligesom i græsk. Hvad betydningen angår, forholder *dreyri* sig egentlig til *blóð*, som lat. *cruor* forholder sig til *sanguis* (msc., eller *sanguen* ntr.): *sanguis inest venis, cruor est de corpore fusus*.

I st. f. den tredie verslinie, der kun findes i Bergsbók, har de kjöbenhavnske skindbøger: *sár frák drengjum dreyra*, egentlig: 'jeg har hørt at mændenes sår blødte'; medens meningen simpelthen er 'mændenes sår blødte'. *dreyra* er naturligvis her verbum.

[14] *undan*. I *undan* ligger ofte, at noget bevæger sig bag efter det, der siges at bevæge sig *undan*. Men meget ofte er det ikke tilfældet, og således ikke her.

Er. 20 b. *Tandr beit, tyggi rendi*
tveim dǫglingum, Skǫglar;
hans vǫrn hefðisk firnum.

Skǫglar tandr beit. tyggi rendi tveim dǫglingum. vǫrn hans hefðisk firnum.

Overs.: Valkyrjens ild bed (ɔ: frembragte sår). Kongen jog (havde nu jaget) to konger på flugt. (Tanken i linie 3: hans forsvar var i höieste grad heltemodigt, var heltemodigt i en forbausende grad).

[1] *Skǫglar*. *Skǫgul* synes her snarest at betyde 'kamp', skönt det egentlig er et egennavn, hvorved en af valkyrjerne betegnes.

[2] *tandr*, stamme *tandra-*, msc., 'ild', synes kun at forekomme her, og i adj. *tandrauðr*, 'ildrød', der må stå i st. f. **tandrrauðr*. Derimod finder man det afledede *tandri*, stamme *tandran-*, msc., 'ild', i navnefortegnelser i 748 og 757. *tandr* og *tandri* stå naturligvis i etymol. forbindelse med got. verbum *tandjan*, 'tænde', der antages at nedstamme fra oldind. √ *dah* (i st. f. *dagh*), '*ūrere*' (altså 'brænde i act. betydn.'), igennem en intensivform. 'Kampens ild' collectiv = 'sværd, spyd, øxer, pile'.

[3] *beit* ligesom 6^7 og 17^6.

[4] *tyggi* poet. 'fyrste'. Den yngre form *tiggi* forekommer allerede hos Snorri Sturluson. Alle håndskrifterne have her naturligvis *tiggi*, hvilket ikke derfor behøver at være rigtigt, og uden tvivl ikke er det.

[5] *rendi* samme verbum som 16^6. På nærvær. sted betyder *renna* 'jage på flugt'.

[7] *dǫglingum* 'fyrster'. Dette ord havde vi 16^4.

[8] *vǫrn*, fem., 'forsvar'. *vǫrn* er dannet af √ *var* i verbet *verja*, 'forsvare'.

[10] *hefðisk* mener Lp. står i st. f. *hefðaðisk*, der skal være fremsætt. fortid af et verbum *hefða (ða)* 'berömme'. Man har i islandsk et fra Norge neppe för i det 14de indkommet verbum *hefða* = dan. *hævde*, ɔ: 'erhverve formedelst hævd (= upåtalt besiddelse eller brug i lang tid)'. Men man har, så vidt jeg véd, intet *hefða* i bemærkelsen 'berömme'. Desuden kunde en forkortelse af *hefðaðisk* til *hefðisk* ikke uden videre antages. Jeg forstår ikke stedet. Jeg véd ikke, om

man tör læse *hæfðisk* og opfatte *hæfðisk* i bemærkelsen: 'congruerede med', stemmede overens med'.

[11] *firnum*, dat plur., snarere af ntr. plur. *firn*, end af fem. plur. *firnar*. Ordet synes her at måtte opfattes i bemærk. 'vidunder'. Se i øvrigt til 9[2]. *hæfðisk firnum* altså egentl. 'var congruent med et vidunder' eller 'havde form og omfang til fælles med et vidunder', altså 'var vidunderligt'. Mangelen ved denne min opfatning er, at forbindelsen '*hæfask* med dativ' ikke er bleven påvist. Men *hæfa(sk)* er meget variabelt — meget foranderligt — med hensyn til construction.

I st. f. verslinien »*hans vǫrn hefðisk firnum*« have de københavnske skindbøger *hans vegr hófsk með sigri* 'hans berömmelse hævede sig — steg med (ved) seieren', ɔ: 'denne dobbelte seier forhöiede — ɔ: forøgede — hans berømmelse', '... var en ny forherligelse'. Da *hæfask* i forskellig forbindelse brugtes i det 13. årh.[s] sprog, var det ikke umuligt, at den københavnske læsemåde var den ældste, og at man havde omdigtet verslinien, i det nogen havde fundet det underligt, at synge i höie toner om Olav Trygvesöns seire i det slag, der endte med et aldeles afgörende nederlag for ham.

Er. 21 a. *Ítr jarl einkar snarla*
endr fimm skipum rendi
þrekmanns þriðja sinni
þremja storms at Ormi.

Ítr jarl rendi endr þriðja sinni einkar snarla fimm skipum at ormi þremja storms þrekmanns.

Overs.: Den ypperlige jarl førte derpå, til et tredie angreb, med stor snarhed, fem skibe mod heltens Orm.

[1] *ítr*, adj., stamme *ítra-* (*r* thematisk), 'ypperlig' og lign.

[2] *jarl*, ɔ: Erik.

[3] *rendi* i samme bemærkelse som 16[6].

[4] *endr* betegner gentagelse af angrebet uden hensyn til hvem der angriber. Og ligeledes

[5—6] *þriðja sinni* 'tredje gang'. Eriks angreb var det tredje angreb på Ormen lange; men det var hans første og sidste angreb på dette skib.

[7] *einkar* 13[6] med et adj. Her med et adv. Grundbetydn. vel: 'i en enestående grad'. Men brugen 'særdeles, såre'.

[8] *snarla*, adv., 'hurtigt'.

[9] *fimm* 'fem'. Etymologisk må dette ord have langt *m* (ɔ: *mm*), som her (got. *fimf*, gr. dial. [æol.] πέμπε [cf. πέμπτος], oprindelig stamme antages at være *kankan-*). Også i nyere islandsk altid med langt *m (fimm)*. Men i oldskrifterne forekommer så hyppig *fim*, at det synes at have været udtale — skönt neppe en herskende udtale.

[11] *at* ligesom 16[6] og især 18[2].

[13] *þremja* 10[1].

[14] *storms. þremja stormr* 'kamp', ligesom *branda stormr* 29[7–8].

[15] *þrekmanns. Þrekmaðr* ordret 'kraftmand'. Ordet er sammensat af *þrekr*, msc., 'kraft i legemlig eller sjælelig henseende eller begge dele især med hensyn til udholdenhed'. 'Sværdstormens kraftmand' må være en 'helt'. Jeg må tillade mig en bemærkning med hensyn til det første led i sammensætningen. Dict. antager, at man i den ældste tid har haft både et poet. *þrekr*, m., 'kraft', og et pros. *þrek*, ntr., idem. Jeg tror ikke det er rigtigt. Jeg tror *þrekr*, msc., er det gamle både i poesie og prosa, men *þrek*, ntr., det nye. Så sent som Flat. udg. II 364_{4-8} finder man i prosa: »*þu finnr at þrek annara manna*«. Ntr. *þrek* har jeg ikke set i noget ældre skrift end 66 fra 14. århundrede. Grunden til forandringen af *þrekr* til *þrek* uvis. Dog lægge man mærke til følgende omstændighed. *þrekkr*, m. = tydsk *dreck*, m. Men *þrekr*, m., 'kraft'. Har man, ved at forandre könnet, villet fjerne det ædle udtryk endnu mere fra det uædle? (Det gamle danske *træk* er ntr. Er det fordi *skarn* er ntr.??).

Er. 21 b. *Ben lét (bǫrðusk ýtar)*
brynskíðs viðum svíða
Hyrningr heiptar gjǫrnum.

Ýtar bǫrðusk. Hyrningr lét ben svíða heiptar gjǫrnum brynskíðs viðum.

Overs.: Den ny kamp begyndte. Hyrning lod de hevngerrige mænds vunder svie.

[1]—[2] *Ýtar bǫrðusk* egentl. blot 'Mændene kæmpede', ɔ: 'Nu begyndte kampen mellem Ol. Tr. og Er. jarl'.

[3] *Hyrningr* en af Ol. Tr.s mænd, gift med en halvsøster til kongen. Det hedder om hans her berørte dåd hos Sn. Sturl. i P. A. M.s overs.: »Da der kun stod faa Mænd tilbage rundt om Masten, begyndte Erik Jarl at bestige Ormen og kom selv femtende op. Der kom Hyrning, kong Olavs Maag, med een Flok imod ham, og efter den haardeste Strid maatte Jarlen vige tilbage og ned igjen paa Barden« (— således hed nemlig Jarlens skib —), »men de, som havde fulgt ham, bleve deels dræbte, deels sårede«.

[4] *lét* 'lod'.

[5] *ben* er mere end *sdr*. *ben* er nemlig egentl. et 'dødeligt sår'. *ben* står nemlig i forbindelse med *bani* 'død', og er beslægtet med gr. φόνο- (osv.). Den til grund for *ben* liggende stamme er *benja-* (for så vidt omlyden er thematisk), hvilken stamme (nl. *benja-*) svarer til den got. stamme *banja-*. I got. er denne stamme fem., i oldn.-isl. både fem. og ntr.

[6] *svíða* 'svie' både trans. og intrans. √ *svið*.

[7]—[8] *heiptar gjǫrnum* oversatte jeg i henhold til S. Eg. ved 'hevngerrig'. Men jeg tror snarere det betyder 'begerlig efter kamp' (jf. got. *haifsti-*, fem., 'strid'). Ti skönt *heipt* ikke er opført i Eddas fortegnelse over *orustu heiti*, ɔ: fortegnelse over 'sådanne benævnelser på kamp, der ikke henføres til kendinger', så tror jeg dog, skjaldene have brugt *heipt* i betydningen 'kamp'. Dette synes at vise sig, når man sammenholder f. ex.: ¹) *heiptar gjarn* (på nærvær. sted) og *heiptgjarn* med *morðgjarn*, *sigrgjarn;* ²) *heiptbráðr* med *ógnbráðr*, *sigrbráðr;* ³) *heiptfíkinn* med *morðfíkinn*, *sigrfíkinn; heiptglaðr* med *ógnblíðr; heiptmildr* med *ógnmildr; heiptsnarr* med *ógnsnarr*, *vígsnarr; heiptörr* med *hjaldrörr*, *rógörr*, *vígörr*. S. Eg. gengiver selv i mange tilfælde *heipt* ved '*pugna*'. Men på den anden side tror jeg ikke *heipt* betyder 'hevn som handling' (skönt en kamp ofte er den handling, hvorved man hevner sig).

[9] *brynskíð* betyder 'sværd', ligesom *fólkskíð* Vellekla 6⁶ (C. N. pag. 27). *skíð* kan her være enten 'i almindelighed et stykke træ' eller en 'ski (til at løbe over sneen med)'.

Ved Vellekla anførte jeg adskillige kendinger for sværd med lignende hovedord.

[10] *viðum* dat. plur. af stamme *viðu-*, msc., her enkelt 'træ (som plante)'; 'sværdtræer' = 'mænd (som krigere)'.

Er. 22 a. *Ránsiks remmilauka*
rógsvellir bað fella
(styrr þreifsk) stœriaska
strangr á Orm enn langa.

Styrr þreifsk. Strangr rógsvellir bað ránsiks stœriaska fella remmilauka á Orm enn langa.

Overs.: Kampen trivedes (tog til). Den tapre kriger (ɔ: Erik) befalede sine mænd at fælde svære bjælker (tömmerstokke) på Ormen lange.

[1] *Styrr,* stamme *styrja-,* msc., 'kamp'. Jeg bemærkede til Vellekla 15[4], at det vistnok var beslægtet med dan. *forstyrre,* ty. *stören* (altså også engl. *[to] stir* 'røre, bevæge' osv.).

[2] *þreifsk* egentl. 'trivedes'. Jf. C. N. pag. 15 er. 7[1]. *þreifsk* hører til et uafledet verbum, hvis √ er *þrif.* Man har dette verbum i de nordiske sprog og i engelsk *(to thrive)* (måske også i frisisk).

[3] *strangr* egentl. 'streng'. Det er vanskeligt at sige, om *strangr* er attribut til *styrr* og betyder 'heftig, voldsom', eller om det er attribut til *rógsvellir* og betyder 'tapper'.

[4] *rógsvellir,* 'kriger', egentl. 'den der lader kampen svulme' (ɔ: 'tiltage i omfang eller voldsomhed' — og det er voldsomheden man snarest tænker på).

róg, ntr., betyder: 'beskyldning' (også en beskyldning, man slynger en i ansigtet); 'bagvaskelse'; men poetisk også 'kamp'. Sagen er, at skjaldene trængte til så mange betegnelser for dette begreb, at næsten ethvert ord, hvori der lå noget fjendtligt, blev overført til betydningen 'kamp'. *róg* er et af de ord, der i islandsk, og allerede i oldlitteraturen, har mistet *v* foran *r* (*róg* står i st. f. *vróg*). I gotisk har man *vrōhs,* stamme *vrōhi-,* fem., 'anklage', og verbum *vrōhjan (ida, iþs)* 'anklage' (svarende til *rœgja*). I nyere isl. er *róg,* ntr., blevet til *rógr,* msc., hvilket sidste allerede

forekommer i Flat. Har analogien med *plógr, skógr, Sprógr* (vb. *spróga)*, virket?

svellir nomen agentis af verbet *svella (svelda)*, 'lade svulme', causativ til det uafledede verbum *svella* 'svulme', fortid og √ *svall*.

[5] *bað*. Som bemærket til 9[4] udtrykker dette verbum i virkeligheden ofte befaling.

[6] *ránsiks* 'guldets'. *Rán* 'havjetten Æges hustru'; overført 'havet'. *sikr*, stamme *sika-*, msc., synes at måtte være en af de poetiske betegnelser for 'ild'en, skönt ikke opført blandt de 60 i 748 og 757. 'Havets ild' som sædvanlig 'guld'.

[7] *stæriaska*, ap., 'forøgere'. 'Guldets forøgere' = 'mænd' som de der forøge deres rigdom på guld (uden nedsættende biforestilling). At *ránsiks stæriaskr* skulde egentl. betyde 'den der (ved sin gavmildhed) forøger andres guld', forekommer mig at være for søgt. Det samme gelder naturligvis med hensyn til det enstydige *vellstærir*, der forekommer i et vers, der tillægges den danske konge Svend tveskæg. For rigtigheden af denne min opfatning tale mange mandskendinger, hvis hovedord er *beiðir* eller *beiðandi* eller lignende (exempel: *lýteygs logbeiðir* Plac. 8).

stæriaskr er sammensat af den til *stæri-* forkortede afledede verbalstamme *stærja-*, 'forstørre', 'forøge', og *askr*, der fungerer som en flexionsendelse. Altså *ránsiks stæriaskr* = *ránsiks stærir*. — *askr*, stamme *aska*, msc., betyder i øvrigt en 'ask' (ɔ: et 'æsketræ'), og bruges meget som hovedord i kendinger for begrebet 'mand' (ex.: *álms askr* Ísldr. 3[7] C. N. 79).

[8] *fella (felda)* causativ til *falla* (√ *fall*), ligesom dan. *fælde* er causativ til dan. *falde*.

[9] *remmilauka*, ap. til nom. sing. *remmilaukr*, synes her at måtte betyde 'uhyre bjælker' eller 'uhyre tømmerstokke' eller 'træer af uhyre störrelse'. *remmi-* må her være snarere gen. sing. end forkortelse af stammen i et indeclinabelt subst. fem. *remmi*, stamme *remmin-*, 'styrke'. Subst. *remmi* er afledet af adj. *rammr*, 'stærk', på samme måde som *gleði* ('glæde') af *glaðr* ('glad'), og mangfoldige andre. — I den betydning, *laukr* her vel må antages at have, vides

det ikke at forekomme andre steder. Men det forekommer i en noget beslægtet bemærkelse, når det betyder en 'mast'.

[8]—[13] *fella . . . langa.* Det hertil svarende prosaiske sted lyder i Oldnn. Sagaer: »Erik Jarl . . . lod . . . hidse store Træer op på Barden« (navnet på hans eget skib), »og lod dem falde over på Ormen lange«, nemlig, for at den skulde komme til at helde.

Man lægge mærke til det falske rim i *þreifsk : ask*! Sligt meget sjeldent!

Er. 22 b. *Ættstórr ella mátti*
Eiríkr í dyn geira
oflinn aldri vinna.

Ella mátti ættstórr Eiríkr aldri vinna oflinn í geyra dyn.

Overs.: Ellers kunde den ætstore Erik aldrig overvinde Ormen i strid.

[[2] *mátti*, ɔ: 'kunde' som fremsætt. fortid. *mátti* (som her i udgaven) står i de köbenhavnske membraner. Men i st. f. den fremsætt. måde ventede man her den forestillende, altså *mætti*, der skal stå i Bergsbók. Dette *mætti* betyder 'havde kunnet' og står i st. f. *hefði mátt.* Ikke alene i oldnordisk, men også i andre gamle gotiske sprog, er der en bestemt tilböielighed at foretrække imperfectum for det lidt slæbende plusquamperfectum](1).

[6] *vinna* 'vinde, få i sin magt'.

[7] *oflinn*, asm., må her være det samme som *linn* (uden *of*) = *linna* (jf. 18^{2}) = *Orm* (jf. 21^{4} 29^{8}) = *Orm enn langa* (jf. 15^{5-6} 19^{4} 22^{4} 23^{4}) = det norske kongeskib 'Ormen lange'. Man har opstillet en række sammensatte navneord, hvis første led er et, som det synes, betydningsløst *of*. Sådanne ord ere:

ofbarmi ('broder') = *barmi.*
ofdolgr også *umdolgr* ('fjende') = *dolgr.*
offar ('færd', foretagende) = *far.*
offarðir 'tildragelser'.
(*ofgrand* Selk. 2^{8} [Bp. II 82]).
(*ofhlý* Alvm. 22^{4} Bugge).

---

(1) Denne anmærkning er sat i parentes af selve forfatteren.

(*ofkúgi*).
(*ofnauð*).
ofreiði.
? *ofrof*.
? *ofrúni*.
ofsköpt.
(*oftregi*).

Men jeg anser det ikke for umuligt, at *vinna of linn* er tre ord, i det *of* står som præp. i bemærk. over. Ordbøgerne anføre nemlig følgg. exempler på *'vinna yfir* med følg. acc.': Fms. III 156_{7-6} »*þó mun ek yfir þik vinna at síðustu*«. Finnb. ved Gering side 36[8] »*ef sua olicligt verðr. at þu vinnir yfir dyrit*«. Stjórn 69_{5-4} »*Þat dyr uid stendr sterkum filum ok uinnr opt yfir þá*«. Man må ikke (og kan ikke) med Dict. opfatte disse steder som om udtrykket lød *vinna ehn yfir* (*yfir* som adv.). Det er noget andet, at der af udtrykket *vinna yfir eht* kan udvikle sig et *vinna eht yfir* (jf. Stjórn 70[7] »*uerðr þat [dyrit] ok sua yfirunnit*«) og af dette igen et *yfirvinna eht*. At præp. *of* kunde bære en rimstav, strider ikke imod brugen. Men jeg kan ikke afgöre, om *oflinn* er 1 eller 2 ord.

Er. 23 a. *Hvast skaut (hlífar brustu)*
hildingr ór lyptingu,
síðan sýnt nam eyðask,
sóknstrangr, Ormr enn langi.

Sóknstrangr hildingr skaut hvast ór lyptingu. hlífar brustu. síðan nam Ormr enn langi sýnt eyðask.

Overs.: Den stridbare konge skød hvast fra løftingen. skjoldene brast. siden formindskedes besætningen på Ormen lange tydelig.

[1] *Sóknstrangr*. *sókn* egentl. 'angreb'; og deraf poet. 'kamp i almindelighed'. *sóknstrangr* altså egentl. 'streng i angreb' eller (og det snarest) 'streng i kamp'.

[4] *hvast* som biord 'med fyrigt mod, tappert'.

[5] *ór*, præp., 'fra'; egentl. 'ud af', det lat. *ex*.

[6] *lypting*, fem., »løftingen«, 'forhöining i agterenden af skibet', sikkert med en indfatning, da det hedder *í lyptingu* og *ór lyptingu*. I følge Dict. var *løfting* egen for krigsskibe.

Men også på handelsskibe omtales *løfting* (Flóam. k. 24: Fornss. 148⁵⁻¹⁰). Når det behøvedes, pleiede man at opslå et telt på løftingen. Og man har, som det synes, sovet i et sådant telt, ligesom (nu) i en kahyt.

7—8 *hlífar brustu* 'skjoldene splintredes'.

9 *síðan* bliver så meget som 'efter nogen tids forløb'.

10 *nam eyðask* omskrivning i st. f. *eyddisk*, ɔ: 'blev stedse mere øde for forsvarere'.

14 *sýnt*, asn., af adj. *sýnn* (stamme *sýnja-*) 'som kan ses'. *sýnt* står som adv. 'öiensynlig'. 'Skibets besætning blev öiensynlig stadig tyndere'.

Er. 23 b. *Unnelds yppirunnum*
engi kann svá lengi
hegju hilmis segja.

Den pros. orden synes at skulle være: *Engi kann segja unnelds yppirunnum hegju hilmis svá lengi.*

Dette må, synes det, oversættes: Ingen kan fortælle (mændene ɔ:) folk kongens skebne så længe — hvilket jeg ikke forstår; hvorfor jeg ved ordene *svá lengi* kommer til at fremsætte en indvending.

1—3 *Engi kann segja* 'Ingen kan fortælle'.

4—5 *unnelds yppirunnum* 'mændene, folk' (dativ). *unn* forkortelse af den feminine *ja*-stamme *unnja-* 'bølge' (i poesie). 'Bølgeild' = guld, fordi 'Æges ild' er = 'guld'. Gangen: 'havjettens ild' — 'havets ild' — 'bølgens ild'. I *yppirunnr* er *yppi* forkortelse af verbalstammen *yppja-* (etymol. = dan. *yppe*, afledet af *upp*). *yppja-* 'løfte, ɔ: bringe i veiret'. *runnr*, 'busk', fungerer som et böiningsmiddel. 'Guldets *yppirunnar*', egentl. 'de der løfte guldet', betyder vel i almindelighed 'de der bruge guld', ɔ: 'mænd', 'mennesker'.

6 *hegju* acc. sing. til nom. sing. *hegja*, stamme *hegjan-* fem. Denne stamme synes kun at forekomme her. Den synes at måtte betyde 'kår, tilstand, skebne', og at måtte være afledet af stammen *hagi-* (nom. sing. *hagr*), msc., der betyder omtrent det samme. *(hag-ja-n-)*.

7 *hilmis* 'kongens'.

8—9 Vi komme nu til ordene *svá lengi*. Nærvær. vh. er

udeladt i de köbenhavnske skindbøger, da den strider imod det resultat, hvortil (kongesagaerne, d. v. s.) Ol. Tr.s saga i disse skindbøger ere komne, nemlig, at Ol. Tr. har overlevet slaget. Denne 'vh.' findes således kun i Bergsbók. Og der lyder 'vo.' 6 (ikke som her i udgaven, men), i følge ShI. III, »*engi kann enn svâ lengi*« — hvilket heller ikke synes at kunne være rigtigt. [1]) For det første er den første fod i denne verslinie en creticus (—⏑—). Og dette synes noget betænkeligt, skönt jeg ikke tror det er theoretisk urigtigt. Efter min mening har her oprindelig stået *engr kann*. *engr* er mer end gammelt nok til at stå her. ÓdrTr. 2[6] *þeim* »*en*« *engr varð beima*«. Ib. 5[6] *engr enn Nóreg fengi*. [2]) For det andet synes det hele meningsløst. Og dette er alvorligere! Men uden tvivl er *lengi* en forvanskning af *lengri*. Verslinie 6 altså: *engr kann enn svá lengri*. Sammenhængen altså: *engr kann segja hegju hilmis lengri enn svá*, ɔ: 'ingen kan fortælle (fremstille) kongens skebne længere end så', ɔ: 'ingen kan føre fortællingen om kongens liv videre end til dette punct' — her forsvinder han! *lengri* er naturligvis acc. sing. fem. (*lengri hegju*).

Kun i Bergsbók:

Er. 24 a. *Hjǫrflóðs hnykkimeiðum*
hér 's of slœm at dœma
hnigreyrs harða stóran;
hefk þar lokit stefjum.

Hér 's hjǫrflóðs hnigreyrs hnykkimeiðum at dœma of harða stóran slœm. hefk þar lokit stefjum.

Overs.: Her har man at dömme om et stort slutningsafsnit. Stevene er jeg nu færdig med. Ordret på barbarisk latin: *Hic est hominibus judicare de*... Men denne infin. *(at dœma)* svarer til lat. gerundium. Altså: *Hic* (eller *Nunc*) *hominibus* (eller *auditoribus* eller *lectoribus*) *judicandum est de*... Også naturligvis uden dativ: *nunc est bibendum*. *Nú er at verja sik* siger Gunnar til sine fjender (Nj. [3] cap. 54[38]), ordret »Nu er at værge sig«, ɔ: 'Nu har man at værge sig — Nu har i at værge eder — Nu må i værge eder'.

[1] *Hér* osv., omtr. = 'Her begynder det tredie (sidste) afsnit af dette digt'.

[2] *'s* i st. f. *es* 'er'.

[3—5] *hjǫrfl. hnigr. hnykk.* 'mændene' i st. f. 'folk'. Manden, som sædvanlig, repræsentant for hele slægten (begge kön). Man nævner manden, men mener dog egentlig begge kön. *hjǫrflóð*, 'sværdflod' = 'blod'. *flóð* er ntr. i oldn.-isl. — *reyrr* 'rør'. 'blodets rør', ɔ: 'sværdet' som en rørlignende genstand der lader blodet komme til syne. *reyrr* er msc. (men sjeldnere ntr., som i gotisk, tydsk, dansk, svensk...). — *hnig* (i *hnigreyrs*) står her som en 'sannkenning' (epitheton), der synes at hentyde til, at sværdet, hævet til hug, bevæger sig i nedvendt retning. Men *hnig-* synes da ikke videre heldigt, eftersom det må udtrykke en langsom bevægelse, en dalen. *hnig-* må være et af √ *hnig* umiddelbart afledet subst. (stamme *hniga-*), ntr., der ikke synes at forekomme undtagen som første led i nogle sammensætninger. — 'Sværdets *hnykkimeiðr*' egentl. 'den der rykker sværdet ud af skeden', 'den der trækker blank med et ryk'. *hnykki-* er en forkortelse af verbalstammen *hnykkja-*, 'rykke (i transitiv function)'. *meiðr* havde vi 14[4], hvor jeg søgte at göre det sandsynligt, at *meiðr* i skjaldesproget også brugtes om levende træer. *hnykkimeiðr* d. s. s. *hnykkir* (nomen agentis af verbet *hnykkja*) eller *hnykkjandi*; ligesom f. ex. *hvessimeiðr* 14[4] er = *hvessir* eller *hvessandi*.

[9] *harða*, adv., 'meget', havde vi 8[1].

[10] *stóran*. Hvorfor den sidste afdeling af digtet her siges at være 'meget stor' *(harða stórr)*, forstår jeg ikke; med mindre forfatteren har villet göre en art undskyldning for, at det sidste stykke er længere end det første. (Det første er 8, det sidste 12 err.). I øvrigt skal læsemåden i skindbogen ikke være *stóran*, men (i følge en afskrift) »*staran*«; hvilket, hvis det virkelig står der og ikke fuldstændig er en skrivfeil, vel burde læses *starran*, asm. af adj.-stammen *starra-*, ty. *starr*, 'stiv'. Dette *starran* vilde da vel have hensyn til versartens vanskelighed, da versarten er 'tvískelft' (er. 35[4]).

[11] *slœm* acc. sing. til nom. sing. *slœmr*, stamme egentl. *slœmja-*, msc., der betyder det tredje (= sidste) afsnit i et

ff

drapa. Oprindelsen kender jeg ikke. Stammen er, som sagt, en *ja*-stamme, men dette kan i følge sprogets love ikke have nogen indflydelse på böiningen.

[12] ***hefk*** egentl. 'har jeg', ɔ: 'jeg har'.

[13] ***þar*** ('der') mere idiomatisk end ***nú***, skönt ***nú*** vilde være rigtigt.

[14] *lokit.* Verbum *lúka* (√ *luk*), nyere *ljúka* [1]) lukke; [2]) (som her) 'slutte'.

[15] *stefjum.* Nærvær. drapa har kun 1 *stef.* Men *stef* i plural betyder her hele 'det mellemste afsnit af drapaet', er. 9 incl.—23 incl. (15 err.). Denne bemærk. af '*stef* plural' falder naturligere Leið. 34[2] (da Leið. har 2 *stef*).

Kun i Bergsbók:

Er. 24 b. *Iðvandr aðrar dáðir*
ek fýsumk nú lýsa
gnýbjóðs geysitíðar
geira hóti fleira.

Iðvandr fýsumk ek nú lýsa hóti fleira aðrar geysitíðar dáðir geira gnýbjóðs.

Overs.: Kræsen i valget af mine sysler ønsker jeg nu i nogle ord at fremstille krigerens øvrige höiberömte bedrifter.

[1] *Iðvandr,* adj. Det første led er det danske *id.* Det andet led, adj. *vandr,* betyder 'streng, nöieregnende, nöieseende, kræsen, vanskelig at tilfredsstille'. Det hele *iðvandr* betyder i almindelighed: 'streng med hensyn til sin id'; hvilken betydning så kan have sine underafdelinger. [1]) Geisli 4[2] (C. N. 54) om Christus: 'streng i sine pligters opfyldelse', 'der ikke tillader sig nogen afvigelse fra det i moralsk henseende gode'. Endog om Gud brugte den gamle litteratur udtrykket *ráðvandr.* [2]) om en krigersk fyrste brugte Guth. sindri i det 10. årh. *iðvandr,* vistnok nærmest i bemærkelsen 'streng i opfyldelsen af mandighedens og tapperhedens fordringer'. [3]) Her i Rekst. synes det at betyde 'streng i valget af det, man digter om', 'der ikke indlader sig på at besynge ubetydeligheder'. SEg. oversætter *iðvandr* her ved '*studii diligens*' (ShI. III) og '*artis suæ studiosus*' (Lp. *iðvandr*). Og ganske rigtig kan *iðvandr* have denne bemær-

kelse. Men den forekommer mig at blive lidt mager på nærvær. sted. Egentlig selvros synes desuden at passe mindre godt her end i slutningen af digtet. Dict. tager Christus og forfatteren til Rekst. under ét, og oversætter *iðvandr* Geisli 4[3] og Rekst. 24[5] ved '*guileless*'. Meningen i nærvær. 'vh.' (Rekst. 24 b) vilde altså være: Jeg, H., hvis hjerte er uden falsk og svig, ønsker at fortælle mere om kong Olav!!

Man kan ikke afgöre, om her skal stå *ið*. eller *ið*. *ið*. er det oprindelige. I et digt fra 10. årh. (anden halvdel) står *iðvandr*. Og i et digt fra 1345 står *iðvandliga*. Men Geisli 4[3] har vi *iðvandr* -- der stemmer overens med den nyere udtale.

[3] *fýsask* med gen. eller (som her) præs. infin. 'have lyst til'. Activ *fýsa* 'opmuntre' til noget, osv. Af adj. *fúss;* også forældet dansk *fus* 'hastig', hvoraf *fuse frem* &c. Adj. *fúss* står i st. f. *funs* (oht.), endnu i mandsnavnet *Alfons*.

[5] *lýsa eht* = (nu) *lýsa ehu*, 'beskrive, fremstille'.

[6] *hóti* dat. sing. af *hót*, ntr., der i betydning svarer til 'en smule, noget, lidt'. Dativen *hóti* svarer til den lat. *ablativus mensurae* ved comparativer (f. ex. i *multo major*) og til den græske dativ (πολλῷ μείζων = *multo major*).

[7] *fleira* forstår jeg som dsn., en instrumental dativ, ligesom i græsk: 'med nogle flere ord' eller lign. (d. v. s.: 'i det jeg tilföier en *slæmr*'). *fleira* altså det lat. *pluribus* (*pluribus verbis*), t. ex. *pluribus haec exsecutus sum* (*exsequi* udvikle (mundtlig eller skriftlig), skildre, fortælle).

[9] *geysitiðar*. Dette lydhele opfatter SE. i betydningen '*valde frequentes*' (nemlig *virtutes*), '*permultas*' (nemlig *virtutes*). Men dette vilde dog vistnok være en overdrivelse og ikke stemme med de beretninger, man i øvrigt har om kong Olav. *geysitiðar*, apf., betyder uden tvivl: 'der overmåde hyppig omtales og berömmes'. *tiðr*, adj., betyder blandt andet 'navnkundig'. — Efter min mening er det rigtigere at skrive *geysi tiðar* (som to ord). Det uforanderlige *geysi* betyder egentl. 'umådelig', og bruges dels som adv., som i nærvær. tilfælde, dels som adj., f. ex. *geysi hark* 'stöj; rummel'. I øvrigt synes *geysi* at være en verbalstamme, der har ligesom emanciperet sig for at optræde som et selv-

stændigt ord, nemlig verbalstammen *geysja-* i den ene af sine forkortede former.

11—12 *geira* gen. plur. af *geirr* 'spyd'. *geira gnýr* 'spydgny' i st. f. 'kamp'. *bjóðr* 'den der byder eller tilbyder eller indbyder til' noget. 'Den der indbyder til kamp' = 'kriger' = 'mand'.

Er. 25 a. *Tvær senn (tyggja vinnur*
telk), þærs ek veit færi
gnýlinns Gǫndlar runna,
gramr íþróttir framði.

Telk vinnur tyggja. gramr framði senn tvær íþróttir þærs ek veit færi Gǫndlar gnýlinns runna (nemlig *hafa framit senn).*

Overs.: Jeg opregner (nu) kongens idrætter (færdigheder). Fyrsten udførte på én gang tvende kunster, som, så vidt jeg véd, de færreste have kunnet (udføre således).

2 *vinnur. vinna,* fem., egentl. 'arbeide'; her 'arbeide, der enten vidner om usædvanlig færdighed (jf. er. 25) eller om usædvanlig legemskraft (er. 27—28) eller om overnaturlige evner (er. 29—30)'. »Corpus poet. boreale« tager *Telk vinnur tyggja tvær senn* som én sætning. Altså meningen: Jeg anfører to af fyrstens færdigheder på én gang (ɔ: i ét 'erindi'). Men meningen er dog vel ikke blot, at kongens kunst nr. 1 var at gå på årerne udenbords, og at hans kunst nr. 2 var at lege med håndsaxe. Men meningen er, at kongen, gående på årerne udenbords, legede med håndsaxe(1).

5 *framði* 'udførte, øvede'.

6 *senn* 'på en gang, samtidig med hinanden'.

9—15 *þærs ek veit færi Gǫndlar gnýlinns runna* lyder oversat ordret på barbarisk latin: *eas-quas ego scio pauciores bellōnae-sŏnĭtūs-serpentis-frŭtĭces* nemlig: *exercuisse* eller *exercere potuisse.*

Er. 25 b. *Hyr-Baldr hvitra skjalda*
handsǫxum lék vandla,

(1) Hertil har forf. i randen tilföjet følgende bemærkning: *Ekki fullvist.*

fleinrjóðr flestra dáða
frárr, ok gekk at árum.

Jeg skal strax göre opmærksom på, at efter min mening bör comma efter *frárr* udgå. Det er urigtigt, skönt sligt ofte sker, at opfatte *fleinrj. flestra dáða frárr* som appositum til *Hyr-B. hvítra skjalda.* Lin. 1—2 udgöre én sætning, og lin. 3—4 en anden sætning.

Hvítra skjalda hyr-Baldr lék vandla handsǫxum. ok fleinrjóðr, frárr flestra dáða, gekk at árum.

Overs.: Sværdets Balder legede udmærket med håndsaxe. Og dygtig til de fleste idrætter gik han på årer.

[1] *Hvítra.* Skjaldene omtale skjolde af forskellig farve: [1] hvide (som her). [2] 'blinkhvide' omtr. = snehvide. [3] bleghvide. [4] lyserøde. [5] røde. [6] gule. [7] grönne. [8] blå. Osv.

[3] *hyr-Baldr. hyr-* forkortelse af stammen *hyrja-* 'ild'. 'skjoldenes ild' = 'sværdet'. Vellekla 22[3] omtalte jeg *hyrja-*, og denne stammes identitet med got. *haurja-*. Men jeg oversatte dette *haurja-* noget skødesløst ved 'kul'. Got. *haurja-* (nas. *hauri*) svarer dels til 'gloende kul', dels til 'kulild' i de danske oversættelser af det Ny Testamente. Oldn. *hyrja-* msc., skönt got. *haurja-* er ntr. Grunden formodentlig, at *eldr*, den herskende betegnelse for begrebet ild, er msc.

[4. 6] *lék* ... *handsǫxum* en af de behændighedskunster, jongleurer nu pleie at göre (leg med små sværd).

[5] *vandla.* Dette adv. betegner her ikke 'umage' eller 'omhu'; men betyder 'med færdighed', 'med behændighed'.

[8] *fleinrjóðr. fleinn* sædvanligst et slags pil. Altså *fleinrjóðr* formodentlig = *ǫrrjóðr*, der formodentlig bör stå 15[1] (i st. f. *ǫrbjóðr*).

[9—11] *frárr flestra dáða* egentl. 'hurtig, rask' — d. v. s. 'nem' — til idrætter. — Jeg forstår ikke, hvorfor her står *frárr* i C. N. Den rigtige skrivemåde »*frór*«, findes El. 48[6]. — Brugen af *flestra* på dette sted er vistnok litotes (tilsyneladende formindskelse), da forf. sikkert mener *allra*, altså: nem til enhver idræt.

[12] *at.* Kun Bergsbók har her det ældre *at*, medens alle de köbenhavnske skindbøger have det i denne forbindelse yngre *á*. *at* betegner bevægelse 'langs ad' noget.

Er. 26 a. *Valstafns vætki rofna*
viti menn at frák tvenna
haus manns hringi ljósum
hirðmeðr konungs veðja.

Viti menn, at frák tvenna vætki valstafns rofna hirðmeðr konungs veðja haus manns ljósum hringi.

Overs.: Jeg må nu fortælle, at tvende stærke mænd af kongens hird veddede hovedet mod en ring (ɔ: veddede således, at den ene indsatte sit hoved mod en ring).

1—2 *Viti menn* ordret »*Sciant homines*« (som det er oversat i ShI).

3—5 *at frák tvenna* ... at jeg har hørt to at have veddet ...

6 *vætki* betyder i almindelighed intet (*nĭhĭl*); sjeldnere (som her) ikke, *non*. Dog svarer dette *vætki* i tonen ikke til lat. *non*, men til lat. *haud* og betyder omtrent 'aldeles ikke'. *vætki* eller *vættki* er sammensat af *vætt* i *vættr*, fem., 'væsen' og det negtende *ki* (på grund af *t* i st. f. *gi*).

7—8 *valstafns rofinn* antages — og må vel antages — at betyde 'hvis hånd ikke er lammet — men stærk'. *valstafn* synes sammensat af *valr*, msc., 'falk', og *stafn*, msc., 'stavn' på et skib, og metonymisk 'skib'. *rofinn* egentl. 'splittet, kløvet'; jf. *rjúfa hlíf* 'kløve et skjold'.

11—15 *veðja haus manns ljósum hringi* skal betyde 'vedde en mands hoved imod en armring (af guld)'; men det er en construction, der ellers ikke vides at forekomme. *haus* må være dativ og stå i st. f. *hausi*. For så vidt er alt i sin orden, da *veðja* styrer dativ (*veðja höfði sinu* 'indsætte sit hoved i et veddemål'). Men *hringi* må betyde 'mod en armring'; hvilket måske er rigtigt. Jeg kender intet exempel på en kort betegnelse for vedde 'noget mod noget'.

14 *ljósum* 'lys', ɔ: 'med guldglans', da talen er om et smykke af guld.

Er. 26 b. *(hermart) hjǫrva snyrtir*
hvárr lézk grams í hamri
(stirremðr stillir framði
stærra) ǫðrum færri.

Hvárr hjǫrva snyrtir grams lézk ǫðrum færri í hamri. styrremðr stillir framði hermart stærra.

Overs.: Hver af (disse) kongens to mænd påstod at kunne bestige en klippe bedre end den anden (at være dygtigere end den anden til at bestige en klippe). Kongen selv udførte overmåde mange vanskeligere ting.

[1] *hvárr* her 'hver især af to'. *hvárr* står i st. f. *hvaðarr* (got. *hvaþar*).

[2—3] *hjǫrva snyrtir* 'den der holder sværdene (sine sværd) blanke og smukke'. *snyrtir* nomen agentis af verbet *snyrta*, der nu i øvrigt kun synes at forekomme i nyere islandsk, hvor det betyder 'give (noget) et net udseende'. I øvrigt synes *snyrta* fremkommet ved en metathesis af *snytra*, der væsentlig er = *snyrta*, og som er afledet af *snotr* 'net'.

[4] *grams* 'kongens'. *Hvárr hjǫrvasnyrtir grams* er = *tvennir hirðmeðr konungs* i den første 'vh.'.

[5] *lézk* ordret 'lod sig', ɔ: 'påstod at være'.

[6—7] *ǫðrum færri* 'dygtigere end den anden'. *færr* = før f. ex. i 'våbenfør'.

[8—9] *í hamri* ordret 'i klippe', ɔ: 'til at bestige klipper'.

[10] *styrremðr* oversættes ved [1] *bellicosus* (ɔ: krigersk); [2] *bellĭpŏtens* (ɔ: mægtig i krig); og lign. Men da *remðr* er part. præt. af *remma* 'göre stærk': må *styrremðr* egentl. betyde 'styrket ved krigen', 'hvis kræfter og evner ere udviklede ved krig', 'der har udviklet sine legemlige og åndelige kræfter i og ved krigen'.

[13] *hermart*. *her-* er forstærkende. Således også i: *herfjölð* 'en stor mængde'; *herkaldr* 'meget kold'.

[14] *stærra* 'större (som asn.)', 'större gerninger'.

Er. 27 a. *Annarr ǫðlings manna*
ókvíðinn réð síðan
(stigr varð stdla sveigi
strangr) í bjarg at ganga.

Síðan réð annarr manna ǫðlings at ganga ókvíðinn í bjarg. stigr varð stála sveigi strangr.

Overs.: Siden begyndte den ene af kongens mænd uforfærdet at bestige klippen. Men det blev ham et strengt stykke arbeide.

2. 6—7 *réð at ganga* egentl. 'besluttede sig til at gå', men i almindelighed blot omskrivende 'gik'.

8 *ókvíðinn*, adj., egentl. 'fri for den følelse, en forestående ubehagelighed pleier at forårsage.

10 *bjarg*. Således også den nyeste udgave, skönt alle membrr. have *berg* — en ændring, hvis grund jeg ikke kan udfinde.

11 *stigr*, msc., betyder ikke 'bestigelse', men 'sti'.

13—14 *stála sveigi* (*sveigi* dativ), 'den der böier stålvåbnene', 'krigeren, — manden'.

Er. 27 b. *Hátt fjall hvártki mátti*
(hans líf v's þrotit) klífa
eldruðr ǫlna foldar
upp eðr niðr frá miðju.

Ölna foldar eldruðr mátti hvártki klífa hótt (sål.; altså uden helrim i 'vo.' 1) *fjall upp eðr niðr frá miðju. hans líf v's þrotit.*

Overs.: (Han) Manden kunde hverken stige op eller ned fra midten af det höie fjeld. Hans liv var til ende.

1 *ǫlna* denne gen. plur. havde vi 15[6].

2 *ǫlna fold* her = *ǫlna vangr* 15[6]. *fold*, fem., egentl. 'slette', men poet. 'jord, land' overhovedet. Altså *ǫlna fold* 'havet'.

1—3 *ǫlna foldar eldruðr* naturligvis en 'mand'.

6 *klífa* = dan. *klyve* (*kløv* og *klyvede, klyvet*). *klífa* tilhører *i*-böiningen (ligesom *rífa*, der har samme böining). √ *klif*. Deraf afledet: *klífa, klifra(sk)*; foruden *klif*, ntr., og *kleif*, fem. osv.

7 *hótt*. Meningen er ikke et höit, men det höie. I prosa vilde her altså stå *hit háva* (*hóva*) 'det höie'.

8 *fjall* 'fjeld'. Man må ikke af dette sted slutte, at *fjall* er = *berg*. *berg* er en del af *fjall*.

14—17 *hans líf v's þrotit* lyder i alle håndskrifter: *hans vas líf þrotit*. Og jeg tror en creticus (*líf þrotit*) kan gå an som anden fod i 'dróttkvætt'.

17 *þrotit* part. præt. af *þrjóta* √ *þrut*. *eht* (acc.) *þrýtr* 'noget har ende', 'noget hører op'. Forskellig betydning har *þrjóta* i dan. *(for)tryde*, ty. *(ver)driessen*. Men gammelt:

En drukken mand tryder intet. Og »Hand hielper dem at de ey tryde, | Men Guds velsignelse rundelig nyde« (fra 1591?).

Er. 28 a. *Hilding hvast frák ganga*
(hann réð prútt ept manni;
ráðvandr hilmir rendi
ríp) í bratta gnípu.

Frák hilding ganga hvast í bratta gnípu. ráðvandr hilmir rendi ríp. hann réð prútt ept manni.

Overs.: Kongen gik rask op ad det ludende fjeld. Den ædle fyrste løb op ad klippevæggen. Modigt gav han sig i færd med at redde manden.

[4] *hvast*, asn., som adv., 'rask', 'på snare fødder'. Oldnn. Sagaer: »med Pilens Fart«.

[7] *gnípa*, fem., egentl. 'fjeldtind'; men her enten et 'fjeld (i sin helhed)', eller en 'klippe'.

[8] *ráðvandr*, adj., oversættes i almindelighed ved 'retskaffen', og betyder egentl. 'streng i mod sig selv med hensyn til moralitet'. Det har vel her hensyn til kongens omhu for mandens liv og kan vel gengives ved 'ædel'.

[10] *rendi*, fortid af causativet til det intransitive *rinna*, *renna*, og altså egentl. indvirkende. Men causativet *renna* bruges her og flere steder uindvirkende i betydn. 'bevæge sig'. Det ad hvilket bevægelsen sker sættes i acc. *(ríp)*.

[11] Dette ord, *ríp*, synes ikke at kunne påvises i den gamle litteratur andre steder end her. Men det findes i flere stedsnavne på Island. Og jeg kender et sådant stedsnavn, hvor det synes brugt om en klippe.

[12]—[16] Sætn. *hann réð prútt ept manni* fremhæver ikke alene kongens mod; men i *prútt* ligger tillige forestillingen om, at kongen, udförende den her beskrevne handling, frembød et skönt syn.

Er. 28 b. *Þrekleyfðr þengill hafði*
[þat vas endr] und hendi
(sigrþoll svá barg stillir)
sinn dreng ok gekk lengra.

De skarpe klammer antyde, at *þat vas endr* skal stå

sidst. Men jeg tror snarere *sigrþoll svá barg stillir* bör sættes på den sidste plads.

Þrekleyfðr þengill hafði dreng sinn und hendi ok gekk lengra. þat vas endr. stillir barg svá sigrþoll.

Overs.: Den for sin kraft berömte fyrste tog manden under sin arm og gik længere op med ham oven i købet. Således frelste kongen denne mand.

[1] *Þrekleyfðr* 'rost enten på grund af sin legemlige eller på grund af sin åndelige kraft eller begge dele'. *leyfðr* er part. præt. af verbet *leyfa* 'rose'.

[6]—[7] *und hendi* 'under armen' (ligesom en bylt).

[10] *lengra*, ɔ: 'længere op ad klippen' (med manden under armen).

[11]—[13] *þat vas endr. endr* betyder i almindelighed enten 'fordum' eller 'igen', Her synes *endr* nærmest at slutte sig til bemærk. 'igen', og at betyde 'endnu' (ɔ: foruden det han alt havde gjort), 'oven i købet'. — Tager man *endr* i betydn. 'fordum', bliver *þat vas endr* ikke andet end fyldekalk.

[15] *barg* 1. og 3. pers. ental fortid samt √ i verbet *bjarga* i betydn. 'frelse, redde'.

[17] *sigrþoll* dat. sing. af *sigrþollr* 'mand'. *sigr* (med *r*) står her i alle håndskrr. og må betyde 'kamp'. *þollr* 'træ'.

Er. 29 a. *Dáðstyrk dýrðar merki*
dólgminnigs skalk inna
skýbjóðs skelfihríðar
Skǫglar borðs en fjorðu.

Skalk inna en fjorðu dáðstyrk merki dýrðar dólgminnigs Skǫglar borðs skelfihríðar skýbjóðs.

Overs.: Jeg skal nu anføre et fjerde kraftfuldt tegn (exempel) på den krigerske konges höie egenskaber.

[2] *inna* 'fortælle, fremstille, anføre'.

[4] *fjorðu* den gamle udtale endnu i Skáldh.

[5] *dáðstyrk* 'stærk ved den iboende ædle kraft'. Grundbetydn. i *dáð* er ikke 'dåd', men 'dådskraft' (ɔ: 'kraft til at handle'). Nöiagtigere: *dáð* i on.-isl. er 'handlingen (især den store og ædle), medens den endnu ligesom befinder sig i sjælen (ikke er bleven realiseret)'. Oprind.: got. *dēdi-* &c.

[6] *merki* (her i plural) 'tegn'.

[7] *dýrðar* gen. sing. styret af *merki*. *dýrð*, 'herlighed', 'herlige — höie — egenskaber'.

[8] *dolgminnigs*. *minnigr* her 'som mindes noget'. Og *dólg-* må her sikkert betyde 'kamp', som SEg. også opfatter det i Lp. (og uden tvivl ligeledes i ShI. II og Fms. XII). *dólgm.* altså 'der ynder kamp'.

[9—12] Resten er en kending i genetiv for begrebet 'kriger' eller for begrebet 'mand'. Selv om man kunde fastholde begrebet 'kriger', bliver *dólgminnigs* ikke overflødigt. Ikke alle krigere ere lige krigerske og nogle blive krigere alene af pligt eller tvang. Kendingen er følgende. *Skǫglar borð* 'skjoldet'. *hríð* 'uveir'. 'Skjoldets uveir' = 'kamp'. Men til *hríð* er föiet *skelfi-*, den forkortede stamme i verbet *skelfa*. 'Skjoldets *skelfihríð*' bliver nærmest det uveir der er ødelæggende for skjoldene — eller egentl. 'bringer dem til at ryste', i det den døde genstand fremstilles som et levende væsen. 'Kampens sky' igen et 'skjold'. Skjoldets *bjóðr* = 'mand'. Det er vel simplest at opfatte *bjóðr* i betydn. 'den som tilbyder' (nemlig som gave). Men måske har dog SEg. ret i at opfatte 'skjoldets *bjóðr*' i betydn. 'den der rækker skjoldet frem (i det han dækker sig med det)'.

Er. 29 b. *Harðleygs hrinda frágum*
hvatlyndum Þorkatli
styrlund stirðra branda
storms fyr borð af Ormi.

Frágum stirðra branda storms harðleygs styrlund hrinda hvatlyndum Þorkatli fyr borð af Ormi.

Overs. i Oldnn. Sagaer: »Han, som de haarde Sværdes | Heftige Uvejr vakte, | Stödte den raske Thorkel | Pludselig ud fra Ormen«.

[1] *Frágum* 'vi have spurgt — hørt' med acc. cum infin. (»genstandsform med navnemåde«). Subjectet i denne genstandsform med navnemåde er en kending, der består af 5 ord, nemlig:

[3—6] *stt. brr. storms harðleygs styrlund* = 'krigeren' = 'manden' = 'ham'. *stirðr* 'stiv' (der ikke let böies); men man kommer uvilkårlig til at tænke på de hævede stift i veiret stående klinger *(brandar)*. Der er her således i

stirðr noget af det lat. ***horrens*** i ***phalanx horrens hastis*** (Liv.). 'De stive (stivt i veiret stående) klingers storm' = 'kampen'. Kampens ***harðleygr***, 'kampens hårde lue' = 'sværdet'. Det tilföiede epitheton ***harð-*** skal vise, at her ikke er tale om 'lue' i sædvanlig forstand. ***styr-*** (i ***styrlund***) egentl. vel 'forstyrrelse' og her 'forstyrrelse eller uro'. 'Den (forstyrrelse eller) uro, sværdet frembringer' atter = 'kamp'. Og kampens ***lundr*** 'mand'.

[7] ***hrinda***, 'støde', et uafledet verbum √ ***hrand***. Styrer dat.

[8] ***hvatlyndr*** qs. »rasksindet«, ɔ: kæk.

[9] ***fyr borð*** 'over bord'.

Er. 30 a. *Spell vann (sparðit stillir)*
spjótrunns (skaða bótir)
meingarðr margra jarða
mikit dýrligri skikkju.

Meingarðr margra jarða vann mikit spell dýrligri skikkju spjótrunns. stillir sparðit skaða bótir.

Overs.: Han, der fjernede det onde fra mange lande, tilföiede krigerens prægtige (egentl. herlige) kappe megen skade, men sparede ikke på skadebod (skadeserstatning).

[1] ***Meingarðr*** 'gerde (vold) imod men'. Denne 'men', dette 'onde', er åbenbart hedenskabet.

[2]—[3] ***margra jarða***, 'mange landes', 'for mange lande'.

[4] ***vann*** egentl. 'frembragte'. Vi havde dette ***vann*** allerede 2[4]. Oldind. √ ***van*** »***petere, cupere; occidere, perdere***«.

[6] ***spell***, ntr., 'skade'. ***spell*** : ***spjall***, ***fell*** : ***fjall***, ***berg*** : ***bjarg***, &c.; jf. ***eta*** : ***jata***.

[7] ***dýrligr***, adj., egentl. 'herlig'. ***dýr*l.**, afledet af adj., ældre; ***dýrð*l.**, afledet af subst., yngre.

[8] ***skikkja***, f., kappe.

[9] ***spjótrunns*** 'spydbuskens, krigerens, mandens'.

[11] ***sparðit*** ordret 'sparede ikke'. ***sparði*** frems. fortid ental 3 og ***t*** negtelse. ***spara*** går efter den böining, der svarer til den lat. og gr. ***e***-böining (***docere*** ποιεῖν).

[12]—[13] ***bótir skaða*** eller ***skaða(-)bótir***, 'skadebod', 'erstatning'. ***bótir*** gammel na. pl. Det almindelige blev ***bætr***.

Er. 30 b. *Goðvefr gǫrðusk jǫfri*
grán ok skinn á hánum
senn á svipstund einni
síðan jǫfn eðr fríðri.

Goðvefr ok grán skinn á hánum gǫrðusk jǫfri síðan senn á einni svipstund jǫfn eðr fríðri.

Overs. i Oldnn. Sagaer: »I et Öjeblik det | Vævede Töj og Graaværk | Blev mellem Kongens Hænder | Smukt eller smukkere atter«.

[1] *Goðvefr* meget kostbart töi der har spillet betydelig rolle i den gamle gotiske verden, ikke alene her i norden, men også i England og Tydskland. (A. S. »*godweb*«, oldhöit. »*cotaweppi*« &c.). Nogle har villet identificere *goðvefr* med 'flöiel', andre med det gamle *purpuri*, et meget kostbart töi (forskelligt i bemærkelse fra dan. *purpur* og lat. *purpŭra* og gr. πορφύρα). — *vefr*, stamme *vefja-*, msc., af √ *vaf* 'væve', ikke = 'væverstol' (*vefstaðr*); men a) væven på væverstolen, b) vævet töi i almindelighed.

[2] *gránn*, adj., opfatter jeg i betydn. 'grå'; men ikke i betydn. 'fin' eller lignende. Altså

[3]—[4] *grán skinn* 'grå skind' (plur.), 'gråt pelsværk'.

[5] *á*, præp., skal stå i Bergsbók. Foretrække man *á*, 'på', antager man, at kappen har været besat med pelsværk. De köbenhavnske skindbøger have alle *und* og forudsætte således, at kappen har været foret med pelsværk.

[7] *gǫrðusk* plural. Alle håndskrr. have singular, der, efter min mening, også passer langt bedre. Hvad enten skindene danne fór eller besætning, ere de ikke hovedsagen. Det er *godvefr*, der er hovedsagen; og efter dette ord må prædicatets tal rette sig.

[8] *jǫfri*, dat. sing., »mellem Kongens Hænder«. I øvrigt er dativen *jǫfri* af samme art som den græske dativ f. ex. i følgende sætning: πολέες δάμεν Ἕκτορι δίῳ 'mange bukkede under for den herlige Hector'.

[10] *senn*, adv., 'på én gang', 'samtidig'. Det vævede töi og gråværket gennemtrængtes samtidig af en og samme (overnaturlige) kraft.

[11] *svipstund*, fem., 'moment, öieblik'. *á einni sv.* 'i et öieblik'; egentl. '(ligesom) i et glimt'. *svipr* 'noget der viser

sig men forsvinder næsten för end det har vist sig'. Det danske *svip* kan være det samme ord dersom *p* er bleven fordoblet. »Det var kun et svip«.

[14] *jǫfn*, nnp., i C. N. og Bergsbók (hvor skriveren måske har tænkt på *skikkja*). De andre skindbøger *jafn* — altså *gǫrðisk jafn*.

[16] *fríðri* 'skönnere'. *fríðr* er et noget stærkere udtryk end dan. 'smuk' (især dog i nyere islandsk), skönt ikke så stærkt som *fagr*.

Er. 31 a. *Örrjóðr allra dáða*
jarteignir vann bjartar
(dvergs regn dreyra megnum
dimt) í sinn et fimta.

Sammenhængen skal være (jf. Shl. III): *Örrjóðr vann í et fimta sinn bjartar jarteignir allra dáða. megnum dimt dvergs dreyra regn.*

Overs.: Femte gang aflagde krigeren (aflagde kongen) et strålende bevis på alsidig dådskraft (evne til dåd i enhver retning, herlige egenskaber også i den höieste retning); hvilket (bevis) vi nu vil besynge.

[1] *Örrjóðr*, msc., kending for en kriger, det ord, der formodentlig bör stå 15[1] (i st. f. *ǫrbjóðr*).

[2] *vann*, ligesom 2[4] osv., udførte. *vann* kun i Bergsbók, *gaf* Flat. (jf. dan. 'give jertegn og mærke'). *gat* 54 & 61, nemlig oven fra (bedst?).

[5]—[6] *í sinn et fimta* 'femte gang'. Præp. *í* for versemålets skyld.

[7] *bjartr*, adj., gl. dan. *bert* & *bjert*, engl. *bright*, got. *bairhta-* (jf. lat. *fulgēre* 'lyne, funkle'; φλέγειν 'brænde, glimre'), betyder formodentlig 'herlig' formedelst sin overjordiske natur.

[8] *jarteignir* i denne sammenhæng 'bevis' (på noget). I oldsproget er *jartegn* (*jarteign*) fem. Det er bleven udtalt: [1] *jartegn*, [2] *jartein*. Skrivemåden med *eig* findes i Bergsbók og Flat. til nærvær. sted. Det synes at være blot en skrivemåde, der har villet forene begge udtalemåder.

[9]—[10] *allra dáða* 'på alle ædle kræfter (evner) (også de

höieste — der gjorde ham værdig til at omgås med himmelske væsener, ja endog til at blive hyldet af dem)'.

[11]—[15] *megnum dimt dvergs dreyra regn* antages at betyde 'vi forøge (formodentl. = fortsætte) vort digt', altså blot fyldekalk, når det ikke står i st. f. 'hvilket vi nu vil besynge, anføre'. Kraftigere blev meningen, hvis man opfattede *megnum . . . regn* i betydningen: 'vi forstærke vort digt, nemlig i det vi stige fra det lavere til det höiere, fra det mere jordiske (i 30 b) til det mere overjordiske (i 31 b). Hele denne sætning mistænkelig! Men jeg tör ikke indlade mig på den.

[11] *megnum* neppe oprindeligt. Verbet *megna(-aða)* sjeldent i st. f. *magna*. Stammerne *magina-*, *magna-*, *megna-*. Verberne *magna* & *megna*.

[13]—[14] *dvergs dreyri*, 'dvergens blod', ordret '*nāni cruor*', antages her at hetyde 'poesie, digtning, digt'. Men fordi poesien hedder *kvásis dreyri* og *kvásis blóð*, følger ikke deraf, at den kan hedde *dvergs dreyri;* ti der er, så vidt jeg kan se, intet, der antyder, at Kvåse har været af dvergeslægt, hverken i fortæll. Yngl. 4 »Vanerne sendte« som Gissel »den som var visest i deres Flok; han hed Kvaase« P. A. Munch, eller i fortæll. i Bragarr. (SnE. I 216 cap. 57) »guderne havde ufred med det folk, som hedder Vaner, men de bestemte et fredsstævne, og satte hinanden tryghed således, at de gik begge til et kar, og spyttede deri; da de skiltes ad, vilde guderne ikke lade dette fredsmærke forgå, de toge og skabte deraf en mand, som hedder Kvásir« (N. M. Pet. mythol.).

[15] *regn*, 'regn', skal her betyde omtrent d. s. s. 'ström': *dv. dr. regn* 'det at digtningen fremströmmer'. Men også dette er underligt. Og

[12] *dimt* et epitheton hentet fra regnen skulde betegne 'digtningens rigelige fremströmning'. Men også denne brug af *dimt* er mistænkelig. *dimmr* 'mørk' (engl. *dim*).

Meget afvigende læsemåder i de köbenhavnske skindbb.

Jeg er for öieblikket afmægtig over for denne parenthes. — — En grammatisk bemærkning med hensyn til *regn*: Det er i oldn.-isl. ntr., ligesom [1] endnu i norske mundarter; [2] i svensk; [3] i gotisk (*rign*, stamme *rigna-*). — At dan. *regn* er af fælleskön, hidrører måske fra ty. *der regen*.

Da jeg må forlade parenthesen med uforrettet sag, må det være mig tilladt at vende for et öieblik tilbage til den omgivende sætning. Jeg søgte så godt som muligt at forklare forbindelsen *jartegnir allra dáða.* Men den er og bliver noget tvungen. Og en tvungen forklaring er altid mistænkelig. Men selv uden hensyn hertil har jeg uvilkårlig en mistanke om, at det første ord i vor 'vh.', nemlig *Örrjóðr*, ikke er rigtigt. I 15[1] står *Örbjóðr* i st. f. *Örrjóðr*! 31[1] står omvendt *Örrjóðr* i st. f. *Örbjóðr*! De to ord synes at have byttet plads med hinanden! Læser man i nærvær. 'vh.' *Örbjóðr*, så følger deraf forbindelsen *Örbjóðr allra dáða*, 'den der med lethed (— dette ligger i *ǫr-* —) viser sig at besidde evne til enhver udmærket dåd', — og så er den hele sætning klar og naturlig. (Om der i tidens løb kan indkomme nogen dunkelhed fra parenthesen, kan jeg ikke sige).

Er. 31 b. *Sigrgjarn sólu vænni*
sénn vas skrýddr með prýddum
dǫglingr dróttins englum
dýrðar fúss í húsi.

For hurtigere at komme igennem det følgende, må jeg strax tillade mig en bemærkning. *vænni* (Bergsbók) må være en falsk læsemåde. *rn* : *nn* er intet (oldislandsk) rim. De köbenhavnske membraners *fegri*, der giver rigtigt rim (*gr* : *gr*), og desuden passer bedre fra betydningens side, bör foretrækkes. Lad os nemlig antage, at *vænn* betyder 'skön' (medens skönhed egentl. kun er toppunktet i betydningen af *vænn*), og lad os tage hensyn til, at man kan kalde solen skön (f. ex. med virkning *schönste sonne unter den mädchen, scönstes mädchen unter der sonne);* men alligevel er det characteristiske ved solen ikke så meget skönhed, som klarhed (— romerske digtere kaldte sol og måne *clara lumina mundi* —) og glans. Men forestilling om klarhed og glans ligger ikke i *vænn.* Det ligger derimod i *fagr.* Heller ikke er det vel kongens skönhed, vi her skal beundre, men det himmelske lys, der omstråler hans person og ligesom forklarer ham. Vi forandre altså *vænni* til *fegri.*

Sigrgjarn dýrðar fúss dǫglingr vas sénn skrýddr, fegri sólu, í húsi með prýddum englum dróttins.

Overs.: Den krigerske efter herlighed tørstende fyrste blev set iført kongedragt, mere strålende end solen, i et hus blandt herrens hvidklædte engle.

[1] *Sigrgjarn* synes ikke ret godt at kunne betyde *victoriosus*, som det oversættes ShI. II og III. Lp. = *sigrfíkinn*, ɔ: »*victoriæ vel pugnæ cupidus*« nærmer sig uden tvivl mere det rette, i det *sigr* vistnok betyder 'kamp' (ligesom i *sigrþoll* 28[7]) og det hele *sigrgjarn* ***bellicosus*** 'krigersk'.

[2] *dýrðar* læsem. i Bergsbók og Flat. Det er uden tvivl 'den himmelske herlighed', her menes. *dygðar* (ɔ: *dygðar* af *dyggr* egentl. 'som duer', tro &c.) AM. skindbb.; *dyggð* dyd.

[3] *fúss*, adj., 'som elsker den himmelske herlighed' eller 'som elsker dyden'.

[4] *dǫglingr* havde vi 16[4] (og 20[6]).

[5—6] *vas sénn* 'blev set'. Nyisl. *séðr* (*sjeður*) en svag form.

[7] *skrýddr* fort. tillf. af *skrýða (dd)* 'iføre prydelige klæder'. Det hedder i forveien i den prosaiske fremstilling, at englene »lagde deres Hænder over Kong Olavs Hoved og iførte ham en ophöjet Kongedragt«. *skrýða* afledet af *skrúð* ntr. (også *skrúði* msc.) 'prægtige klæder'. Gammel dan. *skrud* subst. (også hos nyere digtere).

[8—9] *fegri sólu* ***splendidior sole.*** Oldn.-isl. dativ, lat. ablativ, gr. genetiv.

[10—15] *í húsi með prýddum englum dróttins* ordret 'i et hus med herrens prydede engle'. *prýddum* jf. »nogle Mænd ... der vare skinnende som Solen, klædte i sneehvide Klæder«.

De følgg. err. (32—35) kun i Bergsbók.

Er. 32 a. *Hringskóðs herðimeiðar*
hvar vitu þann, es anni,
ellvelds annan stilli,
óðríkr frama slíkum,

Hvar vitu ellvelds hringskóðs herðimeiðar annan stilli þann es anni óðríkr slíkum frama.

Overs.: Hvor véd man en anden fyrste, der, udrustet med store åndsevner, har været i stand til så herlige ting.

[2] *vitu* udgiverens ændring. Bb. har *vita*, ganske som nu. Der må læses *viti*, forestillende måde. Således Corp. p. bor. Og således altid. Vellekla 24[1] (C. N. 29) *Hvar viti qld*... Htal 56[1] *Hverr ali blóði byrsta*... Htal 55[1] *Hverr séi jqfra ægi*... Forvansket til *sæi* hos Möb.

[3]—[5] *ellv. hr. herð.* = man!

[3] *ellvelds* epitheton til *hringskóðs* egentl. 'ildkogt', 'ildglødet'. Man bruger jo udtrykket 'gløde (activ) jern'. Karla-M. pag. 40[6] (Fritzner & Dict.) er der tale om tre sværd af uforlignelig fortrinlighed, hvilke smeden, da han forfærdiger dem, *veldi* ('glødede') 7 vintre i essen. Denne brug af *vella* er således sikkert ikke særegen for Rekstefja. Skrivemåden i Bb. if. SbI. III »*ellvelst* vel *ellvelk*«. Oprindelig skrivemåde her har vistnok været *eldvelz* i st. f. *eldvel(l)ds* — så at altså ikke den første, men den anden stavelse er rimstavelse. Det første *ll* er måske fremkaldt ved det sidste.

[4] *hringskóð* 'sværd'. *skóð*, ntr., 'noget der er skadeligt', står i »aflyds«forhold til √ *skað nocēre*, og bruges meget som hovedord i kendinger for 'sværd'. *hring-* i denne forbindelse må betegne de 'ringe', hvoraf en ringbrynje var gjort. *hringskóð* altså sværdet som det, der gör en ringbrynje ubrugelig.

[5] *herðimeiðar* = *herðendr*. *herðimeiðr* et compositum af samme art som *hnykkimeiðr* 24[1] og *hvessim.* 14[4]. Sværdets *herðim.* synes ikke godt at kunne betyde 'den der sætter sværdet i rask bevægelse', 'den der svinger sværdet', men 'den der hærder det — giver det den fornödne hårdhed'.

[6]—[9] *annan stilli þann es* en anden fyrste (den) som.

[10] *anni* forestill. nutid. *anna* (*-aða*) med dativ 'være i stand til at udføre (eller udholde)' eller 'opnå'.

[13] *frami*, msc., 'det der er herligt — udmærket — i en mands (et menneskes) liv'.

[11] *óðríkr* if. SEg. *praepŏtens*, 'såre mægtig', 'som formår såre meget', i lighed med *óðhqrð egg* Háttat. Måske 'mægtig ved sin ånd', jf. Vspá *óð gaf Hœnir*.

Er. 32 b. *gunnelds geymirunnum*
(gqndlar fýst) sem lýstak

(hirð vas hans at morði
hrygg) arfþegi Tryggva.

sem lýstak gunnelds geymirunnum arfþegi Tryggva. gǫndlar fýst hirð vas hrygg at morði hans.

Overs.: som jeg nu har fremstillet som udførte af Trygves sön. Hans tapre hird sørgede over hans død.

[2] *lýsa*, v., 'beskrive, fremstille'. Med dat. 'fremstille' (noget) for en. Dativen er her

[3]—[4] *gunnelds geymirunnum*, ɔ: 'folk' = 'læsere' eller 'hørere'. *gunnelds* ('kampildens') *geymirr*. 'gemmere'. 'de der gemme (forvare) sværdet, for at det ikke skal tabes (forsvinde)'. *geymirunnum* træder i stedet for dat. plur. af et nomen agentis *geymir* 'den der gemmer'.

Oversættelsen af hele denne sætning i ShI. III: »*qualia perfecisse hæredem Tryggvii* (. . .) *coram gladii custodibus memoravi*«, ɔ: »som jeg har fortalt mine tilhørere eller læsere Trygves sön at have udført *(hafa annat)*«. Jf. underforståelsen *hafa framit senn* i 25 a.

[5] *arfþegi* skal være acc. sing. til en nom. sing. *arfþegir*, msc.. 'arvtager, arving, sön'. Betænkeligt. *arfþegi*, her, måske forvanskning af *arfþega* acc. sing., i det afskrivere have trot, at her skulde stå nominativ.

arfþegi, jf. *farþegi* (vb. *þiggja* √ *þag*).

[7]—[14] Sætningen *gǫndlar fýst hirð vas hrygg at morði hans* er påfaldende mat. Hos Hallfr. hedder det om samme konge 'hele norden synes at være bleven øde ved kongens død' osv. Og hos Markus om Erik eiegod 'hele verden syntes at sørge' osv. *at* synes ikke at kunne være rigtigt. Man ventede *af* (da *morði* umulig kan være acc.).

Har her oprindelig stået ros om hirden?

Er. 33 a. *Þengill þróttar strǫngum*
þeim bauð Kristr af heimi
byrtjalls beztu heilli
(bragningi goð fagni!).

Kristr, þengill byrtjalls, bauð þeim þróttar strǫngum af heimi, beztu heilli. goð fagni bragningi!

Overs.: Krist, himmelens fyrste, bortkaldte denne helt

fra verden til den höieste salighed. Gud modtage kongen nådig.

[2] *þengill* 'fyrste' har vi haft 5[2] 8[4] 28[5].

[3] *byrtjalls* i st. f. *byrtjalds* ved assimilation af *ld* til *ll* foran genetivsuffixet *s*. *byrtjald*, ntr., 'børtelt', ɔ: 'himmelen'. *byrr* 15[3].

[2]—[3] *þengill byrtjalls* 'himmelens herre'.

[4] *bauð* egentl. 'indbød' ham til at forlade verden.

[5]—[7] *þeim þróttar strǫngum*, 'den kraftstrenge' i st. f. 'denne kraftstrenge mand', er en i skjaldedigtningen yderst usædvaulig udtryksmåde og måske ikke oprindeligt. Rigtig nok omtaler SnE. II 166—168 lignende tilff. under antonomasie (ἀντονομασία, lat. *antŏnŏmăsĭa*). I øvrigt tilføies der intet pronomen svarende til *þeim*: der står kun [1] *grimmhugaðr* (i st. f. *Þórr*), [3] *hár* (i st. f. *Hringr konungr*), [8] *sælan* (*'fyrir nafni konungs'*). Men der tilföies 'denne figur regne vi ikke blandt de tilladelige'. I øvrigt har den neppe været ukendt i oldsproget, da det har et navn for den, nemlig 'njarðarvöttr' (Njords handske) '*spongia manus*' (en svampart).

[10]—[11] *beztu heilli* må her betyde 'således, at det blev til det största gode for ham (Olav) der bortkaldtes'.

[12]—[14] *goð fagni bragningi!* Skjalden anser dog et önske ikke for overflødigt. *fagna* egentl. 'modtage (en gest, en fremmed) venlig'. At henføre *beztu heilli* til denne sætn.? Jf. ShI. III 276.

Er. 33 b. *Ygglaust alla þiggi*
eljunfimr á himnum
Óláfr æzta sælu
itrbóls með gram sólar!

Eljunfimr Óláfr þiggi ygglaust alla æzta sælu á himnum með sólar itrbóls gram!

Overs.: Gid den tapre Olav må opnå al den höieste salighed i himmelen hos himmelens herre!

[1] *eljun*, subst. fem., 'udholdenhed'; *fimr*, adj., 'behændig' I *Eljunfimr* ligger således både udholdenhed og behændighed.

[2] *þiggja* 'modtage; få, opnå'.

[4] *ygglaust*, asn. som adv. Jf. 6[1] *Ugglaust*, der vistnok må betyde 'uden mindste frygt' eller 'uden mindste tvivl-

rådighed'. Ved siden af *uggr*, msc., må der have existeret et *yggr*, msc., stamme *yggja-*, i bemærk. [1]) bekymring, [2]) tvivl. I en 'vísa' af Sighv. forekommer *ygglauss*, adj. i betydn. 'utvivlsom'. Men her i Rekstefja synes *ygglaust*, som adv., at betyde 'uden al (jordisk) bekymring', 'uden al uro i sindet'.

[8] *á*, præp., svarer her til dan. 'i'.

[9] *himnum*, plural i betydningen 'himmel' = 'himmerige'.

[10] *með* 'hos'.

[11—12] *sólar ítrbóls gram* 'solens herlige bols fyrste' = 'den herlige himmels fyrste' = 'gud'. *ítr*, adj., 'herlig'; jf. 11[2] 21[1].

Er. 34 a. *Hermart hvikkvæði ortu*
hugdyggs of sun Tryggva
handbáls hnykkilundar
hreins ok flokka eina.

Hreins handbáls hnykkilundar ortu hermart hvikkvæði ok flokka eina of sun hugdyggs Tryggva.

Meningen heri: Man har forfattet en mængde lette digte og lutter flokke om den modige Tryggves sön.

[1] *hreinn*, egentl. 'ren', men som epitheton til guldet vel snarere 'skinnende' end 'pur, gedigen', har vel snarere hensyn til guldets glands end til dets renhed.

[2] *handbál*, ntr., 'håndens bål' = guld.

[3] *hnykkilundar* træder i st. f. nom. plur. af nomen agentis *hnykkir*, her nærmest 'den der ligesom med et ryk tager — eller bemægtiger sig' noget (her guldet).

[4] *ortu* 'digtede, forfattede', præs. infin. *yrkja*.

[5] *hermart* ligesom 26[5] jf. 4[8] (*her-* forstærkende. Altså en mængde).

[6] *hvikkvæði* skulde vel betyde 'et vaklende digt' og deraf 'et mindre betydeligt digt'.

[7—9] *ok flokka eina* 'og lutter digte uden stev' — *ok* altså egentl. overflodigt.

[11] *sun* synes her archaiserende. Forf. til Rekst. har vistnok brugt *son* hvor *sun* ikke var nødvendigt for formens skyld.

[12] *hugdyggr* her snarest 'modig', ɔ: 'hvis mod er pålideligt'; skönt det også her kan betyde 'brav, gæv'.

Men adskilligt er her noget mistænkeligt. [1]) membr. *hnykkilunda*. [2]) membr. *orti*. [3]) *hvikkvæði* er uhørt og lyder unaturligt. *hvikkvæði* er gisning i st. f. membranens monstrøse »*hví kvæðum*«. Formodentlig har »*hví kvæðum*« fortrængt et epitheton til *son*. I henhold til [1—3] foreslår jeg følgende orden:

Hermart hreins handbáls hnykkilunda orti of hóvan(?) *son hugdyggs Tryggva, ok flokka eina.*

Overs.: En mængde mænd have besunget den modige Trygves herlige sön, men *(ok)* kun i stevløse digte.

hóvan er naturligvis usikkert. Men et lignende epitheton må vistnok have stået her. (Her kunde have stået f. ex. *horskan, hraustan, hvassan, hvatan, hættinn* [eller lignende]. Membr. synes aldeles vild på karreten!)

Er. 34 b. *Hallfreðr Hǫrða stilli*
hríðǫflgum vann smíðat
hjǫrgráps hugða drápu
hróðrargjarn ok Bjarni.

Hallfreðr vann smíðat hjǫrgráps hríðǫflgum stilli Hǫrða hugða drápu, ok hróðrargjarn Bjarni.

Overs.: Kun Halfred har om Nordmændenes (krigerske) tapre konge udarbeidet et hjerteligt drapa, og ligeledes den digtelystne Bjarne.

[1] *Hallfrøðr* hvis man vil betegne den mellem *e* og *ǫ* vaklende udtale.

[2—3] *vann smíðat* næsten blot omskrivning = *smíðaði;* dog med den forskel, at den omhyggelige udførelse antydes ved *vann smíðat* (men ikke ved *smíðaði*). *smíða* her trop. 'forfatte'. Dan. *smedde*!

[4—5] *hjǫrgráps hríðǫflgum*, 'den kampstærke', 'den i kampen kraftige'. *hjǫrr*, msc., poet., 'sværd'. *gráp*, ntr., synes at betyde 'uveir'. Sværdets uveir = 'kamp'. *hríð*, fem., omtr. 'en stærk byge' og *ǫflugr*, adj., 'kraftig'. Altså det hele: 'der viser sig kraftig i sværdets (stærke) uveirsbyge'.

[6] *stillir*, msc., 'fyrste, konge'.

[7] *Hǫrðar* 'indbyggerne i det gamle Hörðaland (det nuværende Søndre Bergenhus amt i Norge)'.

[8] *hugða* asf. af part. præt. til verbet *hyggja* (fortid *hugða*),

'tænke, tro, mene'. Sikkert afledet af *hugr* (dan. *hu*). Fort. tillf. må i nsm. antages at have lydt *hugðr* (st. *hugða-*); det betyder her 'der kommer fra hjertet'. Halfr. elskede kong Olav Trygvesön overmåde höit. — Ntr. *hugat* ved siden af *hugt*.

[10] *ok* omtr. = og ligeledes, eller: således også.

[11] *hróðrargjarn*, adj., betyder her, da talen er om en skjald, formodentlig snarere 'som elsker skjaldekunsten' end 'begærlig efter berömmelse'. *hróðr*, msc., betyder nemlig både [1] 'hæder, berömmelse' og [2] 'digt' oprindelig sikkert 'æredigt'.

[12] *Bjarni* sikkert den, der omtales Ídr. 16 (C. N. 80).

Ved denne påstand, at kun Hallfrøðr og Bjarni skulde have digtet drapaer om Ol. Trygv., er der den mærkværdige omstændighed, at der synes at have existeret endnu et drapa om Ol. Trygv., der ikke kan være digtet af Halfr., og som heller ikke synes at kunne være digtet af Bjarni, men hvilket forf. til Rekst. synes at have kendt. Mulig har han anset det for Bjarnes drapa.

Er. 35 a. *Eigi einkar lága*
ek fæ ena þriðju,
hyr-Njǫrðr, hróðri stærða,
hóps, tvískelfða drópu.

Hóps hyr-Njǫrðr! ek fæ stærða hróðri ena þriðju, eigi einkar lága, tvískelfða drópu.

Gengiv.: Nu udarbeider jeg, min ven, til kongens pris, et tredje ikke ganske ubetydeligt drapa med dobbelt dirrende (bævende, sitrende) rim.

[1—2] *hóp*, ntr., egentl. en 'mellemting af en havbugt og en indsø'. Poet. i st. f. 'hav'et. *hóps hyrr* 'havets ild' = 'guldet'. 'Guldets Njord' = 'en mand'. Den mand, forf. her apostropherer, må være den *Þróttar þing-Baldr*, til hvem han henvendte sig 1[7], efter min formening den mand, på hvis opfordring digtet er forfattet.

[3—8] *ek fæ stærða hróðri ena þriðju* ordret 'jeg har gjort stort ved ros (pris) det tredje' (nemlig drapa), ɔ: 'jeg udarbeider (? oprindel. har udarbeidet *fekk*?) det tredje (drapa) af rosende indhold'. Da lovprisning er digtets indhold,

skylder digtet lovprisning den længde det har. *stæra hróðri* egentl. 'forstörre ved ros (ɔ: i det man fremstiller hvad der er rosværdigt)'. *stærða* asf. af fortidens tillægsform, der her står i samme casus tal og kön som objectet (ligesom f. ex. 6 a *hann lét byggðir ira fikula brendar'* eller Vspá 2 *'jǫtna | þás forðum mik | fædda hǫfðu'*).

^{9}—^{11} *eigi einkar lága* egentl. 'ikke enestående lav', og deraf 'ikke ganske lav'. *einkar* 13^{7} 21^{1}. Adj. *lágr* (stamme *lága-*), 'lav', formodentl. afledet af √ *lag* i verbet *liggja*.

^{12} *tvískelfða* asf. af et participialadjectiv, d. v. s., et med præfixet *tví-* (lat. *bĭ-* [*bĭceps* &c.], gr. δι- δισ- [δικέφαλος &c.]) sammensat part. præter. af *skelfa*. *tvískelfðr* 'to gange (på to steder) bragt til at dirre'. Men hvad menes der nu med dette ligesom 'dobbelt dirrende verselag'? Det synes at være temmelig simpelt. Det viser sig kun i de ulige verslinier (1. 3. 5. 7.): ᵃ) i den plads bistavene ('stuðlar') indtage (35^{3} og overalt — eftervises!); ᵇ) i den plads 'frumhending' indtager, i det den nemlig overalt står enten i 1. stavelse (35^{1}) eller i 2. stavelse 35^{3}. Derimod undertiden anderledes i lige verslinier (2. 4. 6. 8), f. ex.: 3^{8} 4^{2} 9^{4} 11^{4} 12^{6} 14^{4} $15^{2.6}$ 18^{2} (20^{4}) 21^{4} 24^{2} (26^{2}) 26^{6} [27^{6} efter min opfatning] 27^{8} 28^{6} 29^{4} $31^{6.8}$ $32^{2.6}$ 33^{6} 34^{8} (35^{8}). I øvrigt bemærkes, at 2. 'vo.' sikkert er forvansket. Af 140 'viðrorð' har 139 helrim, men dette ikke engang halvrim. Dog tör jeg ikke foreslå nogen rettelse.

Er. 35 b. *Slíkr háttr (svá munk vátta)*
sjaldstundum verðr fundinn.
Herr prúðr hǫrvi kvæða
hafi gagn! En ek þagna.

Slíkr háttr verðr sjaldstundum fundinn. svá munk vátta. Herr prúðr hǫrvi hafi gagn kvæða! En ek þagna.

Overs.: Et sådant verselag er sjeldent tör jeg nok påstå. Det linprydede samfund (kvinderne) nyde mine vers. Hermed slutter jeg mit digt.

^{2} *háttr* 'versart'. Vi har denne stamme ᵃ) 11^{7} (*háttu*) i bemærkelsen 'sæder (og skikke, der høre til en trosbekendelse)'; ᵇ) 8^{2} i samme bemærkelse som her.

[3] *verðr*. I dette *verðr* ligger andet end i *es*. 'Det lykkes sjelden at finde'..., 'det træffer sjelden at man finder'...

[4] *sjaldstundum*, adv. = *sjaldan* = 'sjelden' adv. Men bruges sjelden. *sjaldan*, adv., bliver ofte til *sjald-* som første led i et compositum. I ældre dansk f. ex. *sjeldsyn* subst. & adj. Jf. ty. *seltsam*.

[6]—[8] *svá munk vátta* ordret 'så vil jeg vidne' er endog stærkere end 'det tör jeg nok påstå'. Det er næsten = 'det påstår jeg dristigt'. Hans egentlige mening er vistnok, at denne versart ellers ikke findes gennemført i et helt digt.

[9]—[11] *Herr prúðr hǫrvi*. Den store afdeling af menneskene, der især er 'prud' ved töi gjort af hör — d. v. s.: ved linned —; med andre ord: 'de, der især bruge linned i deres påklædning og som det især også klæder godt' (dette ligger i *prúðr*), er naturligvis 'kvinderne'. *Herr prúðr hǫrvi* = *gnótt hǫrs hrunda*, der vistnok er det oprindelige 1[1].

[13] *gagn*, ntr., 'gavn'. Her vel: 'gavn og glæde', 'nytte og fornöielse'.

[14] *kvæða* gen. plur. Man ventede måske snarere *kvæðis*. Men *kvæði* forekommer brugt om en enkelt 'vísa'. *kvæði* i plur. er altså her 'nærværende digt', egentl. 'de enkelte 'erindi', hvoraf nærværende digt består'.

[17] *þagna* 'holder op at tale eller synge'. I danske mundarter (Mors): »Det Barn tauner aldrig« (d. e. græder bestandig). I membr. skal der stå *fagna* ('fryder mig', 'glæder mig'), men er af SEg. vistnok med rette ændret til *þagna*, så at Rekstefja nu har samme slutning som Geisli (C. N. 62).

Digtets alder. En kort bemærkning! SEg. vil identificere forf. til Rekst. med Steinn Herdísarson i 11. årh. Men argumenterne for denne identitet synes meget svage. Adskilligt synes også at tale derimod. Exx.: [1]) Formen *sáði* (såde) 12[1] har neppe været til i det 11. årh. [2]) Det er påfaldende, at *a* i st. f. (det yngre) *ǫ* kun forekommer 1 gang (12[2]). Geisli, 71 err., 3 gange; altså omtr. samme forhold. Men Ódr.Tr., kun 26½ er., 4 gange.

[3]) Rekst. 33[3] assimileret *lls* i st. f. *lds*. Dog kunde her oprindelig have stået *byrstalls*. Rekst. 32[8] *lls* i st. f. *lds*, hvor forvanskning er höist usandsynlig. Men *lls* i st. f. *lds* fin-

des ellers først ved år 1200. Af *byrtjalls* (33^{8}), men især *ellvells* (32^{3}), i forbindelse med *skjaldu* (12^{2}) synes man at kunne slutte, at Rekst. er forfattet i anden halvdel af det 12. årh.

REGISTRE

I.

GRAMMATISKE OG SYNTAKTISKE BEMÆRKNINGER.

II.

ORD SOM LEKSIKALSK ELLER ETYMOLOGISK ER FORKLAREDE.

III.

SÆRLIG OMTALTE ELLER OMTVISTEDE OMSKRIVNINGER; VERSARTER OG RIM; DIGTERISK SPROGBRUG.

Omskrivninger:

Versarter og rim:

Digterisk sprogbrug:

IV.

BIDRAG TIL FORKLARING AF ANDRE SKJALDE-STEDER.

V.

FORKORTELSER.

a (i citater af skjaldevers) = første halvvers.
Aasen = Aasen: Norsk ordbog.
ablat. = ablativ. ablat. instrum. = ablativus instrumenti.
acc. = accusativ.
act. = activum, activ.
adg. = acc., dat. og gen.
adj. = adjectiv.
adv. = adverbium.
agp. = acc. og gen. plur.
ags. = angelsaxisk.
AM. = Den Arna-Magnæanske samling(s håndskrift).
Amál = Atlamál.
ap. = acc. plur.
apf. = acc. plur. fem.
apm. = acc. plur. msc.
apn. = acc. plur. ntr.
appell. = appellativum.
Arinbj. = Arinbjarnarkviða.
art. = artikel.
as. = acc. sing.
asf. = acc. sing. fem.
asn. = acc. sing. ntr.
Atlakv. = Atlakviða.
b (i citater af skjaldevers) = andet halvvers.
Band. Halld. = Bandamanna saga udg. af Halldór Friðriksson 1850.
Barl. = Barlaams ok Josaphats saga udg. af R. Keyser og C. R. Unger 1851.
Bb. = Bergsbók.
berf. = Magnúss saga berfœtts (i Hkr.).
BH. = Lexicon Islandico-Latino-Danicum Biörnonis Haldorsonii. Haun. 1814.
Bjarn. = Bjarnar saga Hítdælakappa 1847.
Björn = BH.
Bp. = Biskupa sögur I—II 1858—1878.
Bragarr. = Bragarœður (i SnE.).
Bugge (efter navne på Eddakvad) = Norrœn fornkvæði, Sæmundar Edda hins fróða. Udg. af S. Bugge 1867.
Bysk. = Bp.
böin. = böining.
Carmina Norr. = C. N.
caus. = causativ.
Cf. = confer, jevnfør.
Clavis = Bened. Gröndal: Clavis poetica, Kh. 1863.
C. N. = Th. Wisén: Carmina Norrœna I 1886.
Col. Rostr. = Columna Rostrata.
comm. = commune.
comp. = comparativ.
compos. = compositum.
conj. = conjunction.
constr. = construction.
d. = dat.
dan. = dansk.
dat. = dativ.

Dhrr. = De herrer.
Dict. = Icelandic-English Dictionary 1874.
dp. = dat. plur.
d. s. = det samme d. s. s. = det samme som.
dsm. = dat. sing. msc.
d. v. s. = det vil sige.
Eb. = Eyrb.
Edda = SnE.
eg. = egentlig.
Eg. = [1]) Svb. Eg. [2]) Egils saga Skallagrímssonar 1856.
Eg. [56] = Egils saga Skallagrímssonar 1856.
egentl. = egentlig.
Eg. Skall. = Egill Skallagrímsson.
Egs. = Egilsson's.
ehju = *einhverju.*
ehm = *einhverjum.*
ehn = *einhvern.*
ehs = *einhvers.*
eht = *eitthvat.*
Eirsp. = Eirspennill (AM. 47 fol.).
E. J. = Eiríkur Jónsson: Oldnordisk ordbog. Kh. 1863.
El. = Elucidarius, fotolitografisk aftryk 1869.
eng., engl. = engelsk.
er. = erindi.
etymol. = etymologisk.
ex. = exempel.
Eyrb. = Eyrbyggja saga 1787 og 1864.
Eyv. = Eyvindr skáldaspillir.
f. = femininum.
Fas. = Fornaldarsögur Norðrlanda 1829—1830.
Fbr. = Fóstbrœðra saga.
fem. = femininum.
f. ex., fex. = for exempel.
fg., fgg. = følgende.
fjórð. = fjórðungr, vísufjórðungr.
Fjölsv. = Fjölsvinnsmál.
Flat. = Flateyjarbók.
Flóam. = Flóamannasaga (i Fornsögur 1860).
F. Magn. = Finnur Magnússon.
Fms. = Fornmannasögur 1825 - 1837.
forclass. = forclassisk.
forestill. = forestillende.
Fornsögur = Fornsögur 1860.
Fornyrði = Páll Vídalín: Skýringar yfir fornyrði lögbókar. Rvk. 1854.
forsk. = forskellig.
fr. = fransk.
Fr. = Fritzner.
fragm. = fragment.
frems. = fremsættende.
Fris. = codex Frisianus.
Fritzner = Fritzner: Ordbog over det gamle norske sprog, 1. udgave.
Frumpartar = Konr. Gíslason: Frumpartar ísl. tungu 1846.
Fsk. = Fagrskinna 1847.
fut. = futurum.
g. = gen.
Gautr. = Saga Gautreks kon-

ungs (i Fornaldarsögur Norðrlanda).

Gbr. Vigf. = Guðbrandur Vigfússon.

Gdr. Árna = Guðmundardrápa Árna i Bp. II, 202—220.

gen. = genetiv.

GhM. = Grönlands historiske Mindesmærker 1838—1845.

gisn. = gisning.

gl. dan. = gammel dansk.

2 Goðr. = Goðrúnarkviða II (in forna).

got. = gotisk.

gp. = gen. plur.

G. Pálss. = Gunnar Pálsson.

gr. = græsk.

gráf. = Saga Haralds gráfelds (i Hkr.).

Grág. Kb. = Grágás Konungsbók udg. af V. Finsen 1852.

Grett.[1], Grettla[2] = Grettis saga Kh. 1853.

Grg. = Grágás.

Grímn. = Grímnismál.

Grundtvig = [1]) Svend Grundtvig: Dansk Retskrivningsordbog 1870. [2]) (efter henvisning til Eddakvad) Sæmundar Edda udg. af S. Grundtvig 1874.

gs. = gen. sing.

gsm. = gen. sing. msc.

Gunnl.-saga = Gunnlaugs saga ormstungu.

Gylf. = Gylfaginning.

H. = Haralds saga hárfagra (i Hkr.).

Hák. = Hák. Hák.

Hák. góð. = Hákonar saga góða (i Hkr.).

Hák. Hák. = Hákonar saga gamla (i Fms.).

Hallfr. = Hallfreðr vandræðaskáld.

Hárb = Hárbarðsljóð.

Har. harðr. = Haralds saga harðráða (i Hkr.).

Harms. = Harmsól 1844.

Har. Sig. = Haraldr Sigurðarson (harðráði).

Hátt. = Háttatal Snorra Sturlusonar.

Háttal., Hátt. Rögnv. = Háttalykill Rögnvalds jarls.

Háv. = Hávamál.

Helg. Hjörv. = Helga kviða Hjörvarðssonar.

hf. = hensynsform.

Hkr. = Heimskringla.

Hkr. U., Hkr. Unger = Heimskringla udg. ved Unger 1868.

Hlykill = Háttalykill Rögnvalds jarls.

»Hrynh.« = Hrynhenda Sturlu Þórðarsonar.

hskr. = håndskrift.

Ht., Htal = Háttatal Snorra Sturlusonar.

Hund. II = Helga kviða Hundingsbana II.

Hým. = Hymiskviða.

Hyndl. = Hyndluljóð.

Höf. Eg., Höfuðl. = Höfuðlausn Egils.

ib. = ibidem.

ptc. = part.
qs. = quasi.
R = codex regius af Snorra Edda.
redupl. = reduplication.
Reg. = R.
Rekst. = Rekstefja.
relat. = relativ.
sannkenn. = sannkenning.
SEg., S. Eg. = Sveinbjörn Egilsson.
sg. = sing.
ShI. = Scripta historica Islandorum 1828—1846.
1 Sig. = Sigurðarkviða I (Grípisspá).
2 Sig., 2 Sigkv. = Sigurðarkviða II (Reginsmál).
3 Sig. = Sigurðarkviða III.
Sighv. = Sighvatr Þórðarson.
Sig. jórs. = Sigurðar saga jórsalafara (i Hkr.).
Sigkv., Sigkv. I = 1 Sig.
sing. = singularis.
Skáldh. = Skáld-Helga rímur (i GhM.).
Skhbók = Skálholtsbók (AM. 81 A fol.).
Skírn. = Skírnismál.
Sksjá [2] = Konungs-skuggsjá 1848.
Skskm., Skskmál = Skáldskaparmál.
Sn. E., SnE. = Edda Snorra Sturlusonar AM. udg. 1848—1887.
SnE. Eg. = Edda Snorra Sturlusonar ved Svb. Egilsson 1848.
Sn. E. Þorl. = Snorra Edda udg. af Þorleifur Jónsson. Kh. 1875.
Sól. = Sólarljóð.
Stjórn = Stjórn udgivet af Unger 1862.
Sturl. = Sturlunga saga.
Sturl. [1.2.] = Sturlunga saga 1818—1820 og 1878.
subst. = substantiv.
sv. = svensk.
Svb. Eg., Svbj., Svbj. Eg., Sv. Eg. = Sveinbjörn Egilsson.
Symb. = Symbolæ ad geographiam medii ævi udg. af Werlauff 1821.
SæmE. = Sæmundar Edda.
trans. = transitiv.
ty. = tydsk.
U = codex Upsaliensis af Snorra Edda.
upers. = upersonlig.
urjaf. = urjafetisk.
urnord. = urnordisk.
v. = vers.
vb. = verbum.
Vegt., Vegtamskv. = Vegtamskviða.
Vell. = Vellekla.
vh., vhelm. = vísuhelmingr.
vísufj., vísufjórð. = vísufjórðungr.
vísuh. = vh.
vo. = vísuorð.
voc. = vocativ.
VSO., V. S. O. = Videnskabernes Selskabs Ordbog.
Vspá = Völuspá.
Völs. rr. = Völsungs rímur,

udgivne af Th. Möbius i Sæmundar Edda, Leipz. 1860.
Völund. = Völundarkviða.
W = codex Wormianus af Snorra Edda.
Yngl., Yngl.-saga = Ynglinga saga (i Hkr.).
Yngltal, Ytal. = Ynglingatal.
Þjóð. = Þjóðólfr skáld Arnórsson.
Þórsdr. = Þórsdrápa Eilífs Goðrúnarsonar (i C. N.).
Þorst. hvít. = Þáttr af Þorsteini hvíta 1848.
Þula, se Þulur.
Þulur = de versificerede fortegnelser over 'ókend heiti' i Skáldskaparmál (»*nafnaþulur*« Sn. E. I 546 n. 5).

⌒ forbinder en kendings enkelte bestanddele med hinanden.
= parallelt med.
√ = rod.
→ = går over til.

Fordobling af konsonanter i slutningen af en forkortelse betyder flertal, f. ex.: hskrr. = håndskrifter.

Enkelte almindelige og let forstålige forkortelser er forbigåede.

TRYKFEJL OG RETTELSER.

6^{20}: *ǫ̈ld* l. *ǫ̈ld* [1] 8^{28}: *vndir* l. *vndir«* 24^{31}: cermonien l. ceremonien 26^{28}: *útbœr* l. *útbœrr* 38^{11-12}: *leggi*[2] *hrundar*[3] l. *leggi* [2]*hrundar*[3] 52^{9}: 'forsigtige' l. forsigtige 119^{22}: 8^{8} l. 8^{3} 142^{4}: hskrr. l. hskr. 155^{7}: ἀγαϑος l. ἀγαϑός 164^{18}: (bortfalder 220^{26}: *eggmóðs* l. *eggmóts* 223^{25}: er. l. er 242^{2}: sædvanlig l. sædvanlige

Det Arnamagnæanske Legats forlagsskrifter og øvrige ved dette fremmede arbejder. For oktavformat ingen særlig angivelse; (—) betegner andet forlag, [—] udsolgt.

Anecdoton historiam Sverreri regis Norvegiæ illustrans. Cum vers. Lat. et comment. edidit Er. Chr. Werlauff. Havniæ 1815.......... Kr. 1,00.
Annálar Íslenzkir sive Annales Islandici. Cum interpret. Lat. pp. Havniæ 1847. 4.. — 8,00.
(**Diplomatarium Arna-Magnæanum** I—II. Edid. G. J. Thorkelin. Havniæ 1786. 4.)
Edda Snorra Sturlusonar. Edda Snorronis Sturlæi. [Tom. I. Hafniæ 1848. Udsolgt.]
— Tom. II. Hafniæ 1852.. — 6,00.
— Tomi III. pars prior. Accedunt tabulæ lithographicæ quinque. Hafniæ 1880.. — 5,00.
— Tomi III. pars posterior. Hafniæ 1887.......................... — 5,00.
(**Edda Sæmundar hins fróða** I—III. Hafniæ 1787—1828. 4)
[**Egils saga** sive Egilli Skallagrimii vita. Cum interpret. Lat. pp. Havniæ 1809. Udsolgt.]
[**Eyrbyggja saga.** Havniæ 1787. 4. Sumptibus P. F. Suhm. Udsolgt.]
Fundation for det Arna-Magnæanske Legat. Kiøbenhavn 1813.
Gíslason, K., Efterladte Skrifter I. (Forelæsninger over Oldnordiske skjaldekvad). København 1895.............................. — 5,00.
— **Udvalg af Oldnordiske Skjaldekvad.** København 1892............. — 5,00.
Grágás I—II. Cum interpret. Lat. pp. Præmissa commentatione hist. et critica ab J. F. G. Schlegel conscripta. Havniæ 1829. 4.................................. (Hvert bind 8 kr.) — 16,00.
— Staðarhólsbók, ved V. Finsen. Kbh. 1879........................ — 7,00.
— Skálholtsbók m. m., ved V. Finsen. Kbh. 1883.................... — 10,00.
Gulaþingslög. Leges Gula-Thingenses regis Magni legum reformatoris, sive jus commune Norvegicum. Cum interpret. Lat. et Dan. pp. et tabb. facss. Havniæ 1817. 4.............................. — 8,00
Gunnlaugs saga. Sagan af Gunnlaugi Ormstungu ok Skalld-Rafni. Cum interpret. Lat. pp. Hafniæ 1775. 4...................... — 6,00
Hervarar saga ok Heiðreks kongs. Vers. Lat. pp. Edid. Steph. Biörnonis. Sumptibus P. F. Suhm. Hafniæ 1785. 4...................... — 6,00.
(**Hungurvaka** etc. Hafniæ 1778.)

Håndskrift AM. 24, 4to (Valdemars sællandske Lovs første Femtedel). Fotolit. Kbh. 1869 .... Kr. 1,00.

— AM. 674 A, 4to (Elucidarius paa Islandsk). Fotolit. Kbh. 1869.. — 2,00.

— AM. 28, 8vo (Codex Runicus). Fotolit. Med en Undersøgelse om Runernes Brug til Skrift udenfor det monumentale, af P. G. Thorsen. Kbh. 1877 .... — 6,00.

Járnsíða eðr Hákonarbók. Cum interpret. Lat. pp. Havniæ 1847. 4.. — 4,00.

(**Johnsen, F.**, De noctis præ die prærogativa. Hafniæ 1782.)

Katalog over den Arnamagnæanske håndskriftsamling, I. binds 1. hæfte, Kbh. 1888 .... — 5,00.

-- I. binds 2. hæfte. Kbh. 1889 .... — 5.00.

— II. binds 1. hæfte. Kbh. 1892 .... — 7,00.

— II. binds 2. hæfte. Kbh. 1894 .... — 3,00.

Kormaks saga sive Kormaki Oegmundi filii vita. Cum interpret. Lat. pp. Hafniæ 1832 .... — 3,00.

Kristni saga, sive historia religionis Christianæ in Islandiam introductæ, pp. Cum interpret. Lat. etc. Hafniæ 1773 .... — 3,00.

Kålund, Kr., Bidrag til en historisk-topografisk Beskrivelse af Island, I. bind. Syd- og Vestfjærdingerne. Med 9 litogr. kort. Kbh. 1878 .... — 8,00.

— II. binds 1. hæfte. Nordfjærdingen. Med 4 litogr. kort. Kbh. 1879. — 3,00.

— II. binds 2. hæfte. Østfjærdingen. Det indre höjland. Bidrag fra ældre utrykte kilder. Tillæg og Rettelser til hele værket Registre. Med 5 litogr. kort og et træsnit. Kbh. 1882 .... — 4,00.

Laxdæla Saga sive Historia de rebus gestis Laxdölensium. Cum interpret. Lat. pp. Hafniæ 1826. 4 .... — 6,00.

Nials Saga. Historia Niali et filiorum Lat reddita. Cum variis textus Islandici lectionibus, glossario pp. Havniæ 1809. 4 .... — 8,00.

— Sagan af Niali Þorgeirssyni ok sonum hans. Kph. 1772 .... — 2,00.

Olafsen, J., Diatribe de cognatione spirituali. Hauniæ 1771.)

(—, Syntagma de baptismo. Hauniæ 1770. 4.)

Ólsen, B. M., Runerne i den oldislandske literatur. Kbh. 1883 .... — 2,00.

(**Rymbegla**. Versione Lat. edid. St. Biörnonis. Hafniæ 1780. 4.)

Samling af Bestemmelser vedkommende det Arnamagnæanske Legat. Kbh. 1892 .... — 1,00.

Viga-Glúms saga, sive vita Viga-Glumi. Cum versione Lat. pp. Sumptibus P. F. Suhm. Havniæ 1786 .... — 5,00.

